

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZEBIATÓW

**tekst jednolity Studium – załącznik nr 1
do Uchwały Nr XXIV/191/12 Rady Miejskiej w Trzebiatowie
z dnia 28 czerwca 2012 roku**

Zmiany do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebiatów przyjętego Uchwałą nr L/504/02 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 26 września 2002 roku został wprowadzone na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Trzebiatowie Nr XIX/197/08 z dnia 29 maja 2008 roku zostały wyróżnione kolorem czerwonym

Opracowanie wykonane zostało przez:

STOWARZYSZENIE PRACOWNI AUTORSKICH "AFIX" S-ka z o.o.
Pracownia Projektowa 71-034 Szczecin ul. Borówkowa 10
TEL. 91 48 35 947
FAX. 91 48 69 110

Zespół Autorski w składzie:

główny projektant:
dr inż. arch. Tomasz Cykalewicz /upr. do proj. w plan. przestrz. Nr 1201/91, ZOIU Z-200/
kierownik pracowni:
mgr inż. arch. Małgorzata Cykalewicz /upr. urbanistyczne Nr 1575, ZOIU Z-201/
mgr inż. arch. Bartłomiej Dzieciątko
mgr inż. arch. Alicja Cykalewicz Tymbarska
mgr inż. Olga Kurzawska
dr Mateusz Kurzawski
mgr inż. Jerzy Szewczyk
Mikołaj Granat - opracowanie graficzne

Trzebiatów, 2012

SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZEBIATÓW

urbanistyka, planowanie przestrzenne, programowanie,

dr inż. arch. Tomasz Cykalewicz - **główny projektant** (upr. plan. przestrz. Nr 1201/91)

mgr inż. arch. Małgorzata Cykalewicz (upr. urbanistyczne Nr 1575)

mgr inż. arch. Marcin Radeberg

mgr inż. arch. Ewelina Jarzemska

mgr inż. arch. Maciej Jarzemski

inżynieria

mgr inż. Tomasz Paszczak

mgr inż. Witaliusz Rudźko

mgr inż. Zbigniew Majchrowski

mgr inż. Jacek Szaratkiewicz

uwarunkowania kulturowe

mgr inż. arch. Małgorzata Cykalewicz

mgr Olga Szerniewicz - Kulesza

mgr Eugeniusz Wilgocki
----

uwarunkowania przyrodnicze

mgr Ryszard Dobracki

dr inż. Lesław Wołejko

grafika komputerowa

Mikołaj Granat

Mateusz Kurzawski

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1.	Podstawa prawna opracowania.....	str...8
2.	Zakres rozstrzygnięć merytorycznych i skutki prawne uchwalenia Zmiany Studium.....	9
3.	Materiały wejściowe do zmiany Studium.....	10

UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

5.1	Położenie gminy w regionie.....	11
5.2	Główne funkcje gminy i miasta.....	11
5.3	Ponadlokalne cele rozwoju przestrzennego gminy.....	12

6. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO - GOSPODARCZE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

6.1	Stan ludności i źródła utrzymania.....	13
6.1.1	Demografia.....	13
6.1.2	Źródła utrzymania.....	16
6.1.3	Bezrobocie.....	19
6.2	Obsługa ludności.....	21
6.2.1	Problemy mieszkaniowe.....	21
6.2.2	Ochrona zdrowia.....	23
6.2.3	Pomoc społeczna.....	24
6.2.4	Kościóły, związki wyznaniowe, cmentarze.....	24
6.2.5	Bezpieczeństwo publiczne.....	26
6.2.6	Oświata, wychowanie dzieci i młodzieży.....	27
6.2.7	Kultura, rekreacja i sport.....	29
6.3	Dostępność komunikacyjna.....	30

7. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

7.1	Prawne uwarunkowania ochrony.....	33
7.2	Określenie zasobów.....	35
7.2.1	Zasoby przyrody nieożywionej.....	35
7.2.2	Zasoby przyrody ożywionej – flora.....	40
7.2.3	Zasoby przyrody ożywionej – fauna.....	46
7.3	Stan środowiska i jego zagrożenia.....	51

7.4	Ochrona przeciw powodzi.....	53
7.5	Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.....	57
7.6	Cele i kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego (wykaz obiektów chronionych i proponowanych do ochrony).....	58
8.	OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	
8.1	Charakterystyka stanu i funkcjonowania krajobrazu archeologicznego.....	81
8.2	Zagrożenia środowiska archeologicznego.....	85
8.3	Ochrona wartości archeologicznych na terenie gminy Trzebiatów.....	86
8.4	Przemiany historyczne terenu gminy Trzebiatów.....	87
8.5	Charakterystyka zasobów kulturowych i stanu ich zachowania.....	94
8.6	Rozwój układu urbanistycznego Trzebiatowa.....	98
8.7	Merytoryczne uzasadnienie ochrony kompozycji przestrzennej miasta.....	100
8.8	Cele i kierunki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego (wykaz obiektów proponowanych do ochrony).....	101
8.8.1	Podstawy prawne ochrony.....	101
8.8.2	Obszary podlegające ochronie.....	102
8.8.3	Obiekty podlegające ochronie.....	115
9.	UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU UKŁADÓW KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
9.1	Komunikacja drogowa.....	123
9.1.1	Stan obecny.....	123
9.1.2	Kierunki przekształceń układu komunikacyjnego.....	124
9.1.3	Zasady kształtowania układu komunikacyjnego Trzebiatowa.....	125
9.1.4	Zasady kształtowania układu komunikacyjnego Mrzeżyna.....	126
9.2	Komunikacja kolejowa.....	127
9.3	Komunikacja morska.....	127
9.4	Gospodarka energetyczna.....	130
9.4.1	Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	130
9.4.2	Zaopatrzenie w gaz.....	132
9.4.3	Odnawialne źródła energii.....	133
9.4.5	Niekonwencjonalne źródła energii.....	136
9.4.6	Kierunki rozwoju gospodarki energetycznej.....	137
9.5	Gospodarka wodno-ściekowa.....	137
9.5.1	Zasoby wód podziemnych.....	137
9.5.2	Zaopatrzenie w wodę.....	138
9.5.3	Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków.....	143
9.6	Gospodarka odpadami.....	146
9.6.1	Utylizacja i usuwanie odpadów, stan obecny.....	146
9.6.2	Koncepcja gospodarki odpadami.....	146

10.	KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	
10.1	Cele rozwoju gminy.....	147
10.2	Rewitalizacja obszarów wiejskich i wielofunkcyjny rozwój wsi.....	148
10.2.1	Rolnictwo i rybactwo.....	149
10.2.2	Leśnictwo.....	150
10.2.3	Przemysł, rzemiosło, usługi.....	151
10.2.4	Turystyka wiejska.....	151
10.2.5	Samodzielność kulturowa wsi.....	152
10.3	Kształtowanie struktur osadniczych.....	152
10.3.1	Obszary osadnicze.....	152
10.3.2	Hierarchia sieci osadniczej.....	153
10.3.3	Rozplanowanie zabudowy, architektura.....	153
10.3.4	Zasady realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.....	153
10.4	Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.....	154
10.4.1	Zasady realizacji nowych zespołów mieszkaniowych.....	156
10.4.2	Zasady realizacji usług handlu.....	156
10.4.3	Zasady realizacji nowych terenów produkcyjnych.....	157
10.5	Aktywizacja funkcji turystyczno-wypoczynkowej.....	158
10.5.1	Zaplecze turystyki.....	158
10.5.2	Kierunki rozwoju zagospodarowania turystycznego.....	159
10.5.3	Trasy turystyczne.....	161
11.	USTALENIA STANDARDÓW ZAGOSPODAROWANIA TERENU - KATEGORIE UŻYTKOWANIA TERENU	
11.1	Tereny budowlane.....	163
11.1.1	Tereny mieszkaniowe - MM, SM, CM, IM, PM, RM, OG.....	164
11.1.2	Tereny wypoczynkowe – SW, PW, UT.....	170
11.1.3	Tereny gospodarcze i techniczne – PS, PP, TT, PR, TP, TL, TS, KK, KD..	173
11.2	Tereny niebudowlane.....	179
11.2.1	Tereny otwarte – LS, LZ, WO, OL, TO.....	179
11.2.2	Tereny zieleni urządzonej – ZP, ZC, LP, RD.....	182
11.2.3	Tereny rolne – RP, RZ, RZe, RO.....	183
12.	REALIZACJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	
12.1	Ustalenia dla obszarów planistycznych.....	184
12.1.1	Zespół Miejski Trzebiatów (Stare Miasto, Przedmieście Gryfickie, Białoboki, Przedmieście Kołobrzeskie, Sekwanka, Osiedle Kołobrzeskie, Jaromin, Dolina Regi, Rogatki).....	184
12.1.2	Kurort Mrzeżyno (Mrzeżyno, Mrzeżyno za Regą).....	190
12.1.3	Wybrzeże Trzebiatowskie (Rogowo, Przymorze).....	192
12.1.4	Pas Pradoliny (Nowielice, Gorzysław, Chełm Gryficki, Sadlno,	

	Włodarka, Zapolice-Rogozina, Trzebusz, Roby, Bieczyno).....	195
12.1.5	Równina Gryficka (Dolina Regi, Mirosławice, Gąbin, Kłodkowo, Wlewo, Chomętowo, Paliczyno, Gołańcz Pomorska, Gosław, Siemidarżno, Lewice).....	201
12.2	Obszary, dla których opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.....	206
12.4	Wnioski do polityki przestrzennej gmin sąsiednich.....	209

SPIS ILUSTRACJI DO TEKSTU:

schematy – uwarunkowania zewnętrzne

1. Położenie gminy w województwie
2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

schematy- gmina:

3. Synteza kształtowania układu funkcjonalno-przestrzennego
4. Hierarchia sieci osadniczej i podział gminy na jednostki planistyczne
5. Elementy przyrody nieożywionej
6. Uwarunkowania przyrodnicze: przyroda ożywiona
7. Elementy ochrony przeciwpowodziowej
8. Uwarunkowania kulturowe, kierunki kształtowania i ochrony zabytkowego krajobrazu
9. Stan władania gruntami
10. Schemat kształtowania układu komunikacji drogowej
11. Infrastruktura techniczna
12. Obsługa ludności – elementy istniejące i projektowane
13. Turystyka

schematy - miasto

14. Plansza podstawowa
15. Podział na jednostki planistyczne
16. Uwarunkowania kulturowe
17. Bilans terenów mieszkaniowych i produkcyjnych
18. Tereny mieszkaniowe
19. Tereny produkcyjne
20. Tereny rekreacyjne
21. Schemat kształtowania układu komunikacji.

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW DO UCHWAŁY O PRZYJĘCIU STUDIUM U

Załącznik nr 1	Tekst jednolity Studium
Załączniki nr 2-15	Plansza podstawowa rysunek Studium, skala 1:10.000,
Załącznik nr 16	Uwarunkowania przyrodnicze, kierunki ochrony przyrody i kształtowania krajobrazu, skala 1:25 000
Załącznik nr 17	Uwarunkowania kulturowe, kierunki kształtowania i ochrony zabytkowego krajobrazu, skala 1:25 000
Załącznik nr 18	Synteza zmian , skala 1:25 000
Załącznik nr 19	Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag

WSTĘP

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Trzebiatów” była:

Uchwała Rady Miejskiej w Trzebiatowie Nr XVI/114/95 z dnia 10 listopada 1995 roku podjęta w tej sprawie. Rada Miejska działała na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym oraz na podstawie art. 6 ust. 1 Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym.

Do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebiatów, przyjętego Uchwałą nr L/504/02 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 26 września 2002 roku przystąpiono zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Trzebiatowie Nr XIX/197/08 z dnia 29 maja 2008 roku. Zmianą studium objęto cały teren gminy w granicach administracyjnych.

Projekt Zmiany Studium wykonano w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, w tym przede wszystkim:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz.717 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 130, poz.871);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz.1233);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U z 2009 r. Nr 151, poz.1220 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 75, poz. 474)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tj: Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 05 stycznia 2001 r. o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj: Dz. U. z 2007 r. Nr 129 poz. 902 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011 r. Nr

163, poz. 981);

- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tj: Dz. U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115);
- Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych;
- Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (tekst jednolity w Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502 z późniejszymi zmianami).

2. Zakres rozstrzygnięć merytorycznych i skutki prawne uchwalenia zmiany Studium

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z rozporządzeniem wykonawczym określa zakres rozstrzygnięć studium w odniesieniu do: środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego, istniejącego zagospodarowania, prawa własności gruntów, jakości życia mieszkańców, zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Studium określa w szczególności:

- 1) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów;
- 2) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy;
- 3) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 4) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 7) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 8) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² oraz obszary przestrzeni publicznej;
- 9) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 10) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 11) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 12) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- 13) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

Studium uwzględnia ustalenia strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego oraz ustalenia zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa i obowiązujących dla terenu gminy Trzebiatów planach miejscowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi dokument określający zasady polityki przestrzennej gminy. Studium nie jest przepisem gminnym, a skutki prawne powodowane są przez studium pośrednio, poprzez wpływ na opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz programy branżowe. Ustalenia planów zagospodarowania przestrzennego w myśl z Art. 20 pkt.1. ustawy nie mogą naruszać ustaleń studium. Studium bezpośrednio dotyczy wyłącznie terenu działania samorządu gminnego. Studium zawiera wnioski do zagospodarowania gmin sąsiednich i w tym zakresie zostało przez nie zaopiniowane.

3. Materiały wejściowe do zmiany studium

Oprócz wniosków i obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego podstawowymi materiałami wejściowymi były następujące opracowania:

1. Waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebiatów.
2. Studium krajobrazu kulturowego gminy Trzebiatów.
3. Wartości archeologiczne na terenie gminy Trzebiatów.
4. Raport dotyczący przebiegu procesu rewaloryzacji miasta Trzebiatowa.
5. Strategia rozwoju gminy Trzebiatów na lata 1999 - 2002.
6. Kierunki rozwoju i zagospodarowania Trzebiatowa - ankieta środowiskowa dla podmiotów gospodarczych.
7. Badania struktury władania terenami i rynku nieruchomości.
8. Ocena oddziaływania na środowisko dla inwestycji składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Włodarka.
9. Ocena aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązujących planów miejscowych.
10. Plan rozwoju lokalnego gminy i Miasta Trzebiatów.
11. Program ochrony środowiska Gminy Trzebiatów.
12. Lokalny program rewitalizacji Miasta Trzebiatowa.
13. Opracowanie ekofizjograficzne do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzebiatów.
14. Gminny program opieki nad zabytkami.
15. Wnioski od instytucji i osób, które wpłynęły po ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany Studium.

UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

5.1 Położenie gminy w regionie

Gmina Trzebiatów jest miejsko-wiejską gminą nadmorską, jedną z większych pod względem wielkości obszaru gmin województwa zachodniopomorskiego (225 km²). Od zachodu Trzebiatów graniczy z gminą Rewal i Karnice, od południa z Gryficami i Brojcami, od wschodu z gminą Siemyl i gminą wiejską Kołobrzeg. Gmina Trzebiatów należy do powiatu Gryfickiego. Jest to powiat o przewadze funkcji rolniczej z funkcją turystyczno-wypoczynkową rozwiniętą w wąskim pasie przyległym bezpośrednio do wybrzeża.

Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy Trzebiatów położony jest w obrębie makroregionu Pobrzeża Szczecińskiego. Część północna gminy położona jest na Wybrzeżu Trzebiatowskim, większą część obszaru gminy obejmuje Równina Gryficka (J. Kondracki, 1994). Trzebiatów leży w dorzeczu Regi.

5.2 Główne funkcje gminy i miasta

Głównymi funkcjami gminy są rolnictwo i osadnictwo; funkcja uzupełniająca - obsługa ruchu turystycznego i wypoczynku koncentruje się przede wszystkim w dwóch miejscowościach: Mrzeżynie i Rogowie.

Miasto Trzebiatów jest wielofunkcyjnym, lokalnym ośrodkiem obsługi; jego podstawowe funkcje to funkcja: administracyjna, kulturalna, osiedleńcza i produkcyjna.

Ludność gminy wynosiła w roku 2001 - 17.386 osoby, w tym 10.420 stanowili mieszkańcy miasta, co powodowało, że wskaźnik gęstości zaludnienia był dość wysoki - 77,3 osób/km². Saldo migracji było w roku 2000 ujemne i wynosiło - 69 osób. Według danych udostępnionych przez Urząd Miejski w ostatnim dniu roku 2011 liczba stałych mieszkańców gminy wynosiła 16.643 mieszkańców, w tym 10.159 to mieszkańcy miasta Trzebiatów.

Aktywność zawodowa mieszkańców gminy wyraża się głównie liczbą zatrudnionych w gospodarce - 1903 (na 10798 osób w wieku produkcyjnym), w tym: w przemyśle i w budownictwie 794, w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie 84, w usługach rynkowych 465, a w usługach nierynkowych 560 osób) oraz liczbą bezrobotnych 1966 osób (dane z 2000 r.) W ostatnim czasie liczebność jednostek wojskowych na terenie gminy znacznie ograniczono, a tereny dotychczas zamknięte udostępniono prywatnym właścicielom i gminie. Fakt ten będzie decydował o przyszłym rozwoju gospodarczym obszaru, jak również o możliwości ochrony wartości przyrodniczych gminy.

Elementem charakteryzującym gminę pod względem gospodarczym jest również użytkowanie gruntów. Na ogólną powierzchnię gminy 22.544 - 15.065 ha to użytki rolne, w tym grunty orne zajmują 9.114 ha, łąki 3.845 ha, pastwiska 1.136 ha, sady 31 ha, 3.120 ha to lasy, a 4.359 ha to inne powierzchnie (wody, zabudowa, drogi, nieużytki, plaże).

5.3 Ponadlokalne cele rozwoju przestrzennego gminy

Według planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego, przyjętego Uchwałą nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Zach-Pom. 2010.136.2708) gmina Trzebiatów jest położona w strefie funkcjonalnej nadmorskiej z dominującą funkcją turystyczną (w tym uzdrowiskami), z udziałem gospodarki morskiej i rolnictwa. Rolnictwo należy uznać jako funkcję uzupełniającą w gminie, podporządkowaną rozwiniętej funkcji turystycznej z chronionymi obszarami przybrzeżnymi.

Przez gminę trzebiatowską i miasto Trzebiatów przechodzą cztery drogi wojewódzkie 102, 103, 104 i 109 oraz linia kolejowa relacji Szczecin – Kołobrzeg, co ze stosunkowo małego miasta czyni ważny węzeł komunikacyjny, stwarzając jednocześnie bariery w rozwoju ośrodka miejskiego. Jedną z podstawowych inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie komunikacji powinno być obejście drogowe starego miasta.

Port w Mrzeżynie ma dość ograniczone możliwości rozwoju przede wszystkim na bardzo trudny dostęp do portu od strony morza oraz bardzo małe zaplecze, obsługujące właściwie jedynie kilka kutrów rybackich i małe jachty. Przebudowa wejścia do portu w Mrzeżynie i stworzenie zaplecza portowego dla obsługi jachtingu w sieci małych portów basenu Morza Bałtyckiego jest następnym ponadlokalnym celem zagospodarowania przestrzennego gminy. Rozwój funkcji ochronnych to zarówno ochrona wartości przyrodniczych – plan zakłada utworzenie obszaru chronionego krajobrazu w przymorskiej, północnej części gminy, jak również ochrona wartości kulturowych, dla których w planie wyznacza się obszar parku kulturowego. W ślad za tymi celami ochrony muszą postępować inwestycje służące zachowaniu jakości środowiska, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz prace rewaloryzacyjne.

Zmiany cywilizacyjne wymuszają inwestycje związane z pozyskiwaniem odnawialnych źródeł energii – teren gminy Trzebiatów ma duże predyspozycje do lokalizowania ferm wiatrowych. Położenie gminy w pasie przymorskim powoduje nie tylko rozwój funkcji wypoczynkowej, ale również inwestycje infrastrukturalne służące przesyłowi gazu ziemnego, planowane połączenie układu Balticpipe z systemem PGNiG. Ze względu na wcześniej wspomniane funkcje ochronne inwestycje te muszą respektować uwarunkowania przyrodnicze (w przypadku gazociągów) i kulturowe (w przypadku farm wiatrowych).

Jeszcze jednym istotnym ponadlokalnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest konwersja terenów powojсковych. Funkcja obronna, strategiczna dla bezpieczeństwa kraju, zgodna z obowiązującą doktryną obronną, uległa w ciągu ubiegłych dziesięciu lat diametralnej zmianie. Fakt ten spowodował likwidację części jednostek wojskowych stacjonujących na terenie gminy i przejęcie przez Agencję Mienia Wojskowego oraz Wojskową Agencję Mieszkaniową znaczącego majątku. Trwająca obecnie konwersja terenów powojсковych, sposób włączenie ich do przestrzeni i funkcji gminy jest ważnym elementem kształtującym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy.

6. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO - GOSPODARCZE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

6.1 Stan ludności i źródła utrzymania

6.1.1 Demografia

Wyraźną tendencją demograficzną gminy Trzebiatów były w okresie ostatnich dziesięciu lat malejące: przyrost naturalny i saldo migracji. Przyczyną spadku przyrostu naturalnego był wyraźny spadek ilości urodzeń. Wyjątkowo wysoki przyrost naturalny w 1994 roku nie wynika ze wzrostu liczby urodzeń, lecz z wyraźnego spadku ilości zgonów. Dodatnie saldo migracji w 1994 roku jest efektem wyraźnego spadku odpływu ludności zarówno z miasta i wsi. Napływ systematycznie maleje. Maleje ogólnie ruch ludności.

Tabela nr 1 Ruch naturalny

GMINA TRZEBIATÓW	RUCH NATURALNY											
	w liczbach bezwzględnych									na 1000 ludności		
	urodzenia żywe			zgony ogółem			przyrost naturalny			urodz. żywe	zgony ogółem	przyrost naturalny
w roku	ogół	miasto	wieś	ogół.	miasto	wieś	ogół	miasto	wieś			
1990	285	-	-	143	-	-	142	-	-	16,6	8,3	8,3
1991	265	135	130	141	78	63	124	57	67	15,3	8,1	7,2
1992	284	130	154	161	98	63	123	32	91	16,3	9,2	7,0
1993	231	112	119	154	93	61	77	19	58	13,2	8,8	4,4
1994	222	121	101	82	45	37	140	76	64	12,8	4,3	8,1
1998	215	x	x	175	x	x	40	x	x	12,0	9,8	2,2
2000	195	90	105	141	74	67	54	16	38	11,0	7,9	3,0
2008	180	106	74	169	103	66	11	3	8	10,6	9,9	0,6

Malejący trend ilości urodzeń w gminie utrzymuje się nadal: 170 urodzeń w 2009 roku (109 w mieście), 171 w 2010r. (106 w mieście) i 161 w 2011 r. (91 w mieście).

Tabela nr 2 Migracja ludności

GMINA TRZEBIATÓW	MIGRACJA LUDNOŚCI								
	napływ - zameld. na pob. stały			odpływ - wymeldow. z pob. st.			saldo		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	z miasta	ze wsi	ogółem	miasto	wieś
w roku									
1990	491	-	-	406	-	-	+85	-	-
1991	405	215	190	345	198	147	+60	+43	+17

1992	359	150	209	408	243	165	-49	+44	-93
1993	290	171	119	335	234	101	-45	+18	-63
1994	164	78	86	68	49	19	+96	+67	+29
1998	278	x	x	293	x	x	-15	x	x
2000	247	137	110	316	158	258	-69	-21	-48
2009	215			249			-34		

Tabela nr 3 Zmiana liczby mieszkańców w poszczególnych miejscowościach

NAZWA MIEJSCOWOŚCI	LICZBA MIESZK '79	LICZBA MIESZK '94	LICZBA MIESZK '01	LICZBA MIESZK '09	LICZBA MIESZK '11
Bieczyno	360	227	197	181	177
Bieczynko	brak danych	31	19	18	17
Chełm Gryficki	28	25	27	30	31
Chomętowo	300	256	248	256	255
Gąbin	225	179	185	181	186
Gołańcz Pomorska	441	471	441	433	424
Gorzysław	158	131	137	128	137
Gosław	377	318	303	297	290
Kłodkowo	228	223	246	259	248
Lewice	210	205	208	197	200
Mirosławice	313	339	323	304	281
	brak danych	1858	1691	1671	1564
Nowielice	431	414	413	375	363
Paliczyno	brak danych	brak danych	24	26	23
Roby	349	274	254	240	232
Rogowo	brak danych	503	420	332	310
Rogozina	179	186	176	166	168
Sadlno	379	302	282	257	283
Sadlenko	brak danych	42	45	43	42
Siemidarżno	144	121	110	106	108
Trzebusz	491	758	720	670	649
Wlewo	brak danych	187	178	180	180
Włodarka	296	243	238	230	243
Zapolice	71	79	81	79	76
Trzebiatów	8759	10022	10420	10162	10159

Tabela nr.4 Struktura wieku mieszkańców

GMINA TRZEBIATÓW	ludność ogółem	LUDNOŚĆ W WIEKU					
		przed- produk- cyjnym	produk- cyjnym	popro- dukcyj- nym	przed- produk- cyjnym	produk- cyjnym	popro- dukcyj- nym
w roku		w liczbach bezwzględnych			w procentach		
1990	16738	5426	9555	1757	32,4	57,1	10,5
1991	16922	5437	9687	1798	32,1	57,3	10,6
1992	17127	5445	9823	1859	31,8	57,4	10,8
1993	17158	5345	9907	1906	31,2	57,7	11,1
1994	17394	5391	10029	1974	30,9	57,8	11,3
1998	17607	4805	10702	2100	27,3	60,8	11,9
2000	17475	4515	10798	2162	25,8	61,8	12,4
2009	16705	3413	11122	2170	20,4	66,6	13,0
2011	16585	3164	11255	2166	19,1	67,9	13,0

Tabela nr 5 Struktura wieku mieszkańców w 2000 roku

przedział wiekowy	ogółem gmina i miasto		w tym miasto	
do 2 lat	600	3,4%	311	3,0%
3 - 6 lat	852	4,8%	449	4,3 %
7 - 14 lat	2125	12,2%	1113	10,8 %
15 - 17 lat	938	5,4%	560	5,6%
18 - 59/64 lat	10798	61,8%	6479	63,0%
60/65 i więcej	2162	12,4%	1370	13,3 %

Tabela nr 5a Struktura wieku mieszkańców w 2009 roku

przedział wiekowy	ogółem gmina i miasto		kobiety		mężczyźni	
populacja	16705	100%	8343	49,94%	8362	50,06%
0 - 17 lat	3413	20,43%	1698	10,16%	1715	10,27%
18 – 65 lat	11122	66,58%	5133	30,73%	5989	35,85%
65 i więcej	2170	12,99%	1512	9,05 %	658	3,94%

Tabela nr 6 Prognoza demograficzna

GMINA TRZEBIATÓW w roku	POMIGRACYJNA PROGNOZA LUDNOŚCI		
	Ogółem (w tys. mieszkańców)	miasto (w tys. mieszkańców)	wsie (w tys. mieszkańców)
1939		10,8	
1946		6,0	
1993	17,2	9,9	7,3

2000	17,7	10,4	7,3
2001	17,4	10,4	7,0
2003	16,9	10,2	6,7
2004	16,8	10,2	6,6
2005	16,8	10,1	6,7
2009	16,7	10,1	6,6
2011	16,6	10,2	6,4
2010 prognoza pl.og.	18,4	11,0	7,4
2015 prognoza studium	18,0 - 16,5	11,0 - 10,0	7,0 - 6,5

Wcześniejsze prognozy przewidywały: umiarkowany wzrost liczby ludności w mieście i nikły na wsi. Prognozy okazały się zbyt powściągliwe. Liczba ludności w gminie w styczniu 1998 osiągnęła wielkość prognozowaną na rok 2000. Prawdopodobnie przewidywania co do wielkości spadku, wielkości przyrostu naturalnego i dodatniego salda migracji okazały się zbyt pesymistyczne, a w gminie zaistniały okoliczności wywołujące ten stan rzeczy. **Od roku 2000 następuje stopniowy spadek liczby ludności w gminie, tak w mieście jak i na terenach wiejskich, saldo migracji jest ujemne, a przyrost naturalny bardzo niski. Prognoza zakłada utrzymanie się tego trendu rozwojowego.**

6.1.2 Źródła utrzymania

Tabela nr 7 Dochody budżetowe gminy

GMINA TRZEBIATÓW	ogółem		dochody własne		subwencje i dotacje	
	ogółem	na 1.mieszk.	ogółem	na 1.mieszk.	ogółem	na 1.mieszk.
w roku	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł	tys. zł
1991	16 888	1 005	13 018	774	3 870	230
1992	24 267	1 430	20 467	1 206	3 800	224
1993	41 020	2 395	34 505	2 014	6 515	380
1998	18 119	1 029	7 254	412	7 741	440
2000	22 454	1 292	11 919	686	9 704	555

Tabela nr 8 Wydatki budżetowe gminy

GMINA TRZEBIATÓW	ogółem	w tym:			
		wynagr. osob.	mat. i usługi	opł. i składki	dotacje
w roku	w tys. złotych				
1991	10 776	1 059	1 917	391	6 696
1992	17 779	1 859	5 836	815	7 091
1993	26 139	3 130	10 876	1 576	6 792
1998**	17 082	4 235	2 640	2 003	1 313

2000*	23 828	-	-	-	-
-------	--------	---	---	---	---

*dane dotyczące wydatków budżetowych gmin za rok 2000 są inaczej zestawiane

*dane publikowane przez gminę i WUS różnią się

Tabela nr 8a Dochody i wydatki budżetowe gminy

GINA TRZEBIATÓW	Dochody budżetowe i przychody - plan	Wydatki budżetowe i rozchody - plan	Dochody budżetowe i przychody - wykonanie	Wydatki budżetowe i rozchody- wykonania
w roku	w tys. złotych	w tys. złotych	w tys. złotych	w tys. złotych
2004	24.696	28.685		
2005	31.777	34.972		
2006	38.108	43.320		
2007	48.032	48.031	47.749	45.759
2008	44.320	44.320	45.210	41.150
2009	48.126	49.127	49.046	49.727
2010	62.720	62.720	61.899	61.847
2011	81.830	95.558		

Z powyższego zestawienia wynika, że w ciągu ostatnich lat budżet gminy wzrósł ponad dwukrotnie przy stale utrzymującej się nadwyżce wydatków nad dochodami, co jest w dużym stopniu wynikiem prowadzenia inwestycji gminnych przy udziale środków unijnych oraz ogólnie przyjętego sposobu finansowania zadań statutowych gminy.

Tabela nr 9 Pracujący w działach gospodarki narodowej (bez rolników indywidualnych, duchowieństwa i jednostek osób fizycznych do 5 osób zatrudnienia)

Wyszczególnienie		ogółem	w tym kobiety	rolnictwo łowiectwo leśnictwo rybactwo	przemysł budownictwo	usługi rynkowe	usługi nierynkowe
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
ogółem	1998 r.	1871		65 3,5%	838 44,8%	341 18,2%	632 33,8%
	2000 r.	1903	818	84 4,4%	794 41,7%	465 24,4%	560 29,4%
miasto	2000 r.	1552	639	5	757	316	474
wieś	2000 r.	351	179	79	37	149	86

UWAGA!!! pozycja 7 obejmuje sekcje: handel i naprawy, hotele i restauracje, transport gospodarka magazynowa i łączność, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm, nauka, pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozycja 8 obejmuje sekcje: administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, edukacja, ochrona zdrowia i opieka społeczna.

W latach 1998 – 2000 wyraźnie zauważalny jest znaczny spadek ilości osób zatrudnionych w rolnictwie, które na terenie gminy Trzebiatów było realizowane w dużej mierze przez Państwowe Gospodarstwa Rolne, których majątek w początku lat dziewięćdziesiątych przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu państwa. Inną dziedziną, w której zauważalny jest nagły spadek związany ze zmianami ustrojowymi jest budownictwo. W roku 2000 pod określeniem przemysł mieściły się zupełnie innego typu zakłady produkcyjne niż w latach siedemdziesiątych, toteż trudno jest wysnuć jednoznaczne wnioski z porównania tych danych. Jednoznaczne są natomiast wnioski wynikające z analizy postępującego w ciągu lat dziewięćdziesiątych powolnego, ale stałego spadku zatrudnienia w oświacie - w mieście, ochronie zdrowia i opiece społecznej - na wsi, ogółem w transporcie i łączności, administracji i obronie narodowej. Jest to ogólna tendencja wynikająca ze zmian ustrojowych w naszym kraju.

Od roku 2002 w dostępnych publikacjach GUS i Powiatowego Urzędu Pracy nie ma informacji dotyczących zatrudnienia w działach gospodarki w gminie.

Tabela nr 10 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w EDG (dane z Urzędu Gminnego)

typ podmiotów gospodarczych	1995	1996	1997	1998	1999	2000
1	2	3	4	5	6	7
ogółem	1132	1133	1522	1719	1817	1561
handel i gastronomia	793	929	1090	1229	1290	-
usługi budowlane	176	187	201	230	248	-
przemysł przetwórczy	6	6	7	8	11	-
przedsiębiorstwa produkcyjne	16	17	21	28	32	-
usługi turystyczne	146	192	203	224	230	-
usługi inne					57	-

Tabela 10a Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2004 stan na 31 XII 2009

Sekcja	Rodzaj działalności	Ilość jedn. gosp.
A	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	33
B	Rybactwo	13
C	Górnictwo	-
D	Przetwórstwo przemysłowe	108
E	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	3
F	Budownictwo	194
G	Handel hurtowy, detaliczny, naprawy pojazdów i sprzętu AGD	565
H	Hotele, restauracje	255
I	Transport, gospodarka magazynowa, łączność	76

J	Pośrednictwo finansowe	61
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	316
L	Administracja publiczna, obrona narodowa, ubezpieczenia	9
M	Edukacja	29
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	95
O	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i inna	135
P	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	-
Q	Organizacje i zespoły eksterytorialne	-

Tabela nr 11 Podmioty gospodarki narodowej według sektorów i wybranych form prawnych
(dane z Rocznika Statystycznego)

w roku	ogółem	sektor		z ogółem			
		publiczny	prywatny	Przedsiębiorstwa państwowe	spółki prawa handlowego		zakłady osób fizycznych
					razem	z udziałem kapitału obcego	
1998	1109	28	1081	0	17	8	1031
2000	1346	31	1315	0	23	9	1168
w tym miasto	863	21	842	0	14	7	736
2009	1892	125	1767	0	39	12	1534

Z powyższych danych wynika, że rozkład jakościowy typów podmiotów gospodarczych pozostaje niezmienny mimo wzrostu ich ilości. Ze względu na inny sposób agregacji danych w różnych latach, możliwe jest jedynie stwierdzenie, że najdynamiczniej rozwijającym się sektorem działalności w gminie jest przetwórstwo przemysłowe oraz usługi nieprodukcyjne związane z obsługą biznesu, obrotem nieruchomościami oraz edukacją i ochroną zdrowia. Charakterystyczną cechą rynku pracy jest również brak przedsiębiorstw państwowych oraz dominacja zakładów osób fizycznych, które są formą samozatrudnienia, najbardziej „nieodporną” na wahnięcia koniunktury gospodarczej.

6.1.3 Bezrobocie

Bezrobocie w gminie sięgało w roku 2000 18%, co na tle sytuacji innych gmin województwa zachodniopomorskiego sytuuje gminę Trzebiatów w grupie gmin o średnim wskaźniku bezrobocia (od 5,0% Police, Szczecin do 25% Karnice, Brojce). Według danych statystycznych w roku 2009 w gminie Trzebiatów było zarejestrowanych 1277 bezrobotnych, co oznacza, że wskaźnik bezrobocia wynosił 10,84%.

Zmiany gospodarcze, które w latach dziewięćdziesiątych wywołały upadek wielu nierentownych przedsiębiorstw. Gminę Trzebiatów nawiedziła więc fala bezrobocia oraz zjawisko odpływu osób w wieku produkcyjnym. Znacząco wzrosła w tym czasie natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela nr 12 Bezrobotni według wykształcenia

GMINA TRZEBIATÓW	BEZROBOTNI – WYKSZTAŁCENIE					
	rodzaj wykształcenia					
w roku	ogółem	wyższe	średnie police- alne	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	podst. I bez wykształc
31.12.1993	1895	X	X	X	X	X
31.12.1996	1795	10	308	151	768	558
31.12.1998	brak danych					
31.12.2000	1966	27	289	196	832	622
31.12.2005	2124					
31.11.2009	1277					

Tabela nr 13 Bezrobotni w gminie Trzebiatów

GMINY TRZEBIATÓW	ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI						
	ogółem	w tym:					
w roku	miasto wsie ogółem	kobiety	absolwenci i szkół ponadpod- stawo- wych	zwoln. z przyczyn pracodaw- cy	nie pos. prawa d zasiłku	w wieku prod. m. 18-44 l.	b. pracy pow. 12 mies.
1	2	3	4	5	6	7	8
31.12.1993	1895	1065	85	315	621	1639	806
31.12.1994	959 693 1752	525 384 909	64 35 99	136 120 256	325 292 617	822 605 1427	330 257 587
31.12.1995	1017 720 1737	597 404 1001	74 45 119	67 55 122	324 216 540	864 624 1488	341 227 568
31.12.1996	1034 761 1795	613 470 1083	12 14 26	73 49 122	329 237 566	863 659 1522	351 232 583
31.06.1998	666 440 1106				493 334 773		
31.03.1999	975 777 1752	586 540 1126			664 541 1205		
31.04.2000	1966	1180	1344		1463		
31.04.2001	1131 820 1951	655 480 1135			856 648 1504		

Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach realizuje różne programy przeciwdziałania bezrobociu, jednak oprócz wypłat zasiłków dla bezrobotnych, zatrudniania w ramach robót publicznych, umożliwiania podjęcia pierwszej pracy absolwentom, musi nastąpić wzrost przedsiębiorczości, przede wszystkim o małe i średnie przedsiębiorstwa. Z materiałów publikowanych przez PUP (Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie gryfickim w roku 2008) wynika, że ok. ¼ osób bezrobotnych nie ma prawa do zasiłku, a ok. 20% nie posiada żadnego zawodu. Jako przyczynę bezrobocia przyjmuje się: bezrobocie strukturalne, sezonowość zatrudnienia, pracę „na czarno” oraz niedostosowanie zakresów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

6.2 Obsługa ludności

6.2.1 Problemy mieszkaniowe

Tabela przedstawia zestawienie podstawowych danych dotyczących problemów mieszkaniowych.

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki

GMINA TRZEBIA TÓW	mieszka- nia	izby	pow. użytk. mieszkań	ludność w mieszka- niach	przeciętna			
					liczba osób na		pow.użytkowa	
					1 mieszka- nie	1 izbę	1 mieszka- nie	na 1 os.
1994	4808	17256	296373	17194	3,58	1,00	61,6	17,2
<i>miasto</i>	<i>2970</i>	<i>10461</i>	<i>174210</i>	<i>9907</i>	<i>3,34</i>	<i>0,95</i>	<i>58,7</i>	<i>17,6</i>
<i>wieś</i>	<i>1838</i>	<i>6795</i>	<i>122163</i>	<i>7287</i>	<i>3,96</i>	<i>1,07</i>	<i>66,5</i>	<i>16,8</i>
1998	4870	17544	301653	17502	3,59	1,00	61,9	17,2
2000	4878	17585	302622	17371	3,56	0,99	62,0	17,4
<i>miasto</i>	<i>3033</i>	<i>10751</i>	<i>179711</i>	<i>10200</i>	<i>3,36</i>	<i>0,95</i>	<i>59,3</i>	<i>17,6</i>
<i>wieś</i>	<i>1845</i>	<i>6834</i>	<i>122911</i>	<i>7171</i>	<i>3,90</i>	<i>1,05</i>	<i>66,6</i>	<i>17,1</i>
<i>2007 miasto</i>	<i>3305</i>		<i>213238</i>	<i>10196</i>	<i>3,01</i>		<i>64,5</i>	<i>20,9</i>

Tabela nr 14a. Zasoby mieszkaniowe - Struktura własnościowa mieszkań

Forma własności	Liczba	%
Mieszkania osób fizycznych	1510	36,63
Mieszkania komunalne	1083	26,27
Mieszkania spółdzielcze	358	8,69
Mieszkania zakładów pracy	353	8,56
Pozostałe mieszkania	1	0,02
Razem (Σ)	3 305	100,00

* dane za 2007 rok dla miasta

Analiza porównawcza daje następujące wnioski:

- w porównaniu z poprzednimi latami przeciętna ilość osób zamieszkujących jedno mieszkanie w gminie ~~nie zmieniła się podczas gdy w całym województwie~~ zaobserwować można tendencję malejącą;
- podobną sytuację stwierdzono w zagęszczeniu izb mieszkalnych;
- **podobna** sytuacja cechuje gminę Trzebiatów w przypadku przeciętnej powierzchni użytkowej przypadającej na jednego mieszkańca;
- **struktura własnościowa mieszkań w mieście wskazuje na przewagę własności prywatnej i spółdzielczej.**

Ogólny wniosek jest jeden – sytuacja mieszkaniowa mieszkańców gminy Trzebiatów nie jest dobra i nie polepsza się, aczkolwiek nie odbiega znacznie od średnich wskaźników województwa.

Z analizy danych wynika, że w większości miejscowości wiejskich sytuacja mieszkaniowa nie uległa zmianie spowodowanej przyrostem liczby ludności i koniecznością realizacji nowych mieszkań. Natomiast stan techniczny zabudowy pogorszył się (zabudowa pochodzi sprzed wojny). Należałoby przyjąć, że min. 15% mieszkań tj. 234 mieszkania na terenach wiejskich powinno być odtworzonych ze względu na bardzo zły stan techniczny

Inaczej przedstawia się sytuacja w Mrzeżynie, jest to miejscowość wypoczynkowa, w której ruch inwestycyjny jest podyktowany funkcją wypoczynkową, a zabudowa mieszkaniowa będzie realizowana głównie jako pensjonatowa.

Również sytuacja miasta Trzebiatowa jest odmienna. Ze względu na wartości kulturowe, na obszarze całego śródmieścia obowiązują szczególne warunki remontowania starej i realizacji nowej zabudowy. W związku z tym należy odtworzyć zabudowę w kwartałach staromiejskich, choć będzie ona miała również funkcję usługową.

• Program mieszkaniowy

Należy stworzyć warunki dla powstawania różnorodnych form zamieszkania dostosowanych do różnych możliwości ekonomicznych i potrzeb mieszkańców.

Dla określenia wielkości programu budownictwa mieszkaniowego należy przyjąć następujące założenia:

- wskaźniki w granicach 3,3 osób na mieszkanie w mieście i około 3,5 na wsi;
- wielkość wyburzeń według szacunków wynikających z technicznego stanu budynków (z wyłączeniem obiektów zabytkowych);
- wyrównanie strat wynikłych z wyburzeń (odtworzenie zasobów mieszkaniowych po wyburzeniach);
- stopniowe dochodzenie do pełnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych;
- 1,10 gospodarstwa domowego na mieszkanie ogółem w gminie, 1,09 w mieście i 1,11 na wsi.

Docelowo należy dążyć do uzyskania wskaźnika 1 gospodarstwo domowe na 1 mieszkanie. Przy takich założeniach należałoby zrealizować do roku 2015 min. 300 mieszkań w mieście i 200 na wsiach.

• **Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Trzebiatów**

Ponad 24% ilości mieszkań i lokali mieszkalnych (1175) stanowi mienie komunalne. Od stycznia 2005 roku gminnym zasobem mieszkaniowym gospodaruje spółka miejska Zakład Budynków Komunalnych „Trzebiatów” Spółka z o.o. Tabela poniżej pokazuje stan zasobu.

Tabela 15. Mieszkaniowy zasób Gminy Trzebiatów w roku 2007

Lp.	Treść	Rok 2007
1.	Ilość budynków w całości należących do gminy	180
	Ilość budynków, w których znajdują się lokale komunalne (wspólnotowe)	133
2.	Ilość lokali ogółem	1175
	w tym:	
	1. lokali socjalnych	58
	2. lokali w budynkach komunalnych	504
	3. lokali komunalnych w Wspólnotach mieszkaniowych	613
3.	Powierzchnia użytkowa lokali ogółem w m ²	59.324
	w tym:	
	1. lokali socjalnych	1.275
	2. lokali w budynkach komunalnych	26.182
	3. lokali komunalnych w Wspólnotach mieszkaniowych	31.866

W roku 2011 zasób komunalny powiększył się o 33 nowe mieszkania przy ulicy Długiej. Średnia roczna sprzedaż lokali za okres 2003-2007 wynosiła 33 lokale. Zakłada się, że sprzedaż na tym poziomie utrzyma się do roku 2012. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Trzebiatów zakłada równoważenie wysokości wpływów z tytułu najmu lokali z wysokością wydatków koniecznych do poniesienia na utrzymanie i gospodarowanie zasobem. W roku 2012 kwota ta ma wynieść 2582 tys. zł.

Gmina stwarza i popiera warunki dla przedsięwzięć mających wpływ na racjonalizację i poprawę wykorzystania mieszkaniowego zasobu gminy poprzez:

- umożliwianie zamiany mieszkań pomiędzy najemcami lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz zamiany pomiędzy najemcami lokali należących do tego zasobu, a najemcami lub użytkownikami zajmującymi lokale w „jednodziałowe”, a także z właścicielami lokali,
- promowanie zamiany mieszkań w celu dostosowania warunków mieszkaniowych najemców do możliwości finansowych,
- przeznaczenie lokali o obniżonym standardzie, po ewentualnym opróżnieniu ich przez dotychczasowych najemców, na lokale socjalne,
- wyrażanie zgody na adaptację pomieszczeń gminnych na lokale mieszkalne.
- wyrażanie zgody i poparcie dla nadbudów i modernizacji pomieszczeń mieszkalnych w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych,
- stworzenie warunków do podjęcia inwestycji w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

6.2.2 Ochrona zdrowia

Stan usług zdrowia na terenie gminy w roku 2002 przedstawiał się następująco:

Na terenie miasta działała jedna przychodnia rejonowa, która przyjmuje pacjentów z terenu całej gminy. Zarejestrowanych jest w niej ok. 13 000 osób. Personel składał się z: 5 lekarzy (w tym 2 specjalistów pediatrów), 4 pielęgniarek, 5 pielęgniarek środowiskowych oraz 1 osoby rejestrującej. Pacjenci kierowani byli do szpitala powiatowego Gryficach.

Obok przychodni w Trzebiatowie na terenie gminy działa przychodnia w Mrzeżynie – filia 117 Szpitala Wojskowego w Kołobrzegu (**obecnie Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SPZOZ w Kołobrzegu**). Jest to niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej, przyjmujący pacjentów z gminy na podstawie umów zawartych zarówno z Branżową jak i Zachodniopomorską Kasą Chorych. W marcu 2002 r. było w niej zarejestrowanych ok. 1700 osób. Pracownicy przychodni to: 4 lekarzy specjalistów, 2 pielęgniarki (w tym jedna środowiskowa), oraz pielęgniarka pracująca na pół etatu.

Tabela nr 16 Zatrudnienie w placówkach zdrowia

GMINA TRZEBIATÓW w roku	lekarze	dentyści	pielęgn.	Lekarze	dentyści	pielęgn.
	W liczbach bezwzględnych			na 10 tys. ludności		
1990	6	3	29	3,6	1,8	17,3
1991	4	3	30	2,4	1,8	17,7
1992	5	3	23	2,9	1,8	13,4
1993	7	4	25	4,1	2,3	14,6
1998	7	2	17	4,0	1,1	9,7

Zmiany organizacyjne w służbie zdrowia przłożyły się na ilość i jakość świadczonych usług. W roku 2009 na terenie gminy funkcjonowało:

- 9 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej;
- jedna praktyka lekarska na wsi;
- 3 apteki, 1 punkt apteczny;
- 2 placówki stacjonarnej pomocy społecznej, 1 filia, 1 dom opieki społecznej.

6.2.3 Pomoc społeczna

Generalnie pojęciem opieki społecznej nazwać można ogół działań zmierzających do zapewnienia osobom biednym i nieprzystosowanym do życia w społeczeństwie możliwość przeżycia i poprawy złych warunków bytowych. Sprawami powyższymi z mocy prawa zajmuje się będący jednostką samorządową – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zakres i wielkość udzielonej w 2011 roku pomocy społecznej przedstawia się następująco (wg danych MGOPS w Trzebiatowie):

1. Długotrwała choroba - z tej przyczyny udzieono w roku 2011 pomocy 268 rodzinom, w których jest 562 osoby. Większość świadczeń była udzielana na zakup leków oraz żywności. Ponadto 74 osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, materialnej udzielana była pomoc w formie usług opiekuńczych, w tym w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. Udzielono

również pomocy finansowej 28 osobom (gmina ponosiła koszty odpłatności) osobom skierowanym w domu opieki ze względu na pogarszający się stan zdrowia oraz brak możliwości zapewnienia opieki w miejscu zamieszkania.

2. Bezrobocie – jest to najczęściej występująca dysfunkcją społeczną, z tego powodu udzielano pomocy 312 rodzinom, w których było 1026 osób.- w roku 2009, natomiast w roku 2011 było to 266 rodzin.

3. Niepełnosprawność - kolejną znaczącą grupą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej są osoby niepełnosprawne. Są to osoby samotne korzystające ze świadczeń w postaci zasiłków stałych wypłacanych dla osób niepełnosprawnych lub osoby w wieku emerytalnym pozostające w rodzinie i nie posiadające stałego źródła dochodu. W tej grupie znajdują się również osoby uzależnione od alkoholu. Skuteczne udzielenie pomocy w stosunku do tej grupy często wymaga współpracy z Pełnomocnikiem do Spraw Uzależnień, Strażą Miejską oraz Policją w celu identyfikacji i ograniczenia marnotrawienia środków.

Pomoc świadczona na rzecz osób niepełnosprawnych przez powiat w większości zaspokaja także potrzeby mieszkańców gminy Trzebiatów.

4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Pomoc dla rodzin z tego typu problemami jest traktowana priorytetowo, udzielana w szerokim zakresie zarówno materialnym jak i w formie pracy socjalnej. Praca w środowiskach, w których występują problemy wychowawcze jest szczególnie trudna, gdyż w rodzinach tych występuje często wiele złożonych dysfunkcji, które się na siebie nakładają. W większości przypadków wspólne działania pomocowe placówek oświatowych, służb pomocy społecznej, wsparte przez działania kuratorów sądowych, straży miejskiej i policji pozwalają na zapewnienie poprawnych warunków rozwoju dzieci, członków tych rodzin.

5. Alkoholizm i narkomania - udzielanie pomocy dla rodzin dotkniętych uzależnieniami wiąże się z koniecznością prowadzenia przez pracowników socjalnych stałego monitoringu rodziny. Większość osób nadużywających alkoholu to mężczyźni, najlicniejsza grupa z nich to osoby, które nie pracują lub pracują dorywczo, są w wieku przedemerytalnym lub emerytalnym i nie mają stałych źródeł dochodu. Najtrudniejsze sytuacje występują w rodzinach z dziećmi, gdy alkoholu nadużywają oboje rodzice. Nadużywanie alkoholu i marnotrawienie środków jest jedną z podstawowych przyczyn przyznawania pomocy w formie niepieniężnej lub ograniczenie jej zakresu do niezbędnego minimum np. wydawania bonów do sklepu lub zapewnienie gorącego posiłku. W szczególnie trudnych przypadkach pracownicy socjalni wnioskują o wszczęcie procedury przymusowego leczenia .

Oprócz tego w Jarominie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej – placówka stacjonarna opiekująca się obecnie (marzec 2012 r.) 345 pensjonariuszami z upośledzeniem zarówno umysłowym jak i fizycznym. Kierowani są oni do ośrodka z terenu województwa zachodniopomorskiego, przez Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Placówka jest jednostką budżetową Starostwa Powiatowego w Gryficach, zatrudnia 180 pracowników.

6.2.4 Kościoły, związki wyznaniowe, cmentarze

Obszar gminy obsługiwany jest przez 4 kościoły parafialne wyznania rzymsko – katolickiego, z których 1 położony jest w mieście. Podlega im 6 kościołów filialnych. Ponadto na terenie Trzebiatów działa kościół prawosławny, greko-katolicki i ewangelicko-augsburski.

Na terenie gminy w prawie wszystkich miejscowościach znajdują się stare, nieczynne cmentarze. Cmentarze czynne znajdują się w tylko w Trzebiatowie i Kłodkowie.

Ze względów społecznych i kulturowych należałoby utrzymać reaktywować nieczynne, wiejskie cmentarze. Reaktywacja cmentarzy wiejskich musi być wynikiem decyzji społeczności lokalnej. Istniejące historyczne założenia cmentarne na wsi należy zabezpieczyć przed niszczeniem. Reaktywacja cmentarza musi być poprzedzona projektem, który będzie uwzględniał wymogi ochrony wartości zabytkowych i kulturowych miejsca oraz uwarunkowania lokalizacyjne.

Na terenie miasta przewidziano docelowo powiększenie istniejącego cmentarza komunalnego.

6.2.5 Bezpieczeństwo publiczne

• Policja

Obserwowany w ostatnich latach stały wzrost przestępczości jest znamieny dla życia społecznego nie tylko w Trzebiatowie. Wykrywalność przestępstw utrzymuje się na poziomie 70-60%. Najczęstszym rodzajem przestępstw są włamania, kradzieże mienia, przestępczość przeciwko rodzinie. Wzrasta również ilość wypadków i kolizji drogowych. Specyficznym problemem jest sezonowy wzrost zagrożenia przestępczością w okresie wakacyjnym.

Komisariat Policji w Trzebiatowie swym zasięgiem obsługi obejmuje obszar miasta i gminy, jest wspomagany w sezonie posterunkiem policji w Mrzeżynie. **Uchwałą Nr III/27/02 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 19 grudnia 2002 roku utworzono Straż Miejską w Trzebiatowie, co wpłynęło pozytywnie na wzrost bezpieczeństwa publicznego.**

• Straż pożarna

Ochronę przeciwpożarową pełni Ochotnicza Straż Pożarna w Trzebiatowie, uzupełniona jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej w Mrzeżynie Gołańczy Pomorskiej. Na terenach leśnych kontrolę przeciwpożarową prowadzi Nadleśnictwo Gryfice.

Stały zwyczaj wypalania traw wiosną i jesienią mimo że prawnie zabroniony jest przyczyną rok rocznie ponawiających się pożarów i przy tym tragicznych wypadków. Także ostatnio ponawiające się susze w okresie letnim są przyczyną pożarów w lasach. Zagrożenie pożarowe można zmniejszyć wpływając na poziom świadomości społecznej, prowadząc akcje informacyjne w okresie wzrostu zagrożenia pożarowego oraz włączając w nie organizacje społeczne np. Ligę Ochrony Przyrody. Ochotnicze Straże Pożarne powinny funkcjonować we wszystkich wiejskich wsiach.

W Studium ponadto skazuje na konieczność uwzględnienia w długofalowych działaniach planistycznych:

1. Wdrażania polityki społecznej aktywizującej ludność w Ochotniczej Straży Pożarnej, która to jest świetnym animatorem społecznym i kształtuje pożądane postawy wśród zrzeszonych i obserwatorów.
2. Wspomagania materialnego i organizacyjnego jednostek OSP na terenie gminy, poprzez:
  - doposażenie w sprzęt i umundurowania,
  - modernizację i rozbudowę obiektów remiz,
  - wymianę wysłużonych samochodów na nowsze
3. Udział gminy w tworzeniu Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego, w tym rozbudowa systemu powiadamiania i alarmowania
4. Tworzenie Planów ratowniczych dla gminy i miasta, z wykorzystaniem danych zawartych w studium.

• Studnie awaryjne

Zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę oraz szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin na terenie miasta należy wydzielić lub zapewnić studnie awaryjne. W planach miejscowych należy przewidzieć rezerwację terenu dla potrzeb lokalizacji studni publicznych. Szczegółowe lokalizacje studni należy poprzedzić rozpoznaniem hydrogeologicznym.

6.2.6 Oświata, wychowanie dzieci i młodzieży

Polski system oświatowy uległ w ostatnim czasie dużym przemianom. Zgodnie z dążnością do rozwijania regionalizmu i samorządności administrowanie oświatą w stopniu podstawowym oraz placówkami wychowania przedszkolnego weszło w zakres kompetencji gminy. Wiąże się to także z finansowaniem tych placówek przez samorządy. W konsekwencji ludność miejscowa – rodzice dzieci mają większą szansę wpływać na kształt publicznego systemu oświatowo – wychowawczego. Poważnym niedomaganiem są jednak nikłe środki na utrzymanie placówek oświatowo – wychowawczych. Problem ten nie może jednak być rozpatrywany jedynie w kategoriach kalkulacji ekonomicznych. Należy uwzględnić iż szkoły i placówki wychowania przedszkolnego mają zapewnić dzieciom opiekę i wychowanie w czasie, gdy ich rodzice nie mogą wywiązać się z tych obowiązków. Należy dążyć do rozszerzenia form opieki szkolnej i pozaszkolnej nad wszystkimi grupami wiekowymi młodzieży i dzieci.

• Wychowanie przedszkolne

W styczniu 2000 roku w granicach gminy działały dwa przedszkola – oba w Trzebiatowie. Należy odnotować zniknięcie przedszkoli na wsi. Dla porównania w roku 1990 na terenie gminy działało osiem przedszkoli – w tym cztery w mieście, a reszta na wsi. Przedszkola wiejskie były niewielkie, □ednodziałowe. Jedynie 21,7% dzieci w gminie korzysta z placówek wychowania przedszkolnego.

W roku 2011 w gminie nadal działały dwie placówki przedszkolne w Trzebiatowie i w Mrzeżynie, tworzące jedno przedszkole publiczne. W szkołach podstawowych uruchomione zostały oddziały dla dzieci odbywających roczne, obowiązkowe wychowanie przedszkolne, tzw. „zerówki”. Przy ogólnej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym wynoszącej 716 dzieci (razem z sześciolatkami) do placówek przedszkolnych uczęszcza 463 dzieci, co stanowi 65% współczynnik upowszechniania edukacji przedszkolnej.

• Szkoły podstawowe

Według danych z dnia 01.09.2001 roku do wszystkich czterech szkół podstawowych w gminie Trzebiatów uczęszczało łącznie 1471 uczniów. W porównaniu z rokiem 1992 (2654 uczniów) jest to liczba prawie dwukrotnie niższa. Jest to wynikiem nie tylko niżu demograficznego, ale również wynikiem utworzenia szkół gimnazjalnych. Niż demograficzny spowodował więc obniżenie poziomu obciążenia szkół. Niestety wystąpił efekt uboczny – zamknięto małe wiejskie szkoły. Przy tak małej ilości uczniów nie było możliwości stworzenia innych klas, jak tylko wielopoziomowych. Proces nauczania w takich klasach uważa się za mniej efektywny i niewłaściwy. Ponadto utrzymanie małych wiejskich szkół w obecnych warunkach okazało się zbyt kosztowne. Wobec powyższego dzieci z większości wsi gminy, dojeżdżają do dużych szkół w mieście, lub większych szkół wiejskich. Ograniczenie ilości szkół i rejonizacja powodują konieczność dowozu dzieci do szkół; planowany na rok 2012 koszt dowozu wynosił 705.350,00 złotych.

Tabela nr 17 Szkoły podstawowe

GMINA TRZEBIATÓW w roku	uczniowie				współczynnik zmianowości
	ilość szkół	liczba uczniów	na 1 oddz.	Na naucz.	
1990	8	2611	21	18	1,4
1991	7	2636	22	19	1,3
1992	10	2654	21	19	1,3
1993	10	2604	21	17	1,3
1998	7	2336	22	16,7	1,15
2001	5	1570	22	15,7	1,2
2002	4	1471	23	-	-
2009	3	994	20,3	-	-
2010	3	945	19,68	-	-
2011	3	896	19,06	-	-

Rejonizację szkół pokazuje schemat „Obsługa ludności”

Z całą pewnością obecny model szkolnictwa podstawowego nie odpowiada warunkom wiejskim. Wydaje się godnym uwagi rozważenie restytucji małych szkół wiejskich zwłaszcza dla potrzeb nauczania początkowego (do 3 klas). Szkoły wiejskie nie muszą funkcjonować jako placówki publiczne, mogą one powstawać z inicjatywy społecznej.

Utworzenie wiejskich ośrodków edukacyjno - informacyjnych działających na rzecz małych społeczności lokalnych, łączących funkcje szkoły wiejskiej, świetlicy i ośrodka edukacji dla bezrobotnych, mogłoby stać się modelowym rozwiązaniem przeciwdziałającym stopniowej degradacji tych społeczności.

- **Szkoły ponadpodstawowe**

Na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły gimnazjalne w: **Publiczne Gimnazjum w Trzebiatowie** liczące 406 uczniów i w **Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Mrzeżynie** liczące 113 uczniów.

Na poziomie ponadgimnazjalnym naukę prowadzi **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Zbigniewa Herberta**. W skład szkoły wchodzi liceum liczące 381 uczniów i zasadnicza szkoła zawodowa licząca 82 uczniów.

Ponadto WZDZ w Szczecinie prowadzi **Zespół Szkół (placówka niepubliczna)**, w której skład wchodzi: **zasadnicza szkoła zawodowa** licząca 68 uczniów i **Gimnazjum dla Dorosłych** liczące 80 uczniów.

W ostatnim okresie zmianie uległa struktura szkolnictwa średniego i zawodowego. Mimo dość dużej jak na tak małą gminę liczby szkół średnich część młodzieży dojeżdża do innych miast: głównie do Gryfic, Kołobrzegu i Szczecina; a nieliczni do Kamienia Pomorskiego. Najpopularniejszą szkołą poza gminą jest Liceum Ogólnokształcące w Gryficach. Warto dodać, że trzebiatowskie szkoły średnie cieszą się powodzeniem wśród mieszkańców miejscowości poza obszarem gminy (teren gmin: Rewal, Karnice, Gryfice, Płoty, Resko, Świerzno, Kołobrzeg).

Liceum Ogólnokształcące to szkoła nowa. ZSZ WZDZ również dostosowała swą ofertę do potrzeb rynku pracy wprowadzając Liceum Zawodowe pozwalające zdobyć średnie wykształcenie ogólnokształcące osobom po szkołach zawodowych.

Współczynniki skolaryzacji brutto w gminie są następujące: szkoły podstawowe – 91,70%, gimnazja – 107,34 %.

Wskaźnik komputeryzacji wynosi: w szkołach podstawowych – 66,67% (15,78 dzieci na 1 komputer z dostępem do Internetu), w gimnazjach – 100,00% (9,61 osób na jeden komputer z dostępem do Internetu).

Niewielka ilość mieszkańców gminy udająca się na studia wyższe kieruje się głównie do Szczecina, Koszalina na następujące uczelnie: Uniwersytet Szczeciński, **Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny**, **Pomorski Uniwersytet Medyczny**, Politechnika Koszalińska. Pojedyncze osoby udają się w innych kierunkach, lecz trudno wyodrębnić w tym ruchu jakąkolwiek tendencję.

6.2.7 Kultura, rekreacja i sport

- **Kultura**

Życie kulturalne w gminie jest wyjątkowo bogate i ma ugruntowane tradycje w różnych corocznych imprezach kulturalnych o zasięgu ponadgminnym. **Co roku w okresie letnim w Trzebiatowie organizowane jest Trzebiatowskie Święto Kaszy, które nawiązuje do legendy, z XV wieku. We wrześniu odbywa się Święto Ottona z Bamberu, podczas którego mają**

miejsce warsztaty, prezentacje i spotkania kulturalne związane z Pomorzem Zachodnim. Co roku latem na pałacowym dziedzińcu organizowane są Trzebiatowskie Spotkania Kultur "Sąsiady", na których odbywają się występy zespołów muzycznych, konkurs kulinarny, pokazy starych rzemiosł oraz wystawy kulturalne. Impreza jest współorganizowana przez instytucje lokalne oraz organizacje mniejszości niemieckiej i ukraińskiej. W październiku organizowane jest seminarium naukowe "Trzebiatów – spotkania pomorskie". Jest to interdyscyplinarne przedsięwzięcie, skupiające naukowców, regionalistów i pasjonatów, którzy przedstawiają wyniki badań nad historią, etnografią, archeologią, kulturą i sztuką nie tylko Trzebiatowa, ale i całego Pomorza Zachodniego. Materiały posesyjne ukazują się drukiem.

Większość działalności skupia się w Trzebiatowskim Ośrodku Kultury w pałacu. W mieście działa Biblioteka Publiczna im. Marii z Czartoryskich Wirtemberskiej, która ma tylko jedną filię we wsi Gołańcz Pomorska. Istniejące niegdyś wiejskie punkty biblioteczne zostały zlikwidowane. Przy Trzebiatowskim Ośrodku Kultury działa Muzeum Pałacowe, które wyłoniło się z Izby Regionalnej „Nasz Dom” utworzonej w 2000 roku.

Drugą instytucją kulturalną w mieście jest Klub Garnizonowy przy jednostce wojskowej. Klub ma bibliotekę garnizonową o księgozbiorze 24 tys. woluminów.

W mieście wychodzą dwie gazety lokalne: **Nev gmina Trzebiatowska oraz Trzebiatowska Gazeta Regionalna (od lutego 2012 r.)**

- **Sport, turystyka, wypoczynek**

Walory środowiska sprawiły, że Trzebiatów rozwinął funkcję turystyczno-wypoczynkową głównie w oparciu o zagospodarowanie zlokalizowane w Mrzeżynie. Ruch turystyczny w Trzebiatowie odbywa się na niewielką skalę. Miasto dysponuje 100 miejscami noclegowymi w tym 30 całorocznymi. Poza miastem i Mrzeżynem ofertę rekreacyjną ma oczywiście stadnina koni w Nowielicach i jedno gospodarstwo agroturystyczne w Gosławiu.

Na terenach wiejskich są wyznaczone dwa boiska sportowe w Mirosławicach i Lewicach, co w żadnym razie nie może zaspokajać potrzeb mieszkańców.

Codzienny wypoczynek mieszkańców powinien odbywać się w oparciu o tereny zieleni osiedlowej, parków miejskich i ogrodów działkowych. Niestety żadne z osiedli mieszkaniowych, tak wiejskich jak i miejskich, nie ma **dostatecznie** urządzonych terenów zieleni i rekreacji. Sieć parków miejskich jest także niewystarczająca i bardzo słabo urządzona (zwłaszcza na prawobrzeżu). Wyjątek w gminie stanowią osiedla powojenne w Mrzeżynie za Regą, gdzie znajdują się 4 boiska sportowe. Na terenie miasta funkcjonują **trzy** duże kompleksy ogrodów działkowych o powierzchni w zupełności wystarczającej dla zaspokojenia potrzeb na tego typu rekreację.

Na terenie gminy i miasta zagospodarowanie dla funkcji turystycznej i dla wypoczynku codziennego mieszkańców jest niewystarczające i nie wykorzystuje w pełni naturalnych walorów środowiska.

6.3 Dostępność komunikacyjna

- **Transport publiczny**

Transportem publicznym w gminie Trzebiatów obsługują następujące przedsiębiorstwa: PKS Gryfice Sp. z o.o., PKS Kamień Pomorski Sp. z o.o. PKP Przewozy Regionalne, oraz profesjonalne firmy zajmujące się przewozem osób. Stacje i przystanki kolejowe znajdują się w: Trzebiatowie, Bieczynie i Gąbinie. Ilość świadczonych usług w zakresie komunikacji w sezonie letnim znacznie wzrasta ze względu na obsługę ruchu turystycznego. Ponadto po przeprowadzeniu remontu linii wąskotorowej w sezonie będą kursowały pociągi kolei wąskotorowej z Trzebiatowa do Gryfic przez Niechorze, Rewal i wówczas wsie: Rogozina, Zapolice, Sadlno i Włodarka uzyskają kolejowe skomunikowanie z Trzebiatowem. Linia ta będzie przede wszystkim wykorzystywana do obsługi ruchu turystycznego.

Lato, czyli tzw. sezon nie przynosi mieszkańcom gminy specjalnej poprawy sytuacji, a w zasadzie ją pogarsza. Na drogach do miejscowości nadmorskich kursuje co prawda więcej autobusów, ale są to przeważnie kursy pospieszne i przyspieszone. Linie do miejscowości położonych na uboczu obsługiwane położonych rzadziej, a te z nich, które poza sezonem przewożą głównie dzieci do szkół są zawieszane.

Tendencją, którą łatwo zaobserwować analizując rozkłady jazdy autobusów jest wyraźne kreowanie strumienia komunikacyjnego wzdłuż wybrzeża morskiego - przez Mrzeżyno, Rogowo, Dźwirzyno. W ten sposób cały ruch na trasie Kołobrzeg - Trzebiatów omija Gołańcz Pomorską niegdyś dogodnie skomunikowaną z Trzebiatowem. Dążenie do otwarcia drogi kołowej przez teren wojskowy między Mrzeżynem a Pogorzelicą rodzi uzasadnioną obawę, czy nie spowoduje to spadku natężenia ruchu autobusów przez Trzebiatów, a także: Włodarkę, Zapolice i Rogozinę. Warto nadmienić, że już teraz wyraźnie zauważalna jest różnica w jakości skomunikowania przyszłego ośrodka powiatowego - Gryfic a Trzebiatowa. Gryfice jako siedziba PKS i regionalny ośrodek obsługujący ludność miejscową generują cały okoliczny ruch autobusowy. Przykładowo z wyjątkiem dwóch kursów dziennie - wszystkie autobusy jadące z Kamienia Pomorskiego, w Świerżnie skręcają do Gryfic. Trzebiatów musi więc zadbać o to by nie stał się przystankiem przelotowym na trasie północ – południe, tracąc połączenia wschód - zachód.

• Komunikacja indywidualna

Komunikacja indywidualna w gminie opiera się na trzech następujących środkach lokomocji: samochód osobowy, motocykl, motorower i rower. Według danych szczecińskiego TBD w 1998 roku w miejscowościach gminy zarejestrowane były następujące pojazdy mechaniczne mogące służyć mieszkańcom jako środki transportu indywidualnego:

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	ludność w 1998 r.	motocykle i motorowe- ry	ilość pojazdów na stu mieszkańców	samochody osobowe i osobowo cięża- rowe	ilość pojazdów na stu mieszkańców
1	BIECZYŃKO	29	0	-	1	3,4
2	BIECZYNO	210	7	3,3	38	18,1
3	CHEŁM GRYFICKI	26	1	3,8	3	11,5
4	CHOMĘTOWO	254	13	5,1	34	13,4
5	GĄBIN	178	5	2,8	23	12,9

6	GOŁAŃCZ POM.	460	28	6,1	79	17,2
7	GORZYSŁAW	139	3	2,2	31	22,3
8	GOSŁAW	313	12	3,8	49	15,7
9	KŁADKOWO	227	3	1,3	31	13,7
10	LEWICE	205	10	4,9	31	15,1
11	MIROSŁAWICE	336	13	3,9	45	13,4
12	MRZEŻYNO	1716	35	2,0	422	24,6
13	NOWIELICE	417	11	2,6	60	14,4
14	ROBY	278	16	5,8	56	20,1
15	ROGOWO	516	17	3,3	146	28,3
16	ROGOZINA	176	6	3,4	24	13,6
17	SADLENKO	43	2	4,7	7	16,3
18	SADLNO	282	14	5,0	41	14,5
19	SIEMIDARŻNO	115	9	7,8	23	20,0
20	TRZEBIATÓW	9781	218	2,2	1593	16,3
21	BIAŁOBOKI	66	6	9,1	7	10,6
22	JAROMIN	751	12	1,6	112	14,9
23	TRZEBUSZ	714	35	4,9	112	15,7
24	WLEWO	192	6	3,1	19	9,9
25	WŁODARKA	242	16	6,6	38	15,7
26	ZAPOLICE	83	9	10,8	12	14,5
	Razem	17666	498	2,8	3025	17,1

Wskaźnik motoryzacji zakładany dla małych miast i gmin wynosił 200 pojazdów/1000 mieszkańców. W gminie Trzebiatów wyniósł on 171 pojazdów/1000 mieszkańców, należy więc spodziewać się wzrostu liczby samochodów. Ruch tymi pojazdami odbywa się po sieci dróg krajowych i gminnych. Stan techniczny tych dróg pozostawia wiele do życzenia.

Wnioski

- Należy zapobiec niekorzystnej tendencji kreowania głównego strumienia przewozów autobusowych z ominięciem Trzebiatowa i Gołańczy Pomorskiej, gdyż tendencja ta nie jest korzystna dla mieszkańców gminy.
- Należy przeanalizować czy korzystne byłyby dla gminy uruchomienie lokalnych środków transportu publicznego - np. mikrobusy, autobusy szynowe, ponowne uruchomienie zamkniętych odcinków linii kolejowych (w tym kolei wąskotorowej).
- Należy zapewnić dzieciom bezpieczny dojazd do szkół (mikrobusy szkolne).
- Należy poprawić stan dróg oraz uzupełnić sieć dróg kołowych w celu zwiększenia sprawności systemu komunikacji.
- W interesie gminy jest zachowanie, a nawet zwiększenie rangi i modernizacja linii kolejowej Kołobrzeg - Goleniów oraz przywrócenie kursowania pociągów dalekobieżnych (w tym rozpoczynających i kończących bieg w Trzebiatowie). Zapewne pożądanym działaniem byłaby elektryfikacja linii choćby na odcinku do

Kołobrzegu. Pozwoliłoby to na ruch pociągów dalekobieżnych bez konieczności wykonywania dodatkowych manewrów w Kołobrzegu.

- **Telekomunikacja i łączność publiczna**

Pod względem komunikacji telefonicznej mieszkańcy gminy Trzebiatów są w bardzo dobrej sytuacji. Po wymianie centrali telefonicznej w Trzebiatowie typu K 66 na centralę elektroniczną typu RSM 5 ESS o pojemności 2048 NN i budowie sieci telefonicznej kablowej (światłowodowej) potrzeby w zakresie telekomunikacji są zaspakajane na bieżąco.

Dla zapewnienia właściwego poziomu usług w zakresie telekomunikacji i łączności publicznej, przyjmuje się następujące założenia dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej:

- należy objąć teren gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej;
- rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) powinien następować stosownie do wzrostu zapotrzebowania na te usługi w gminie;
- należy zapewnić w planach miejscowych i w decyzjach o ustaleniu lokalizacji celu publicznego możliwość lokalizacji sieci telekomunikacyjnych w tradycyjnych i nowoczesnych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej, w dostosowaniu do warunków lokalnych i wymogów ochronnych wynikających z przepisów odrębnych.

7. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

7.1 Prawne uwarunkowania ochrony

Warunki ochrony przyrodniczej realizowane są w oparciu o postanowienia ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity: Dz.U. z 2009, Nr 151, poz.1220) w korelacji z ustawami:

- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. 2003, Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami)
- ustawa - Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 115, poz.1229)
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 r. (jednolity tekst - Dz.U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266),
- ustawa o lasach z 28 września 1991 r. (Dz.U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami)
- ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1085)
- ustawa o zmianie prawa geologicznego i górniczego z 27 lipca 2001 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 110 poz. 1190) oraz rozporządzenia wykonawcze do ustaw, a w tym Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie.

W dalszych badaniach i planach należy posługiwać się stosownymi rozporządzeniami, dyrektywami i decyzjami obowiązującymi w krajach członkach Wspólnoty Europejskiej.

- Zgodnie z Dyrektywą Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (z późn. zm.). W dyrektywie tej ustanowiono kompleksowy program ochrony dzikich ptaków wędrownych i ich siedlisk.

Państwa członkowskie ponoszą ogólną odpowiedzialność za utrzymanie populacji wszystkich gatunków ptaków. Muszą one zakazać umyślnego zabijania lub chwytania ptaków, umyślnego niszczenia i uszkodzania ich gniazd i jaj, zbierania jaj w naturalnych siedliskach, umyślnego płoszenia tych ptaków w okresie lęgowym i wyprowadzania młodych oraz przetrzymywania ptaków tych gatunków, na które polowanie lub których chwytanie jest zabronione. Wykaz tych gatunków wymieniono w załączniku II do nowelizacji - Dyrektywie Rady 94/24/WE z dnia 8 czerwca 1994 r. Zgodnie z tą dyrektywą państwa członkowskie muszą wskazać obszary szczególnie chronione, przede wszystkim obszary podmokłe, jako siedliska tych gatunków. O podjętych działaniach państwa członkowskie poinformują Komisję, tak aby mogła ona zapewnić spójność różnych działań krajowych. Zgodnie z art. 4 tej dyrektywy gatunki objęte załącznikiem I będą chronione szczególnymi środkami obejmującymi także ich siedliska, zapewniającymi przetrwanie i rozród tym gatunkom. Państwa członkowskie będą zobowiązane do szczególnej ochrony tych obszarów, które pełnią międzynarodowe znaczenie. Na obszarach takich państwa członkowskie są zobowiązane utworzyć obszary chronione.

- Zgodnie z Decyzją Rady 82/72/EWG z dnia 3 grudnia 1981 r. w sprawie przyjęcia Konwencji (tzw. **Konwencja Berneńska**) o ochronie gatunków europejskich dzikich zwierząt i roślin oraz siedlisk naturalnych (**Konwencja ratyfikowana przez stronę polską w 1996 r.**). W załącznikach I i II do Konwencji podano listę gatunków, które podlegają ochronie ścisłej. Państwa, które ratyfikowały Konwencję zgadzają się na ochronę siedlisk tych gatunków w swoich planach i polityce rozwoju oraz na zwrócenie szczególnej uwagi na obszary, które są ważne dla gatunków wędrownych podanych w załącznikach II i III (gatunki chronione). Dotyczy to zwłaszcza obszarów przygranicznych. Ochrona gatunków wymienionych w załączniku I dotyczy wprowadzenia zakazu zbierania i wycinania roślin. Natomiast ochrona gatunków wymienionych w załączniku II dotyczy wprowadzenia zakazu łapania, przetrzymywania i zabijania oraz niszczenia obszarów rozrodu lub odpoczynku tych gatunków, a także płoszenia tych zwierząt w okresie rozrodu i wychowu młodych.

- Zgodnie z Decyzją Rady 82/461/EWG z dnia 24 czerwca 1982 r. w sprawie przyjęcia Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt (tzw. **Konwencja Bońska**). Zgodnie z tą Konwencją strony zobowiązują się do podjęcia natychmiastowych działań w celu ochrony 28 gatunków zagrożonych, wymienionych w załączniku I i dążyć do zawarcia umów obejmujących ochronę i gospodarkę 29 gatunków wymienionych w załączniku II, których status uznano za niesprzyjający. Wytyczne do umów mówią m.in., że należy zrealizować skoordynowane plany ochrony i gospodarowania populacjami tych gatunków,

ochronę i utrzymanie i tworzenie nowych sieci siedlisk tych gatunków

- Zgodnie z Dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Celem tej dyrektywy jest zachowanie różnorodności biologicznej w obrębie europejskiego terytorium państw członkowskich poprzez ochronę siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny. Dyrektywa ma na celu stworzenie „stanu sprzyjającego ochronie” dla tych rodzajów siedlisk i gatunków, które zostały wybrane jako będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Realizacja celów przewidzianych tej dyrektywy **polega** na podjęciu szeregu działań w celu ustanowienia Europejskiej Sieci Ekologicznej, która otrzyma nazwę „**Natura 2000**”. Pierwszym krokiem do stworzenia tej sieci **było** przygotowanie dla wszystkich państw członkowskich wykazu takich obiektów w obrębie ich terytoriów, które mają potencjalne znaczenie dla Wspólnoty. Następnie **został** opracowany wspólny wykaz obiektów ważnych dla Wspólnoty. Trzeci etap to określenie listy obiektów jako „specjalnych obszarów chronionych” (Special Areas of Conservation). Na wszystkie państwa członkowskie zostało nałożone zobowiązanie dotyczące ochrony wszystkich obiektów umieszczonych w spisie komisji, a także gatunków roślin i zwierząt ujętych w załącznikach.

7.2 Określenie zasobów

Podstawą do określenia zasobów środowiska przyrodniczego była „Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Trzebiatów” opracowana przez pracownię „Afix” oraz „Operat generalny wykonany przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie.

7.2.1 Zasoby przyrody nieożywionej

- **Regionalizacja fizyczno-geograficzna**

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (J.Kondracki, 1994) teren gminy leży w obrębie:

Prowincja:	Niż Środkowoeuropejski
Podprowincja:	Pobrzeże Południowobałtyckie
Makroregion:	Pobrzeże Szczecińskie
Mezoregion:	Wybrzeże Trzebiatowskie Równina Gryficka

Dominującym elementem geomorfologicznym w części północnej gminy jest Północno-Pomorska Dolina Marginalna wykorzystywana obecnie przez rzeki: Regę, Błotnicę, Dębosznicę i jezioro Resko Przymorskie. Rzeka Rega uchodzi do morza w Mrzeżynie sztucznym kanałem przekopany w roku 1456. Dawniej uchodziła do jeziora Resko Przymorskie (na zachód od Rogowa, gdzie w średniowieczu funkcjonował rzeczno-morski port Regoujście), a obecnie uchodzą do niego rzeki: Stara Rega, Błotnica, Łużanka i Bagienny Rów. Jezioro Resko Przymorskie jest płytkim (około 2,5 m głębokości) jeziorem przybrzeżnym oddzielonym od morza wąskim pasem mierzei nadbudowanym przez przybrzeżny wał wydmy.

Wzdłuż wybrzeża morskiego na zachód od ujścia Regi rozciąga się pasem o szerokości 1-2 km mierzeja Niechorza. Powierzchnię mierzei maskują równiny piasków eolicznych oraz wydmy o różnych wysokościach i różnicy względnej od 2 do 30m.

Brzeg morski na całym odcinku należy do brzegu wydmowego. Zespół form eolicznych rozwinął się na odcinkach akumulacyjnego brzegu mierzejowego. Wysokości wydmy dochodzą do 30 m n.p.m. Od pasa plaży oddziela je wał wydmy przedniej.

Pas wydmy nadmorskich na zachód od kanału Regi osiąga szerokość blisko 1000m i wysokości do 31 m n.p.m. Szerokość plaży waha się od 30 do 75m. Ten odcinek brzegu pozostaje we względnej stabilizacji z przewagą procesów akumulacji (narastanie plaży, wyraźne zespoły rew, poszerzenie wydmy przedniej). Notuje się także odcinki abradowane (podcios klifowy wydmy przedniej lub jej okresowy zanik). Brzeg nie jest zabezpieczony zabudową hydrotechniczną, miejscami posiada zabudowę biologiczną. Na zapleczu strefy brzegowej znajdują się tereny specjalne (brak penetracji wczasowo-turystycznej).

W obrębie osadów podbrzeża i dna morskiego w zdecydowanej przewadze występują drobnoziarniste osady piaszczyste akumulacji morskiej. Dominuje tu strefa redepozycji osadów podbrzeża.

Na wschód od ujścia Regi do 349 km brzegu i w rejonie Dźwirzyna na odcinkach mierzejowo-wydmowych przeważają procesy niszczące brzeg morski, nasilające się znacznie na przestrzeni ostatnich lat. Tempo niszczenia tych odcinków przebiega z różną intensywnością a wielkość cofania się linii podstawy wydmy przedniej waha się od 10-50cm/rok. Procesy te wyrażają się podcinaniem wału brzegowego, rozmywaniem pasa plaży i niszczeniem urządzeń hydrotechnicznych u ujścia Regi. Na skutek intensywnego ruchu rumowiska oraz transportu eolicznego, ujście Regi i kanał Resko ulegają stałemu zapiaszczaniu. Prowadzone są tu systematyczne prace bagrownicze, a uzyskiwany urobek jest hydraulicznie klapowany w płytkim podbrzeżu celem zasilania rumowiska i wyrównywania linii brzegowej. Zespół ostróg zabezpieczających odcinki brzegu w rejonie Mrzeżyna i Dźwirzyna przestał właściwie spełniać swe funkcje i znalazł się w przeważającej części swej długości poniżej poziomu morza. Pas wydmy nadmorskich osiąga tu wysokość 5-8 m, a szerokość plaży oscyluje w granicach 25 m. W obrębie osadów podbrzeża i dna morskiego w zdecydowanej przewadze występują drobnofrakcyjne osady podścielane piaszczysto-żwirowymi osadami mierzei (w rejonie Dźwirzyna 2 m p.p.m.).

Na odcinku wybrzeża od 349 kmM do ujścia kanału Resko następuje rozwój procesów akumulacji i poszerzenia mierzei odcinającej jezioro Resko od morza. Na południe od pradoliny przymorskiej rozciąga się wysoczyzna morenowa płaska bądź falista urozmaicona formami akumulacyjnymi i erozyjnymi powstałymi podczas deglacjacji arealnej lądolodu. Są to liczne pagórki moren akumulacyjnych, moren martwego lodu oraz pagórki kemowe. Wysoczyznę rozcina południkowo dolina rzeki Regi, która w części południowej wykorzystuje przebieg wąskiej rynny subglacialnej, a w części północnej szeroką dolinę wód roztopowych. Dno doliny Regi do wysokości Trzebiatowa układa się na wysokości 5,7 - 8,7 m n.p.m. Zachodnie zbocze doliny stanowi krawędź erozyjną, natomiast wzdłuż wschodniego zbocza występują wąskie półki erozyjno-akumulacyjnych tarasów rzecznych. Są to tarasy nadzalewowe: niższy i wyższy. Od wysokości Trzebiatowa Rega płynie doliną marginalną w

poziomie tarasu zalewowego (0,5 - 0,8 m n.p.m.) tworząc wąską strefą korytową i szeroką strefą powodziową.

- **Budowa geologiczna i zasoby surowcowe**

Obszar gminy pokrywają całkowicie utwory czwartorzędowe o zmiennej miąższości uwarunkowanej konfiguracją podłoża podczwartorzędowego. Znaczną część powierzchni pokrywają gliny zwałowe budujące morenę denną oraz pagórki i wzgórza moren czołowych recesyjnych. Znaczenie surowcowe miały gliny wydobywane w ubiegłych latach dla potrzeb ceramiki budowlanej w rejonie Włodarki: złoża „Włodarka” o zasobach udokumentowanych w kat. C₁+B w wysokości 42 tys.m³ (stan na 31.12.1992r). W obrębie dołów poeksploatacyjnych zlokalizowane było olbrzymie wylewisko odbierające od kilkunastu lat ścieki z całej strefy nadmorskiej oraz wysypisko komunalne. Oprócz gliny zwałowej kopalinę stanowiły ility i mułki zastoiskowe, które w procesie produkcji mieszano razem w celu wytwarzania cegieł pełnych klasy 100.

Gliny morenowe były do niedawna pospolitym surowcem wydobywanym dla potrzeb niewielkich cegielni i do budowy wałów ochronnych wzdłuż rzeki Regi. Obecnie eksploatację zarzucono, zostały niewielkie wyrobiska - glinianki w Trzebiatowie, Gołańczy, Gąbinie, Lewicach, Trzebuszu, Robach, Gorzysławiu.

Na obszarze gminy nie ma udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego. W przeszłości eksploatowano na potrzeby lokalne niewielkie złoża w rejonie Czaplina, Ninikowa, Lędzina, Gorzysławia, Trzebusza, Siemidarzna, Gołańczy Pomorskiej, Lewic, Mrzeżyna.

Eksploatowano niewielkie złoża w obrębie form szczelinowych oraz piaski akumulacji lodowcowej występujących w formie cienkich pokryw na glinie zwałowej. Przedmiotem eksploatacji były również piaski rzeczne w dolinie Regi, które wydobywano na potrzeby miejskiej betoniarni w Trzebiatowie. Złoże to zostało wstępnie rozpoznane robotami górniczymi i posiada technologiczną charakterystykę surowca do sporządzenia zapraw drogowych i betonów oraz zapraw budowlanych. W obrębie wydym nadmorskich i pokryw eolicznych występują piaski drobnoziarniste które ze względu na przyrodniczo-techniczne wymogi ochrony brzegu morskiego oraz nadmorskich zespołów leśnych nie mogą być przedmiotem eksploatacji.

Surowce energetyczne: torfy i gytie występują powszechnie w obrębie przymorskiej doliny wód roztopowych i w dolinach marginalnych tworząc rozległe równiny bagienne. Są to w przewadze torfy niskie, rzadziej torfy przejściowe. Lokalnie (Siemidarżno, Roby) doszło do powstania niewielkich torfowisk wysokich pochodzenia pojeziernego. Wszystkie złoża torfów zostały przebadane geobotanicznie i zinwentaryzowane w latach 50-60-tych, a ich zasoby udokumentowano w kat. C₂. W roku 1972 przeprowadzona została przez Akademię Rolniczą ze Szczecina rewizja zasobów ze względu na intensywne zmniejszenie zasobów spowodowane eksploatacją tego surowca na cele opałowe i rolnicze. Torfy wykorzystywano do produkcji ziemi ogrodniczej, nawozów torfowych, kompostów. Obecnie dokumentowanie zasobów oraz eksploatacja torfów wymaga uzyskania koncesji: zgodnie z Ustawą o prawie geologicznym i górniczym z 1994 roku torfy są zaliczane do kopalin pospolitych, a przy kreślonej jakości do kopalin leczniczych.

Wszystkie złoża na terenie gminy są wg klasyfikacji IMiUZ są złożami chronionymi i nie powinny być przedmiotem eksploatacji ze względu na ochronę środowiska przyrodniczego. Wyjątek stanowi złożo torfów „Gołańcz”, gdzie udokumentowano zasoby torfów borowinowych wynoszące 282 tys. m³. Złożo to może być uwzględnione do eksploatacji po opracowaniu dokumentacji geologicznej w kat. C1+B po otrzymaniu koncesji geologicznej.

Na terenie gminy występują udokumentowane złoża gazu ziemnego:

- „Gorzysław S” (koncesja nr 146/93 z dnia 21.06.1993 r. na wydobycie gazu ziemnego, wydana przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – ważna do dnia 21.06.2018 r.),
- „Gorzysław N” (koncesja nr 108/93 z dnia 21.06.1993 r. na wydobycie gazu ziemnego, wydana przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – ważna do dnia 21.06.2018 r.),
- „Trzebusz” (koncesja nr 109/93 z dnia 21.06.1993 r. na wydobycie gazu ziemnego, wydana przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – ważna do dnia 21.06.2018 r.),

związane z piaszczystymi poziomami karbonu górnego. Eksploatowany gaz jest gazem bezgazolinowym, azotowo-helowym z domieszką kondensatu naftowego i zawiera 41-55% węglowodorów. Wydajności z otworów gazonośnych złoża Gorzysław wahają się od 24 do 331 Nm³/min. Złożo gazu ziemnego Gorzysław N było niewielkim, wysokociśnieniowym złożem typu strukturalnego, w którym skałą zbiornikową jest cechsztyński dolomit płytowy. Pojemność złoża okazała się w trakcie eksploatacji ograniczona. Aktualnie nie jest eksploatowane. Wydobycie gazu na terenie gminy nie ma niekorzystnego wpływu na środowisko. Dla eksploatacji ww. złóż gazu na terenie gminy Trzebiatów wyznaczono obszar i teren górniczy „Gorzysław – Trzebusz”. Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (art. 53), dla obszaru górniczego sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Teren gminy Trzebiatów objęty jest następującymi koncesjami na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego:

- Koncesja Trzebiatów nr 48/2009/p z dnia 20.08.2009 r. – ważna do dnia 20.08.2015 r.
- Koncesja Gryfice nr 12/99/p z dnia 23.06.1999 r. – ważna do dnia 23.06.2014 r.

• Wody powierzchniowe

Układ hydrologiczny gminy Trzebiatów tworzą wody powierzchniowe i podziemne. Do wód powierzchniowych zaliczamy jeziora, rzeki i inne drobniejsze cieki oraz kanały melioracyjne. Jezioro Resko Przymorskie (szóste co do wielkości w województwie zachodniopomorskim) jest płytkim (ok. 2,5 m głębokości) jeziorem przybrzeżnym oddzielonym od morza wąskim pasem mierzei nadbudowanym przez wał wydmy. Obecnie uchodzą do niego rzeki: Stara Rega, Błotnica, Łużanka i Bagienny Rów. Poziom wody w jeziorze jest zmienny, zależny od często wiejących tu wiatrów od morza powodujących cofki, stąd zmienne dane o powierzchni jeziora - od 580 do 620 ha.

Duży udział w wodach powierzchniowych mają przepływające przez gminę rzeki. Największą z nich jest Rega wraz z licznymi drobnymi dopływami i kanałami melioracyjnymi, która

uchodzi do morza w Mrzeżynie sztucznym kanałem, przekopanym w roku 1456. Dawniej uchodziła do jeziora Resko Przymorskie, a pozostałością dawnego koryta jest Stara Rega. W części południowej Rega wykorzystuje przebieg wąskiej rynny subglacialnej, a w części północnej szeroką dolinę wód roztopowych. Od Trzebiatowa płynie doliną marginalną w poziomie tarasu zalewowego (0,5 - 0,8 m n.p.m.) tworząc wąską strefę korytową i szeroką strefę powodziową.

Rzeka Dębosznica, wyznaczająca częściowo wschodnią granicę gminy i województwa, płynie w wąskiej, silnie zatorfionej dolinie.

• Wody podziemne

Pradolina Przymorska stanowi jedyną o łatwo odnawialnych zasobach strukturę hydrogeologiczną dla zaopatrzenia w wodę pasa nadmorskiego. Użytkowy poziom wodonośny w obrębie doliny jest poziomem płytkim i ze względu na izolację odpowierzchniową łatwo podatnym na degradację zasobów jakościowych wód podziemnych. Wody podziemne pozostają w obrębie doliny w wyraźnym kontakcie z wodami powierzchniowymi bogatej sieci rowów melioracyjnych i starych wyrobisk potorfowych. Zagrożenie dla ochrony zasobów wodnych stanowią powierzchniowe wylewiska ścieków nieszczelne szamba oraz wysypiska śmieci. Jakiegokolwiek powiększenie już istniejącego ładunku i emisji zanieczyszczeń w obręb poziomu użytkowego musi doprowadzić do degradacji jego zasobów wodnych.

• Gleby

Obszar północnej części województwa zachodniopomorskiego wypełniony jest głównie utworami polodowcowymi, a w pradolinach i obniżeniach terenowych utworami holocenickimi (torfami). Skałami macierzystymi gleb są gliny zwałowe, prawie wyłącznie bezwęglanowe oraz piaski zwałowe i dolinowe.

Gleby gruntów ornych to w większości gleby brunatne wylugowane oraz gleby odgórnie oglejone na utworach dwuczłonowych (Borowiec i in., 1977; 1981). W lasach dominują gleby bielcowe z nieznacznym udziałem gleb odgórnie oglejonych i brunatnych wylugowanych.

Gleby użytków zielonych to przeważnie torfy niskie. W obniżeniach terenowych występują nieduże fragmenty różnie użytkowanych czarnych ziem, murszów i piasków murszastych.

• Klimat

Położenie obszaru gminy Trzebiatów w obrębie Krainy Pobrzeża Kołobrzeskiego (pas szerokości około 10 kilometrów) ma swoje bezpośrednie konsekwencje klimatyczne. Krainę tę charakteryzuje klimat morski, jednak wbrew pozorom jest on kształtowany głównie wpływami Oceanu Atlantyckiego. Oddziaływanie Morza Bałtyckiego ma tu mniejsze znaczenie o charakterze lokalnym, lecz decyduje to o specyficznym mikroklimacie tego obszaru. Powietrze, zwłaszcza na plażach, zawiera korzystny dla zdrowia aerozol morski składający się między innymi z cząstek soli oraz jodu.

Termika tego obszaru jest charakterystyczna dla klimatu umiarkowanego o odmianie oceanicznej. Odzwierciedla się to w stosunkowo małych różnicach między temperaturą lata i

zimy oraz w dużej wilgotności względnej powietrza, dochodzącej nawet do 80 %. Klimat w tym rejonie ma zimy stosunkowo ciepłe i łagodne, a lata chłodniejsze niż w innych rejonach kraju. Średnia temperatura lipca nie przekracza tu 17 °C, natomiast średnia stycznia oscyluje na poziomie –1.5 °C. Taki rozkład temperatur jest przyczyną najniższej rocznej amplitudy temperatur powietrza w skali całego kraju, która wynosi ok. 19 °C . Średnia temperatura roczna wynosi 7,6 °C i jest wartością niższą, niż średnia roczna dla całego obszaru Polski. Liczba dni bardzo mroźnych średnio wynosi ok. 10 dni w roku. Zimą rzadko notuje się większe opady śniegu, natomiast późnym latem i jesienią pojawiają się mgły i mżawki. Najwięcej dni słonecznych notuje się od maja do sierpnia. Występuje tu wysoka średnia roczna suma usłonecznienia i jest jedną z najwyższych w Polsce.

Ważną cechą tego klimatu jest duża ilość dni z silnymi wiatrami z kierunków zachodnich szczególnie w okresach sztormowych. Największą częstość wiatrów zanotowano z kierunku południowo-zachodniego (SW) oraz zachodniego (W) – najbliższa stacja meteorologiczna w Kołobrzegu. Średnia roczna prędkość wiatru kształtuje się na poziomie ok. 4 m/s (ok. 5 m/s na wysokości 50 m nad powierzchnią gruntu) i jest jedną z najwyższych w Polsce. Rzadko zdarzają się natomiast dni bezwietrzne.

W okresie letnim nie bez znaczenia jest również lokalna cyrkulacja bryzowa, która podczas ciepłego dnia wywołuje wiatr znad morza w kierunku lądu, natomiast w ciągu nocy wiatr kompensacyjny w kierunku przeciwnym.

Roczne opady kształtują się na poziomie ok. 600-700 mm rocznie, przy czym większa ich część, czyli ok. 400 mm przypada na półrocze ciepłe. Liczba dni z opadem, średnio sięga 180 dni w ciągu roku. Okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni rocznie.

7.2.2 Zasoby przyrody żywej – flora

• Regionalizacja geobotaniczna

Wg podziału geobotanicznego Polski (Szafer, 1972) gmina leży w obrębie:

Kraina: Pobrzeże Bałtyckie

Poddział: Pas Równin Przymorskich i Wysoczyzn Pomorskich

Dział: Bałtycki

Prowincja: Niżowo-Wyżynna Środkowoeuropejska.

• Roślinność potencjalna

Według "Mapy roślinności potencjalnej..." w północnej części gminy w pasie wydmy dominują siedliska nadmorskiego boru bażynowego (*Empetro nigri* - Pinetum).

Obszary Pradoliny zajmują siedliska subatlantyckiej wilgotnej dąbrowy acidofilnej (*Betulo* - *Quercetum roboris*) oraz, na glebach torfowych, olsu środkowoeuropejskiego (*Carici elongatae* - Alnetum s.l.).

Obszar wysoczyznowy jest potencjalnym siedliskiem żyznej buczyny niżowej (*Melico* - *Fagetum*). Zajmuje on największą powierzchnię w gminie, jest jednak, ze względu na żyzne gleby, zajęty przeważnie przez uprawy rolne.

W okolicy Trzebiatowa i na zboczach doliny Regi występują siedliska subatlantyckich grądów bukowo-dębowo-grabowych w ubogiej postaci pomorskiej (Stellario - Carpinetum).

Rozmyte zagłębienia w południowo-wschodniej części gminy są siedliskami łągów olszowo-jesionowych (Circae - Alnetum).

Ekstrazonalnie występują siedliska roślinności halofilnej (w Pradolinie Przymorskiej) oraz kompleksy torfowisk wysokich i wrzosowisk atlantyckich (pierwotnie bezodpływowe zagłębienia w obrębie wysoczyzny morenowej).

Wszystkie te siedliska podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

• **Roślinność rzeczywista i jej przemiany**

Dokonane podczas inwentaryzacji w sezonie 1996/1997 obserwacje pozwalają stwierdzić znaczne zróżnicowanie szaty roślinnej. Stopień jej naturalności jest różny, zależny od dotychczasowego stopnia antropopresji. Najlepiej zachowana jest roślinność oraz terenów wycofanych z użytkowania przed wielu laty.

Na terenach niedostępnych dla gospodarki i turystyki (dotychczasowe tereny wojskowe) zachowała się roślinność zgodna z siedliskiem (zbiorowiska leśne), wśród których do najcenniejszych należą stare bory bażynowe i nienaruszone fitocenozy torfowiskowe i bagienne. Wśród nich należy wymienić przede wszystkim Las Trzebiatowski, jeden z nielicznych większych kompleksów leśnych o drzewostanie pozostającym w dużej zgodności z siedliskiem i o wybitnych walorach krajobrazowych.

Na terenach wycofanych z użytkowania przed wielu laty również występuje dobrze zachowana roślinność. Sytuacja taka dotyczy głównie terenów byłych użytków zielonych na których zachodzą przemiany sukcesyjne o różnym stopniu zaawansowania. Są tu reprezentowane wszelkie stadia od pozostałości zbiorowisk łąkowych, poprzez ziołorośla, turzycowiska, szuwały do zarośli wierzbowych i leśnych zbiorowisk olsowych i łągowych. Tempo i kierunek sukcesji uzależnione są w znacznym stopniu od intensywności dawnego odwodnienia i stopnia degradacji gleb (w szczególności torfów).

Grunty porolne zostały w części zalesione i weszły w skład oddziałów leśnych w administracji Lasów Państwowych. Ich wartość przyrodnicza rośnie wraz z wiekiem i unaturalnianiem się ich flory. Często tworzą strefę buforową wokół naturalnych i regenerujących się ekosystemów torfowiskowych. Cennym elementem krajobrazu rolniczego są niewielkie enklawy drzew i krzewów.

Na stromych zboczach dolin rzecznych i krawędziach Pradoliny utrzymują się interesujące fragmenty grądów. Na miejscach nasłonecznionych występują pasy ciernistych zarośli tzw. czyżni. Oprócz dużego waloru krajobrazowego pełną one ważną rolę dla zwierząt, głównie ornitofauny. W zadrzewieniach i zakrzewieniach śródpolnych spotykane są egzemplarze drzew i krzewów o wymiarach pomnikowych.

Występujące w krajobrazie rolniczym obszary zieleni urządzonej (np. cmentarzyki wiejskie) wycofane z użytkowania, stanowią często jedyne enklawy roślinności zgodnej z siedliskiem. Spotyka się tu także rośliny chronione, związane z człowiekiem, lecz obecnie zdziczałe oraz wiele okazów pomnikowych drzew.

Dobrze zachowane aleje i szpalery drzew przy szlakach komunikacyjnych wyróżniają gminę Trzebiatów spośród innych regionów województwa. Stwierdzono tu występowanie 12 alej, które powinny być objęte ochroną w pierwszej kolejności. Ich wartość polega nie tylko na ich estetyce. Pełnią one również ważną rolę jako ważne lokalne korytarze ekologiczne stanowiąc miejsca ukrycia i ciągi migracyjne dla zwierząt zamieszkujących przyległe łąki i pola.

- **Najcenniejsze obiekty florystyczne.**

Głównym walorem gminy Trzebiatów jest obecność na jej terenie gatunków związanych z siedliskami pasa nadmorskiego - wydrami, nadmorskimi borami bażynowymi, solniskami oraz subatlantyckimi torfowiskami i wrzosowiskami. Stanowiska takich gatunków ubywają masowo w innych rejonach naszego Wybrzeża, co nakłada na mieszkańców gminy szczególny obowiązek troski o ich przetrwanie.

Na terenie gminy Trzebiatów stwierdzono występowanie

- 22. gatunków roślin objętych ochroną całkowitą,
- 10 gatunków pod ochroną częściową,
- 15 gatunków których byt na Pomorzu jest zagrożony (Żukowski, Jackowiak, 1995)
- 44 gatunki uznane za rzadkie i interesujące.

W gminie Trzebiatów rozpoznano szereg wybitnie wartościowych i wartościowych obiektów florystycznych. Należą do nich fragmenty lasów, łąk, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, torfowiska, aleje, starodrzewy, grupy drzew, drzewa pomnikowe i stanowiska rzadkich i chronionych roślin.

Do najbardziej zasługujących na uwagę należą następujące obiekty :

- **Bór bażynowy w Mrzeżynie** - zbiorowisko leśne boru bażynowego z charakterystycznymi gatunkami na typowym siedlisku wydmy nadmorskich.
- **Słonawy koło Włodarki** - kompleks porzuconych łąk i pastwisk z roślinnością solniskową.
- **Mszarnik Roby** - regenerujące się torfowisko wysokie typu bałtyckiego z mszarnikiem wrzośca bagienne.
- **Lewice I** kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów.
- **Lewice II** kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów.
- **Mszar Gąbin** kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów.
- **Mszar Chomętowo** torfowisko mszarne, bagienne zarośla i lasy.
- **Mszar Gołańcz** torfowisko mszarne, bagienne zarośla i lasy.

większe powierzchnie o wysokich walorach przyrodniczych pod względem florystycznym i krajobrazowym :

- **Sadlenko** - lasy liściaste na krawędzi doliny z kilkudziesięcioma okazami pomnikowych drzew (głównie buki); liczne wąwozy z wypływami wód źródłiskowych; podzboczowy pas kokułowych torfowisk źródłiskowych.
- **Jaromin** Zespół zabytkowo - parkowy obecnie zajmowany częściowo przez Dom Pomocy Społecznej, częściowo przez jednostkę wojskową. Fragment

dawnego parku obecnie stanowi oddział leśny (dom. drzewostan bukowy), 27 drzew spełnia wymogi drzew pomnikowych o rozmiarach.

- **„Szkółka leśna” Trzebiatów** szpalerami egzotycznych drzew, wśród pól. Być może był to zaczątek ogrodu dendrologicznego.
- **Wlewo** - Kompleks obejmujący zdziczały park, aleję, drzewostan wewnątrz wsi i zadrzewioną skarpę doliny Regi
- **Wzgórze klasztorne w Trzebiatowie (Wyszków)** - wzgórze nad Regą, na szczycie ruiny po klasztorze, otoczone starodrzewem. Zbocza porośnięte murawą z elementami ciepłolubnymi
- **Park miejski w Trzebiatowie** - obszar historycznego założenia parkowego "Królewski Gaj" Imponujący drzewostan (por. spis pomników) złożony z gat. grądowych i lęgowych

inne wartościowe przyrodniczo tereny i obiekty:

- Mrzeżyno - pas nadmorski
- wybrzeże między Mrzeżynem a Rogowem
- ujściowa dolina Regi
- Stara Rega
- krawędź pradoliny k. Robów
- łąki w dolinie rzeki Sarniej
- Bieczynko - "Wielkie Bagno"
- dolina Dębosznic
- Przełomowa Dolina Regi - na jej obszarze wyróżniono kilka najbardziej interesujących fragmentów: zbocze od Kłódkowa w str. Trzebiatowa, zbocze od Gąbina do Mirosławic, dolina Regi koło Wlewa, dolina Regi powyżej Wlewa
- Las Trzebiatowski
- źródłiskowa dolina k. Siemidarżna
- stawek śródpolny k. Siemidarżna
- kwaśne mechowisko k. Gorzysławia
- torfowisko II k. Chomętowa

- **Wykaz stanowisk chronionych, zagrożonych i rzadkich gatunków roślin**

Objaśnienia:

!! - gatunki pod ochroną całkowitą

! - gatunki pod ochroną częściową

V - gatunki zagrożone

R - gatunki rzadkie

PL - w Polsce

PZ - na terenie Pomorza Zachodniego (wg Żukrowski, Jackowiak 1995)

* - gatunki godne ochrony w skali regionalnej

W rubryce „Uwagi” zawarto informacje ustne bądź uzyskane ze źródeł niepublikowanych następujących autorów: JJ, MJ – Prof. Janina i Mieczysław Jasnowscy; EC – Prof. Eugeniusz Ćwikliński.

Nazewnictwo gatunków przyjęto wg Mirek i in.(1995).

Nazwy gatunków - wytłuszczone - gatunki rodzime.

Nazwy gatunków drukiem zwykłym - gatunki obce.

Gatunek	Status ochrony	Uwagi
Abies alba MILL. – Jodła pospolita	*	
Alnus incana (L) MOENCH – Olsza szara (O.biała)	*	
Andromeda polifolia L. – Modrzewnica zwyczajna	V(PZ)	
Angelica archangelica L. – Dzięgiel (Arcydzięgiel) likwor	!!	
Aster tripolium L. – Aster solny	V(Pl,PZ)	
Blysmus compressus (L.) PANZ.EX LINK – Ostrzew spłaszczony	*	
Bulboschoenus maritimus (L.) PALLA – Sitowiec nadmorski	*	
Calamagrostis stricta (TIMM) KOELER – Trzcinnik prosty	*	
Carex appropinquata SCHUMACH. – Turzyca tunikowa	*	
Carex arenaria L.- Turzyca piaszkowa	!	
Carex cespitosa L. – Turzyca darniowa		
Carex distans L. – Turzyca odległokłosa	*	59(JJ)
Carex disticha HUDS. – Turzyca dwustronna	V(PZ)	
Carex limosa L. – Turzyca bagienna	V(PZ)	16(JJ)
Castanea sativa MILL.- Kasztan jadalny	*	
Celastrus scandens L.- Dławisz amerykański	*	
Chrysanthemum segetum L.- Złocień polny	*	
Corydalis solida (L.) CLAIRV.- Kokorycz pełna	R	
Crataegus x marcocarpa HEGETSCHW.- Głóg wielkoowocowy	*	
Dactylorhiza incarnata (L.) SOÓ- Kukułka (Storczyk) krwista	!!	
Dactylorhiza majalis (RCHB.) P. F. HUNT & SUMMERH. - Kukułka (Storczyk) szerokolistna	!!	
Drosera angelica HUDS.- Rosiczka długolistna	!!	16(MJ)
Drosera rotundifolia L.- Rosiczka okrągłolistna	!!	41,47,86(JJ)
Echinops sphaerocephalus L.- Przegorzan kulisty	*	
Empetrum nigrum L.S.S. – Bączyna czarna	R(PZ)	
Equisetum pratense EHRH.- Skrzyp łąkowy	*	
Erica tetralix L. – Wrzosec bagienny	V(PZ)	20,29,49,38(JJ)
Eriophorum latifolium HOPPE.- Wełnianka szerokolistna	V(PZ)	17(MJ)
Eryngium maritimum L.- Mikołajek nadmorski	!!	2(JJ)
Festuca altissima ALL.- Kostrzewa leśna	*	
Fragaria viridis DUCHESNE – Poziomka twardawa	*	
Frangula alnus MILL.- Kruszyna pospolita	!	
Galanthus nivalis L.-Śnieżyczka przebiśnieg	!!	
Galium odoratum (L.) SCOP.- Przytulia (Marzanka) wonna	!	
Gledistia triacanthos L. – Iglicznia (Gledicja) trójcierniowa	*	
Goodyera repens (L.) R. BR. –Tajeża jednostronna	!!	
Hedera helix L.- Bluszcz pospolity	!!	owocujący Trzebiatów, Gąbin,

		Wlewo
Helichrysum arenarium (L.) MOENCH – Kocanki piaskowe	!	
Heracleum sosnovskii MANDEN. – Barszcz Sosnowskiego	*	
Hydrocotyle vulgaris L.- Wąkrota zwyczajna	*	
Impatiens glandulifera ROYLE – Niecierpek gruczołowaty (N.Roylego)	*	
Inula helenium L.- Oman wielki (O. czerwony)	*	
Juncus ranarius J. O. PERRIER & SONGEON – Sit żabi	R(PZ)	
Lathyrus palustris L.- Groszek błotny	V(PZ)	
Ledum palustre L.- Bagno zwyczajne	!	
Lilium martagon L. Lilia złotogłów	!!	
Lonicera periclymenum L.- Wiciokrzew (Suchokrzew) pomorski	!!	
Lycopodium annotinum L.- Widłak jałowcowaty	!!	50(JJ)
Lycopodium clavatum L.- Widłak goździsty	!!	
Melampyrum nemorosum L.- Pszeniec gajowy	*	
Myrica gale L.- Woskownica europejska	!!	
Nuphar lutea (L.) SIBTH.& SM.- Grażel żółty	!!	
Nymphaea alba L.- Grzybienie białe	1	
Odontites litoralis FR.- Zagorzałek nadbrzeżny	*	
Orchis palustris JACQ.- Storczyk błotny	!!	
Oxycoccus palustris PERS.- Żurawina błotna	*	
Pinus cembra L.-Sosna limba (Limba)	!!	
Pinus contorta DOUGLAS EX LOUDON – Sosna wydmowa	*	sadzona na wybrzeżu
Pinus mugo TURRA – Sosna kosa (Kosodrzewina)	*	
Pinus ponderosa DOUGLAS EX LAWSON & C. LAWSON – Sosna żółta	*	
Plantago intermedia GILIB.- Babka wielonasienna	*	
Plantago maritima L.- Babka nadmorska (B. morska)	V(PZ)	
Platanthera bifolia (L.) RICH.- Podkolan biały	!!	
Polygonatum odoratum (MILL.) DRUCE.- Kokoryczka wonna	*	
Polygonum cuspidatum SIEBOLD&ZUCC. = Reynoutria japonica HOUTT.	*	
Polypodium vulgare L.- Paprotka zwyczajna	!	
Primula veris L.- Pierwiosnek lekarski	!	
Rhynchospora alba (L.) VAHL – Przygielka biała	V(PZ)	
Ribes alpinum L.- Porzeczka alpejska	*	
Ribes nigrum L.- Porzeczka czarna	!	
Rumex maritimus L.- Szczaw nadmorski	*	
Sambucus racemosa L.- Bez koralowy (Dziki bez koralowy)	*	
Saxifraga granulata L.- Skalnica ziarenkowata	*	
Scheuchzeria palustris L.- Bagnica torgowa	V(PZ)	
Schoenoplectus tabernaemontani (C. C. GMEL.) PALLA – Oczeret Tabernemontana	*	
Sedum maximum (L.) HOFFM.- Rozchodnik wielki	*	
Sedum sexangulare L.- Rozchodnik sześciokątny	*	
Sicyos angulata L.- Harbuźnik kolczasty	*	
Sparganium minimum WALLR.- Jeżogłówka najmniejsza	*	
Taxus baccata L.- Cis pospolity	!!	
Thalictrum flavum L.- Rutewka żółta		
Triglochin maritimum L.- Świbka morska	V(PZ)	
Ulex europaeus L.- Kolcolist zachodni	*	

Utricularia minor L.- Pływacz drobny (P.mniejszy)	V(PZ)	16,29(JJ)
Vaccinium uliginosum L.- Borówka bagienna (Pijanica)	*	
Valeriana sambucifolia J.C.MIKAN – Kozłek bzowy	*	
Verbascum densiflorum BERTOL. – Dziewanna wielkokwiatowa	*	
Veronica spicata L.- Przetacznik kłosowy	*	
Viburnum opulus L.- Kalina koralowa	!	
Vicia cassubica L.- Wyka kaszubska	*	
Vinca minor L.- Barwinek pospolity	!!	
Grzyby		
Langermannia gigantea (Batsch) Rostk. – Purchawica olbrzymia	!!	
Phalus impudicus L.: Pers.- Sromotnik Bezwstydy	!!	

7.2.3 Zasoby przyrody ożywionej - fauna

• Regionalizacja zoogeograficzna

Próbie regionalizacji zoogeograficznej Polski przedstawił Kostrowicki (1991). Zgodnie z jego propozycją obszar gminy Trzebiatów stanowi część następujących jednostek zoogeograficznych:

Kraina: Eurosyberyjska,

Prowincja: Nemoralna,

Obszar: Europejski.

Obszar gminy Trzebiatów znajduje się w obrębie dwóch regionów:

- region Środkowoeuropejski, podregion Środkowy, okręg Przymorski,
- region Bałtycki, podregion Południowobałtycki, okręg Zachodni.

Dla okręgu Przymorskiego wspomniany autor jako gatunki charakterystyczne wymienia spośród ptaków kormorana czarnego, ohara i biegusa zmiennego, natomiast dla okręgu Zachodniego, obok innych zwierząt, podaje fokę pospolitą i zimnicę.

• Obszary cenne i szczególnie cenne pod względem fauny w gminie Trzebiatów

Wśród obszarów wytypowanych ze względu na występujące na nich rzadkie, zagrożone wyginięciem i ginące gatunki zwierząt znajduje się 6 o znacznych rozmiarach terenów i 5 o niewielkich powierzchniach. Najwartościowsze tereny i jednocześnie największe powierzchniowo zajmują siedliska wilgotne i podmokłe. Ze względu na ich walory podzielono je na: szczególnie cenne faunistycznie oraz cenne faunistycznie.

• Powierzchnie uznane za szczególnie cenne ze względów faunistycznych:

Jezioro Resko Przymorskie wraz z pasem przylegających do niego szuwarów i łąk.

W granicach administracyjnych gminy Trzebiatów znajduje się w przybliżeniu połowa powierzchni jeziora. Zarówno samo jezioro, jak i przylegające do niego łąki i mokradła otoczone są od strony zachodniej i południowej wałem, który stanowi granicę wyodrębnionej powierzchni. Granicę północną wyznacza linia nadmorskiego boru. Od strony zachodniej i

południowej łączą się Reskiem Przymorskim różnej wielkości kanały melioracyjne oraz tzw. Stara Rega.

Wykaz gatunków ptaków zaobserwowanych w sezonie lęgowym i poza nim obejmuje 13 gatunków lęgowych, w tym 4 zaliczone do zagrożonych wyginięciem, przynajmniej w jednej ze skal (międzynarodowej, krajowej lub regionalnej), a są nimi: gęgawa (r, PZ), gągoł (O, PZ), wąsatka (R, PZ) i gąsiorek (INT). Pozostałe gatunki ptaków pojawiają się okresowo w czasie przelotów lub niekiedy zimują, albo wykorzystują wody jeziora przez cały rok jako teren żerowiskowy (np. bielik, INT, R, PZ). W porze przelotów zatrzymują się dosyć licznie, bo w stadach od kilkudziesięciu do kilkuset ptaków: perkozy, łyski, żurawie, mewy, gęsi i kaczki. Wśród migrujących ptaków do zagrożonych należą: rożeniec, rybołów, żuraw, mewa mała i żółtonoga. Warto także nadmienić, że gęsi i kaczki przyciągają, w sezonie polowań, myśliwych nad brzeg jeziora.

Łąki w północnej i północno-zachodniej części gminy

Istotnymi elementami obszaru łąk są Rega i tzw. Zgniła Rega oraz liczne kanały melioracyjne. Stosunkowo zwarty kompleks tworzą łąki rozciągające się u podnóża wzniesień morenowych porośniętych borem nadmorskim. Wzniesienia te stanowią północną granicę wyodrębnionej powierzchni. W kontakcie z tym dużym obszarem łąk pozostaje jego odgałęzienie leżące na zachód od Trzebiatowa. Na omawianych łąkach sporadycznie występują zakrzewienia i zadrzewienia.

Wykaz najważniejszych gatunków ptaków zaobserwowanych w terenie obejmuje 46 gatunków ptaków, z czego 34 przystępują tam do lęgów. Do grupy gatunków zagrożonych spośród lęgowych należy aż 21 (prawie 62%). Na szczególną uwagę zasługują: cyranka (INT, PZ) i gągoł (O, PZ), trzy gatunki błotniaków - stawowy (PZ), zbożowy (INT, V, PZ) i łąkowy (INT, V, PZ), przepiórka (INT, PZ), derkacz (INT, PZ), sowa błotna (INT, V, PZ) oraz wodniczka (INT, R, PZ).

Na przelotach zatrzymują się na omawianych łąkach licznie - w stadach od kilkuset do kilku tysięcy - czajki, brodzie i biegusy, a także gęsi. Na tej otwartej przestrzeni chętnie polują ptaki drapieżne, zwłaszcza myszołowy.

Spośród ssaków stwierdzono zajaca szaraka (Ł), badylarkę, z przedstawicieli rzędu drapieżnych jenota (Ł) i borsuka (r, Ł), kunę leśną (Ł) i domową (Ł), tchórza zwyczajnego (Ł) oraz gronostaja (OG). Zwierzynę grubą reprezentowały natomiast dzik, jeleń europejski, sarna oraz niezbyt częsty na Pomorzu Zachodnim łos. Wszystkie wymienione kopytne ssaki należą do zwierząt łownych.

Spośród gadów występują tu jaszczurki - zwinka i żyworodna oraz padalec zwyczajny, i zaskroniec zwyczajny. Występujące w Polsce gady objęte są ochroną gatunkową.

W wielu rowach melioracyjnych lub w ich sąsiedztwie oraz w starorzeczach występuje trzaska zwyczajna (OG), żaby - śmieszka, trawna i moczarowa, które podlegają ochronie w okresie rozrodu, a także, na nieco suchszych miejscach, kumak nizinny (INT, OG), na rozproszonych stanowiskach ropuchy (OG) - szarą i zieloną, a w nadwodnych zaroślach rzekotka drzewna (INT, OG).

Łąki między Robami a Gorzysławiem

To niewielki obszar łąk leżących po lewej stronie drogi wiodącej z Robów do Gorzysławia. Listę zaobserwowanych tu ptaków obejmuje 12 gatunków lęgowych, wśród których 6 należy do grupy ptaków zagrożonych wyginięciem: błotniak stawowy (PZ) i łąkowy (INT, V, PZ), przepiórka (INT, PZ), derkacz (INT, PZ), gąsiorek (INT) i srokosz (INT).

Pas łąk ciągnący się na wschód od Nowielic aż do rzeki Dębosznicy

Wykaz gatunków lęgowych ptaków obserwowanych na terenie obejmuje 18 gatunków, z których 10 to ptaki zagrożone: bocian biały (INT), krakwa (INT, PZ), błotniak stawowy (PZ) i łąkowy (INT, V, PZ), kuropatwa (INT), przepiórka (INT), derkacz (INT, PZ), żuraw (INT) oraz dwa gatunki dzierzb - srokosz (INT) i gąsiorek (INT).

Spośród ssaków widywano tu tchórza stepowego, dziką, sarnę, jelenia i łosia, przy czym wszystkie te zwierzęta znajdują się w Polsce na liście gatunków łownych.

Spośród płazów napotkano kumaka nizinnego (INT) i rzekotkę drzewną (INT) - oba gatunki podlegają ochronie.

• Powierzchnie uznane za cenne ze względów faunistycznych

„Trzebiatowski Las”

Teren ten w dużym stopniu okazał się niemożliwy do spenetrowania, ponieważ znajdują się tu tereny wojskowe. Najważniejszymi obserwacjami są stwierdzenia obecności dwóch lęgowych gatunków ptaków drapieżnych - pary kani rudej *Milvus milvus* (INT, O, PZ; OG, OS) i pary orlika krzykliwego *Aquila pomarina* (INT, R, PZ; OG, OS). Oba te gatunki podlegają ochronie gatunkowej i ochronie strefowej. Jedynie w przypadku orlika krzykliwego udało się zlokalizować gniazdo i wyznaczono nawet dla niego strefy ścisłą i częściową, ale wymaga to jeszcze sformalizowania. Ponadto w „Trzebiatowskim Lesie” występują duże zgrupowania rzekotki drzewnej (INT; OG) i kilka stanowisk ropuchy szarej (OG).

Fragment łąk na wschód od Bieczyna, blisko granicy województwa

Na terenie stwierdzono gniazdowanie czterech gatunków ptaków: żurawia (INT), czajek, kszyska i srokosza (INT). Wszystkie te ptaki podlegają ochronie gatunkowej.

Zarastające śródpolne oczko usytuowane przy wschodniej granicy gminy

Lęgnie się tu 5 gatunków ptaków: cyraneczka (PZ; Ł), błotniak stawowy (PZ; OG), żuraw (INT, OG) i srokosz (INT, OG) oraz gąsiorek (INT, OG).

Czapliniec przy wschodniej granicy gminy, niedaleko od miejscowości Gosław

Znajduje się tu nadal czynny czapliniec, który w swojej ewidencji z końca lat siedemdziesiątych XX w. wykazywał Gromadzki (1979).

Tereny nad Regą

Odcinek Regi wraz z przyległymi łąkami znajdujący się między Trzebiatowem a południową granicą gminy. Na tym odcinku brzegi Regi bywają często wysokie, a koryto rzeki otaczają, oprócz łąk, także liściaste lasy.

Podczas penetracji terenu w sezonie lęgowym odnotowano łącznie 19 ciekawszych gatunków ptaków, w tym aż 9 to ptaki zagrożone wyginięciem: krakwa (INT, PZ), gągoł (O, PZ), derkacz (INT, PZ), zimorodek (INT), krętogłów (INT), brzegówka (INT) i gąsiorek (INT). Charakter otoczenia rzeki wyraźnie rzutuje na skład ornitofauny. Poza gatunkami związanymi ze środowiskiem wodno-łąkowym występowały tam również ptaki właściwe siedliskom leśnym (puszczyk, trzy gatunki dzięciołów i wilga).

Ponadto w nadrzecznych zaroślach spotkano duże skupiska rzekotki drzewnej, płaza uważanego za zagrożonego wyginięciem w skali europejskiej (INT).

Regą odbywa się wędrówka troci na tarło i dlatego odgrywa ona także rolę ważnego korytarza ekologicznego.

Podmokłe fragmenty w „Lesie Huba”

Stwierdzono tu występowanie łabędzie nieme oraz żurawie (INT), a także lęgi cyranek (INT, PZ), gągołów (O, PZ) oraz kszyków.

Stwierdzono tu ponadto występowanie aż 6 gatunków płazów: traszki zwyczajnej, ropuchy szarej, rzekotki drzewnej (INT), żaby jeziorkowej, żaby trawnej i żaby moczarowej). Z gadów spotkano tam zaskrońca zwyczajnego.

W Polsce wszystkie gady i płazy podlegają ochronie gatunkowej, przy czym żaby zielone i brunatne chronione są jedynie w okresie rozrodu.

Podmokła łąka leżąca na południowy-zachód od Sadlna.

Odnotowano tu 6 lęgowych gatunków ptaków: derkacza (INT, PZ), żurawia (INT), kszyka, gąsiorka (INT), 2-3 pary strumieniówki i licznie występujące świerszczaki.

Tereny nad brzegiem morza.

Obszary nadmorskie są ważnymi strefami faunistycznymi. W wodach bytuje wiele zwierząt morskich wykorzystuje te ogromne akweny jako miejsce wędrówek i rozrodu.

Gmina Trzebiatów leży nad morzem, dlatego w okresie migracji ptaków przeprowadzono obserwacje ornitologiczne nad brzegiem Bałtyku, głównie koło Mrzeżyna. Ich wynikiem jest lista ptaków obejmująca 25 gatunków, w tym 11 to ptaki zagrożone wyginięciem. Najliczniej reprezentowane w okresie przelotów były gęsi, a ponadto gawrony.

- **Wykaz gatunków kręgowców stwierdzonych (s) i potencjalnie występujących (p) w gminie Trzebiatów, a wymienianych na czerwonych listach: regionalnej (PZ) krajowej (ExP, O, R lub V) i europejskiej (INT)**

Teriofauna

- 1 Rzęsorek mniejszy - *Neomys anomalus* (p, INT, R)
- 2 Nocek posrebrzany - *Vespertilio murinus* (p, INT, R)
- 3 Popielica - *Glis glis* (p, R)
- 4 Wilk - *Canis lupus* (p, INT, R)
- 5 Wydra - *Lutra lutra* (s, INT, R)
- 6 Foka obrączkowana - *Phoca hispida* (p, INT, PZ)

7 Foka pospolita - *Phoca vitulina* (p, INT, PZ)

8 Morświn - *Phocoena phocoena* (p, INT, PZ)

Ornitoфаuna

1. Nur czarnoszyi - *Gavia arctica* (ExP, PZ)
2. Perkoz rdzawoszyi - *Podiceps griseigena* (s, PZ)
3. Kormoran czarny - *Phalacrocorax carbo* (p, INT, O, PZ)
4. Czapla siwa - *Ardea cinerea* (s, PZ)
6. Bocian biały - *Ciconia ciconia* (s, INT)
7. Gęgawa - *Anser anser* (s, PZ)
8. Świstun - *Anas penelope* (s, R, PZ)
9. Krakwa - *Anas strepera* (s, INT, PZ)
10. Cyraneczka - *Anas crecca* (s, PZ)
11. Rożeniec - *Anas acuta* (s, INT, V, PZ)
12. Cyranka - *Anas querquedula* (s, INT, PZ)
13. Płaskonos - *Anas clypeata* (s, r, PZ)
14. Gągoł - *Bucephala clangula* (s, O, PZ)
15. Kania ruda - *Milvus milvus* (s, INT, O, PZ)
16. Bielik - *Haliaeetus albicilla* (s, INT, R, PZ)
17. Błotniak stawowy - *Circus aeruginosus* (s, PZ)
18. Błotniak zbożowy - *Circus cyaneus* (s, INT, V, PZ)
19. Błotniak łąkowy - *Circus pygargus* (s, INT, V, PZ)
20. Orlik krzykliwy - *Aquila pomarina* (s, INT, R, PZ)
21. Rybołów - *Pandion haliaetus* (s, INT, V, PZ)
22. Pustułka - *Falco tinnunculus* (s, INT)
23. Kobuz - *Falco subbuteo* (s, PZ)
24. Kuropatwa - *Perdix perdix* (s, INT)
25. Przepiórka - *Coturnix coturnix* (s, INT, PZ)
26. Derkacz - *Crex crex* (s, INT, PZ)
27. Żuraw - *Grus grus* (s, INT)
28. Ostrygojad - *Haematopus ostralegus* (s, R, PZ)
29. Sieweczka rzeczna - *Charadrius dubius* (s, PZ)
30. Sieweczka obrożna - *Charadrius hiaticula* (s, V, PZ)
31. Biegus zmienny - *Calidris alpina* (s, E, PZ)
32. Kulik wielki - *Numenius arquata* (s, V, PZ)
33. Łęczak - *Tringa glareola* (s, INT, E, PZ)
34. Mewa mała - *Larus minutus* (s, INT, R, PZ)
35. Mewa pospolita - *Larus canus* (s, INT, PZ)
36. Mewa żółtonoga - *Larus fuscus* (s, r, PZ)
37. Rybitwa czubata - *Sterna sandvicensis* (s, INT, PZ)
38. Sowa błotna - *Asio flammeus* (s, INT, V, PZ)
39. Zimorodek - *Alcedo atthis* (s, INT)
40. Krętogłów - *Jynx torquilla* (s, INT)

41. Dzięcioł zielony - *Picus viridis* (s, INT)
42. Brzegówka - *Riparia riparia* (s, INT)
43. Wodniczka - *Acrocephalus paludicola* (s, INT, R, PZ)
44. Wąsatka - *Panurus biarmicus* (s, R, PZ)
45. Gąsiorek - *Lanius collurio* (s, INT)
46. Srokosz - *Lanius excubitor* (s, INT)

Herpetofauna

1. Kumak nizinny - *Bombina bombina* (s, INT, PZ)
2. Rzekotka drzewna - *Hyla arborea* (s, INT, PZ)
3. Padalec zwyczajny - *Anguis fragilis* (OG, PZ)
4. Żaba śmieszka - *Rana ridibunda* (PZ)
5. Żaba trawna - *Rana temporaria* (PZ)
6. Żaba moczarowa - *Rana arvalis* (PZ)
7. Ropucha szara - *Bufo bufo* (OG; PZ)
8. Ropucha zielona - *Bufo viridis* (OG; PZ)
9. Zaskroniec zwyczajny - *Natrix natrix* (OG; PZ)

Ichtiofauna

1. Minóg rzeczny - *Lampetra fluviatilis* (s, V)
2. Łosoś - *Salmo salar* (p, E)
3. Troć - *Salmo trutta* (s, INT)

• Stan zwierzyny łownej na podstawie łowieckich planów hodowlanych

Gmina Trzebiatów ma duży odsetek terenów otwartych, ze znacznym udziałem łąk i pastwisk, co sprzyja występowaniu tam licznej zwierzyny łownej.

Wśród zwierzyny grubej dominują sarny i dziki, natomiast drobną reprezentują głównie lisy oraz ptactwo wodne. Występuje tu również jenot, spokrewniony z lisem drapieżnik, który od połowy naszego stulecia jest w ekspansji i rozszerza swój zasięg w kierunku zachodnim.

We wszystkich wymienionych powyżej kołach łowieckich rzadko odstrzeliwane są zające. Liczebność zajęcy w ostatnich latach znacznie spadła w wyniku groźnej wirusowej choroby EBHS, która zagraża egzystencji tego gatunku.

Z punktu widzenia łowiectwa tereny gminy Trzebiatów należą do bardzo atrakcyjnych, zwłaszcza pod względem zwierzyny grubej i ptactwa wodnego. Na terenie tej gminy działa kilka kół łowieckich, a wśród nich: Łabędź, Łoś, Knieja, Bażant i Dąb.

7.3 Stan środowiska i jego zagrożenia

Obszar w granicach gminy obejmuje: zlewnię dolnej Regi, część zlewni jeziora Liwia Łuża i część zlewni jeziora Resko Przymorskie.

Kąpielisko w Mrzeżynie.

W sierpniu 1997 roku Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Szczecinie podjął decyzję o otwarciu kąpieliska w Mrzeżynie, na wschód od ujścia Regi. Świadczy to o znacznej poprawie jakości wód Regi w jej odcinku ujściowym do Bałtyku. Poprawa stanu środowiska wodnego nastąpiła po zakończeniu 2 inwestycji - uruchomieniu oczyszczalni w Trzebiatowie i budowie kolektora ściekowego z miejscowości wczasowej Mrzeżyno do Trzebiatowa. Oczyszczalnia przyjmuje również ścieki dowożone z miejscowości w których gospodarka ściekowa oparta jest na zbiornikach wybieralnych. Odprowadzenie oczyszczonych ścieków z tej oczyszczalni następuje do Regi.

Jakość wód Regi

Badana jest w ramach monitoringu reperowego. Punkt poboru prób zlokalizowano na moście, w odległości 11,9 kilometra od ujścia do Bałtyku. Nie obrazuje on stanu wód wprowadzanych do morza gdyż zlokalizowany jest powyżej zrzutu z oczyszczalni: w Trzebiatowie, w Nowielicach, z osiedla mieszkaniowego w Mrzeżynie.

Badania wód w punkcie reperowym wykazywały ponadnormatywny stan zanieczyszczenia wód Regi. Niekorzystny wpływ na ocenę ogólną w 1996 roku wywarły - stężenia fosforu ogólnego, barwników chlorofilowych oraz skażenie bakteriologiczne; bakteriami typu kałowego. Należy oczekiwać poprawy jakości wód po zakończeniu inwestycji w gospodarce ściekowej w gminie Gryfice. W 1995 i 1996 roku w osadach pobranych z dna rzeki stwierdzono obecność rtęci.

W 2006 roku przeprowadzono ocenę jakości wód w punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu rzeki Regi. Na 124,0 km od ujścia Regi, poniżej miasta Świdwin (w miejscowości Półchleb oceniono wody na IV klasę jakości. W czterech kolejnych punktach pomiarowych, tj. na 76,6 km poniżej miasta Resko przy wodowskazie Resko, na 36,9 km poniżej cukrowni "Gryfice" powyżej Lubieszowej, w Trzebiatowie na 12,9 km oraz w Mrzeżynie 0,6 km od ujścia oceniono wody na III klasę jakości. W 2007 roku przeprowadzono ponownie oceny w Trzebiatowie (12,9 km), gdzie oceniono wody Regi na IV klasę jakości.

Jezioro Resko

Jezioro jest silnie zeutrofizowane, jakość wód nie odpowiada normatywom jakości III klas czystości wód jeziorowych. Jest to akwen płytki i ma utrudnioną wymianę wód. Odpływ wód odbywa się bezpośrednio do morza i jest możliwy przy niskim stanie Bałtyku w rejonie przybrzeżnym. Jakość wód determinują silne zakwity fitoplaktonu, a także wysokie stężenia biopierwiastków i nadmierne ilości związków organicznych.

Resko Przymorskie podzielone jest pomiędzy gminy: trzebiatowską i kołobrzeską. Badaniom monitoringowym podlegają tylko dopływy z terenu dawnego województwa koszalińskiego: Dębosznicza - III klasa, Błotnica - III klasa czystości wód. Akwen ten przez dłuższy czas stanowił obszar niedostępny dla ludności cywilnej. Obecnie należy wykorzystać możliwość przeprowadzenia kompleksowych badań przyrodniczych na tym terenie. W ramach prowadzonej penetracji zlewni omawianego jeziora należy określić możliwość podjęcia

badania kanału Stara Rega (dostępność koryta dla próbobiorców) oraz przeprowadzić aktualizację źródeł zanieczyszczeń w tym rejonie.

W zlewni jez. Liwia Łuża w miejscowości Rogozina PIG przeprowadził badania monitoringowe jakości wód podziemnych - stwierdzono klasę I b.

Zagrożenie dla środowiska naturalnego gminy stanowią:

- **byłe** składowisko odpadów komunalno-przemysłowych we Włodarce,
- źle lub wcale niefunkcjonujące oczyszczalnie wiejskie, zły stan zbiorników wybieralnych oraz generalnie brak skanalizowania terenów wiejskich (poza Mrzeżynem) i części prawobrzeżnej miasta,
- wzmożona antropopresja w pasie brzegowym (plaża, wydmy, las ochronny) w okresie letniego wypoczynku,
- upadek rolnictwa i bezrobocie na terenach wiejskich skutkujące kłusownictwem i rabunkowym pozyskiwaniem drewna,
- wzrost motoryzacji i nasilenie ruchu samochodowego na drogach nieprzystosowanych do migracji zwierząt,
- planowana inwestycja: sieć rurociągów wysokiego ciśnienia, łącznie z miejscem lądowania rurociągu podmorskiego pomiędzy Mrzeżynem i Rogowem,
- lokalizacja planowanych elektrowni wiatrowych.

Składowisko we Włodarce znalazło się na liście krajowej składowisk, na których są składowane odpady z grupy I szkodliwości i stwarzających potencjalne zagrożenie dla środowiska. W skali kraju w 1993 roku takich obiektów było 148, a w województwie szczecińskim 5. Obiekt ten nie posiada odpowiednich zabezpieczeń i stanowi zagrożenie zarówno dla wód powierzchniowych jak i podziemnych. Zagrożenie wód powierzchniowych dotyczy zlewni jeziora Liwia Łuża i Regi. **Obiekt jest obecnie nieużytkowany, przeznaczony do zamknięcia i rekultywacji.**

Po uruchomieniu oczyszczalni w Trzebiatowie wylewisko pod Włodarką zostało zamknięte. Grunty wokół wylewiska oraz teren zajmowany przez to wylewisko muszą zostać poddane rekultywacji. Prace te powinno poprzedzić sondażowe badanie wód gruntowych oraz gleb oraz sporządzenie projektu rekultywacji. Planowana do niedawna rozbudowa wysypiska jest w świetle nowych rozporządzeń do ustawy o odpadach niewłaściwa, gdyż nie zachowuje minimalnej, dopuszczalnej odległości od terenów zwartej zabudowy wiejskiej.

Budowa nowej oczyszczalni miejskiej stworzyła możliwość obsługi kanalizacyjnej wszystkich terenów zabudowanych w gminie, ale wymaga to budowy sieci kanalizacyjnej oraz rozdzielenia kanalizacji na sanitarną i deszczową na terenie miasta.

Realizacja planowanej inwestycji - sieci gazociągów wysokiego ciśnienia wraz z terminalem, węzłami i lądowaniem gazociągu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, (zniszczenie złóż torfu, naruszenie równowagi hydrologicznej, zakłócenie lub zniszczenie stanowisk przyrody i miejsc lęgowych ptaków, wyeliminowanie fragmentu plaży i lasu ochronnego na wydmach, naruszenie wałów przeciwpowodziowych). Samo funkcjonowanie gazociągu przy założeniu jego bezawaryjnego działania nie będzie negatywnie wpływać na środowisko.

Budowa i funkcjonowanie planowanych elektrowni wiatrowych będzie negatywnie ingerować w fizjonomię krajobrazu oraz w warunki życia licznych chronionych gatunków ptaków, dla których rozległe, ekstensywnie wykorzystywane łąki są naturalnym środowiskiem, gdzie gromadzą się w czasie przelotów.

7.4 Ochrona przeciw powodzi

Zagrożenie powodziowe w zlewni rzeki Regi nie jest duże i występuje w niewielkim zakresie w bezpośredniej dolinie rzeki, w większości przypadków jest ono wynikiem nałożenia się kilku czynników atmosferycznych, np. opady i sztorm, roztopy i sztorm.

Obszary, na których wezbrania wody w rzece powodowały z różnym nasileniem podtapianie lub zalewanie obejmują rejon miasta: Łobez, Resko, Płoty, Gryfice oraz w największym stopniu Trzebiatów.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne na terenie gminy Trzebiatów znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj.:

- obszar pomiędzy linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym,
- obszar pasa technicznego.

Na obszarach tych obowiązują ograniczenia i zakazy wynikające z przepisów odrębnych.

Zgodnie z opracowaniami studialnymi, wykonanymi przez RZGW w Szczecinie, część terenów położonych w gminie Trzebiatów znajduje się w obszarze zagrożonym wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (strefa A1). Na terenach tych, w miejscach wskazanych w niniejszym Studium jako nowe tereny budowlane, należy zapewnić skuteczny system ochrony przeciwpowodziowej przed ich zabudową.

Regulacja stosunków wodnych – stan istniejący

Rega jest największą rzeką województwa zachodniopomorskiego (wyłączając Odrę). Całkowita powierzchnia zlewni rzeki Regi wynosi 2723 km², a jej długość 199 km. W zlewni znajduje się 136 jezior o powierzchni powyżej 2,0 ha. W danych wieloletnich średnioważony opad atmosferyczny wynosi 620,5 do 669,0 mm dla całej zlewni, natomiast wielkość normalnego opadu rocznego dla miasta Trzebiatowa jest równa 612,0 mm.

Tabela nr 17 Przepływy charakterystyczne w roku 1997 w przekroju ujścia rzeki Regi:

Lp.	Oznaczenie przepływu	Określenie przepływu	Wielkość przepływu w m ³ /sek	Stan m npm (Kr)
1	2	3	4	5
1	NNQ	najniższa niska woda	8,29	1,34
2	SNQ	średnia niska woda	13,10	1,68
3	SQ	średnia roczna woda	21,80	2,08
4	Q _b	przepływ nienaruszalny	6,33	1,00
5	SWQ	średnia wielka woda	50,80	2,80
6	Q _{75%}	wielka woda p=75%	45,00	2,75
7	Q _{50%}	wielka woda p= 50%	55,00	3,68

8	$Q_{20\%}$	wielka woda $p=20\%$	71,00	
9	$Q_{10\%}$	wielka woda $p=10\%$	80,30	
10	$Q_{5\%}$	wielka woda $p=5\%$	89,10	
11	$Q_{3\%}$	wielka woda $p=3\%$	93,00	5,00
12	$Q_{1\%}$	wielka woda $p=1\%$	106,10	
13	$Q_{0,5\%}$	wielka woda $p=0,5\%$	114,00	
14	$Q_{0,2\%}$	wielka woda $p=0,2\%$	124,00	

Na odcinku od km 12+700 do km 16+900 Rega przepływa przez miasto Trzebiatów, stwarzając zagrożenie powodzią. W 1921 roku na Redze wykonano dwuwęzłowy stopień wodny dla potrzeb produkcji energii elektrycznej. Powyżej zwartej zabudowy miasta wykonano jaz rozdzielczy, który ma za zadanie:

- stałe piętrzenie wody w rzece i kierowanie jej w części lub w całości do kanału energetycznego,
- bezpieczne przeprowadzenie na dolne stanowisko rzeki Regi wód powodziowych oraz nadmiaru wód biejącego przepływu ponad wydatek kanału energetycznego.

Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym stałe piętrzenie wody na jazie utrzymywane jest na rzędnej 5,53 m nrm w okresie zimowym (od 01.11 do 15.03) i 5,25 m nrm w okresie letnim (od 16.03 do 31.10). Zasięg cofki przy przepływie SQ (średniej wody) wynosi od $L=2520$ m do $L=3960$ m, obejmując grunty wsi Mirosławice i Gąbin na południe od Trzebiatowa.

Dla potrzeb obliczeniowych, na podstawie krzywej konsumpcyjnej rzeki Regi w przekroju wodowskazu Trzebiatów określono rzędne zwierciadła wód wynoszą:

$Q_{50\%} = 55 \text{ m}^3/\text{sek}$; $H=363 \text{ cm}$; rzędna zwierciadła wody – $0,12 = 3,63 = 3,51 \text{ m nrm}$
przepływ dozwolony

$Q_{75\%} = 45 \text{ m}^3/\text{sek}$; $H=323 \text{ cm}$; rzędna zwierciadła wody – $0,12 = 3,23 = 3,11 \text{ m nrm}$
przepływ nieszkodliwy.

Stan ostrzegawczy na wodowskazu w Trzebiatowie określany jest na poziomie $H=330 \text{ cm}$ tj. na rzędnej 3,42 m nrm, a stan alarmowy na poziomie $H=350 \text{ cm}$ tj. na rzędnej 3,62 m nrm.

Z obserwacji i pomiarów wynika, że przepustowość stopnia wodnego w Trzebiatowie jest niewystarczająca i nie spełnia wymogów stawianych obiektom hydrotechnicznym zakwalifikowanym do IV klasy ważności technicznej. Łączna przepustowość stopnia wodnego wynosi $91,70 \text{ m}^3/\text{sek}$, a powinna wynosić:

- przepływ miarodajny – $Q_{3\%} = 113,30 \text{ m}^3/\text{sek}$
- przepływ kontrolny - $Q_{1\%} = 127,20 \text{ m}^3/\text{sek}$

Najbardziej zagrożonym powodziowo rejonem w zlewni Regi jest jej ujściowy odcinek. Dlatego też, głównie tam zlokalizowane są obiekty związane z ochroną powodziową: łącznie 25,5 km wałów **przeciw powodzi**, 4 **poldery**, 5 **stacji pomp**, 1 magazyn **przeciwpowodziowy** i 1 baza powodziowa w Mrzeżynie. Podejmowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i innych działań mających na celu ochronę **przeciwpowodziową**, należy do zadań administracji państwowej i **samorządowej**.

Tereny położone na południe od istniejącej zabudowy Mrzeżyna na obszarze pradoliny Starej Regi, narażone są na okresowe podtapianie ze względu na wysokie stany wód w rzece Rega, a także bezpośrednie zalanie przy stanach powodziowych.

Przy północnych wiatrach i jednoczesnym zalodzeniu wód Bałtyku zdarza się podwyższenie zwierciadła wody w rzece Redze przy jej ujściu do morza. Wówczas poziom wody sięga poziomu nabrzeża, a sporadycznie przekracza go nawet o 30 cm. Z uwagi na istniejącą po jej prawej stronie zabudowę nie ma możliwości wykonania obwałowania na odcinku od morza do mostu.

Lewy brzeg jest wyższy i bardziej zalesiony. Jedynym rozwiązaniem jest praktykowane dotychczas okresowe bagrowanie końcowego odcinka rzeki, co obniża poziom kry. Jest to bardzo istotne podczas zim szczególnie mroźnych.

Południowe użytki zielone są ochronione przez istniejące wały i przepompownie, które wymagają bieżących napraw i modernizacji. Rzędna wałów przeciwpowodziowych poniżej Mrzeżyna wynosi od 1,20 do 1,8 m n.p.m.

Regulacja stosunków wodnych i ochrona przeciw powodzi

Zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi – Prawo wodne:

- ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej;
- użytkownicy wód współpracują z organami administracji rządowej i samorządowej w ochronie przed powodzią;
- ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Dla ochrony przed powodzią rejonu gminy Trzebiatów planuje się:

- odtworzenie kanału ulgi odprowadzającego wody powodziowe z Regi przez Staw św. Grzegorza na polder gorzysławski; kanał pozwoli na bezpieczne przeprowadzenie wody przez miasto w ilości $Q = 32,00 \text{ m}^3/\text{sek}$, co zwiększy przepływ do wielkości $Q = 108 \text{ m}^3/\text{sek}$ – inwestycja w trakcie realizacji,
- zwiększenie przepustowości stopnia wodnego i możliwość wykonania nowej elektrowni, przed miastem, zwiększy przepustowość całego stopnia wodnego w Trzebiatowie do $Q = 91,7 + 12,00 = 103 \text{ m}^3/\text{sek}$,
- przelew wód powodziowych i odprowadzenie ich na poldery z pominięciem odcinka Regi w rejonie Trzebiatowa – w tym celu należy zachować i w naturalny sposób ukształtować teren łączący dolinę Regi na wysokości Mirosławic, w kierunku południowo zachodnim z polderami poniżej Sadlenka;
- dopuszcza się przywrócenie przepływu wód Regi poprzez Starą Regę i jezioro Resko Przymorskie oraz poprzez kanał równoległy do nurtu rzeki. Rozwiązanie takie wymaga jednak przeprowadzenia badań, w tym stworzenia modelu dynamicznego przepływu wód w ujściowym odcinku Regi.

Zasadniczy wpływ na warunki przepływu wód ma stan techniczny koryta rzeki Regi na odcinku miejskim oraz poniżej miasta na długości około 7,0 km. Istotny wpływ na odprowadzenie wód rzeki bezpośrednio do morza ma fakt wypływania koryta zamulanego

sukcesywnie przez rumowisko niesione przez rzekę. **Trwa obecnie pogłębianie ujścia Regi - stały urobek z pogłębiania dna rzeki jest** składowany na terenie Mrzeżyna, w miejscach wskazanych w planach zagospodarowania przestrzennego.

Rzeka Rega należy do urządzeń melioracji podstawowej i administrowana jest przez Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Zachodniopomorskiego.

Planuje się odbudowę, renowację i stałą konserwację rowów melioracyjnych jak również remont przepompowni melioracyjnych.

Modernizując istniejące obwałowania przeciwpowodziowe należy zwrócić uwagę, iż trwałe obwałowania powinny być wykonywane z odpowiedniego materiału. Istniejące wały są wykonane z torfu i na skutek mineralizacji ciągle muszą być podwyższane.

Tereny przewidywane pod zabudowę, a położone na obszarze pradoliny Starej Regi, które są narażone na okresowe podtapianie ze względu na wysokie stany wód w rzece, a także bezpośrednie zalanie przy stanach powodziowych, wymagają uzdatnienia terenu na przykład poprzez zastosowanie gruntu nasypowego z poziomem posadowienia powyżej poziomu zalewowego.

Na schemacie „Elementy ochrony przeciwpowodziowej” zaznaczono tereny szczególnego zagrożenia powodzią - terenów zagrożone **wodami powodziowymi** o prawdopodobieństwie wystąpienia 1 % oraz obszary polderów rolniczych.

Nawodnienia rolnicze

Mimo dostosowania części użytków zielonych w zlewni do nawodnień podsiąkowych, nawodnienia te nie są prowadzone. Sytuacja ta jest przejściowa i wynika z czasowego załamania się uspołecznionej gospodarki rolnej na tym terenie. Ilość zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych w zlewni sprzyjać powinna rozwojowi nawodnień rolniczych w przyszłości. Nie należy obecnie wprowadzać ograniczeń w wykorzystaniu wód powierzchniowych na obszarze zlewni Regi i Przymorza.

7.5 Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych

Głównym typem zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych są procesy abrazji czyli erozji morskiej (niszczenie brzegu). Wzdłuż linii brzegowej gminy Trzebiatów występuje brzeg mierzejewo-wydmowy, który przy wysokich stanach morza jest na całym odcinku silnie podcinany. Tworzy się podcios klifowy wału wydmowego, niszczonej jest roślinność porastająca wydmy i wprowadzana dla ochrony brzegu tzw. zabudowa biologiczna. Często zniszczeniu ulegają zejścia na plaże. Transport wzdłuż brzegowy rumowiska przydenne powoduje stałe zapiaszczanie ujścia Regi i przetoki jeziora Resko. Konieczne jest także stosowanie zabiegów sztucznego zasilania plaży a także budowa umocnień brzegowych.

Drugim typem jest potencjalnie występujące zagrożenie procesami ruchów masowych (osuwiska, zsuwy i spływy zboczowe). Rozwijają się one przy znacznych spadkach terenu, wzdłuż krawędzi wysoczyzny morenowej, w rozcięciach głębokich dolin rynnowych przy sprzyjających warunkach budowy geologicznej i warunkach wodnych.

Strefy z możliwością rozwoju osuwisk wymagające odpowiedniej osłony i wyłączenia spod zabudowy to:

- kraweź doliny rzeki Regi w rejonie Kłodkowa i Regi oraz na północ od Nowielic;
- północna kraweź wysoczyzny morenowej w rejonie Sadlna i Sadlenka;
- zbocza pagórków kemowych w rejonie Chomętowa.

Zagrożeniem są również podtopienia związane z podnoszeniem się poziomu wód gruntowych następującym na skutek zwiększonych opadów, zalewów powodziowych czy też spiętrzeń sztormowych wód w ujściu Regi czy na jeziorze Resko (tzw. cofka odmorska).

Utrudniona infiltracja w głąb powodowana wystąpieniem warstwy izolującej (np. obniżenia bezodpływowe czy dolinki rzeczne podścielone glinami) powoduje długotrwałe podniesienie się zwierciadła wód gruntowych i zagrożenie dla występujących w tej strefie obiektów kubaturowych i liniowych.

7.6 Cele i kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego (wykaz obiektów i obszarów **chronionych i proponowanych do ochrony)**

Istniejące obszary i obiekty chronione

Na obszarze gminy Trzebiatów ustanowiono następujące prawne formy ochrony przyrody i krajobrazu w rozumieniu Ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880):

- **Rezerwaty przyrody**

W granicach gminy Trzebiatów ustanowiono prawnie dwa rezerwaty przyrody:

Rezerwat przyrody „Roby” został on utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 54/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 września 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Roby”.

„Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 oraz z 2005 r. Nr 113, poz. 954, Nr 130, poz. 1087 oraz z 2007 r. Nr 75, poz. 493) zarządza się, co następuje:

§ 1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „Roby”, zwany dalej „rezerwatem”, obszar torfowisk o łącznej powierzchni 84,40 ha położony w gminie Trzebiatów, w powiecie gryfickim, w województwie zachodniopomorskim.

§ 2. Rezerwat znajduje się na gruntach będących własnością Skarbu Państwa – Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Szczecinie.

2.1. W skład rezerwatu wchodzi działki ewidencyjne nr 618 i 620/6 obrębu ewidencyjnego Roby.

2.2. Granice rezerwatu określa mapa stanowiąca załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie populacji cennych roślin naczyniowych i zarodnikowych, w tym wrzośca bagiennego, woskownicy europejskiej i rzadkich gatunków torfowców oraz renaturalizacja ich siedliska - zniekształconego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego.

§ 4. Określa się dla rezerwatu:

- 1) rodzaj rezerwatu przyrody: florystyczny;
- 2) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:
typ: florystyczny,
podtyp: roślin zarodnikowych;
- 3) ze względu na główny typ ekosystemu:
typ: torfowiskowy,
podtyp: torfowisk wysokich.

§ 5. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody.

Charakterystyka przyrodnicza: Centralny fragment częściowo odwodnionego torfowiska wysokiego. Zregenerowane obszary dawnych dołów po wyeksploatowanym torfie. Na obrzeżach torfowiska wypas bydła.

Występują: wrzosiec bagienny, modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne, Barzyna czarna, borówka bagienna, storczyk krwisty, rosiczka okrągłolistna, woskownica europejska, kruszyna pospolita, żurawina błotna, groszek błotny, i in. Są to również cenne tereny faunistyczne. Występuje tu 12 gatunków lęgowych ptaków, wśród których 6 należy do grupy chronionych i zagrożonych wyginięciem: błotniak stawowy i łąkowy, przepiórka, derkacz, gąsiorek, srokosz.

Wskazania:

1. Zahamowanie odwadniania terenu.
2. Ograniczenie eksploatacji torfu.
3. Zabezpieczenie przed zbyt silną eutrofizacją (nawożenia, emisje zanieczyszczeń, intensywny wypas).
4. Użytkowanie przy silnych mrozach.

Rezerwatu przyrody „Nadmorski bór bazynowy w Mrzeżynie” został on utworzony na podstawie Zarządzenia Nr 18/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2010 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Nadmorski bór bazynowy w Mrzeżynie”.

„Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241 oraz Nr 215, poz. 1664) zarządza się, co następuje:

§ 1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „Nadmorski bór bażynowy w Mrzeżynie”, zwany dalej rezerwatem, obszar o łącznej powierzchni 8,92 ha położony w obrębie ewidencyjnym Mrzeżyno-2, w gminie Trzebiatów, w powiecie gryfickim, w województwie zachodniopomorskim.

§ 2. 1. Numery działek ewidencyjnych wchodzących w skład rezerwatu wymienione zostały w załączniku nr 1 do zarządzenia.

2. Granice rezerwatu przedstawia mapa, stanowiąca załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 3. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie w pełni wykształconego zbiorowiska leśnego boru bażynowego na typowym siedlisku wydm nadmorskich oraz ochrona bogatych stanowisk gatunków charakterystycznych dla tego zespołu roślinnego. Ochrona 124-letniego drzewostanu sosno-wego wykształconego w karłowatej postaci, charakterystycznej dla tego siedliska.

§ 4. Określa się dla rezerwatu:

1) rodzaj rezerwatu przyrody: leśny (L);

2) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ: fitocenotyczny (PFI), podtyp: zbiorowisk leśnych (ZI);

3) ze względu na główny typ ekosystemu: typ: leśny i borowy (EL), podtyp: borów nizinnych (bni).

§ 5. Nadzór nad rezerwatem sprawuje właściwy miejscowo Nadleśniczy Nadleśnictwa Gryfice.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego."

Charakterystyka przyrodnicza: Obszar rezerwatu stanowi jeden z najlepiej zachowanych na polskim wybrzeżu fragmentów boru bażynowego *Empetro nigri–Pinetum* z bogatym zestawem gatunków roślin charakterystycznych dla tego zbiorowiska leśnego.

Drzewostan sosnowy 124 letni, w typowej skałowacialej postaci, charakterystycznej dla tego zespołu roślinnego. W drzewostanie, oprócz sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*, niewielki udział ma również kosodrzewina *Pinus mugo*. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie łącznie 15 gatunków roślin rzadkich, zagrożonych i chronionych na terenie Pomorza Zachodniego, Polski i Europy. Wśród nich jest 14 gatunków roślin prawnie chronionych, w tym 5 objętych ochroną ścisłą: bagno zwyczajne i kosodrzewina, torfowiec błotny, torfowiec frędzlowaty, torfowiec ostrolistny oraz 9 objętych ochroną częściową: chrobotek reniferowy, turzyca piaszkowa, piórosz pierzasty, brodawkowiec czysty, płonnik pospolity, rokitnik pospolity, bielotka siwa, widłoząb miotlasty *Dicranum polysetum* i próchniczek błotny *Aulacomnium palustre*. W rezerwacie występuje także rzadka na terenie Pomorza Zachodniego oraz zagrożona w Polsce - bażyna czarna *Empetrum nigrum*.

Wskazania : 1. Ograniczenie gospodarki leśnej do minimum.

2. Zakaz lokalizacji obiektów turystycznych i innych.

3. Ograniczenie ruchu turystycznego.

• Obszary Natura 2000

W granicach gminy Trzebiatów znajduje się:

1. w części lądowej fragment obszaru specjalnej ochrony ptaków „Wybrzeże Trzebiatowskie” PLB 320010,
2. w części morskiej fragment obszaru specjalnej ochrony ptaków „Zatoka Pomorska” PLB 990003,

wyznaczonych na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. z 2011r. Nr 25, poz. 133),

3. w części lądowej fragment specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Trzebiatowsko-Kołobrzeski Pas Nadmorski” PLH 320017 oraz „Dorzecze Regi” PLH 320049,
4. w części morskiej fragment specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Ostoja na Zatoce Pomorskiej” PLH 990002,

uznanych za obszary mające znaczenie dla wspólnoty (zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 z późn. zm.) na podstawie Decyzji Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowany jako dokument nr C(2010) 9666) (2011/63/UE) (Dz.U. UE L 33/52 z 8 lutego 2011r.)

Poniżej przedstawiono charakterystykę wymienionych obszarów Natura 2000 wg opracowanych dla nich Standardowych Formularzy Danych, zamieszczonych na stronach Ministerstwa Środowiska.

- **Obszar Natura 2000 „Wybrzeże Trzebiatowskie” PLB 320010**

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w celu ochrony gatunków, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz siedlisk warunkujących ich istnienie.

Opis obszaru: Teren rozciąga się między miejscowościami Kamień Pomorski i Dzwirzyno. Ostoje stanowią rozległe łąki, dawniej intensywnie koszone i wypasane, ale od kilkunastu lat prawie nie użytkowane. W zachodniej części teren jest często zalewany przez wody Świńca i Niemicy. Znaczną powierzchnię porasta trzcina i łoża, a zaniedbywany system odwadniający powoduje dłuższe utrzymywanie się rozlewisk. Na terenie ostoi znajdują się dwa jeziora przy morskie - Liwia Łuża i Resko Przymorskie oraz tzw. Bagno Pogorzelićkie. W granicach obszaru znajdują się ostoje krajowe: Doliny Świńca i Niemicy K02 i Jezioro Liwia Łuża K03.

Wartość przyrodnicza i znaczenie: W ostoi występuje co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 5 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), kania ruda (PCK), rybołów (PCK), sowa błotna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują bocian biały, derkacz i wodniczka (PCK). Latem na obszarze pierzają się gęgawy w ilości 100-350 osobników (C3).

Zagrożenia: Koszenie trzciny, zarzucanie wypasu, wypalanie, pozyskiwanie ryb, kłusownictwo, wydobywanie torfu, odpady ścieki, elektrownie wiatrowe, kempingi, żeglarstwo, zanieczyszczenia wód, poligony, zasypywanie terenu, odwadnianie, tamy-wały, eutrofizacja, drapieżnictwo, penetrowanie siedlisk przez ludzi i zwierzęta domowe.

- **Obszar Natura 2000 „Zatoka Pomorska” PLB 990003 i „Ostoja na Zatoce Pomorskiej” PLH 990002 (obszary zawierają się w sobie)**

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w celu ochrony:

- siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG,
- gatunków, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz siedlisk warunkujących ich istnienie.

Opis obszaru: Zatoka Pomorska to akwen o dużym zróżnicowaniu dna morskiego (od piaszczystych ławic, po rozległe żwirowiska i głazowiska. Centralna część Zatoki Pomorskiej zajmuje duże wypłylenie zwane Ławica Odrzańska.

Wartość przyrodnicza i znaczenie: Występują co najmniej 3 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie wędrówek i w okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków: perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz rogaty, bielaczek, lodówka, markaczka, nurnik, tracz długodzioby i uhla; w stosunkowo wysokich liczebnościach (C7) występują: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi. Ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 osobników (C4) - zimą powyżej 100000 osobników. Jest to również kluczowy obszar dla ochrony siedliska 1110 oraz teren regularnych obserwacji morswina. Obszar ważny dla bałtyckiej populacji parposza. Ważna ostoja ptaków o randze międzynarodowej E82

Zagrożenia: Podstawowym zagrożeniem są plany lokowania na tym obszarze farm elektrowni wiatrowych. Zagrożeniem dla ptaków mogą być również pewne formy rybołówstwa - sieci stawne i sznury hakowe.

- **Obszar Natura 2000 „Trzebiatowsko-Kołobrzesci Pas Nadmorski PLH 320017**

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w celu ochrony:

- siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG,
- gatunków, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz siedlisk warunkujących ich istnienie
- innych ważnych gatunków roślin i zwierząt.

Opis obszaru: Ostoja obejmuje najlepiej zachowany fragment zróżnicowanego geomorfologicznie wybrzeża Bałtyku: brzegi klifowe (aktywne - erodujące i ustabilizowane z zaroślami), wydmy, mierzeje odcinające lagunowe jeziora przymorskie, płytkie ujścia rzek. Typowo wykształcony układ pasowy biotopów obejmuje pas wód przybrzeżnych, plaże z ugrupowaniami organizmów psammofilnych oraz pasami kidziny, inicjalne stadia wydmy białych, wydmy szare z roślinnością niską (ugrupowania porostów, psammofilne zbiorowiska trawiaste z okazami mikołajka nadmorskiego, zakrzewienia, stadia inicjalne boru bażynowego), wydmy ustabilizowane porośnięte borami bażynowymi (najlepiej zachowane w regionie fragmenty tych borów między Mrzeżynem a Pogorzelią z bogatymi populacjami gatunków charakterystycznych), zagłębienia międzywydmy z mokradłami (w tym stadia inicjalne mszarów).

W mezotroficznych lasach mieszanych na podłożu piaszczystym (Betulo-Quercetum) występuje charakterystyczny wiciokrzew pomorski. Na zapleczu pasa wydmy kompleksy lasów bagiennych i łągowych częściowo na podłożu torfowym: wokół jeziora Liwia Łuża, między Włodarką a Mrzeżynem, na południowy zachód od Dzwizyna i południowy wschód od Kołobrzegu. Wyniesienia moreny dennej, w pasie brzegowym pokryte są głównie lasami mieszanymi z wiciokrzewem pomorskim.

Charakterystycznym elementem pasa brzegowego są jeziora lagunowe, oddzielone od morza wąskim pasem mierzei: Resko Przymorskie i Liwia Łuża. Pełnią ważną rolę jako ostoje ptaków, obfitują także w cenne gatunki flory.

Od południa obszar Ostoi zamknięty jest rozległym, pasmowym obniżeniem Pradoliny Bałtyckiej, w dużym stopniu wypełnionej pokładami torfów niskich, w większości odwodnionych w przeszłości i wykorzystywanych jako użytki zielone. Obszar pradoliny przecięty jest siecią kanałów oraz mniej lub bardziej naturalnych cieków (m. in. Rega, Stara Rega, Parseta, Czarwonka). W ich korytach, starorzeczach oraz na brzegach rozwijają się zbiorowiska roślin wodnych z udziałem halofitów. Obecnie duży procent powierzchni pradoliny nie jest użytkowany rolniczo. Na obrzeżach pradoliny obserwuje się rozwój zarośli z udziałem woskownicy europejskiej. W wyniku degradacji urządzeń hydrotechnicznych występuje miejscowe zabagnienie terenu i okresowe zalewanie, w tym wodami słonawymi.

Wartość przyrodnicza i znaczenie: Ostoja odznacza się wysokim stopniem reprezentatywności siedlisk, typowych dla południowego wybrzeża Morza Bałtyckiego. Głównym walorem obszaru jest bardzo dobry stan zachowania typowych biotopów tworzących pas nadmorski, w szczególności kompleksu wybrzeża akumulacyjnego z borami bażynowymi. W obrębie ostoi występuje szereg skupień roślinności halofilnej. Obszar słonorośli na zapleczu pasa wydmowego na północ od Władarki należy do najbardziej rozległych ekosystemów tego typu w Polsce. Duże populacje tworzą tu: sit Gerarda, aster solny, świbka morska, babka nadmorska, mlecznik nadmorski. Liczne mniejsze skupienia, związane z wysiekami solanki, występują m.in. koło Kołobrzegu. Rozległe mszarne torfowiska typu bałtyckiego rozwinęły się w pasie nadmorskim ze względu na korzystne warunki klimatyczne. W przeszłości częściowo odwodnione, obecnie reprezentują mozaikę zbiorowisk naturalnych i stadiów regeneracyjnych. Na powierzchni rozległego torfowiska "Roby" występuje m.in. rzadki mszarnik wrzoścowy, zbiorowiska mszarów i borów bagiennych z bogatymi populacjami cennych roślin torfowiskowych. Łącznie stwierdzono tu 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata lista gatunków roślin naczyniowych (ponad 1000 gatunków) zawiera dużą liczbę taksonów roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich (136 gatunków) w tym 42 gatunki chronione, 3 uwzględnione w Czerwonej Księdze Roślin Polski, 57 gatunków zagrożonych na Pomorzu i w Wielkopolsce. Stwierdzono tu także 16 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy.

Zagrożenia: Presja związana z rozwojem turystyki i rekreacji (niszczenie siedlisk przez zabudowę, niszczenie i wydeptywanie siedlisk przez turystów, zanieczyszczanie i zaśmiecanie). Zanieczyszczenie wód. Plany zalesień siedlisk halofilnych i nadrzecznych siedlisk okrajowych. Zmiany stosunków wodnych (głównie osuszanie oraz odcięcie od dopływu słonych wód). Zmiany w siedliskach związane z pracami zabezpieczającymi wybrzeże (np. czyszczenie plaż, zabezpieczanie klifu). Wyniki prac prowadzonych na etapie sporządzania planu ochrony pokazały, że najważniejsze zagrożenia występujące w obrębie ostoi są związane z:

- kwestiami zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności planami rozwoju miejscowości nadmorskich,
- niszczeniem siedlisk wydmy białej i szarej oraz boru bażynowego przez turystów,

- nieprawidłową gospodarską wodną i wodno-ściekową, obejmującą negatywne oddziaływanie zanieczyszczeń wód ściekami komunalnymi wód jezior przymorskich i Regi,
- tamowaniem dopływu wód morskich do toni Jeziora Liwia Łuża będącego jeziorem przymorskim,
- osuszaniem siedlisk przyrodniczych z roślinnością halofilną występującą w obrębie łąk i pastwisk zlokalizowanych w Pradolinie Pomorskiej,
- gospodarką leśną, tj. zniekształceniem leśnych siedlisk przyrodniczych,
- nieprawidłowościami w gospodarce rybackiej prowadzonej w obrębie jezior przymorskich,
- działalnością niszczącą morza na siedliska przyrodnicze, tj. klify, wydmy białą i szarą,
- sposobami zabezpieczenia brzegu morskiego wynikającymi ze stosowania metod, które powodują przekształcenie i ubożenie przyrodniczych siedlisk nadmorskich, np. z aktywnego klifu w martwy klif, z nadmorskich wydm białych i szarych w zarośla obcych gatunków,
- utratą siedlisk bytowania zwierząt gatunków ujętych w załączniku II Dyrektywy.

Dla obszaru Natura 2000 „Trzebiatowsko – Kołobrzeski Pas Nadmorski” został opracowany „Plan ochrony obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko – Kołobrzeski Pas Nadmorski PLH320017 – Załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony obszaru Natura 2000 Trzebiatowsko – Kołobrzeski Pas Nadmorski – PROJEKT”.

• **Obszar Natura 2000 Dorzecze Regi PLH 320049**

Obszar Natura 2000 został wyznaczony w celu ochrony:

- siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG,
- gatunków, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz siedlisk warunkujących ich istnienie.

Opis obszaru: Obszar obejmuje swymi granicami dolinę Regi od Trzebiatowa do jej obszarów źródłowych oraz szereg dolin dopływów: Starej Regi, Brzeźnickiej Węgorzy, Piaskowej, Sępólnej, Uklei, Rekowy i Mołstowej. Z łącznej długości 172 km, w obszarze znajduje się ok. 160 km długości Regi. Przez obszar obejmujący 15,2 tys. ha przepływają wody ze zlewni obejmującej 272,5 tys. ha. Granice obejmują doliny rzeczne (dno wraz ze zboczami) z wyłączeniem terenów z zabudową, w obrębie których obszar ogranicza się w zasadzie do koryta rzeczno. W niektórych miejscach granice obszaru wychodzą poza dolinę rzeczno w celu włączenia przylegających do doliny wyjątkowo cennych kompleksów siedlisk przyrodniczych zwykle bagiennych (np. okolice jeziora Ołużna gm. Świdwin, torfowiska k. Międzyrzecza gm. Sławoborze) lub leśnych (np. kompleks leśny m.

Rycerzewkiem i Jeleninem gm. Ostrowice). Inne odstępstwa wiążą się z dostosowaniem przebiegu granic do ewidencji geodezyjnej oraz z rozmieszczeniem siedlisk przyrodniczych.

Wartość przyrodnicza: Dolina rzeczna jest w ogromnej większości mozaiką terenów leśnych i rolniczych, przerwana kilkoma zespołami zwartej zabudowy miejskiej: Świdwiną, Łobza, Reska, Gryfic. Sama rzeka przegrodzona jest w kilku miejscach zabudową hydrotechniczną, co powoduje, że na ponad 2/3 długości rzeki niedostępna dla ryb wędrownych. W obrębie obszaru w górnej części doliny Regi znajdują się dobrze zachowane kompleksy źródliskowe, wilgotne i świeże łąki oraz jeziora rozrzucone wśród lasów. Na zboczach doliny w wielu miejscach wykształca się kwaśna buczyna i grądy subatlantyckie. W środkowym odcinku dolina przecina tereny morenowe o zróżnicowanej rzeźbie terenu. Na dnie doliny wykształcają się tu miejscami rozległe lasy łąkowe i torfowiska. Na zboczach dolin liczne są kompleksy źródliskowe. W dolnym biegu Regi dolina przecina tereny głównie rolnicze obejmując duże powierzchnie łąk i zbiorowisk zaroślowych. Rega jest jedną z najdłuższych rzek polskich wpadających bezpośrednio do Bałtyku, zachowując jednocześnie prawie w całej swej długości charakter cieku łososiowego. Charakterystyka morfologiczna tej rzeki sprawia, że znajdują tam dobre warunki bytowania ryby łososiowate i karpiowate reofilne.

Zagrożenia: Dorzecze Regi jest niejednorodne pod względem stopnia przekształceń antropogenicznych. Dolny bieg rzeki został silnie zmieniony przez melioracje, a przede wszystkim zabudowę hydrotechniczną; cechy rzeki o naturalnym przebiegu zauważalne są dopiero powyżej miejscowości Resko. Szczególnego znaczenia nabierają w tej sytuacji dopływy Regi, które w ogromnej większości pozostawiono w stanie pierwotnym, co pozwala egzystującym tam populacjom ryb na zachowanie dobrostanu. Zagrożeniem dla obszaru jest regulacja rzeki chronione siedliska i naturalny charakter krajobrazu oraz kłusownictwo.

Obszary i obiekty proponowane do ochrony

W Studium zaproponowano stworzenie na terenie gminy ekologicznego systemu obszarów chronionych ESOCh, który tworzyłyby obszary i obiekty prawnie chronione: park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, rezerwat przyrody, użytki ekologiczne, parki wiejskie i pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne. Ponadto na terenie gminy występują licznie chronione gatunki flory i fauny.

Utworzenie parku krajobrazowego może nastąpić w drodze rozporządzenia wojewody, po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego.

Rada Miejska może wprowadzić na swoim terenie następujące formy ochrony przyrody (jeżeli wojewoda nie wprowadził tych form): obszar chronionego krajobrazu, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytk ekologiczny, park wiejski i pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne.

Zaproponowane w studium granice ochrony mogą ulec zmianie po wykonaniu wymaganej dokumentacji i sporządzeniu planu ochrony parku, który stanie się dokumentem nadrzędnym w stosunku do studium i planów zagospodarowania przestrzennego. Sugeruje się zwiększanie powierzchni ochrony, np. powiększenie granic parku do terenu chronionego

krajobrazu zaproponowanego w Studium i objęcie strefą chronionego krajobrazu całego terenu gminy.

Proponowane formy ochrony nie kolidują z funkcją gospodarczą wskazanych do ochrony terenów, a nawet zwiększają potencjał gospodarczy gminy.

- **Nadmorski Park Krajobrazowy „Wybrzeże Trzebiatowskie” (PKr)**

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar projektowanego parku obejmuje:

Teren parku pokrywa się częściowo z proponowanym przez Biuro Konserwacji Przyrody obszarem chronionego krajobrazu, powiększony został o lasy chronione na wydmach, na zachód od Mrzeżyna, samo Mrzeżyno oraz wsie Trzebusz i Nowielice.

Lokalizacja : od wschodniej do zachodniej granicy gminy, pomiędzy brzegiem morskim i jeziorem Resko Przymorskie oraz łąkami ciągnącymi się od niego szerokim łukiem w kierunku południowo-zachodnim, aż po miejscowości Rogozina na zachodzie i Sadlno Sadlenko na południu.

Przedmiot ochrony : Cenne ekosystemy - obszary ważne dla fauny zwłaszcza dla ptaków, najcenniejsze tereny wypoczynkowe oraz wsie o unikatowych walorach kulturowych.

Charakterystyka przyrodnicza: Najcenniejsze faunistycznie obszary gminy z liczną i wartościową ornitofauną. Występują tu gatunki rzadkie i zagrożone, m. in.: gęgawa gągoł, wąsatka, gąsiorek, cyranka, trzy gatunki błotniaków - stawowy, zbożowy łąkowy, przepiórka, derkacz, sowa błotna oraz wodniczka. Wszystkie wymienione gatunki ptaków podlegają ochronie gatunkowej.

Inne gatunki ptaków pojawiają się okresowo w czasie przelotów lub niekiedy zimują, albo wykorzystują wody jeziora przez cały rok jako teren żerowiskowy (np. bielik). W porze przelotów zatrzymują tu: perkozy, łyski, żurawie, mewy, gęsi i kaczki. Wśród migrujących ptaków do zagrożonych wyginięciem należą: rożeniec, rybołów, żuraw, mewa mała i żółtonoga.

Spośród ssaków występują tu zwierzęta łowne kopytne oraz drobne drapieżniki a także zając szarak. Podmokłe łąki, zarośla, starorzecza i rowy melioracyjne są miejscem bytowania i rozrodu herpetofauny, w tym gatunków takich jak np. rzekotka drzewna i kumak nizinny.

Występują tu również ciekawe i cenne obszary florystyczne:

1. Ujściowa dolina Regi

Obszar zalewanych turzycowisk i szuwarów po zachodniej stronie rzeki. Od północy i zachodu graniczy z bagiennymi lasami na zapleczu pasa wydmowego. Teren jest w całości zalewany wodami powodziowymi Regi i pełni ważną rolę w łagodzeniu skutków powodzi.

2. Stara Rega

Obwałowanie i stacje pomp spowodowały że stała się kanałem o wodzie stojącej, szerokości kilku metrów. W nurcie stanowiska grązel żółty. U ujścia Starej Regi do jeziora Resko Przymorskie występują obszary bagniste, zarośnięte trzciną.

3. Krawędź pradoliny koło Robów

Wąski pas grądu, dęby, od strony łąk malownicze drzewiaste wierzby wierzba biała. W zaroślach wiciokrzew pomorski.

4. Nowielice

Wąwozy na krawędzi doliny Regi, w kompleksie pastwisk. Las łągowy jesionowo-olszowy występuje olsza szara. W dolnej części, gdzie woda stagnuje - roślinność szuwarowa. Na krawędzi wąwozu stanowisko purchawicy olbrzymiej.

W obszarze parku zlokalizowane są również projektowane rezerваты przyrody: „Bór bażynowy koło Mrzeżyna”, „Słonawy koło Włodarki” i „Sadlenko”.

- Wskazania :**
1. Zachowanie obecnych walorów krajobrazu.
  2. Ograniczenie melioracji do terenów faktycznie użytkowanych rolniczo, zwłaszcza należy utrzymać okresowe zalewy łąk słonoroślowych.
  3. Utrzymanie na łąkach i pastwiskach gospodarki ekstensywnej
  4. Uporządkowanie gospodarki wodno ściekowej
  5. Likwidacja gminnego wysypiska śmieci koło Włodarki.

Grunty rolne i leśne na terenie parku krajobrazowego pozostają w gospodarczym wykorzystaniu. Na terenie parku zabrania się przede wszystkim lokalizowania obiektów i instalowania nowych urządzeń dla inwestycji szkodliwych dla środowiska oraz mogących pogorszyć stan środowiska lub mogących trwale naruszyć walory krajobrazowe. Zabrania się również lokalizowania zabudowy letniskowej poza miejscami wyznaczonymi w planie zagospodarowania przestrzennego. Na terenie parku (poza terenem nadleśnictw) zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje dyrektor parku mając do pomocy Radę Naukową Parku oraz pracowników Służby Parku.

• Obszar Chronionego Krajobrazu „Szczeciński Pas Nadmorski” (OChK)

Obszar chronionego krajobrazu jest terenem chronionym ze względu na wyróżniające się, zróżnicowane pod względem ekosystemów formy krajobrazu. Główną funkcją tego terenu jest zapewnienie możliwości zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem oraz powiązanie terenów poddanych ochronie w system obszarów chronionych.

Teren obszaru chronionego został wyznaczony tak, by spełniał rolę otuliny parku krajobrazowego. Pokrywa się on częściowo z postulowanym przez prof. J. Jasnowską i Jasnowskiego (1996) Chronionym Pasem Nadmorskim, która to propozycja dotychczas nie została sformalizowana. Kierując się wykazanymi podczas waloryzacji przyrodniczej gminy Trzebiatów wynikami proponujemy określenie granic prezentowanego zgodnie z występującymi na tym terenie wartościami flory i fauny, co oczywiście nie wyklucza wspomnianej koncepcji. Obszar **OChK** ma kontynuację w wartościach krajobrazu poza granicami gminy i jest częścią wielkoobszarowego obiektu chronionego o znaczeniu ponadregionalnym. Realizacja tego zamysłu wymaga współpracy władz jednostek administracyjnych na szczeblu zarówno gminnym jak i wojewódzkim (Wojewódzki Konserwator Przyrody, Zarządy Gmin).

Lokalizacja: od wschodniej do zachodniej granicy gminy, obszar pomiędzy granicą projektowanego parku krajobrazowego i linią kolejową Trzebiatów – Kołobrzeg, z wsiami : Roby, Bieczyno i Gorzysław na wschodzie oraz Chomętowo na zachodzie.

Przedmiot ochrony : Cenny ekosystem - obszary ważne dla fauny zwłaszcza dla ptaków.

Charakterystyka przyrodnicza: Cenne faunistycznie obszary gminy z liczną i wartościową ornitofauną. Występują tu gatunki rzadkie i zagrożone, m. in.: gęgawa gągoł, wąsatka, gąsiorek, cyranka, trzy gatunki błotniaków - stawowy, zbożowy łąkowy, przepiórka, derkacz, sowa błotna oraz wodniczka. Wszystkie wymienione gatunki ptaków podlegają ochronie gatunkowej.

Inne gatunki ptaków pojawiają się okresowo w czasie przelotów lub niekiedy zimują, albo wykorzystują wody jeziora przez cały rok jako teren żerowiskowy (np. bielik). W porze przelotów zatrzymują tu: perkozy, łyski, żurawie, mewy, gęsi i kaczki. Wśród migrujących ptaków do zagrożonych wyginięciem należą: rożeniec, rybołów, żuraw, mewa mała i żółtonoga.

Spośród ssaków występują tu zwierzęta łowne kopytne oraz drobne drapieżniki a także zając szarak. Podmokłe łąki, zarośla, starorzecza i rowy melioracyjne są miejscem bytowania i rozrodu herpetofauny, w tym gatunków takich jak np. rzekotka drzewna i kumak nizinny.

Występują tu również ciekawe i cenne obszary florystyczne w tym proponowany rezerwat „Mszarnik Roby” oraz proponowany użytek ekologiczny „Świerszczakowa łąka”

Wskazania : 1. Zachowanie obecnych walorów krajobrazu.

2. Ograniczenie melioracji do terenów faktycznie użytkowanych rolniczo ,
zwłaszcza należy utrzymać okresowe zalewy łąk słonoroślowych.

3. Utrzymanie na łąkach i pastwiskach gospodarki ekstensywnej

• Rezerваты (R)

Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt , elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych.

Plan ochrony, którego sporządzenie jest w przypadku rezerwatów obowiązkowe uwzględni wszelkie aspekty dotyczące zagrożeń i sposobów zapobiegania im na terenach objętych ochroną. Jednakże skomplikowana procedura powołania rezerwatu jak również długi tok tworzenia planu ochrony skłania do wskazania na istniejące przepisy o ochronie gatunkowej roślin, które w pewien sposób gwarantują ochronę tym unikalnym obszarom. Tymczasowo, już na podstawie posiadanych wyników wskazane jest powołanie na wytypowanych terenach użytków ekologicznych, a docelowo należy prowadzić prace na rzecz przekształcenia ich w rezerваты. **Poniższe propozycje utworzenia obszarów ochrony rezerwatowej mogą być, w miarę prowadzenia badań terenowych, uzupełnione o nowe obiekty.**

R - 2

Rezerwat przyrody florystyczny - "Słonawy koło Włodarki"

Lokalizacja : Nad Regą na północ od miejscowości Włodarka.

Przedmiot ochrony: Regenerujące się zbiorowiska roślinności halofilnej na torfowisku niskim, stanowiska chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin.

Charakterystyka przyrodnicza: Kompleks nieużytkowanych łąk i pastwisk (w chwili obecnej jedynie sporadyczny, ekstensywny wypas bydła) okresowo zalewanych wodami słonawymi. Słonorośla występują w zagłębieniach terenu. Tworzą układy pasowe odzwierciedlające prawdopodobnie przebieg dawnych koryt cieków (starorzeczy) bądź zarośniętych kanałów. Od strony północnej wkracza szuwar trzcinowy.

Występują: turzyca odległokłosa, babka nadmorska, babka wielonasienna, świnka morska, sit żabi, aster solny i inne słonorośla.

Wskazania : 1. Zachowanie obecnego sposobu użytkowania (swobodnego wypasu).

2. Utrzymanie okresowych zalewów słonymi wodami.

3. Ograniczenie eksploatacji torfu.

R - 4

Rezerwat przyrody florystyczny: „Sadlenko”

Lokalizacja: Krawędź doliny na wschód od Sadlenka; pow. ok. 38,07 ha.

Przedmiot ochrony: Cenny ekosystem leśny - lasy liściaste na krawędzi doliny z kilkudziesięcioma okazami pomnikowych drzew (głównie buki); liczne wąwozy z wypływami wód źródłowych; podzboczowy pas kopułowych torfowisk źródłowych. Ważny element krajobrazowy

Charakterystyka przyrodnicza: Las o charakterze grądu niskiego z pomnikowymi bukami na zboczach i w wąwozach, miejscami łęgi z jesionem u podstawy zboczy. W wąwozach niewielkie wysięki, przechodzące w strumyki. Pas trzcinowiska na stoku - kopuły źródłowe na torfie. Brzeżny fragment częściowo odwodnionego torfowiska źródłowego, użytkowanego rolniczo przed wielu laty.

Występuje tu m.in. przytulia wonna i wiciokrzew pomorski. Liczne stare buki, większość o obw. 220 do 300 cm, ale wiele pow. 300 np. 352; 322; 325; 315 cm; 360, grab 160 cm.

Wskazania : 1. Zachowanie obecnego sposobu użytkowania.

2. Ograniczenie gospodarki leśnej.

R - 5

Rezerwat przyrodniczy florystyczny - „Mszar Chomętowo”

Lokalizacja: 1 km na wschód od Chomętowa, Nadl. Gryfice, oddz. 150a, h ,i ,j; pow. ok. 3,54 ha

Przedmiot ochrony: cenne stanowisko florystyczny – torfowisko mszarne, bagienne zarośla i lasy. obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin.

Charakterystyka przyrodnicza: okrajek: brzoza, osika, turzyca siwa, licznie czermień błotna. w centrum mszar torfowcowy: wełnianka wąskolistna, żurawina błotna, rosiczka okrągłolistna (licznie), modrzewnica zwyczajna, bagno zwyczajne, borówka bagienna, brzoza omszona, sosna zwyczajna(pojedynczo), otoczenie – wiciokrzew pomorski. oczko wodne 4x4m, licznie: czermień błotna, pałki oraz mchy: sphagnum magellanicum, sphagnum sp., polytrichum

Wskazania: 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.

2. Zachowanie lub poprawa obecnych stosunków wodnych.
3. Ograniczenie eksploatacji torfu.

R - 6

Rezerwat przyrodniczy florystyczny - „Lewice I”

Lokalizacja: Na południe od Lewic, Nadl. Gryfice oddz. 139-c, pow. ok. 3,60 ha

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów. Obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin.

Charakterystyka przyrodnicza Ovalne zagłębienie wypełnione torfowiskiem mszarnym. Okrajek ok. 10 m szer: czermień błotna i sit rozpięzchły . Dalej strefa mszaru dywanowego: mchy, rosiczka okrągłolistna, turzyca siwa, brzoza Centrum: welnianka wąskolistna, żurawina błotna, bagno zwyczajne, i in. oraz mchy.

Wskazania: 1. Zachowanie warunków hydrologicznych.

R - 7

Rezerwat przyrodniczy florystyczny „Lewice II”

Lokalizacja: Na wschód od Lewic, Nadl. Gryfice oddz. 137-c, 137-i, 137-j, 137-g, 137-h; pow. ok. 5,04 ha

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów. Obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin.

Charakterystyka przyrodnicza: Zagłębienie wypełnione torfowiskiem mszarnym. Okrajek: czermień błotna, sit rozpięzchły, wierzba szara, brzoza i in., *Carex nigra*. Mszar: mchy torfowce, żurawina błotna, przygielka biała, rosiczka okrągłolistna i inne charakterystyczne gatunki W centrum zregenerowany po eksploatacji mszar welniankowy z sosną; bagno zwyczajne, bagnica torfowa modrzewnica zwyczajna, narecznica błotna. Jezioro (prawdop. potorfia) z trzcinami i grzybieniami białymi

Wskazania: 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami

2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych, ograniczenie odwodnień.

R – 8

Rezerwat przyrodniczy florystyczny „Mszar Gołańcz”

Lokalizacja: Tereny w granicach Nadl. Gryfice, oddz. 68, pow. ok. 32, 96 ha, na zachód od PGR Gołańcz

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - torfowisko mszarne, bagienne zarośla i lasy. Obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin. Otoczone kompleksem leśnym.

Charakterystyka przyrodnicza : Okrajek: turzyca siwa, czermień błotna. W centrum mszar torfowcowy zarastający doły potorfowe: welnianka wąskolistna, żurawina błotna, rosiczka okrągłolistna, *narecznica błotna*, *brzoza omszona*, sosna zwyczajna oraz mchy sphagnum sp. Wokół mszaru las z brzozą, dębem, osiką, przechodzący w bór sosnowy, na glebach porolnych. Licznie wiciokrzew pomorski, ponadto kruszyna pospolita, marzanka(przytulia wonna;, zagłębienie z turzycami .

Wskazania: 1. Zahamowanie nielegalnej eksploatacji drzewostanu przez ludność (kontrola).

2. Utrzymanie odpowiednio wysokiego poziomu wód, ograniczenie odwodnień.
3. Zakaz wysypywania śmieci.
4. Ograniczenie eksploatacji torfu.

• **Użytki ekologiczne (UE)**

Użytkami ekologicznymi są pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, torfowiska, starorzecza, stanowiska gatunków chronionych, itp.

Użytki ekologiczne uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz uwidacznia się w ewidencji gruntów.

Ta forma ochrony umożliwia zachowanie cennych fragmentów przyrody uwzględniając równocześnie potrzeby człowieka w warunkach racjonalnego gospodarowania. Gmina Trzebiatów jest wyjątkowo bogata w różne wartościowe elementy przyrody, od krajobrazu poczynając na składzie gatunkowym flory i fauny kończąc.

Gospodarka na tych obszarach powinna zmierzać do zachowania istniejących warunków środowiska, które gwarantują zachowanie cennych biotopów. W przypadku istnienia elementów degradujących działanie winno zmierzać do zminimalizowania ich oddziaływania na drodze rozwiązań technicznych lub prawnych.

UE - 1

Użytek ekologiczny „Świerszczakowa łąka”

Lokalizacja : Podmokła łąka leżąca na południowy-zachód od Sadlna

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko faunistyczne

Charakterystyka przyrodnicza : Podmokła łąka będąca stanowiskiem lęgowym takich gatunków jak derkacz, żuraw, kszyc, gąsiorek strumieniówka. Występują tu licznie świerszczaki.

Wskazania : 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.
2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych.

UE- 2, 3, 3a

Użytek ekologiczny „Las Huba”

Lokalizacja: Jeziorka śródleśne i bagienka w „Lesie Huba”,

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko faunistyczne

Charakterystyka przyrodnicza: Jeziorka i bagienka śródleśne będące stanowiskiem lęgowym takich gatunków ptaków, jak cyraneczka, żuraw, oraz gągoł i kszyc.

Miejsce rozrodu płazów i gadów : traszka zwyczajna, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba jeziorkowa, żaba trawna i żaba moczarowa, zaskroniec zwyczajny.

Wskazania: 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami
2. Zachowanie lub poprawa obecnych stosunków wodnych
3. Ograniczenie gospodarki leśnej

UE – 4

Użytek ekologiczny „Wlewo”

Lokalizacja: Miejscowość Wlewo

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - Kompleks obejmujący zdziczały park, aleję, drzewostan wewnątrz wsi i zadrzewioną skarpę doliny Regi. Bogaty drzewostan o wymiarach pomnikowych, gatunki chronionej flory

Charakterystyka przyrodnicza: Park usytuowany wzdłuż wąwozu ze źródłiskami, pozostałości dawnego układu hydrologicznego - źródła, cieki, stawy czynne i zniszczone. Wąwóz posiada kontynuację ciągnącą się wśród pól w kierunku południowym.

Występują m. in.: kostrzewa leśna, konwalia majowa, bluszcz, paprotka zwyczajna, porzeczka czarna. W sąsiedztwie parku aleja lipowa cała kwalifikująca się na pomnik (skład gatunkowy -zob. spis alej).

Wskazania : 1.Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.

2. Właściwa ochrona drzewostanu , w tym również alei.

UE - 5**Użytek ekologiczny "Szkółka leśna"**

Lokalizacja: Przy drodze z Trzebiatowa do Kłodkowa

Przedmiot ochrony: Grupa egzotycznych drzew okalających pole uprawne, być może był to początek ogrodu dendrologicznego.

Charakterystyka przyrodnicza: skrzydłorzech kaukaski, sosna limba, sosna żółta, sosna wejmutka oraz dławisz amerykański (pnące)

Wskazania: 1.Zabezpieczenie przed uszkodzeniem w trakcie wykonywania prac polowych.

UE - 6**Użytek ekologiczny „Mszar Gąbin”**

Lokalizacja: Na wschód od Lewic, k. stacji kol. Gąbin, pow ok. 21 ha.

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów

Charakterystyka przyrodnicza: Zagłębienie wypełnione torfowiskiem mszarnym - przesuszonym. Występują: rosiczka okrągłolistna, borówka bagienna .

Otoczenie: cz. północna - kompleks leśny na gruntach porolnych wśród pól - gł. odłogi. W głębi lasu liściastego: brzoza, osika, dąb, kruszyna pospolita, malina, w zagłębieniu sity i turzyce. Na brzozie gniazdo myszołowa. Po drugiej stronie lasu zagłębienie zalane wodą, mlecz kolczasty, przetacznik długolistny.

Wskazania : 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami

2. Zachowanie lub poprawienie obecnych stosunków wodnych

UE - 7**Użytek ekologiczny „Lewice I”**

Lokalizacja: Na południe od Lewic, Nadl. Gryfice oddz. 140, oddz.139.; pow. ok. 15,74 ha

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczny - kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów. Obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin.

Charakterystyka przyrodnicza: Owalne zagłębienie wypełnione torfowiskiem mszarnym. Okrajek ok. 10 m szer: czermień błotna i sit rozpierzchły . Dalej strefa mszaru dywanowego: mchy, rosiczka okrągłolistna, turzycza siwa, brzoza Centrum: wełnianka wąskolistna, żurawina błotna, bagno zwyczajne, i in. oraz mchy. Dalej od strony szosy do mszaru: zabagnione zagłębienie z turzycą darniową i innymi charakterystycznymi roślinami. W stronę centrum zagłębienia (prawd. zarastające potorfia) z wierzbą szarą i olszą czarną , występuje kruszyna pospolita. Dalej wzdłuż doliny ols torfowcowy z brzozą, wierzbą oraz wiciokrzewem pomorskim i kaliną koralową. W okrajku masowo czermień błotna.

Z drugiej strony na brzegu stare drzewa: brzoza brodawkowata o obw. 219, 182 cm, klon jawor 208 cm, klon zwyczajny 193 cm.

Oddz. 137 g o pow. 3,60 ha - w perspektywie rezerwat

Wskazania: 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.

2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych, ograniczenie odwodnień.

UE - 8

Użytek ekologiczny „Lewice II”

Lokalizacja: Na wschód od Lewic, Nadl. Gryfice oddz. 137,138-g, cz.138-a .; pow. ok. 24,23 ha

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - kompleks torfowisk, bagiennych zarośli i lasów. Obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin.

Charakterystyka przyrodnicza: Zagłębienie wypełnione torfowiskiem mszarnym. Okrajek: czermień błotna, sit rozpierzchły, wierzba szara, brzoza i in., , Carex nigra. Mszar: mchy torfowce, żurawina błotna, przygielka biała, rosiczka okrągłolistna i inne charakterystyczne gatunki W centrum zregenerowany po eksploatacji mszar wełniankowy z sosną: bagno zwyczajne, bagnica torfowa modrzewnica zwyczajna, nerecznica błotna. Jezioro (prawdop. potorfia) z trzcinami i grzybieniami białymi

Zagłębienie z wysokim poziomem wody 20 cm między kępami w turzyc i trzcin. Głębiej wierzby, kruszyna pospolita, czermień błotna, mchy. Młode lasy na zboczach mineralnych, gł. na gruntach porolnych.

Oddz. 139c o pow. 5,04 ha - w perspektywie rezerwat

Wskazania: 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami

2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych, ograniczenie odwodnień.

UE - 9

Użytek ekologiczny „Źródłiskowa dolina koło Siemidarzna”

Lokalizacja: Źródłiskowa dolinka na północ od Siemidarzna

Przedmiot ochrony: Torfowisko źródłiskowe

Charakterystyka przyrodnicza: W zbiorowisku leśnym (olszyna) na odwodnionej kopule źródłiskowej powstało zbiorowisko roślin: porzeczka czarna, marzanka, odwodnione łąny

wiązówki błotnej, turzyc, sitów, oczeretów; zarośla wierzby szarej przy rowach melioracyjnych.

- Wskazania:**
1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.
  2. Uregulowanie stosunków wodnych - nawodnienie.
  3. Ograniczenie antropopresji.

UE - 10

Użytek ekologiczny „Oczka wodne pod Bieczynkiem”

Lokalizacja: Śródpolne oczka wodne na południowy wschód od Bieczynka

Przedmiot ochrony: Biotop będący miejscem gniazdowania cennych gatunków ptaków

Charakterystyka przyrodnicza: Oczka są miejsca gniazdowania gatunków ptaków chronionych m. in. innymi żurawia, czajki, kszuka i srokosza.

- Wskazania:**
1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.
  2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych.
  3. Ograniczenie antropopresji.

UE - 11

Użytek ekologiczny „Mszar Gołańcz”

Lokalizacja: Tereny w granicach Nadl. Gryfice, oddz. 68, pow. ok. 32, 96 ha, na zachód od PGR Gołańcz

Przedmiot ochrony: Cenne stanowisko florystyczne - torfowisko mszarne, bagienne zarośla i lasy. Obfite populacje chronionych, rzadkich i zagrożonych roślin. Otoczone kompleksem leśnym.

Charakterystyka przyrodnicza: Okrajek: turzyca siwa, czermień błotna. W centrum mszar torfowcowy zarastający doły potorfowe: welnianka wąskolistna, żurawina błotna, rosiczka okrągłolistna, *nerecznica błotna*, *brzoza omszona*, sosna zwyczajna oraz mchy sphagnum sp. Wokół mszaru las z brzozą, dębem, osiką, przechodzący w bór sosnowy, na glebach porolnych. Licznie wiciokrzew pomorski, ponadto kruszyna pospolita, marzanka(przytulia wonna;, zagłębienie z turzycami.

- Wskazania:**
1. Zahamowanie nielegalnej eksploatacji drzewostanu przez ludność (kontrola).
  2. Utrzymanie odpowiednio wysokiego poziomu wód, odwodnień.
  3. Zakaz wysypywania śmieci.
  4. Ograniczenie eksploatacji torfu

UE - 12

Użytek ekologiczny „Jezioro Korea”

Lokalizacja : Jezioro śródpolne „Korea”

Przedmiot ochrony : Cenne stanowisko faunistyczne

Charakterystyka przyrodnicza : Jezioro śródpolne będąca stanowiskiem lęgowym takich gatunków jak cyraneczka, błotniak stawowy, żuraw, srokosz oraz gąsiorek.

- Wskazania:**
1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami

2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych

UE - 13

Użytek ekologiczny „Czapliniec”

Lokalizacja : Jezioro śródleśne przy drodze Gosław - Świecie Kołobrzeskie

Przedmiot ochrony : Cenne stanowisko faunistyczne

Charakterystyka przyrodnicza : Jezioro śródleśne będące od dawna kolonią czapli czapliniec zlokalizowany tu już w latach siedemdziesiątych

Wskazania : 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami.

2. Zachowanie obecnych stosunków wodnych.

• **Zespół Przyrodniczo - Krajobrazowy (ZPK) „Dolina Regi”**

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy wyznacza się w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych.

Działalność na terenach objętych tą formą ochrony uwarunkowana jest opracowaniem dla nich planu zagospodarowania przestrzennego, który uwzględni postulaty przyrodników i historyków.

Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza wykazała istnienie chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz szczególne walory geomorfologiczne terenu gminy.

Dolina Regi jest charakterystycznym fragmentem krajobrazu gminy, który ma swoją kontynuację w gminach sąsiednich. Nadanie jej rangi obszaru chronionego ochroni jej unikatowe wartości i zobowiąże właścicieli, decydentów i potencjalnych inwestorów do dostosowania swoich zamierzeń do warunków ochrony terenu.

Proponowany zespół obejmuje niezabudowany fragment miasta, które jako obiekt zabytkowy podlega specjalnej ochronie.

Lokalizacja: Dolina rzeki Regi od granic gminy aż do granic zabudowy miasta Trzebiatów

Przedmiot ochrony: Obszar o wyjątkowych walorach krajobrazowych i dydaktycznych oraz prawie nie zmienionych warunkach przyrodniczych, z cennymi obszarami florystycznymi. Cenny obszar dla ryb płazów i ptactwa.

Charakterystyka przyrodnicza: Obszar przełomu Regi ma wyjątkowe walory krajobrazowe między innymi z powodu zachowania swego pierwotnego charakteru. Występuje tu 19 lęgowych gatunków ptactwa, z tego aż 9 gatunków ptaków zagrożonych: krakwa, gągoł, derkacz, zimorodek, krętogłów, brzegówka i gąsiorek. Ponadto w nadrzecznych zaroślach spotkano duże skupiska rzekotki drzewnej. Poza tym Regą odbywa się wędrówka troci na tarło. Ważny korytarz ekologiczny.

Występują tu również cenne obszary florystyczne:

1. Cmentarz w Kłodkowie

Przy ogrodzeniu 17 lip drobnolistnych, większość o wymiarach pomnikowych (4,80 - 2,55), wierzba biała 295 cm. Rododendron 20+4 cm u nasady; barwinek pospolity, bluszcz.

2. Wzgórze klasztorne w Trzebiatowie (Wyszków)

Malowniczo położone wzgórze nad Regą, na szczycie ruiny po dawnym klasztorze, otoczone starodrzewem. Zbocza porośnięte murawą z elementami ciepłolubnymi, zioła uprawne.

3. Zbocze od Kłódkowa w stronę Trzebiatowa

Pas buczyny, drzewostan zróżnicowany wiekowo. 100 % dna lasu pokryte przez bluszcz. W dolinie, na przemian z łąkami fragmenty eksploatowanych lasów łęgowych. Płaty *Glycerietum maxime*, ziołorośla. W Redze grąźel żółty. Za rzeką nieużytkowane łąki. W miejscu gdzie Rega odchodzi od drogi grupa starych buków. Na skraju pola buki 280, 320, 330 cm. bluszcz, marzanka (przytulia wonna)

4. Zbocze od Gąbina do Mirosławic

Grąd na krawędzi doliny, występuje kokorycz pełna, kalina koralowa. Po drugiej stronie rzeki łąg z porzeczką czarną. Zbocze z dębami

5. Dolina Regi koło Wlewa

Rega koło wsi Wlewo. podmywa wysoki, mineralny brzeg. Po drugiej stronie akumulacyjno - zalewowej zarośla wierzbowe z kępami wierzby białej, występuje dzięgiel litwor. Od strony wsi pastwiska mineralne, zdegradowane, starorzecza. Pod skarpą bogate stanowisko kozłka bżowego. Nisza źródłkowa, na obrzeżu buki, jeden większy z ciekawymi korzeniami. W niszy masowo rośnie kozłek.

6. Dolina Regi powyżej Wlewa

Interesujące fragmenty oddziałów leśnych 183, 184, m. in.:

Lasek w wąwozie ze źródłami i strumykiem. Na zboczach dąb i świerk, wiciokrzew pomorski i in.; na dnie łąg olszowo-jesionowy z bukami, jesiony pow. 200 cm. Przy skrzyżowaniu dróg leśnych 4 buki pow. 300 cm; przy mostku dęby (300 cm). Po prawej stronie brzezina z dębem i świerkiem. W obrębie doliny pod skarpą łąg z niecierpkim. Terasa zalewowa odcięta rowem, z roślinnością nitrofilną. Przy rzece wał, na nim trawy i zioła. Wzdłuż brzegu *kosaciec* żółty, grąźel żółty, kozłek bżowy. W młodej olszynie wysiękowej bogate stanowisko podkolanu białego.

Krawędź lasu od strony Wlewa. W drzewostanie świerk i dąb, podrost bzu, wiciokrzew pomorski. Niżej na zboczu Porzeczka czarna Wysięk źródłkowy na brzegu lasu, łąg przystromykowy z olszą. Stanowisko kozłka bżowego.

Wskazania : 1. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami i zbyt silną antropopresją .

2. Nie dopuszczenie do zmiany stosunków wodnych.

3. Zabezpieczenie przeciw erozji brzegów.

4. Ochrona ekspozycji krawędzi doliny

• Stanowiska rozrodu i stałego przebywania zwierząt gatunków chronionych.

Na obszarze gminy Trzebiatów znajdują się stanowiska następujących gatunków zwierząt, które zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 13, poza. 61) należy uznać jako stanowiska rozrodu i stałego przebywania zwierząt gatunków :

1. **Kania ruda-** *Milvus milvus* - gniazdo jeszcze nie zlokalizowane.

2. **Orlik krzykliwy-** *Aquila pomarina* - zlokalizowano gniazdo w „ Lesie Trzebiatowskim”

Wskazania: Formalne utworzenie strefy ochronnej dla zlokalizowanego gniazda orlika.

Odnośnie stanowisk wyżej wymienionych gatunków zwierząt obowiązuje zakaz wstępu i jakiejkolwiek działalności.

• Pomniki przyrody (P)

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych.

Pomnikowe drzewa i grupy drzew

P 1	Sadlno plac kościelny	Lipa drobnolistna	obw. 4,90 wys. 20
P 2	Leśniczówka Mrzeżyno	Jodła pospolita	obw. 2,50 wys. 24
P 3	Roby k / kościół	Lipa drobnolistna	obw. 4,95 próch od str N
P 4	Bieczyno dawny cmentarz	Dąb szypułkowy grupa dwóch drzew	obw. 3,00 obw. 2,90
P 5	Sadlno plac kościelny	Klon zwyczajny	obw. 2,40 wys. 22
		Jesion wyniosły	obw. 3,40 wys. 24
		Lipa drobnolistna	obw. 3,65 wys. 12 choruje
		Jesion wyniosły	obw. 3,40 wys. 21
		Klon zwyczajny	obw. 2,50 wys. 20
		Głóg jednoszyjkowy	obw. 1,70 wys. ok 10
		Jesion wyniosły	obw. 3,15; 3,20; 3,20 wys. 20-24
		Lipa drobnolistna	obw. 3,70 wys. 20
P 6	Włodarka koło boiska	Dąb	
P 7	Nowielice folwark	Wiąz	szpaler 100-letnich drzew
	Nowielice dawny cmentarz	Jesin wyniosły	grupa drzew pomnikowych
P 8	Trzebiatów park k / schodów	Dąb szypułkowy	obw. pow 3,00 grupa 6 szt
	Trzebiatów park k / schodów	Świerk kłujący	obw. 3,40
	Trzebiatów park	Topole	obw. 4,10 wys. 30 2 drzewa
	Trzebiatów park	Sosna wejmutka	obw. 2,47
	Trzebiatów park, k / pomnika	Jesion wyniosły	obw. 3,60
	Trzebiatów park, k / trafostacji	Dąb szypułkowy	obw. 4,20-3,50 grupa 5 szt
	Trzebiatów park	Lipa drobnolistna	obw. 4,17
	Trzebiatów park	Klon zwyczajny	obw. 2,50-2,85 2 drzewa
	Trzebiatów park	Jesiony wyniosły	obw. 2,40-3,14 2 drzewa
	Trzebiatów nad Regą k/ ul. Parkowej	Wierzba biała	obw. 3,50
	Trzebiatów ul.II Pułku Ułanów	Cis pospolity	grupa 4 szt
	Trzebiatów przy baszcie k/ rzeki	Klon jawor	obw. 3,05
	Trzebiatów ogród przy.Koziej, dz.202	Dąb szypułkowy	obw. 3,00

	Trzebiatów ul. Zieloną a Sienkiewicza	Lipa drobnolistna	obw. 3,70	
	Trzebiatów tyły ul. Żółwiej (fosa)	Kasztanowiec zwyczajny	obw. 3,70	
	Trzebiatów ul. Sienkiewicza i Zieloną	Klon jawor	obw. 3,30	
	Trzebiatów ul. Wojska Polskiego 39	Kasztanowiec zwyczajny	obw. 3,20 i 3,20	
	Trzebiatów k / kościoła oddz. 210	Jesion wyniosły	obw. 2,70	
	Trzebiatów k / kościoła oddz. 210	Klon jawor	obw. 3,00	
	Trzebiatów k / kościoła oddz. 210	Dąb szypułkowy	obw. 3,00	
	Trzebiatów ul. Plac Lipowy	Kasztanowiec zwyczajny	obw. 3,40	
P 9	Kłodkowo kościół	Lipa drobnolistna	obw. 5,20	
P 10	Kłodkowo kościół	Klon jawor	obw. 2,82	
P 11	Kłodkowo dawny cmentarz	Lip drobnolistna	obw. 2,55 - 4,80 grupa 17 drzew	
P 12	Wlewo park	Jesion wyniosły	obw. 2,70 wys. ok 30	grupa
	Wlewo park nad stawem	Buk zwyczajny	obw. 3,33	
	Wlewo park	Brzoza brodawkowata	obw. 2,30	
	Wlewo park przy d. stawku	Buk zwyczajny	obw. 3,90 i 3,70 (dwa pnie); wys. 30,0	
	Wlewo park, w zakolu cieku	Olsza czarna	obw. 4,60	zrośnięta z 4 konarów
	Wlewo park	Dąb szypułkowy	obw. 2,60	zrośnięty z bukama
	Wlewo na krawędzi Regi	Buk zwyczajny	obw. 4,50	
P 13	Gąbin przy krawędzi Regi	Dąb szypułkowy	obw. 3,20	
P 14	Gąbin przy plebanii	Buk zw. odm. czerwolistna	obw. 3,20 i 2,60	2 drzewa
P 15	Gąbin dawny cmentarz	Dąb szypułkowy	obw. 3,15	
		Kasztanowiec zwyczajny	obw. 2,45	
P 16	Dolina Regi poniżej Gąbina	Buk zwyczajny	obw. 3,30	
P 17	Dolina Regi poniżej Gąbina	Dąb szypułkowy	obw. 3,20 i obw. 3,10	wys. 18 m
P 18	Jaromin przy bud. IV	Buk zwyczajny	obw. 4,15	
		Buk zwyczajny odm. czerwolistna	obw. 3,30	
P 19	Leśniczówka Warcisław	Dąb szypułkowy	obw. 4,15	
		Dąb szypułkowy	obw. 4,30	
		Dąb szypułkowy	obw. 5,00	
P 20	L. Warcisław ogród	Żywotnik,	obw. 2,62	bardzo wysoki
		Sosna czarna	obw. 2,50 i 2,80	dwa pnie
		Cis pospolity	obw. 2,40	forma drzewiasta
P 21	Gosław cm. przykościelny	Lipa drobnolistna		grupa drzew
P 22	Gosław cmentarz	Lipa drobnolistna	obw. ok 3,00	grupa 20 drzew

Aleje drzew pomnikowych

PA 23	Droga we wsi Włodarka	Lipa drobnolistna	szpaler drzew w tym 2 jesiony, żywotnik
PA 24	Nowielice droga polna na pastwiska do łągu, wzdł. Regi	Wiąz	aleja dwustronna
PA 25	Droga od mostu w Nowielicach do szosy na Rewal	Lipa drobnolistna	szpaler

PA 26	Droga Nowielice – Trzebiatów	Lipa drobnolistna	aleja dwustronna
PA 27	Droga Nowielice - Gorzysław	Lipa drobnolistna	aleja w alei poj. modrzew i dagleżja.
PA 28	Droga Gorzysław - Roby	Lipa drobnolistna	aleja w alei poj. modrzew i dagleżja.
PA 29	Sadlno - wjazd od doliny	Lipa drobnolistna	szpaler
PA 30	Droga Sadlenko - Trzebiatów	Buk zwyczajny	aleja liczne drzewa pow. 3 m obwodu
PA 31	Droga Trzebiatów - Mirosławice	Lipa, Brzoza, Jawor	
PA 32	Droga woj. 102 . Trzebiatów - Kołobrzeg	Klon, Lipa drobnolistna	aleja dwustronna
PA 33	Droga Mirosławice - Gąbin.	Lipa drobnolistna	aleja dwustronna
PA 34	Droga Mirosławice - Lewice	Jawor	
PA 35	Droga do Wlewa	Lipy drobnolistne, Jesion, Dąb szypułkowy, Buk, Kasztanowiec, Jawor	

Wskazania: 1. Dla powyższych obiektów należy sporządzić metryki wg wzoru stosowanego w dokumentacji pomników przyrody dla województwa zachodniopomorskiego

2. Należy chronić przed wycięciem i uszkodzeniem.

3. Chronić teren przed jakąkolwiek deformacją.

4. Dosadzenia nowych drzew w przedłużeniach szpalerów i alei zgodne z gatunkiem drzew pomnikowych.

• **Parki wiejskie (ZP)**

Na terenie gminy Trzebiatów jest tylko jeden wiejski, zabytkowy park podworski, który podlega ochronie jako zespół zieleni komponowanej. W tabeli powyżej zostały odnotowane niektóre z zabytkowych drzew rosnących na terenie parku.

ZP-3 Wlewo – park – założenie o charakterze krajobrazowym, z licznymi bukami, wkomponowane w teren wyniesienia nad rzeką Regą, pow. około 2 ha.

ZP-2 Jaromin – park przy dawnym szpitalu dla umysłowo chorych (powstał prawdopodobnie w 1899 roku – fragment parku stanowi oddział leśny. Stwierdzono tu 26 gatunków drzew, z których 27 okazów pomnikowych.

• **Cmentarze wiejskie (ZC)**

Zieleń zabytkowych cmentarzy wiejskich podlega ochronie głównie ze względu na jej wartości kulturowe. Każdy zabytkowy cmentarz posiada kartę obiektu lub dokumentację etnograficzno-dendrologiczną.

ZC-1 Bieczyno – cmentarz założony w 1 połowie XX wieku, w płn. części nawsia, otoczony kamiennym murem, z 2 egzemplarzami okazałych dębów (ponad 100 letnich)

ZC-2 Gorzysław – cmentarz – koniec XIX w., po południowej stronie drogi do Bieczyna, granice obsadzone żywopłotem głogowym.

ZC-3 Trzebusz – cmentarz z końca XIX w. (założony przed 1890 r.), za zachodnią granicą zabudowań, obsadzony na obwodzie prostokąta szpalerem.

- ZC-4 Nowielice** – cmentarz – początek XX w., założony poza wsią, przy drodze na Mrzeżyno obsadzony na granicy szpalerem głogowym oraz jesionami.
- ZC-5 Sadlno** – cmentarz I założony pod koniec XIX w. (po 1890 r.) na zachód od zabudowań wsi, obsadzony szpalerem głogowym.
- ZC-6 Sadlno** – cmentarz II założony na początku XX w., obsadzony szpalerem głogowym.
- ZC-7 Chomętowo** – cmentarz założony w początku XX w. na płu. od zabudowań wsi.
- ZC-13 Mirosławice** – cmentarz założony na wschód od zabudowań, obsadzony na granicach szpalerem świerkowym.
- ZC-14 Kłoddkowo** – cmentarz z 1 ćw. XX w., założony na planie czworoboku, którego granice wyznacza luźny szpaler lip.
- ZC-15 Lewice** – cmentarz założony na początku XX w., na płu. od zabudowań wsi, przy drodze do Trzebiatowa, obsadzony tujami.
- ZC-16 Siemidarżno** – cmentarz założony w 2 połowie XIX w., obsadzony szpalerem głogowym wzdłuż granicy oraz pojedynczymi tujami i lipami.
- ZC-17 Gołańcz Pomorska** – cmentarz założony w 1 połowie XX w., poza wsią przy drodze na Kołobrzeg, obsadzony szpalerem głogowym.
- ZC-18 Gosław** – cmentarz założony w 2 połowie XIX w., na wschód od zabudowań wsi, z aleją lipową na osi.
- ZC-19 Gąbin** – cmentarz założony na początku XX w., na wschód od zabudowań wsi, obsadzony na zachodniej granicy szpalerem dębowym.

Wskazania: 1. Ochrona przed zniszczeniem, wycinką i innym użytkowaniem.
2. Utrzymanie historycznej kompozycji i składu gatunkowego.

Podsumowując, ze względu na:

- znaczące nagromadzenie cennych elementów przyrodniczych na terenie gminy,
- rolę jaką one odgrywają w układzie ponadlokalnym – Morze Bałtyckie jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu ponadregionalnym, Rega, Dębosznicza i pas łąk położony w obrębie Pradoliny Nadmorskiej, mają znaczenie regionalne,
- znaczne ograniczenie funkcji rolniczej przy spontanicznej urbanizacji terenów nadmorskich,

Należy uznać funkcję ochronną za wiodącą w przyszłym zagospodarowaniu przestrzennym gminy, funkcja ta nie ogranicza funkcji gospodarczej gminy

Realizacja tego zadania będzie wymagała:

1. stworzenia podstaw prawnych dla ochrony tj. tworzenia obszarów chronionych zgodnie z przedstawioną w Studium koncepcją ESOCh,
2. monitoringu jakości środowiska w obrębie najbardziej zagrożonych degradacją miejsc,
3. podjęcia prac na rzecz jak najszybszego wyeliminowania zagrożeń i barier i stałej kontroli,
4. rozszerzenia działalności edukacyjnej i popularyzującej ideę ochrony przyrody, m.in. poprzez stworzenie ścieżek przyrodniczo – edukacyjnych, zachęcenie mieszkańców do aktywnego działania na rzecz ochrony walorów swoich okolic,

5. podjęcia zdecydowanych środków dla ograniczenia kłusownictwa i rabunkowej eksploatacji drzewostanów oraz egzekwowania zakazu wypalania trzcinowisk, traw i resztek poźniwnych,
6. sukcesywnego badania zasobów przyrodniczych gminy, pogłębiania rozpoznania naukowego obszarów wskazanych jako cenne - w szczególności dotyczy to wielkich terenów znajdujących w zasobach ANR (np. Wielkie Bagno w dolinie rzeki Sarniej; Dolina Dębosznicy), AMW, jak też Administracji Lasów Państwowych (np. Las Trzebiatowski; Las Huba).
7. konsekwentnej ochrony wód przed zanieczyszczeniem (zadrzewienie terenów na drodze spływu wód powierzchniowych i podziemnych do zbiorników i cieków wodnych) oraz dalszej poprawy czystości wód powierzchniowych (budowa oczyszczalni ścieków),
8. podjęcia intensywnych działań na rzecz ochrony najcenniejszych obszarów przyrodniczych zlokalizowanych w granicach gminy, a w szczególności podniesienia retencji wód na kompleksach torfowisk i łąk w obrębie wyznaczonych stref faunistycznych oraz utrzymanie małych cieków w strefach faunistycznych oraz korytarzach ekologicznych, łączących te strefy;
9. wprowadzenia bezwzględego zakazu lokalizacji w strefach cennych inwestycji kubaturowych i liniowych (bez stosownych analiz przyrodniczych) oraz realizacji melioracji, które spowodowałyby pogorszenie warunków wodnych w tych strefach i korytarzach ekologicznych oraz prowadziłyby do dalszego osuszania istniejących jeszcze terenów podmokłych, ograniczyć prace hydrotechniczne i melioracyjne do terenów faktycznie użytkowanych rolniczo.
10. dostosowania zagospodarowania turystycznego do wymogów ochrony terenów cennych przyrodniczo z nastawieniem na mało agresywne dla przyrody formy turystyki, np. pieszą, rowerową, kajakową, konną; na terenach chronionych dopuszczalne są formy zagospodarowania turystycznego, które nie wiążą się z trwałymi przekształceniami otoczenia,
11. zwiększenia lesistości terenu, należy dążyć do powiększenia powierzchni zadrzewień śródpolnych i zalesić niektóre grunty porolne wycofane z użytkowania.

8. OCHRONA I KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

8.1 Charakterystyka stanu i funkcjonowania krajobrazu archeologicznego

Na terenie gminy Trzebiatów zaewidencjonowano ogółem 247 stanowisk archeologicznych. Rozmieszczenie tych stanowisk na obszarze gminy jest zróżnicowane tak samo jak zróżnicowana jest ich funkcja. Wielokrotnie na poszczególnych stanowiskach stwierdzono współwystępowanie materiału ruchomego z różnych okresów chronologicznych, co w konsekwencji pozwala nam mówić o 332 przypadkach pozostałości archeologicznych na stanowiskach na terenie gminy.

W ramach tego zasobu archeologicznego stwierdzono zaewidencjonowanie następujące kategorie stanowisk archeologicznych (rozdzielenie funkcjonalne) bez rozróżnienia

chronologicznego:

- ślad osadniczy - 202
- punkt osadniczy - 66
- osada - 53
- cmentarzysko - 4
- grodzisko - 3
- zamek - 1
- miejsce kultu - 1
- miasto - 1
- funkcja? - 1

Widoczne jest też zróżnicowanie funkcjonalne stanowisk w obrębie wyróżnionych okresów chronologicznych, co przedstawione jest na poniższym zestawieniu.

Tabela nr 18 Zróżnicowanie funkcjonalne stanowisk

	LX	X	O	C	G	MK	M	?	Razem
Epoka kamienia	6								6
Okres neolitu	4								4
Epoka brązu/ kultura łużycka	4	2	1	3					10
Okres przedrzymski/ rzymski	5		4	1					10
Okres starożytny	55	13	11						79
Okres wczesnośredniowieczny	20	8	22		1				51
Okres średniowieczny	106	43	15		2(1)	1	1		169
Chronologia ?	2							1	3
Ogółem	202	66	53	4	3(1)	1	1	1	332

Wielokrotnie stwierdzono współwystępowanie śladów osadniczych z różnych okresów chronologicznych, co przedstawiono na poniższym zestawieniu:

	EK	N	B/KŁŻ	L/R	STAR	WS	SR	?
Epoka kamienia					1		3	
Okres neolitu		1			1	1	1	
Epoka brązu/ kultura łużycka			1	1		1	3	
Okres przedrzymski/ rzymski			1		1	1	2	
Okres starożytny	1	1		1		10	32	
Okres wczesnośredniowieczny		1	1	1	10		26	

Okres średniowieczny	3	1	3	2	36	26		2
Chronologia (?)							2	

Wszystkie 247 zaewidencjonowanych stanowisk zostało ujętych w zestawieniu tabelarycznym „Zbiórce zestawienie zasobu stanowisk archeologicznych gminy Trzebiatów w woj. Zachodniopomorskim”.

Przeprowadzenie analizy osadniczej, uwzględniającej lokalizację stanowisk na gruncie danej miejscowości, moment pojawienia się osadnictwa oraz jego znaczenie dla układów lokalnych bądź interregionalnych pozwala na sformułowanie poniższych wniosków:

1. Obszar gminy Trzebiatów to rejon względnie intensywnego osadnictwa. Osadnictwo na tych terenach pojawia się w ogólnie datowanym okresie epoki kamienia w małym nasileniu, by w bliżej schronologizowanym okresie neolitu występować w zasadzie podobnie. Na przestrzeni wielu okresów występuje coraz intensywniej, także przy dużym znaczeniu funkcjonalnym osad oraz sporadycznie cmentarzysk, ale tylko w niektórych okresach. We wczesnym średniowieczu duże znaczenie nabierają osady, zarówno pod względem ilości jak i ważności. Występują grody będące obiektami obronnymi, które obecnie jako grodziska mają własne formy krajobrazowe. Nadspodziewanie licznie występuje osadnictwo średniowieczne, które wiązać należy z kolonizacją niemiecką przypadającą na ten okres na całym Pomorzu. Obraz osadnictwa uzupełniają znaleziska luźne pochodzące ze wszystkich okresów chronologicznych.
2. Na gruntach wsi Białoboki znane są tylko ślady ze średniowiecza a na gruntach wsi Bieczyno osadnictwo pojawia się w okresie rzymskim i starożytnym w postaci śladów i punktów osadniczych. Ze średniowiecza znane są 4 ślady osadnicze i 2 osady.
3. Osadnictwo na terenie Chomętowa pojawia się już w okresie trwania kultury łużyckiej śladowo i podobnie jest w okresie rzymskim. Niewielka jest ilość stanowisk ze starożytności i z okresu wczesnego średniowiecza, chociaż tutaj pojawiają się już osady. Ze średniowiecza znanych jest kilka śladów i punktów osadniczych.
4. Intensywniejsze osadnictwo występuje w obrębie wsi Gąbin chociaż dopiero od epoki brązu i związane jest z kulturą łużycką. Znajduje się tutaj cmentarzysko kurhanowe. Więcej jest stanowisk, których chronologia określana jest ogólnie na okres starożytny, w tym także osady. Proporcjonalnie największa ilość stanowisk przypada na okres wczesnośredniowieczny gdzie dominują osady. W okresie średniowiecznym przeważają tutaj zdecydowanie ślady osadnicze.
5. Różnorodność osadnicza występuje na gruntach wsi Gołańcz Pomorska, gdzie pojawia się ono już w neolicie. Pojedynczo występują znaleziska kultury łużyckiej a także niska jest ilość stanowisk określonych jako starożytne. Pozostałości z okresu wczesnego średniowiecza to ślad osadniczy, osada oraz istotne dla Pomorza grodzisko. Zwiększona ilość śladów i punktów osadniczych przypada na okres średniowieczny.
6. Podobnie kształtuje się osadnictwo na gruntach wsi Gośław. Osadnictwo pojawia się w epoce kamienia, występuje w okresie starożytnym. Nie ulega zwiększeniu w okresie

wczesnego średniowiecza a zdecydowanie zwiększa się w okresie średniowiecza mimo, że są to prawie wyłącznie ślady osadnicze.

7. Stosunkowo słabo zasiedlone są grunta wsi Gorzysław i Lewice.
8. Nieco większa jest ilość stanowisk na gruntach wsi Miroslawice, gdzie zlokalizowana jest osada z okresu rzymskiego.
9. Zróżnicowane jest natomiast osadnictwo rejonu Kłodkowa. Już od neolitu występują tutaj ślady osadnicze. W stosunkowo dużym nasileniu występują w okresie starożytnym, także z osadami. Pewne zwiększenie występowania osad przypada na okres wczesnego średniowiecza. Natomiast ze średniowiecza pochodzą tylko ślady i punkty osadnicze.
10. Niewiele stanowisk znaleziono w obrębie wsi Nowielice, gdzie pojedynczo występują od czasów kultury łużyckiej po średniowiecze.
11. Na obszarze wsi Roby zarejestrowano jedną z większych ilości stanowisk w gminie. Zlokalizowane są tutaj stanowiska z mezolitu/neolitu jak i kultury łużyckiej z cmentarzyskiem z okresu halsztackiego. Śladowa ilość stanowisk przypada na osadnictwo z okresu rzymskiego. Wzrasta ilościowo i jakościowo osadnictwo datowane na okres starożytny. Śladowa jest ilość stanowisk z okresu wczesnego średniowiecza. Zdecydowanie wzrasta ilość stanowisk z okresu średniowiecza, są to ślady osadnicze ale także aż 8 osad. Kilka stanowisk nie ma określonej chronologii.
12. Grunty wsi Rogozina to pojedyncze stanowiska od mezolitu/neolitu po okres średniowieczny, jednak są to tylko ślady osadnicze. Podobnie, chociaż w nieco większej ilości, występują stanowiska na gruntach wsi Sadlno. Tutaj nieco więcej jest stanowisk z okresu wczesnego średniowiecza oraz średniowiecza, ale przede wszystkim w postaci śladów osadniczych. Z okresu wczesnego średniowiecza pochodzą 2 osady.
13. Ślady osadnicze ze średniowiecza są nikłym świadectwem osadnictwa na terenie wsi Siemidarżno.
14. Największa ilość stanowisk archeologicznych znajduje się na gruntach miasta Trzebiatowa. Niewielka ilość śladów osadniczych z epoki kamienia w następnych okresach nie ulega zmianie ilościowej jak i na rzecz jakościowego wzrostu osadnictwa. Z epoki brązu pochodzi pojedyncze cmentarzysko, a z okresu rzymskiego osada. Znaczący wzrost ilościowy osadnictwa następuje w okresie starożytnym, na który datowane są 4 osady. We wczesnym średniowieczu występuje tutaj 5 osad, a być może i grodzisko, które jednak nadal jest bardziej w sferze poszukiwań i to raczej także w odniesieniu do okresu średniowiecza. Znacząca jest ilość stanowisk z okresu średniowiecza, kiedy to oprócz innych stanowisk występuje tutaj 7 osad, dwa grodziska oraz miejsce kultowe. Zapewne świadczy to o intensywności kolonizacyjnej przy zakładaniu miasta w średniowieczu. Samo miasto średniowieczne ma zachowany układ i stosunkowo duży fragment murów miejskich.
15. Niewielka ilość stanowisk z różnych okresów znajduje się na gruntach wsi Trzebusz i Włodarka, tutaj z cmentarzyskiem z okresu rzymskiego, a śladowo na gruntach wsi Wlewo.

Uwzględniając przedstawione powyżej dane, wraz z rozmieszczeniem przestrzennym

stanowisk, na terenie gminy wyróżnić można kilka skupisk o dość czytelnych granicach. Skupiska te zróżnicowane są zarówno pod względem kształtu i wielkości jak i ilości zarejestrowanych stanowisk, także zróżnicowanych funkcjonalnie i chronologicznie:

- Najbardziej na północny-zachód wysunięte jest niewielkie skupisko na S od Włodarki.
- Na SW od niego zlokalizowane jest wydłużone skupisko w rejonie Sadlna - Chomętowa. Występują tutaj duże osady z różnych okresów chronologicznych.
- Bezpośrednio na SE od wymienionego skupiska zlokalizowane są stanowiska w rejonie Wlewa – Kłodkowa, które występujące w dużym rozproszeniu po zachodniej stronie Regi.
- Skupiskiem, stosunkowo dużym obszarowo jest skupisko w SW części gruntów miejskich Trzebiatowa, występujące w środkowej części gminy. Kilkadziesiąt stanowisk zróżnicowanych funkcjonalnie, z różnych okresów chronologicznych zlokalizowanych jest na W i N od zakola Regi, na stosunkowo dobrych gruntach. Kształt dość zwartego skupiska owalny.
- Jako osobne skupisko należy traktować obszar Starego Miasta w ramach murów miejskich z domniemanym grodziskiem i zamkiem/pałacem w części północnej miasta.
- Do interesujących skupisk należy łukowate w kształcie (przylega od S i SE do tak płynącej Regi) skupisko w rejonie Gąbina. Na jego obszarze występuje cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu.
- Bezpośrednio na NE od tego skupiska wyróżnione zostało skupisko kolejne skupisko trzebiatowskie (na SE od Starego Miasta), obejmujące także stanowiska z Miroślawic. Zlokalizowane są tutaj stanowiska położone na wschód od Regi z cmentarzyskiem łżyckim i miejscem kultowym.
- Najbardziej wysuniętym na E gminy jest skupisko w rejonie Gołańczy i Gostawia. Zlokalizowanych jest tutaj stosunkowo dużo stanowisk z interesującym grodziskiem w Gołańczy. Skupisko dość rozległe z względnie „pustą” partią centralną.
- Na NW od tego skupiska znajduje się kolejne w rejonie wsi Roby, mocno wydłużone po osi N-S. Występuje tutaj cmentarzysko halsztackie i kilka osad z różnych okresów chronologicznych.

Ze względu na bardzo duży rozrzut przestrzenny stanowisk archeologicznych granice tak wyróżnionych skupisk są płynne. W wielu wypadkach brak jest jednoznacznych granic między poszczególnymi skupiskami. W naszym przypadku wynikają one z faktu występowania stanowisk z tego samego przedziału chronologicznego bądź uwzględnione zostały warunki topograficzno-hydrograficzne terenu. Niewątpliwie najistotniejszym czynnikiem wpływającym na zasiedlenie tych terenów miała rzeka Rega wraz z jej doliną a także inne rzeczki i jeziora stosunkowo licznie występujące na terenie gminy. Także niebagatelny wpływ miały korzystne warunki glebowe wykształcone wzdłuż doliny rzeki. Osobne znaczenie mają rozległe bagna oraz istnienie morfologicznej granicy wyniesienia pasa nadmorskiego

8.2 Zagrożenie środowiska archeologicznego.

Ochrona zabytków, w tym archeologicznych stała się obecnie jedną z najtrudniejszych dziedzin konserwatorskich. Czynniki, które decydują o możliwości przetworzenia większości stanowisk archeologicznych mają zdecydowanie negatywny charakter. Zagrożeniem dzisiaj

jest brak właściwych wzorców kulturowych i technicznych. Brak jest ekonomicznego i funkcjonalnego uzasadnienia do ochrony stanowisk archeologicznych. Zagrożeniem jest także nachalna reklama turystyczna, materiałów agrotechnicznych czy materiałów budowlanych. Brak wiedzy i wrażliwości wśród elit tak wiejskich jak i miejskich, nauczycieli, agronomów, księży i mieszkańców z cenzusem wiedzy fachowej powoduje działania albo zbędne, albo wręcz szkodliwe w stosunku do prawidłowej ochrony zabytków archeologicznych. Rozwijający się ośrodek miejski i gminny w Trzebiatowie wpływa na krajobraz i warunki życia mieszkańców gminy, wpływa także na możliwości zachowania stanowisk archeologicznych.

Zmiana w zakresie gospodarowania rolniczego także nie wpływa właściwie na proces zachowania, a w zasadzie braku niszczenia stanowisk archeologicznych. W coraz większym stopniu zagrożeniem dla krajobrazu archeologicznego są dokonywane obecnie wtórne podziały terenów rolnych, a także niekiedy powstawanie nowej wiejskiej zabudowy. Pojawiają się ostatnio układy dzierżawne (także, a może przede wszystkim realizowane przez obcokrajowców) nie uwzględniające granic wsi. Nowi użytkownicy stosują bardzo ciężki sprzęt na dużych obszarach, co niekorzystnie wpływa na stan zachowania stanowisk. Przekształcenia terenu na hipodromy, pola golfowe itp. **mogą bezpowrotnie zniszczyć stanowiska archeologiczne**. Nieco inaczej wygląda sytuacja na obszarach zalesionych. Tutaj, w przypadku kiedy dokonano go przed wielu laty, stan ten wpływa raczej korzystnie na zachowanie (właśnie ze względu na zalesienie nieznanych) stanowisk archeologicznych. Biorąc pod uwagę intensywność osadniczą na obszarze gminy począwszy od okresu neolitu aż po czasy średniowiecznego rozwoju organizmu miejskiego należy w sposób szczególny podejść do problematyki ochrony stanowisk archeologicznych gminy.

8.3 Ochrona wartości archeologicznych na terenie gminy.

Podstawą prawną ochrony wartości archeologicznych są:

- Ustawa z **23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (DZ. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.);
- Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona) sporządzona w La Valetta, 16.01.1992 r. (Dz. U. nr 120/96 poz. 564);
- Ustawa z **27 kwietnia 2001 prawo ochrony środowiska** (tekst jednolity Dz.U. z 2008, Nr 25, poz. 150);
- Ustawa z **27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.);
- Ustawa z **7 lipca 1994 r. prawo budowlane** (tekst jednolity Dz. U. z 2006r Nr 156, poz. 1118 z późniejszymi zmianami);
- Ustawa z **21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (Dz. U. 115 poz. 741 z 29.09.1997 r. z późniejszymi zmianami);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 18.10.2000 r. (Dz. U. Nr 93 poz. 1033).

Dobra kultury są bogactwem narodowym i powinny być chronione przez wszystkich obywateli. Organy rządowe i samorządowe są zobowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury. Natomiast obowiązkiem właścicieli i użytkowników jest utrzymanie należących do nich dóbr kultury we właściwym stanie. Przedstawiony powyżej zasób wartości archeologicznych jest zatem przedmiotem szczególnej troski zarówno mieszkańców jak i władz gminy i za ważny cel publiczny należy uważać działania dążące do ich ochrony.

Organem prawnej ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie Województwa Zachodniopomorskiego jest Wojewoda działający poprzez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ) w Szczecinie. Na terenie powiatu, w zakresie określonym przepisami ustawy jest Zarząd Powiatu i Starosta. Natomiast na terenie gminy Burmistrz.

Ochrona dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy polega na utrzymaniu i wyeksponowaniu zachowanych zasobów, przede wszystkim układu, bądź pojedynczych relikwów osadnictwa prehistorycznego i średniowiecznego. Celem tej ochrony jest m.in. zachowanie wartościowych stanowisk archeologicznych poprzez tworzenie gminnego programu ochrony dóbr kultury i prowadzenie ewidencji dóbr kultury znajdujących się na terenie gminy. Powinno to być realizowane także poprzez sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zawierającego strefy ochrony konserwatorskiej. Celem ochrony stanowisk archeologicznych jest także zachowanie rozpoznanych stanowisk archeologicznych w stanie niezmienionym, ograniczenie do niezbędnego minimum prowadzenia archeologicznych badań ratowniczych oraz prawne uregulowanie sposobu zgłaszania i wykonywania prac ziemnych na terenach, na których stwierdzono w ramach badań Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) ślady dawnego osadnictwa. Dlatego też do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wskazane zostaną stanowiska archeologiczne wraz z propozycją dla WOSOZ ustalenia stref ochrony stanowisk archeologicznych.

Wyróżnione strefy ochrony konserwatorskiej to:

Strefa W. I – pełna ochrona archeologiczno-konserwatorska stanowiska

Strefa W. II – częściowa ochrona archeologiczno-konserwatorska stanowiska

Strefa W. III – ograniczona ochrona archeologiczno-konserwatorska stanowiska

Dla tak wyróżnionych stref obowiązuje zróżnicowany zakres ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego.

W strefie W. I – pełnej ochrony **archeologiczno - konserwatorskiej obowiązuje:**

- zakaz wszelkiej działalności inżynierskiej, budowlanej i innej **związanej z pracami ziemnymi (np. kopanie studni, melioracji, karczunku i nasadzenia drzew itd.) poza badaniami archeologicznymi oraz pracami zabezpieczającymi zabytki przed zniszczeniem, prowadzonymi na zasadach określonych przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków;**
- zachowanie istniejącego układu topograficznego.

W strefie W. II – częściowej ochrony **archeologiczno - konserwatorskiej obowiązuje:**

- **współdziałanie w zakresie zamierzeń inwestycyjnych i innych związanych z pracami**

ziemnymi z odpowiednim organem ds. ochrony zabytków;

- przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenie w granicach strefy, wyprzedzających rozpoczęcie prac ziemnych związanych z realizacją zamierzenia, na zasadach określonych przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

W strefie W. III – ograniczonej ochrony archeologiczno - konserwatorskiej obowiązuje:

- współdziałanie w zakresie zamierzeń inwestycyjnych i innych związanych z pracami ziemnymi z odpowiednim organem ds. ochrony zabytków;
- przeprowadzenie archeologicznych badań ratunkowych na terenie objętym realizacją prac ziemnych, na zasadach określonych przepisami szczególnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

W negocjacjach prowadzonych na temat badań stanowisk w ramach wyróżnionych stref uwzględnia się sezonowość tych badań, które mogą być prowadzone bez ograniczeń w okresie od kwietnia do października.

Uwzględniając wszystkie powyższe ustalenia na terenie gminy Trzebiatów zaproponowano objęcie wyróżnionymi strefami ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologiczne ujęte w poszczególnych tabelach.

Oceniając stan zachowania obiektów objętych strefą W. I i W. II nie proponuje się generalnej zmiany sposobu ich użytkowania. W przypadku niektórych stanowisk objętych strefami I i II należałoby dokonać indywidualnej oceny sposobu ich zabezpieczenia po przeprowadzeniu wizji lokalnej. Dotyczy to przede wszystkim stanowisk posiadających własne formy krajobrazowe. Pozostałe stanowiska archeologiczne ujęte w wykazie w ramach strefy W. III – ograniczonej ochrony archeologicznej – nie wymagają specjalnego zabezpieczenia konserwatorskiego.

Z uwagi na prawdopodobieństwo odkrycia innych stanowisk archeologicznych nie ujętych w dotychczasowym wykazie władze gminy będą prowadziły akcję informacyjną dla inwestorów i wykonawców robót ziemnych, w tym także melioracyjnych w celu uczulenia ich na ewentualne znaleziska mające cechy przedmiotów zabytkowych.

Wykaz stanowisk z terenu gminy wpisanych do rejestru zabytków:

- Gołańcz Pomorska – stan.1, grodzisko, nr rej. 733, 1972 r.
- Trzebiatów – stan. 2, grodzisko, nr rej. 734, 1972 r.
- Trzebiatów – stan. 1, miejsce kultowe; nr rej. 749, 1972 r.
- Trzebiatów – stan. 3, cmentarzysko, nr rej. 750, 1972 r.

Tabela nr 19 Wykaz stanowisk proponowanych do zaklasyfikowania do strefy W. I.

Nr stan. na mapie	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Nr stan. na arkuszu	Chronologia	Funkcja
61	GĄBIN	1	11/18-12	EB(III-IV OK.), KŁŻ	CK, LX

103	GOŁAŃCZ POM.	1	1/17-14	WS(IX-X)	G
201	TRZEBIATÓW	3	83/17-12	EB	C
202	- " -	1	82/17-12	SR	miejsce kultowe
231	- " -	2	81/17-12	WS,SR	O,G?

Tabela nr 20 Wykaz stanowisk proponowanych do zaklasyfikowania do strefy W. II.

Nr stan. na mapie	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Nr stan. na arkuszu	Chronologia	Funkcja
17	SADLNO	9	27/17-11	WS(IX-X)	O
18	- " -	7	25/17-11	WS	O
23	CHOMĘTOWO	1	29/17-11	WS(XI-XII)	O
25	- " -	3	31/17-11	R	O
31	- " -	11	53/18-11	WS(XI-XII)	O
64	GĄBIN	14	24/18-12	WS(IX-X)	O
71	- " -	8	18/18-12	R,WS(VIII-IX)	O, O
75	- " -	2	12/18-12	WS(XI-XII)	O
76	- " -	3	13/18-12	WS(IX-X)	O
148	ROBY	1	3/16-13	H,R	C,LX
152	TRZEBUSZ	1	5/16-12	R	C
176	TRZEBIATÓW	8	28/17-12	STAR(N/EB)	O
178	- " -	50	70/17-12	R	O
199	- " -	30	50/17-12	STAR,WS,SR	O,O,O
228	- " -	54	74/17-12	STAR,WS,SR	O,X,O
242	MIROŚLAWICE	5	18/17-12	STAR(H-R)	O

Tabela nr 21 Wykaz stanowisk zaklasyfikowanych do strefy W.III.

Nr stan. na mapie	Miejscowość	Nr stan. w miejscowości	Nr stan. na arkuszu	Chronologia	Funkcja
1	ROGOZINA	4	4/17-11	SR	X
2	- " -	1	1/16-11	M/N,SR	LX,LX
3	- " -	2	2/16-11	STAR,SR	LX,LX
4	- " -	3	3/16-11	SR	LX
5	WŁODARKA	3	3/16-12	?,SR	LX,X
6	- " -	11	13/17-12	SR	X
7	- " -	6	8/17-12	SR	LX
8	- " -	5	7/17-12	STAR	LX
9	- " -	7	9/17-12	SR	LX
10	- " -	8	10/17-12	SR	LX
11	- " -	10	12/17-12	WS	LX
12	- " -	9	11/17-12	STAR	LX
13	SADLNO	6	24/17-11	WS(X-XII)	X

14	- " -	5	23/17-11	N,WS,SR	LX,X,X
15	- " -	2	20/17-11	STAR,SR	X,X
16	- " -	8	26/17-11	STAR,SR	LX,LX
19	- " -	3	21/17-11	SR	LX
20	- " -	10	28/17-11	STAR,SR	LX,LX
21	- " -	4	22/17-11	WS,SR	LX,X
22	- " -	1	18/17-11	STAR,SR	LX,LX
24	CHOMĘTOWO	2	30/17-11	STAR,SR	X,LX
26	- " -	4	32/17-11	WS?,SR	LX,LX
27	- " -	5	33/17-11	WS,SR	X,LX
28	- " -	6	34/17-11	SR	LX
29	- " -	7	35/17-11	KŁŻ?,SR(XIII-XIV)	X,X
30	- " -	8	36/17-11	SR	LX
32	- " -	10	52/18-11	STAR,SR	LX,X
33	- " -	9	51/18-11	STAR	LX
34	- " -	12	9/18-12	STAR	LX
35	- " -	13	10/18-12	SR	LX
36	KŁADKOWO	1	28/18-12	STAR	O
37	- " -	2	29/18-12	SR	LX
38	- " -	3	30/18-12	SR	LX
39	- " -	12	39/18-12	STAR	LX
40	- " -	11	38/18-12	SR	LX
41	- " -	4	31/18-12	WS,SR	O,LX
42	- " -	5	32/18-12	STAR,SR	X,X
43	- " -	6	33/18-12	STAR	O
44	- " -	7	34/18-12	STAR	LX
45	- " -	8	35/18-12	WS	O
46	- " -	10	37/18-12	STAR,SR	X,LX
47	- " -	9	36/18-12	STAR	LX
48	- " -	22	49/18-12	WS,SR	LX,X
49	- " -	18	45/18-12	STAR	X
50	- " -	19	46/18-12	STAR,WS(IX-X)	LX,O
51	- " -	16	43/18-12	SR/NOW	LX
52	- " -	15	42/18-12	SR	LX
53	- " -	17	44/18-12	STAR	LX
54	- " -	14	41/18-12	STAR(PEB-Ha)	LX
55	- " -	13	40/18-12	N	LX
56	- " -	20	47/18-12	STAR	LX
57	- " -	21	48/18-12	STAR	LX
58	WLEWO	1	67/18-12	STAR	LX
59	- " -	3	69/18-12	STAR	LX
60	- " -	2	68/18-12	SR	LX
62	GABIN	15	25/18-12	SR	LX
63	- " -	17	27/18-12	WS(VIII-X)	LX
65	- " -	13	23/18-12	STAR	LX
66	- " -	12	22/18-12	R,WS,SR	LX,O,LX
67	- " -	11	21/18-12	STAR,WS	LX,O
68	- " -	9	19/18-12	SR	LX
69	- " -	10	20/18-12	WS(VIII-IX),SR	LX,LX
70	- " -	7	17/18-12	STAR,SR	O,LX
72	- " -	6	16/18-12	SR	X
73	- " -	5	15/18-12	WS(IX-X),SR	LX,LX
74	- " -	4	14/18-12	SR	LX
77	LEWICE	2	1/18-13	WS,SR	LX,LX
78	- " -	3	3/18-13	SR	X
79	- " -	4	2/18-13	SR	LX
80	- " -	5	4/18-13	SR	LX
81	- " -	1	5/18-13	WS,SR	X,X

82	SIEMIDARZNO	1	23/18-13	SR	LX
83	- " -	2	24/18-13	SR	LX
84	GOSŁAW	5	10/17-13	EK,STAR,SR	X,O,LX
85	- " -	3	8/17-13	SR	LX
86	- " -	4	9/17-13	SR	X
87	- " -	7	7/17-13	SR	LX
88	- " -	6	6/17-13	WS,SR	LX,LX
89	- " -	12	16/17-14	SR	X
90	- " -	14	18/17-14	SR	LX
91	- " -	13	17/17-14	SR	LX
92	- " -	21	11/17-14	SR	LX
93	- " -	11	15/17-14	SR	LX
94	- " -	8	12/17-14	SR	LX
95	- " -	10	14/17-14	SR	LX
96	- " -	9	13/17-14	SR	LX
97	- " -	20	10/17-14	SR	LX
98	- " -	19	9/17-14	SR	LX
99	- " -	18	8/17-14	SR	LX
100	- " -	15	5/17-14	STAR	LX
101	- " -	17	7/17-14	SR	LX
102	- " -	16	6/17-14	SR	LX
104	GOŁAŃCZ POM.	15	2/17-14	WS,STAR	O?,LX
105	- " -	16	3/17-14	N	LX
106	- " -	14	4/17-14	STAR	LX
107	- " -	3	20/17-13	?,WS	?,O
108	- " -	13	19/17-13	SR	X
109	- " -	12	18/17-13	KŁŻ?,SR	LX,LX
110	- " -	11	17/17-13	SR	LX
111	- " -	10	16/17-13	WS?,SR	LX,LX
112	- " -	8	14/17-13	SR	X
113	- " -	9	15/17-13	SR	X
114	- " -	6	12/17-13	SR	LX
115	- " -	5	11/17-13	STAR,SR	LX,X
116	- " -	7	13/17-13	SR	LX
117	BIECZYNO	8	31/16-13	STAR,SR	X,O
118	- " -	11	34/16-13	STAR,WS	LX, LX
119	- " -	6	29/16-13	SR	LX
120	- " -	5	28/16-13	SR	LX
121	- " -	10	33/16-13	LR,STAR	LX,LX
122	- " -	3	26/16-13	SR	LX
123	- " -	2	19/16-13	SR	LX
124	GORZYSŁAW	7	14/16-13	STAR	LX
125	- " -	3	10/16-13	N(KCW)	LX
126	- " -	2	9/16-13	SR	LX
127	- " -	12	19/16-12	WS,SR	O,X
128	ROBY	11	7/16-13	N,N,STAR	LX,LX,O
129	- " -	10	6/16-13	SR	X
130	- " -	9	5/16-13	SR	LX
131	- " -	14	22/16-13	SR	LX
132	- " -	5	23/16-13	STAR,SR	LX,O
133	- " -	3e	48/16-13	STAR, SR	LX,O
134	- " -	3d	47/16-13	WS,SR	X, X
135	- " -	3c	46/16-13	STAR, SR	X,O
136	- " -	3b	45/16-13	?,SR	LX,LX
137	- " -	3a	44/16-13	WS,SR	X,O
138	- " -	4a	49/16-13	STAR, SR	LX,O
139	- " -	4b	50/16-13	SR	O
140	- " -	4c	51/16-13	STAR,SR	LX, O

141	- " -	4d	52/16-13	SR	X
142	- " -	4e	53/16-13	STAR,SR	X,O
143	- " -	4f	43/16-13	STAR,SR	LX,O
144	- " -	2	25/16-13	STAR	LX
145	- " -	15	24/16-13	MN/N,SR	LX,X
146	- " -	6	1/16-13	KŁŻ	O
147	- " -	7	2/16-13	STAR,SR	O,LX
149	TRZEBUSZ	8	13/16-12	SR	X
150	- " -	12	20/16-12	SR	X
151	- " -	2	7/16-12	STAR	LX
153	- " -	6	11/16-12	KŁŻ	LX
154	- " -	9	14/16-12	SR	LX
155	- " -	10	15/16-12	KŁŻ,WS	X,X
156	- " -	11	16/16-12	WS,SR	LX,LX
157	NOWIELICE	1	6/16-12	STAR,WS,SR	LX,LX,LX
158	- " -	2	17/16-12	KŁŻ,SR	LX,X
159	- " -	3	1/17-12	WS	O
160	- " -	5	3/17-12	SR	X
161	- " -	6	4/17-12	SR	LX
162	BIAŁOBOKI	1	5/17-12	SR	LX
163	- " -	2	6/17-12	SR	LX
164	TRZEBIATÓW	17	37/17-12	SR	X
165	- " -	16	36/17-12	SR	X
166	- " -	15	35/17-12	STAR,SR	LX,LX
167	- " -	14	34/17-12	SR	X
168	- " -	13	33/17-12	SR	X
169	- " -	12	32/17-12	STAR,SR	LX,X
170	- " -	46	66/17-12	SR	LX
171	- " -	11	31/17-12	STAR,SR	LX,LX
172	- " -	10	30/17-12	STAR,SR	LX,O
173	- " -	9	29/17-12	SR	X
174	- " -	6	26/17-12	SR	O
175	- " -	7	27/17-12	STAR,SR	X,O
177	- " -	51	71/17-12	SR	LX
179	- " -	52	72/17-12	STAR,SR	LX,X
180	- " -	49	69/17-12	STAR,SR	LX,LX
181	- " -	47	67/17-12	SR	LX
182	- " -	48	68/17-12	SR	LX
183	- " -	7	61/18-12	SR	LX
184	- " -	45	65/17-12	SR	LX
185	- " -	44	64/17-12	SR	LX
186	- " -	43	63/17-12	R?	LX
187	- " -	42	62/17-12	SR	LX
188	- " -	41	61/17-12	WS,SR	O,LX
189	- " -	39	59/17-12	SR	LX
190	- " -	40	60/17-12	SR	X
191	- " -	38	58/17-12	SR	LX
192	- " -	37	57/17-12	SR	LX
193	- " -	33	53/17-12	STAR,SR	X,LX
194	- " -	35	55/17-12	SR	LX
195	- " -	36	56/17-12	SR	LX
196	- " -	32	52/17-12	R,SR	X,LX
197	- " -	31	51/17-12	STAR,SR	LX,LX
198	- " -	34	54/17-12	SR	LX
200	- " -	5	85/17-12	WS,SR	O,GR?
203	- " -	28	48/17-12	STAR,SR	LX,LX
204	- " -	27	47/17-12	STAR	X
205	- " -	29	49/17-12	STAR	LX

206	- " -	26	46/17-12	STAR	LX
207	- " -	25	45/17-12	STAR,WS,SR	O,X,X
208	- " -	24	44/17-12	SR	O
209	- " -	64	4/17-13	EK	LX
210	- " -	65	21/17-13	WS?,SR	LX,X
211	- " -	66	22/17-13	SR	LX
212	- " -	67	23/17-13	WS,SR	LX,LX
213	- " -	68	24/17-13	WS,SR	LX,LX
214	- " -	61	1/17-13	STAR,SR	LX,X
215	- " -	62	2/17-13	SR	X
216	- " -	63	3/17-13	SR	X
217	- " -	23	43/17-12	SR	LX
218	- " -	19	39/17-12	SR	X
219	- " -	18	38/17-12	SR	X
220	- " -	60	80/17-12	SR	LX
221	- " -	20	40/17-12	SR	X
222	- " -	59	79/17-12	SR	LX
223	- " -	58	78/17-12	SR	X
224	- " -	21	41/17-12	STAR, SR	LX, X
225	- " -	22	42/17-12	SR	LX
226	- " -	55	75/17-12	SR	O
227	- " -	53	73/17-12	SR	LX
229	- " -	56	76/17-12	SR	LX
230	- " -	57	77/17-12	SR	LX
232	- " -	4	84/17-12	WS,SR	O,zamek
233	- " -	-	-	SR	Stare Miasto
234	MIROSŁAWICE	12	25/17-12	R	O
235	- " -	11	24/17-12	STAR	LX
236	- " -	10	23/17-12	STAR	LX
237	- " -	9	22/17-12	STAR	LX
238	- " -	8	21/17-12	STAR(H-R)	LX
239	- " -	14	50/18-12	WS	LX
240	- " -	7	20/17-12	SR	LX
241	- " -	4	17/17-12	R?	LX
243	- " -	1	14/17-12	STAR	LX
244	- " -	2	15/17-12	WS	LX
245	- " -	6	19/17-12	STAR	LX
246	- " -	3	16/17-12	STAR,WS	LX,LX
247	- " -	13	5/17-13	SR	LX

Wykaz skrótów.

Funkcja stanowiska:

LX - ślad osadniczy
 X - punkt osadniczy
 O - osada
 G,MG - grodzisko
 C - cmentarzysko
 CK - cmentarzysko kurhanowe
 CC - cmentarzysko ciałopalne

Chronologia stanowiska:

EK - epoka kamienia
 M - okres mezolitu
 MN - okres mezolitu/okres neolitu

N	- okres neolitu
N(KCW)	- okres neolitu (kultura ceramiki wstęgowej)
NB, N(EB)	- okresneolitu/epoka brązu
B	- epoka brązu
PEB-Ha	- późna epoka brązu/okres halszacki
KŁŻ	- kultura łużycka
H	- okres halszacki
LR	- okres lateński-rzymski
R	- okres rzymski
STAR	- okres starożytny
WS	- okres wczesnośredniowieczny
SR	- okres średniowieczny
?	- chronologia?

8.4 Przemiany historyczne terenu gminy oraz charakterystyka zasobów kulturowych

Historia rozwoju osadnictwa ziemi trzebiatowskiej jest nierozzerwalnie związana z historią Pomorza. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z epoki rzymskiej. Już wówczas istniało tu silnie rozwinięte osadnictwo. Dzięki nadmorskiemu położeniu ludność była zamożniejsza i odznaczała się wyższą kulturą. W 2 połowie VIII w., u schyłku wędrówek ludów, na Pomorzu Zachodnim pojawiają się osadnicy słowiańscy. Archeologiczne źródła potwierdzają istnienie osad słowiańskich w miejscu późniejszego miasta Trzebiatowa i w jego okolicach z okresu IX – XII w. Osadnictwo skupia się głównie nad brzegami Regi, odgrywającej we wczesnym średniowieczu rolę ważnej drogi komunikacyjnej. Świadczą o tym wzmianki w żywotach biskupa Ottona z Bambergu, mówiące o bogatych osadach nad tą rzeką Słowianie pomorscy byli doskonałymi żeglarzami i budowniczymi łodzi morskich. Prowadzili wymianę handlową ze Skandynawią, o czym świadczą liczne znaleziska archeologiczne. Za towar płacono płatami delikatnego płótna i stąd pochodzi polskie słowo płacić. Tylko na tych ziemiach spotykamy bogate świątynie słowiańskie budzące zachwyt ówczesnych kronikarzy. Pierwotna nazwa Trzebiatowa brzmiała Tribetow i wywodziła się od słowiańskiego słowa „treba” oznaczającego ofiarę pogańską. W okresie wczesnego średniowiecza powstał w północno-wschodniej części obecnego miasta gród obronny z podgrodzem. W XII w. osada miała już charakter rzemieślniczo-handlowy. W latach 1200-1240 miasto należało do księżnej Anastazji córki Mieszka Starego, wdowy po księciu pomorskim Bogusławie I. W 1224 r. księżna Anastazja przekazała swoją siedzibę - zamek i wsie okoliczne zakonowi żeńskiemu norbertanek. Pierwsza fundacja duńskich norbertanów w Białobokach pod Trzebiatowem w 1180 r. nie powiodła się, wznowiono ją w 1208 r., sprowadzając norbertanów z Mariengarten we Fryzji. W tym też roku biskup kamieński (ziemia trzebiatowska leżała na granicy posiadłości biskupstw kamieńskiego i kołobrzeskiego) wystawia dokument na pobieranie dziesięciny z ziemi trzebiatowskiej – „de terra Trebetow”. Fundatorzy obydwu zgromadzeń wyposażyli je bogato w rozległe dobra, zaludniane osadnikami z Nadrenii i Saksonii. Tak więc kolonizacja niemiecka dotarła na ziemię trzebiatowską w XIII wieku, a wybitną rolę w popieraniu jej miały klasztory. W 1277 r.

Trzebiatów uzyskał prawa miejskie na prawie lubeckim. Na podstawie tego dokumentu można stwierdzić, że Trzebiatów był ośrodkiem zorganizowanego politycznie i gospodarczo obszaru, na którym obok władzy książęcej rozwijała się własność i władza zakonna. Na mocy aktu nadania praw miejskich miasto wraz z jego prawami i dochodami zostało podzielone na połowę pomiędzy książętami Barnimem I i Bogusławem III a opatem Tomaszem z klasztoru w Białobokach. W 1287 r. Trzebiatów uzyskał przywilej wolnej żeglugi na Redze. Handel zbożem i innymi towarami spławianymi rzeką do portu w Regoujściu odegrał istotną rolę w rozwoju gospodarczym miasta i ziemi trzebiatowskiej. Za pomoc księciu Bogusławowi w bitwie przeciw Brandenburgii pod Stargardem w 1283 r. miasto dostało prawo odbijania pieczęci w czerwonym wosku, co było wielkim wyróżnieniem. W 1303 r. książę nadał miastu prawo składu, a w 1309 prawo połowu ryb na Bałtyku. Od tej pory wszystkie przepływające przez miasto statki były zatrzymywane, a towar przez jakiś czas wystawiony na sprzedaż. Rodziło to nieodmiennie konflikty z Gryficami, które konkurowały z Trzebiatowem. Przyznany wówczas Trzebiatowowi port Regoujście znajdował się przy dawnym ujściu Regi do Bałtyku przez jezioro Resko Przymorskie. W 1456 r. Kołobrzeżanie napadli na Regoujście i zatopili zakotwiczone u ujścia Regi statki z kamieniami. To wydarzenie unieruchomiło port, a szalejące sztormy dokończyły dzieła zniszczenia. W 1457 r. mieszczanie przekopali nowe łóżysko dla Regi w okolicach dzisiejszego Mrzeżyna, wyprowadzając ujście rzeki 3 km na zachód od starego - powstał tam port handlowy. Niestety i on uległ zniszczeniu w 1497 roku, kiedy to silny sztorm zatopił statki zakotwiczone na Redze. Jednak samo Mrzeżyno istniało dalej jako port rybacki, a potem kąpielisko. W 1787 r. zbudowano tu słynny żaglowiec „Marie Charlotte” wartości 13 tys. dukatów.

Prace regulacyjne biegu rzeki, mające na celu ułatwienie żeglugi, prowadzono też w sąsiedztwie Trzebiatowa. Prawdopodobnie po otoczeniu miasta murami obronnymi (ok. 1337 r.) przekopano kanał zwany środkowym (wzdłuż wschodniego odcinka murów, skracając żeglugę w zakolu Regi. W XIV w. wykopano kanał zwany młyńskim (obecnie Młynówka) biegnący od koryta Regi na południe miasta do wyspy młyńskiej. Służył on wzmocnieniu obronności miasta oraz spiętrzeniu wody przy młynach. Młyny nad kanałem młyńskim funkcjonowały do XX w.

W 1534 r. odbył się sejmik stanów pomorskich w Trzebiatowie (w kaplicy szpitalnej św. Ducha), który uchwalił oficjalne ustanowienie reformowanego kościoła luterańskiego na Pomorzu Zachodnim. Majątki i inne dochody klasztorne i kościelne przekazano książętom pomorskim. Na ziemiach należących do klasztoru norbertanów w Białobokach utworzono domenę zarządzającą. Dobra żeńskiego klasztoru zostały włączone do domeny białobockiej w 1573 r.

W spisach dóbr książęcych, sporządzonych w trakcie ich wizytacji w 1628 r. w domenie książęcej odnotowano 14 wsi. Do miasta Trzebiatowa należało 10 wsi. Okres reformacji zbiegł się z ogólnym rozkwitem gospodarczym ziem Pomorza Zachodniego i rozwoju handlu morskiego Trzebiatowa. Kupcy trzebiatowscy w 1577 r. dysponowali 20 statkami. Handlowali zbożem, mąką, piwem, chmielem, solą, rybami z Lubeką, Gdańskiem, Kopenhagą, Stralsundem, portami Bornholmu, Gottlandii i Anglii.

Trzebiatów był silnym ośrodkiem handlowym należącym do Hanzy wraz z takimi miastami jak Kraków, Kołobrzeg, Królewiec czy Stargard. W okresie wojny trzydziestoletniej miasto tak jak cała Europa ucierpiało bardzo i podupadło. Do roku 1648 miasto należało do Księstwa Zachodnio-Pomorskiego, potem na mocy traktatu westfalskiego przeszło w ręce Brandenburgii, a w 1720 roku Prus. Od tej chwili Trzebiatów żył jako jedno z wielu nie liczących się miasteczek Pomorza.

Zniszczenia wojny 30-letniej stopniowo likwidowano od początku XVIII w. Następuje wtedy powolna odbudowa miasta Trzebiatów. Początek XVIII w. wiąże się również z reformami społeczno-agrarnymi w państwie pruskim (w granicach którego znajdowała się ziemia trzebiatowska), polegającymi na stopniowym uwalnianiu chłopów z pańszczyzny i ich uwłaszczaniu.

Istotny wpływ na zakres reform we wsiach ob. gminy Trzebiatów miało to, że w zdecydowanej większości były one własnością państwową (domeny). Zmiany stosunków społeczno-gospodarczych na terenie Pomorza Zachodniego udało się zrealizować przede wszystkim we wsiach domenalnych (proces ten był znacznie spowolniony we wsiach szlacheckich, które jednostkowo występowały w okolicach Trzebiatowa). W okresie XVIII w. zauważalny jest proces przyznawania praw własności głównie dużych gospodarstw sołtyśkich.

Okres wojen napoleońskich – kolejnego wielkiego konfliktu zbrojnego w Europie – zaznaczył się też na Pomorzu Zachodnim. Z jednej strony przyniósł ogromne zniszczenia, a z drugiej strony przyczynił się do intensyfikacji przemian społeczno – gospodarczych. Przyspieszony został proces przekazywania chłopom prawa dziedzicznego użytkowania zajmowanych gospodarstw a następnie nadawania im prawa własności. Przejmowanie gospodarstw przez chłopów na własność w większości wsi ziemi trzebiatowskiej przeprowadzono do połowy XIX w.

W wyniku reform administracyjnych, przeprowadzonych w królestwie pruskim na początku XIX w., Trzebiatów z okolicą znalazł się w granicach powiatu gryfickiego i tak pozostawał do 1945 roku, a po wojnie podlegał władzy powiatowej w Gryficach – do 1975 r.

Istotne znaczenie dla rozwoju gospodarki w 2 połowie XIX w. miała budowa nowoczesnej sieci komunikacyjnej, łączącej Trzebiatów i okolice z innymi regionami państwa niemieckiego. W 1852 r. oddano do użytku szosę z Trzebiatowa na południe, przez Gryfice i Płoty. W 1882 roku połączenie miasta linią kolejową ze Szczecinem i Kołobrzegiem. W 1906 r. linię wąskotorową łączącą Trzebiatów z Gryficami przez Dargosław. W 1912 r. drugą wąskotorówkę na linii Niechorze – Trzebiatów – Mrzeżyno - co ożywiło trochę gospodarkę. W 1910 roku w mieście mieszkało 8484 mieszkańców. Rząd pruski rozważał pogłębienie dolnego odcinka Regi aż do Trzebiatowa i wybudowanie portu w Mrzeżynie, ale plany te nigdy nie zostały zrealizowane.

Tak więc miasto handlowe musiało z czasem wprowadzić w swoje mury funkcję rolniczą, do której w ogóle nie było przystosowane. Okoliczne wsie mają w przewadze średniowieczną metrykę. Były one własnością zakonną lub miejską, dlatego brak tu siedzib rodowych, założeń pałacowo-ogrodowych. Charakterystyczna dla architektury wiejskiej na tym terenie jest zagroda saksońska: dom cofnięty w głąb działki, równolegle do drogi, z dwoma

budynkami gospodarczymi, umieszczonymi symetrycznie, po obu bokach, pod kątem prostym do domu.

Istotnym czynnikiem dla rozwoju miasta był wzrost zainteresowania miejscowościami nadmorskimi, dający się zauważyć już od połowy XIX w. W Mrzeżynie – dotychczas wsi rybackiej – powstają domy dla kuracjuszy, a w 1868 r. buduje się przystań dla łodzi służących letnikom. Rozwój morskich kurortów w okolicach Trzebiatowa w okresie międzywojennym aktywizuje miasto. Rozbudowane zostały wówczas przedmieścia gryfickie i kołobrzeskie. Powstaje również nowa zabudowa Mrzeżyna i Rogowa.

Zakończenie II wojny światowej przyniosło zasadnicze zmiany. W miejsce wysiedlonej ludności niemieckiej już w latach 1945 – 1946 przybywają osadnicy z Polski Centralnej i zza Bugu. Brak wielkich majątków junkerskich na tym terenie ochronił je przed powstaniem państwowych gospodarstw rolnych, które w większości wsi pomorskich spowodowały degradację zastanej zabudowy i tradycyjnych układów przestrzennych wsi, sięgających korzeniami średniowiecza.

Znaczącym faktem w rozwoju przed i powojennym Trzebiatowa było stacjonowanie w samym mieście i w jego okolicy dużych jednostek wojskowych. Miało to zarówno dodatni wpływ na miasto, dając mu bodziec gospodarczy do rozwoju, jak i ujemny ograniczając funkcje gminy i miasta. Dziś sytuacja radykalnie zmienia się, zamknięte tereny wojskowe są przekazywane miastu. Jest to pozytywne, gdyż miasto odzyskuje swoje naturalne zaplecze. Jednocześnie regres rolnictwa powoduje pilną potrzebę przesądzenia o przyszłym użytkowaniu i zagospodarowaniu dużych obszarów

8.5 Charakterystyka zasobów kulturowych i stanu zachowania

Większość układów ruralistycznych - za wyjątkiem Chełma Gryfickiego i Wlewa, zachowało się w formie pozwalającej na odczytanie nawarstwień historycznych krajobrazu. Średniowieczne układy lokacyjne były w małym stopniu zmieniane przez osadnictwo kolonizacyjne i lokowanie folwarków. Czasy współczesne również „oszczędziły” wsie trzebiatowskie – PGR-y nie miały tu oparcia w wielkiej własności ziemskiej, stąd osiedla bloków mieszkalnych powstały w niewielu wsiach, często w dużym oddaleniu od wsi macierzystej (Trzebusz, Gołańcz). W ciągu rozwoju miejscowości wymianie ulegała przede wszystkim zabudowa wsi, tak że większość obiektów pochodzi z XIX i XX wieku. Szczególnie charakterystyczna dla obszaru gminy zabudowa ryglowa już nie dominuje w krajobrazie, choć nadal w dużym stopniu go współtworzy. Wyludnianie się wsi, upadek funkcji rolniczej i zmiana technologii produkcji oraz brak w powszechnej sprzedaży elementów budowlanych odpowiednich do stosowania w obiektach historycznych w największym stopniu przyczyniają się do degradacji krajobrazu kulturowego wsi.

Zestawienie tabelaryczne zasobów kulturowych wsi obrazuje zasób i stan jego zachowania zapisany w „Studium krajobrazu kulturowego gminy Trzebiatów” (E.Szerniewicz-Kulesza, 1997).

8.6 Rozwój układu urbanistycznego Trzebiatowa

Pierwsze wzmianki o warownym grodzie Tribetov - Trzebiatów pochodzą z 1180 roku, późniejsze z 1208 r mówią o terra Tribetov. Gród ten powstał na wzniesieniu w zakolu rzeki Regi, a obok niego rozwinęła się osada rzemieślniczo- targowa. W roku 1277 osada otrzymała z rąk książąt pomorskich Barnima I i Warcisława III prawa miejskie oparte na prawie niemieckim. Brak przekazów o uposażeniu miasta związanym z lokacją, wiadomo, że nadania ziemskie były znaczne i dzielone pomiędzy miasto i pobliski klasztor Norbertanów. W 1281 roku potwierdzono prawa miejskie oparte na zmienionym prawie lubeckim (mieszkańcy otrzymali wolności celne i uprawnienia handlowe).

Rega stanowiła ważny wodny trakt handlowy, przez miasto przechodziła droga lądowa łącząca Kołobrzeg ze Szczecinem, Stargardem i Gryficami.

Od XIII do XVIII wieku Trzebiatów rozwijał się jako miasto obronne, portowe o intensywnej parcelacji działek, pełniąc w regionie rolę wiodącego, wielofunkcyjnego ośrodka (porównywalnego z Koszalinem), osiągając pod koniec wieku liczbę 3.387 mieszkańców (A.Biranowska-Kurtz. Szczecin 1982).

Obszar miasta w granicach średniowiecznych fortyfikacji wynosił 35 ha. Miasto uzyskało regularny układ szachownicowy o regularnych kwartałach podzielonych na wąskie, głębokie działki zabudowane od frontu murowanymi kamienicami, ustawionymi szczytami do ulicy. Dwa kwartały zostały przeznaczone pod budynki użyteczności publicznej: ratusz i kościół, trzeci zajęty został przez zamek. Rynek o wymiarach 94x104 m został przesunięty ze środka założenia w kierunku południowo-zachodnim. Drugi miejski plac, być może targowy, powstał przed terenem zamkowym (dzisiejszy plac Zjednoczenia). W latach 1299-1337 miasto otoczono murami obronnymi z kamienia i cegły. Początkowo do miasta prowadziły dwie bramy: Gryficka i Kołobrzaska z przedbramiami, strzegące przedmieści. Od 1550 wymienia się bramę Łaziebną (Badstüber), a w 1784 r Brüggemann mówi o bramie Żeglarskiej. Obrzeżne kwartały zabudowy były znacznie węższe, a od murów obronnych oddzielała je wąska uliczka.

Ważniejszymi budowlami w mieście były:

1. Pałac - najprawdopodobniej powstał w miejscu wczesnośredniowiecznego grodu. Na terenie będący początkowo własnością zakonu norbertanek usytuowano klasztor, który od 1679 sukcesywnie przebudowywano na siedzibę książęcą. Kościół poklasztorny pod wezwaniem św. Mikołaja i trójskrzydłowy pałac spłonęły w 1679 roku. Kilkakrotnie niszczone i odbudowywany budynek pałacu obecnie odremontowany pełni funkcję ośrodka kultury.
2. Ratusz – najstarsza część budynku pochodzi z I. połowy XV w., jego pierwotna forma uwidoczniła jest na widoku panoramy miasta dzieła Lubinusa. Po pożarze w 1679 roku ocalałą gotycką część ratusza włączono w trójskrzydłowe założenie barokowe. Obecnie zakończono remont obiektu, który nieprzerwanie od wieków pełni rolę „Palazzo Municipale”. W trakcie prac rewaloryzacyjnych nie zdecydowano się na uwidocznienie gotyckich elementów obiektu i odtworzenie średniowiecznej zabudowy towarzyszącej (T.Balcerzak. Poznań 2001). Przed wojną w Ratuszu mieściło się muzeum miasta.
3. Kościół pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny – gotycka fara, w literaturze przyjęto

lata 1303-1370 jako okres powstania świątyni; kaplica i zakrystia pochodzą z XV w. Prawdopodobnie kościół powstał w miejscu wcześniejszej świątyni, wzmiankowanej w 1180 i 1228 roku. Trzynawowa budowla z wieżą i zakrystią wzniesiona z cegły ceramicznej reprezentuje model, który na terenie Księstwa Pomorskiego rozpoczęto realizować w końcu XIII w. w farach: w Kołobrzegu, Stargardzie Szczecińskim i Gryficach (K.Kalita-Skwirzyńska. Poznań 2000). Nie zachowała się współcześnie zabudowa mieszczańska zlokalizowana w sąsiednich kwartałach przylegających do działki kościoła, przez co znacznie zmieniła się jego ekspozycja w mieście.

4. Kaplica i szpital św. Ducha – kościół domus sen ecclesia sankti Spiritus wymieniany jest w źródłach już w 1309 r. Szpital założony został w kwartale przy Bramy Gryfickiej. Do dziś przetrwała tylko kaplica, z połowy XV, która w 1720 r była wykorzystywana jako magazyn soli, a od 1902 r aula szkoły gospodarczej. W kaplicy widniał niegdyś na szczycie napis, mówiący o tym, że w 1534 roku miało tu miejsce podpisanie uchwały sejmku w sprawie wprowadzenia reformacji.
5. Kaplica i szpital św. Jerzego – wspomniany w dokumencie z 1307 roku pod nazwą domus leprosorium (dom dla trędowatych), zlokalizowane na przedmieściu kołobrzesckim, przy stawie św. Jerzego. Do dziś z całego założenia przetrwała jedynie wzniesiona w XV w. kaplica, w okresie międzywojennym adaptowana na przytułek, a później na mieszkanie.
6. Kaplica i szpital św. Gertrudy – założone na przedmieściu gryfickim w XIV w. dla ubogich i pielgrzymów. Budynki szpitalne wzniesione w konstrukcji ryglowej zostały zniszczone w XVII w. Kaplicę w 1898 r. adaptowano na kaplicę pogrzebową, służącą założonemu w pobliżu cmentarzowi miejskiemu. Obecnie pełni funkcję kościoła obrządku bizantyjsko-ukraińskiego.
7. Młyny – na rycinie Lubinusa widnieją dwa młyny: w pobliżu Baszty Kaszanej i przed Bramą Kołobrzeską. Obydwa obiekty nie zachowały się do dziś.
8. Mennica – najstarszy zapis o istnieniu mennicy pochodzi z 1299 roku, lokalizacja nieznana. Miasto miało od XIV w prawo bicia własnej monety.
9. Cegielnia – przekazana na rzecz miasta przez klasztor norbertanek w 1307 roku (być może znajdowała się nad Regą).

Lubinus narysował w 1618 roku panoramę Trzebiatowa od strony południowo-wschodniej, z odgałęzieniami Regi i kościołem w Wyszku na pierwszym planie. Miasto otoczone jest pełnym pierścieniem murów, zza których widać zabudowę mieszczańską ustawioną szczytowo wzdłuż ulic. W panoramie wyraźnie dominuje bryła fary miejskiej oraz bramy miejskie, Baszta Kaszana. W tym czasie miasto upadała ze względu na zniszczenie portu w Regoujściu funkcja portowa Trzebiatowa, natomiast silnie rozwijała się funkcja rolnicza. Miasto wykształciło właściwie trzy przedmieścia: gryfickie, kołobrzesckie i „warowny gród” na wyspie w ramionach Regi. W dwóch pierwszych powstały zespoły stodoł. Pomiar katastralny miasta z 1730 roku wykazał postępującą parcelację przedmieść.

W XVIII wieku rozpoczęto likwidację fos i obwałowań miejskich, przekształcając je w ogrody. Miasto rozbudowywało nadal przedmieścia, przeznaczając pod parcele coraz to nowe tereny. Na Starym Mieście zabudowa znacznie zagęszczała się w obrębie parcel, tworząc

podwórka – studnie. W 1802 roku radzie miejskiej odebrano 10 wsi, przez co znacznie ograniczono finanse miasta. W miejsce funkcji rolniczej w mieście rozwinęła się funkcja militarna - w latach 1808 -1811 Trzebiatów został wybrany na siedzibę marszałka wojsk pruskich Blüchera.

Przed I wojną światową Trzebiatów liczył 8500 mieszkańców i był ośrodkiem handlowym regionu rolniczego z niewielkim przemysłem (meblarskim, skórzanym, budowlanym). W okresie międzywojennym funkcja militarna miasta i jego otoczenia rozwinęła się jeszcze bardziej: zlokalizowano tu szkołę oficerską, szpital wojskowy (w Jarominie), jednostkę wojskową w Rogowie i na zachód od Mrzeżyna. W 1939 roku ludność Trzebiatowa wynosiła 10 900 mieszkańców.

W wyniku działań wojennych Trzebiatów został zdobyty w marcu 1945 roku przez 6. Brygadę Artylerii Lekkiej 2. Dywizji Artylerii wojska Polskiego i wojska radzieckie I. Frontu Białoruskiego. W czasie walki zniszczeniu uległa część zabudowy miejskiej, zwłaszcza w zabytkowym śródmieściu. Rozmiar zniszczeń w porównaniu z innymi miasteczkami był nieznaczący, zachowały się wszystkie ważniejsze obiekty architektury użyteczności publicznej oraz mury miejskie. Znacznie dotkliwsze straty w zabudowie miejskiej spowodowane zostały zaniedbaniami i rozbiórkami dokonanymi w latach powojennych.

W roku 1955 cały obszar starego miasta w granicach murów obronnych został wpisany do rejestru zabytków. Dopiero w roku 1963 powstało studium historyczno-urbanistyczne (Z.Radacki) w Pracowni Dokumentacji Historycznej PKZ w Szczecinie. W 1967 roku przystąpiono do realizacji zabudowy plombowej, dostosowanej skalą i gabarytami do zabudowy historycznej, ale zrealizowano zaledwie 5 budynków. Następne realizacje nowej zabudowy mieszkaniowej na starym mieście, powstającej w latach 70-tych, w znacznym stopniu naruszyły zabytkową strukturę tkanki miejskiej. Dzięki pracy i staraniom środowiska konserwatorskiego, a głównie prof. S. Latoura, doprowadzono do uznania wybitnych wartości zabytkowych zespołu staromiejskiego w Trzebiatowie i przystąpienia do systematycznych prac rewaloryzacyjnych.

W 1996 roku Trzebiatów został włączony do programu Ministerstwa Kultury i Sztuki „Ratowanie miasteczek historycznych”.

8.7 Merytoryczne uzasadnienie ochrony kompozycji przestrzennej miasta

W kompozycji układu przestrzennego i architekturze miasta dominują formy historyczne, stanowiące świadectwa historii i rozwoju przestrzennego miasta od średniowiecza po początek XX wieku. Całość zespołu miejskiego Trzebiatowa ma ponadlokalną wartość zabytkową. Elementy historycznego układu przestrzennego Trzebiatowa stanowiące o znaczących walorach zabytkowych miasta to:

- Stare Miasto - obszar średniowiecznego miasta lokowanego na prawie lubeckim (1277) otoczonego murami obronnymi (1299 – 1309), z dominującą bryłą kościoła NMP (1303-1370) i ratuszem (1 poł. XV w., 1701), sytuowanym centralnie na czworobocznym rynku oraz licznie zachowaną zabudową mieszczańską (od XV po pocz. XX w.),
- Białoboki – teren dawnego klasztoru norbertanów, na którym powstała zabudowa zagrodowa (ul. Morska),

- Wyszaków – nad Regą (pomiędzy rzeką a torami kolejowymi) pierwsze miejsce lokalizacji klasztoru norbertanek (1224) przeniesionego w 1286 r. do Trzebiatowa, w XV w. zbudowano tu kościół (ob. ruina) i założono cmentarz,
- Przedmieście Kołobrzesckie – rozwinięte wzdłuż ul. Kołobrzesckiej, z kaplicą św. Jerzego (XV w.), XIX/XX-wieczną zabudową mieszkalną i gospodarczą oraz cmentarzem ewangelickim na zamknięciu przedmieścia,
- Przedmieście Gryfickie – rozwinięte wzdłuż ul. II Pułku Ułanów i Zagórskiej w kierunku wyjazdu na Gryfice, z gotycką kaplicą św. Gertrudy (XV w.), zespołem budynków dawnej szkoły grenadierów z przełomu XIX/XX w., parkiem miejskim, oraz XIX/XX-wieczną zabudową mieszkalną i gospodarczą,
- trakt do dworca – zabudowa ul. Dworcowej z mostem nad Regą,
- zespół zabudowań i urządzeń elektrowni wodnej na Redze,
- zespół koszar przy wjeździe do miasta od strony Gryfic, dawna szkoła oficerów wojsk chemicznych
- kolej normalno- i wąskotorowa opasująca miasto od wschodu i północy,
- Jaromin – XIX/XX-wieczne założenie szpitalne (dawny i obecny ośrodek dla umysłowo chorych).

8.8 Cele i kierunki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego (wykaz obiektów proponowanych do ochrony)

8.8.1 Podstawy ochrony konserwatorskiej

Zadaniem ochrony konserwatorskiej jest zachowanie, utrwalanie oraz rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego miasta oraz substancji budowlanej.

Kompozycja przestrzenna miasta i licznie zachowana zabudowa o walorach zabytkowych posiadają wartość dobra kultury, co zobowiązuje do ich ochrony i właściwego utrzymania.

Formalne i prawne zasady ochrony reguluje ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) i zgodnie z cytowaną ustawą:

1. ochronie prawnej podlegają: **zabytki nieruchome, zabytki ruchome, zabytki archeologiczne, jak również mogą to być nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej;**
2. celem ochrony **zabytków** jest ich zachowanie, należyte utrzymanie oraz społecznie celowe wykorzystanie przez ich udostępnianie dla celów naukowych, dydaktycznych i wychowawczych,
3. ochrona **zabytków** polega na ich zabezpieczaniu przed zniszczeniem i dewastacją oraz na opracowaniu dokumentacji naukowej, ewidencji i ich rejestracji, opartej na zasadach naukowych, co dotyczy zarówno pojedynczych obiektów jak i założeń przestrzennych,
4. obowiązkiem organów państwowych i samorządowych i in. właścicieli /użytkowników jest dbałość o **zabytki** i podejmowanie działań ochronnych, a także uwzględnianie zadań ochrony zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego i w budżetach gminy,

5. wszystkie prace i roboty przy zabytkach i w granicach stref ochrony konserwatorskiej wolno prowadzić tylko w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (WKZ),
6. bez zezwolenia WKZ zabytków nie wolno przerabiać, odnawiać, rekonstruować ani dokonywać innych zmian dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
7. właściciel /użytkownik obiektu zabytkowego zobowiązany jest dbać o jego zachowanie, a w szczególności: zabezpieczyć przed zniszczeniem i dewastacją, niezwłocznie zawiadomić WKZ o wydarzeniach mogących mieć ujemny wpływ na stan i zachowanie zabytku, zawiadomić WKZ w ciągu 1 miesiąca o przeniesieniu własności zabytku (obektu budowlanego, terenu), przekazaniu w najem, dzierżawę, wieczyste użytkowanie.

Zasady ochrony konserwatorskiej obiektów i obszarów zabytkowych winny być przestrzegane przy:

- opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego,
- opracowywaniu planów realizacyjnych,
- opracowywaniu projektów architektonicznych,
- wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- wydawaniu decyzji dot. gospodarki terenami i podziałów własnościowych,
- wydawaniu decyzji dot. sposobu użytkowania i eksploatacji obiektów zabytkowych.

Formami ochrony zabytków zgodnie z ww. ustawą są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej

Merytoryczne i strategiczne cele ochrony zabytków za teren gminy Trzebiatów zostały zawarte w Gminnym programie opieki nad zabytkami na lata 2009-2013 (opracowanym przez W.G.Witek, Pracownia Autorska Dokumentacji Konserwatorskiej, 2008r)). Program opieki nad zabytkami łączy w sobie cele ochrony dóbr kultury z celami społecznymi i gospodarczymi rozwoju gminy. Zgodnie z art. 87 ustawy o zabytkach i opiece nad zabytkami program ma na celu:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych gminy wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych;
- wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

8.8.2 Obszary **wskazane do ochrony**

Dla ochrony wartości kulturowych krajobrazu opracowano **systemu ochrony krajobrazu kulturowego**, który jest podstawą ochrony obszarowej (na wzór **Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych ESOCh**). W Planie zagospodarowania województwa zachodniopomorskiego (przyjętego Uchwałą Nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 roku), system zawiera następujące kategorie i **elementy ochrony obszarów**:

PK parki kulturowe: PK41 „Trzebusz”

OKK obszary kulturowo krajobrazowe: OKK12 „Dolina Regi”, OKK19 „Rewalska wąskotorówka”, OKK30 „Zachodniopomorski Pas Nadmorski”

PH pomniki historii: PH5 założenie staromiejskie w Trzebiatowie

Rp obszarowe wpisy do rejestru zabytków: Rp4 „Gosław” Rp9 „Mrzezyno”,

• **Park Kulturowy (PK)**

Forma ochrony wyróżniających się krajobrazowo i kulturowo terenów, na których znajdują się zróżnicowane bądź jednorodne pod względem historyczno-architektonicznym dobra kultury, posiadające wyrazistą tożsamość, wraz z otaczającym krajobrazem geograficzno-przyrodniczym. Parki kulturowe proponuje się ustanowić w celu ochrony zabytkowych form i treści krajobrazu kulturowego tożsamego dla pejzażu regionu, zintegrowanego ze środowiskiem przyrodniczym.

Na terenie PK powinny obowiązywać rygory ochrony krajobrazu i zespołów zabudowy oraz zagospodarowania terenu stanowione w programie ochrony. Program ochrony parku jest integralną częścią planu regionalnego i jest wiążący dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowości.

Ochrona, konserwacja i rewaloryzacja krajobrazu wewnętrznego oraz zewnętrznego PK winny opierać się na następujących założeniach:

- utrzymanie sieci osadniczej; zakaz nowej zabudowy poza obrębem tradycyjnych niw siedliskowych; wskazana reaktywacja wyludnionych miejscowości i opuszczonych siedlisk;
- utrzymanie w miejscowościach układu ulic i placów z zachowaniem ich przebiegu, przekrojów, nawierzchni, pierwotnych linii rozgraniczających i linii zabudowy;
- utrzymanie i odtworzenie historycznych podziałów parcelacyjnych;

- utrzymanie istniejącej zabudowy o wartości historycznej lub lokalnej-kulturowej oraz zachowanych elementów zagospodarowania terenu w dobrym stanie technicznym, funkcjonalnym oraz estetycznym;
- nowa zabudowa powinna być lokalizowana w granicach historycznych układów, na siedliskach pustych i porzuconych;
- dopuszcza się nową zabudowę w gabarytach i na lokalizacji zabudowy dotychczasowej w nawiązaniu do usuniętej lub w oparciu o typ zabudowy regionalnej;
- utrzymanie i wyeksponowanie układów komponowanej zieleni parków, cmentarzy i obsadzeń przydrożnych.

PK41 „Trzebusz”

- Zasięg proponowanego obszaru ochrony

Obszar całej wsi rozciągającej się od nasypu dawnej kolejki wąskotorowej na południowym-wschodzie do cmentarza na północno-zachodnim krańcu, zamknięty od północnego-wschodu i południowego-zachodu drogami zagminnymi.

- Charakterystyka krajobrazu kulturowego

Wieś położona w obrębie postulowanego Parku Krajobrazowego Doliny Rzeki Regi, w odległości 4 km od nurtu rzeki, 6 km od wybrzeża Bałtyku, 5 km od miasta Trzebiatów. Zachowane zostało rozplanowanie wsi o średniowiecznym rodowodzie. Jest to duża wieś placowa z obszernym wrzecionowatym nawsiem. We wschodniej części nawsia posadowiono w XV w. kościół orientowany, przy którym założono cmentarz otoczony kamiennym murem (XVI w.). Pierzeje ulic wokół nawsia zwarcie wypełnia zabudowa siedlisk chłopskich. Zabudowa siedlisk prezentuje typ charakterystyczny dla okolic Trzebiatowa - zamknięty czworobok ze stodołą z przejazdem zamykającą zagrodę od strony ulicy. Budynek mieszkalny ustawiany kalenicowo w głębi siedliska. Ta forma zagrody wywodzi się z tradycji zamkniętej zagrody typu frankońskiego, rozpowszechnionej na obszarze pasa nadmorskiego w XVIII i początku XIX w. Podczas gdy w większości wsi w XIX w. następowały przekształcenia w tradycyjnym rozplanowaniu zabudowy siedliska (przemieszczenie chałupy na front), to w Trzebuszu historyczna forma była kontynuowana konsekwentnie do XX w. I tak w zagrodach w zachodniej części wsi murowane stodoły bramne pochodzące z 1. ćwierci XX w. tradycyjnie zamykają front siedliska. We wschodniej części wsi zachowała się starsza zabudowa - stawiane w ryglowej konstrukcji stodoły pochodzą z połowy XIX w. W całej wsi najliczniej występującą formą zabudowy mieszkalnej jest duża chałupa siedmio-dziewięcioosiowa przykryta wysokim dachem z naczółkami (pierwotnie ryglowa, obecnie w większości murowana). Ulica na wschód od nawsia obsadzona jest obustronnie wiekowymi lipami. Na ulicach wsi zachował się XIX-wieczny bruk (wyprofilowany z obustronnymi rynsztokami), kamienne posadzki (z zagłębionymi, brukowanymi gnojownikami) posiada też większość podwórek. Na kilku podwórkach zachowały się żeliwne pompy. Przed 1890 r. na zachód od zabudowań założono cmentarz. Liczba gospodarstw i odpowiadająca im ilość siedlisk, udokumentowana w XIX-wiecznych źródłach kartograficznych została niewiele niezmieniona do czasów obecnych. Zachowanie

rozplanowania wsi, układu zagród i form zabudowy z nawarstwieniami historycznymi kwalifikuje Trzebusz do objęcia ochroną rezerwatową.

- Charakterystyka archeologiczna

Na gruntach wsi zlokalizowanych jest 8 stanowisk archeologicznych, na których zarejestrowano pozostałości z następujących okresów;

kultura łużycka 2

okres rzymski 1 cmentarzysko

okres starożytny 1

okres wczesnośredniowieczny 2

okres średniowieczny 4

Rozrzut stanowisk bardzo duży, rozciągnięty na długości ca 3 km po osi E-W. Istotniejszym jest tutaj cmentarzysko rzymskie (5/16-12) położone jednak ca 1,6 km na SW od środka wsi.

- Zarys dziejów

Pierwsza wzmianka o wsi Trzebusz (Tribuis, Tribuse) pochodzi z 1180 r., wymieniana została wśród wsi przekazanych przez księcia Kazimierza I klasztorowi premonstratów w Białobokach koło Trzebiatowa. W posiadaniu zakonników była do czasów Reformacji. Z 1594 r. pochodzi informacja o parafii w Trzebuszu. Od połowy XVI w. wieś występuje w dobrach książęcych. W dokumentach z wizytacji wsi książęcych z 1628 r. zanotowano wieś z 63 łanami, karczmą, a wśród mieszkańców był 1 pasterz i trzech rękodzielników. W 1804 r. zarejestrowano we wsi 34 gospodarstwa, w tym 2 gospodarstwa sołtysie, 19 pełnych chłopskich, 2 połówkowe i 11 zagrodniczych. Zabudowa wsi, w której mieszkało 780 osób, składała się wówczas z 72 budynków mieszkalnych i około 120 gospodarczych. Funkcjonowała szkoła dwuklasowa. Przy wsi był wiatrak (koźlak) i cegielnia (nie istnieją). W 1845 r. zbudowano dom wdów po pastorach (nie istnieje). W 1912 r. Trzebusz otrzymał połączenie kolejką wąskotorową z Trzebiatowem i Mrzeżynem (nieczynna, pozostał czytelny przebieg). W tym też czasie postawiono budynek nowej szkoły. Po 1945 r. wieś zasiedlono osadnikami (wojskowi, ludność z Polski Centralnej i zza Buga). Utrzymany został charakter wsi chłopskiej.

- Charakterystyka zabudowy

Mieszkalna - najstarsze chałupy datuje się na początek 1. połowy XIX w. (nr 50, 51). Stawiane w konstrukcji ryglowej, parterowe, szerokofrontowe, z siedmio-dziewięcioosiowym frontem, sienią na przestrzał, przykryte wysokim dachem naczółkowym, pokrytym łupkiem (jeszcze licznie zachowany). Późniejsze domy murowane (koniec XIX w.) posiadają tę samą formę.

Gospodarcza – najstarsze zachowane stodoły zbudowano ok. połowy XIX w. (z 1864 r. pochodzą stodoły nr 1,2), w konstrukcji ryglowej (z ceglany wypełnieniem), dwuklepekowe, z odrębnym przejazdem bramnym i furtą dla pieszych. Murowane stodoły z 1. ćwierci XX w. są podobnie duże, dwuklepekowe, z przejazdem zwieńczonym łukiem koszowym.

Kościół – datowany na XV w., późnogotycki. Jednonawowy z pięciobocznie zamkniętym prezbiterium oraz południową kruchtą. Czas powstania kościoła sugeruje forma zachodniego szczytu zdobionego wąskimi ostrołukowymi blendami oraz konstrukcja murów. Mury nawy wzniesiono z kamienia (głazów narzutowych), a szczyt z cegły. Naroża prezbiterium wsparto

prostymi przyporami. Nawa i prezbiterium przykryte drewnianym stropem belkowym (XIX w.). W XVI/XVII w. w zachodniej partii nawy wbudowano emporę. W 1685 r. przy ścianie zachodniej postawiono wieżę, niewiele wyższą od dachu nad korpusem. Drewniana, czworoboczna, zwężająca się ku górze wieża, przykryta została wysmukłym hełmem ośmiobocznym. Wieża przesłoniła ceglany ostrołukowy portal. W XIX w. zmieniono formę okien, dobudowano zakrystię przy północnej ścianie.

- Cmentarze
  - przykościelny, założony w XV w. (?), otoczony kamiennym murem. Obecnie zlikwidowany, pozostał mur.
  - ewangelicki, XIX-wieczny (założony przed 1890 r.) na planie prostokąta, obsadzony głogami wzdłuż granic. Obecnie nieczynny.

- Zieleń komponowana

Starodrzew - aleja lipowa we wschodniej partii wsi.

- Zabytki ruchome

Wyposażenie kościoła – empora z renesansową balustradą, której płyciny obramione architektoniczną dekoracją wypełnia malarstwo (na desce) o tematyce biblijnej – datowane na XVI/XVII w. Dzwon (na wieży) z warsztatu Samuela Meiera w Kołobrzegu - 1784 r. Dwie wapienne płyty nagrobne z 1720 i 1731 r. Pozostałe wyposażenie ołtarz i ambona z końca XIX w.

• **Obszar Kulturowo Krajobrazowy (OKK)**

Dla wytypowanych w planie województwa obszarów kulturowo krajobrazowych przyjęto m.in. następujące zalecenia:

1. Ochrona walorów wskazanych obszarów kulturowo krajobrazowych, w tym zachowanie ich charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych w drodze łącznego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu i środowiska przyrodniczego.
2. Utrzymanie i eksponowanie otwarć krajobrazowych, punktów widokowych, miejsc ekspozycji wartościowych krajobrazów kulturowych i przyrodniczych.
3. Wykluczenie z lokalizacji inwestycji wielkokubaturowych, wielkoprzestrzennych, dominat wysokościowych obszarów zapewniających ekspozycję sylwetek historycznych jednostek osadniczych oraz dominant krajobrazowych.

OKK 12 „Dolina Regi”

Obejmuje obszary położone wzdłuż rzeki od jej źródeł do ujścia w Mrzeżynie. Łączy walory krajobrazowe (dolina, liczne zakola Regi) z bogatym historycznym zagospodarowaniem. Miasta położone nad Regą: Trzebiatów, Gryfice, Płoty, Resko, Łobez, Świdwin lokowane w XIII w. w naturalnie obronnych miejscach. Materialne świadectwa gospodarki związanej z rzeką: młyny, elektrownie wodne (w wymienionych miastach i zespół elektrowni Lisowo-Prusinowo).

OKK 19 „REWALSKA WĄSKOTORÓWKA”

Obejmuje obszary położone wzdłuż linii kolei wąskotorowej w granicach gmin: Gryfice, Trzebiatów, Karnice, Rewal. Linia doskonale wpisana w otaczający, zmienny krajobraz – od wysoczyzny morenowej przez pradolinę przybrzeżną aż po pas wybrzeża morskiego. Zachowane elementy techniczne linii oraz budynki stacyjne wpisane są do rejestru zabytków.

OKK 30 „Zachodniopomorski Pas Nadmorski”

Obejmuje obszary położone wzdłuż wybrzeża morskiego w granicach gmin: Będzino, Darłowo, Dziwnów, Kołobrzeg, Koszalin, Mielno, Międzyzdroje, Postomino, Rewal, Świnoujście, Trzebiatów, Ustronie Morskie, Wolin. Łączy najwyższe walory krajobrazowe – wybrzeże morskie z kulturowymi: porty rybackie, kurorty, historyczne układy miast. W części objęty ochroną prawną – Woliński Park Narodowy.

• Pomnik Historii (PH)

Pomnik historii to jedna z czterech form prawnej ochrony zabytków, ustanawiana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej specjalnym rozporządzeniem, na wniosek Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W treści prezydenckiego rozporządzenia wyszczególnia się cechy danego zabytku świadczące o jego najwyższej wartości, określa się precyzyjnie jego granice i zamieszcza schematyczną mapkę obiektu. Na terenie województwa zachodniopomorskiego statut pomnika historii ma Osiedle Katedralne w Kamieniu Pomorskim, oraz zespół średniowiecznych murów miejskich wraz z kościołem farnym w Stargardzie Szczecińskim. O uznanie za pomnik historii ubiega się Trzebiatów oraz Kołbach.

PH05 „Założenie Staromiejskie w Trzebiatowie”

Miasto wkomponowane w zakole rzeki Regi, z czytelnym średniowiecznym rozplanowaniem w obrębie częściowo zachowanych ceglanych murów obronnych, opasanych fosą, z klasycystycznym ratuszem, kryjącym relikty gotyckiej budowli, z gotycką farą oraz licznym zespołem mieszczańskich kamienic (od XV/XVI do XIX/XX w.). **Czytelny dobrze zachowany układ urbanistyczny wraz ze strefą ekspozycji w otwartym krajobrazie.**

• Obszarowe wpisy do rejestru zabytków (Rp)

Jest to proponowana w planie województwa forma ochrony zespołów urbanistycznych i ruralistycznych poprzez wpis do rejestru zabytków. Na terenie gminy plan wskazuje obszar **Rp4 „Gosław”** - zespół zabudowy wiejskiej i obszar **Rp9 „Mrzezyno”** - zespół zabudowy wojskowej.

W Studium wskazuje się na możliwość ochrony zabytkowych obszarów poprzez ustanawianie stref ochrony konserwatorskiej (obecnie możliwe to jest poprzez plan miejscowy) oraz strefy ingerencji Konserwatorskiej, które mogą służyć tworzeniu i realizacji programów rewitalizacji.

• Strefa Ochrony Konserwatorskiej (SOK)

Forma ochrony jednostek osadniczych o wartościach zabytkowych, posiadających cechy lokalne charakteryzujące historyczny rozwój przestrzenny regionu, czytelnie zachowane

historyczne układy, zespoły tradycyjnej zabudowy, dominanty historyczne o walorach lokalnych, egzemplifikujące cechy krajobrazu tożsame dla określonego regionu.

Działania w obrębie stref ochrony konserwatorskiej powinny zmierzać nie tylko do zachowania historycznej struktury, ale też do jej rewaloryzacji i powinny być regulowane szczegółowymi zapisami w planach zagospodarowania przestrzennego obejmujących całych obszar objęty strefą.

• Strefa Ingerencji Konserwatorskiej (SIK)

Forma ochrony ustanowiona w celu zapewnienia nadzoru konserwatorskiego nad historycznymi elementami kompozycji przekształconych jednostek osadniczych.

Działania w obrębie SIK powinny zmierzać do ochrony zachowanych elementów historycznego zagospodarowania wpisanych do rejestru zabytków lub ujętych w ewidencji konserwatorskiej przy jednoczesnym harmonijnym kształtowaniu krajobrazu współczesnego. Zadanie te należy realizować w trybie tradycyjnej działalności inwestycyjnej w oparciu o plan miejscowy i współczesne koncepcje projektowe, na zasadzie dobrej kontynuacji.

Tabela nr 22 Zestawienie miejscowości wraz z waloryzacją, wytycznymi i proponowanymi formami ochrony

	Miejscowość	Stopień waloryzacji	Wytyczne strefowe		Proponowane formy ochrony		Formy ochrony krajobrazu ESOCH
			strefowanie	zakresy i kierunki	ochrona miejscowości	ochrona obszarowa	
1.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	Białoboki	3	BK	D	SOK	PK2	NPKr
2	Bieczynko	4		D	SIK	PK2	OChKr
3	Bieczyno	4	AK	C2	SOK	PK2	
4	Chełm Gryficki	4		D	SIK	PK2	
5	Chomętowo	3	BK	C1	SOK		OChKr
6	Gąbin	2	BK	C2	SOK	PK2	ZP-Kr
7	Gołańcz	2	BK	B	SOK		
8	Gorzysław	4	K	C12	SOK	PK2	OChKr
9	Gosław	3	ABK	C2	SOK	PK2	
10	Jaromin	3	B,K		SOK		
11	Kłodkowo	3	ABK	C1	SOK	PK2	ZP-Kr
12	Lewice	4	BK	C2	SOK	PK2	ZP-Kr
3	Mirosławice	5	K	D	SIK	PK2	
14	Mrzeżyno	4	ABK	C3	SOK	PK2	NPKr
15	Nowielice	2	BK	B	SOK	PK2	NPKr
16	Roby	4	ABK	C2	SOK	PK2	NPKr
17	Rogowo	5	B	C1	SIK	PK2	NPKr
18	Rogozina	5		D	SIK		NPKr
19	Sadlenko	4		D	SIK		OChKr
20	Sadlno	3	ABKE	C2	SOK		NPKr
21	Siemdarżno	4	BK	C23	SOK		
22	Trzebiatów	2	ABKE	B/C2	PK14	PK2	OChKr
23	Trzebusz	2	ABK	A/B	RK2	PK2	NPKr
24	Warcisław	2				PK2	

25	Wlewo	5	BK	C23	SOK	PK2	
26	Włodarka	3	ABK	C2	SOK		NPKr
27	Zapolice	4		D	SIK		NPKr

Stan zachowania wartości zabytkowych poszczególnych miejscowości oceniono w skali 7 punktowej:

1. jednostka o wartości zabytkowej, z czytelną historyczną kompozycją przestrzenną (jednorodną lub z nawarstwieniami), zabudową o ponadlokalnych walorach architektonicznych i historycznych, w dobrym lub dość dobrym stanie zachowania,
2. jednostka o wartości zabytkowej, z czytelnym (jednorodnym lub nawarstwowym) układem, z licznym zespołem zabudowy historycznej o znacznych walorach zabytkowych, w różnym stopniu zachowania,
3. jednostka o wartości zabytkowej, z czytelnym układem historycznym z nawarstwieniami, licznym zespołem tradycyjnej zabudowy zaniedbanym lub częściowo zdegradowanym,
4. jednostka o wartości zabytkowej, z nawarstwowym układem historycznym częściowo zatartym, zabudową tradycyjną zachowaną w różnym stopniu,
5. jednostka o dominującej współczesnej kompozycji przestrzennej i zabudowie uwzględniającej tradycje lokalne, o niewielkich walorach zabytkowych (mogą występować pojedyncze obiekty historyczne),
6. jednostka zdegradowana zdominowana współczesną kompozycją przestrzenną i zabudową sprzeczną z dawną.

Strefy ochrony konserwatorskiej (A, B, E, K, W – opisane w rozdziale „Ochrona wartości archeologicznych”) dla jednostek osadniczych lub ich części wyznaczano według następujących kryteriów stosowanych powszechnie w dotychczasowej praktyce konserwatorskiej:

1. **strefa „A” pełnej ochrony dobrze zachowanych układów przestrzennych lub ich fragmentów uznanych za szczególnie wartościowe, stanowiące materialne świadectwo historii regionu lub miejscowości.** Obejmuje się nią obszary wyróżniające się zasobem i stopniem zachowania historycznie ukształtowanej struktury, podlegające ochronie poprzez utrzymanie istniejącej formy i substancji;
2. **strefa „B” ochrony układów przestrzennych lub ich fragmentów, w obrębie których dominuje historyczne rozplanowanie i zabudowa o regionalnych lub lokalnych wartościach kulturowych** w niewielkim stopniu zdegradowane, których stan zachowania pozwala na przeprowadzenie działań konserwatorsko-rewaloryzacyjnych;
3. **strefa „K” ochrony krajobrazu związanego z historycznym układem przestrzennym lub występująca autonomicznie,** jako wartościowy krajobraz ukształtowany w wyniku działalności człowieka;
4. **strefa „E” ochrony ekspozycji historycznego zespołu lub jego fragmentu,** obejmująca tereny umożliwiające obserwację obiektów, panoram i dominant z ustalonych kierunków widokowych.

Przyjęto następujące, zasadnicze kierunki i zakresy działań konserwatorskich:

1. ochrona (w tabeli symbol „A”) - działania polegające przede wszystkim na pełnym zachowaniu istniejącej historycznej formy i zawartości zabytkowego układu przestrzennego, poprzez ustanowienie ochrony prawnej (wpis do rejestru zabytków, ustanowienie rezerwatu lub parku kulturowego), w konsekwencji tego będzie obowiązywało opracowanie i uchwalenie planu ochrony historycznego założenia (analogicznie do przepisów o ochronie środowiska i przyrody);
2. konserwacja (w tabeli symbol „B”) – działania polegające na utrzymaniu istniejącej formy i substancji historycznego założenia przestrzennego poprzez ustanowienie ochrony prawnej (wpis do rejestru zabytków, ustanowienie parku lub rezerwatu kulturowego) oraz przez zabiegi konserwatorskie (naprawy, drobne uzupełnienia, przebudowy według zasad konserwatorskich). Szczegółowy zakres postępowania konserwatorskiego powinien być określony w planach zagospodarowania przestrzennego. Wszelkie działania inwestycyjne należy podporządkować zachowaniu historycznej formy obszaru;
3. rewaloryzacja (w tabeli symbol „C”), działania polegające na uczytelnieniu, uzupełnieniu, odtworzeniu historycznej przestrzeni, w tym:
  - integracja (w tabeli symbol „C1”) – scalenie przestrzeni zdegradowanej np. układem komunikacyjnym, wyburzeniami tradycyjnej zabudowy, zmianą linii zabudowy, polegające ogólnie na uczytelnieniu historycznego układu i scharmonizowaniu wszystkich elementów kompozycji przestrzennej;
  - rekonstrukcja (w tabeli symbol „C2”) - odbudowa zniszczonych elementów dawnej kompozycji (dominant, zabudowy i in.) w celu odtworzenia historycznej przestrzeni;
  - rekompozycja (w tabeli symbol „C3”) – przekształcenie istniejącego układu przestrzennego w celu przywrócenia historycznej kompozycji poprzez wyburzenie lub przebudowę elementów wtórnych; tworzenie nowej formy kompozycyjnej, złożonej z tradycyjnych elementów;
  - kontynuacja – (w tabeli symbol „D”) – utrzymanie charakteru układu przestrzennego i jego rozwój według historycznych zasad.

Formy ochrony krajobrazu ESOCh, zostały zaproponowane w rozdziale nr. 7 dla ochrony przede wszystkim wartości przyrodniczych krajobrazu:

1. NPKr - Nadmorski Park Krajobrazowy „Wybrzeże Trzebiatowskie”
2. OChKr - Obszar Chronionego Krajobrazu „Szczeciński Pas Nadmorski”
3. ZPKr - Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „DolinaRegi”

Wykaz stref ochrony konserwatorskiej (do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego)

TEREN MIASTA TRZEBIATOWA

- **Strefa „A” ochrony Starego Miasta w obrębie średniowiecznych obwarowań**

Zasięg strefy został określony w obowiązującym planie zagospodarowania i rewaloryzacji Starego Miasta.

Warunki ochrony i rewaloryzacji, polegające na trwałym zachowaniu historycznego układu przestrzennego oraz zabudowy o walorach zabytkowych (wpisanych do rejestru lub ujętych w ewidencji) zostały ustalone w wymienionym planie.

- **Strefa „B” ochrony historycznych założeń urbanistycznych**

- B -1 Obszar między murami obronnymi miasta, Młynówką i Regą (rejon ul. Strumykowej).
- B -2 Układ przestrzenny wzdłuż ul. Dworcowej i ul. Śluzowej do Regi.
- B -3 Przedmieście Gryfickie – obszar w rejonie ul. II Pułku Ułanów i Zagórskiej.
- B -4 Przedmieście Kołobrzeskie – obszar między Regą a torami kolejki wąskotorowej, którego główną osią jest ul. Kołobrzeska.
- B -5 Białoboki - obszar między strugą Sarnia a Regą w rejonie ul. Morskiej.
- B -6 Jaromin – założenie ośrodka opieki społecznej.

- **Strefa „K” ochrony krajobrazu zintegrowanego z układami urbanistycznymi oraz komponowanych założeń zieleni:**

- K – 1 Obszar ochrony krajobrazu doliny Regi i Młynówki na pld.-wsch. od murów Starego Miasta, w rejonie ul. Podmiejskiej, Nadbrzeżnej, do Pl. Lipowego na zachodzie.
- K - 2 Park miejski (założony w 2 poł. XIX w., wpisany do rejestru zabytków) na pñ.- zach. od ul. Kamienieckiej .
- K - 3 Dawny cmentarz ewangelicki (ob. nieczynny) założony na przedłużeniu cmentarza przy kaplicy św. Gertrudy po wschodniej stronie Przedmieścia Gryfickiego.
- K – 4 Dawny cmentarz ewangelicki obecnie komunalny po pñ. stronie ul. Kołobrzeskiej
- K – 5 Cmentarz przykościelny w Wyszkanie (nieużytkowany) położony pomiędzy torami kolejowymi a Regą.
- K – 6 Cmentarz żydowski przy ul. Sportowej (przed bramą stadionu), po którym pozostała kępa zieleni wysokiej (klony).
- K – 7 Park w Jarominie z dawnym cmentarzem z ruinami kaplicy

- **Strefa „E” ochrony ekspozycji sylwety, dominant miasta oraz zabytkowych obiektów:**

- E – 1 Obszar pomiędzy torami kolejowymi a Młynówką – widok na miasto od strony wschodniej i południowej.
- E – 2 Obszar od wjazd do miasta od strony Cerkwicy – widok na sylwetę miasta zamkniętą wieżami kościoła NMP i zespołu wojskowego na Przedmieściu Gryfickim.
- E – 3 Obszar od wjazdu do miasta od strony Gryfic.

- E – 4   Obszar od wjazdu do miasta od strony Mrzeżyna ul. Półwiejską – widok na sylwetę i dominanty Starego Miasta.
- E – 5   Obszar od ul. Kołobrzeskiej do murów Starego Miasta – widok na sylwetę Starego Miasta i bryłę kościoła NMP.
- E – 6   Teren wokół krzyża pokutnego na posesji przy ul. Kilińskiego 83.
- E --7   Teren ekspozycji panoramy miasta średniowiecznego od północy.

Strefy „E” ustanowiono dla obszarów w bezpośrednim sąsiedztwie zwartej zabudowy miasta i z których ekspozycja sylwety miasta jest dominująca. Jednak z uwagi na znaczne wyeksponowanie sylwety miasta położonego w otwartym, płaskim terenie i czytelną widoczność z dużych odległości (np. od Trzebusza, Gorzysławia) wskazany jest wykonywanie studiów krajobrazu i ekspozycji przed podejmowaniem decyzji o lokalizacji obiektów kubaturowych, punktowych urządzeń sieciowych i in. (stacje przekaźnikowe, elektrownie wiatrowe) w okolicach miasta.

Dla podkreślenia obszaru średniowiecznego miasta lokacyjnego powinno wyłączyć się spod zabudowy pas terenu wzdłuż Regi po zachodniej i północnej stronie miasta oraz Młynówki po stronie wschodniej i zagospodarować jako tereny spacerowe/rekreacyjne.

TEREN GMINY TRZEBIATÓW

- **Strefa „A” ochrony najstarszych elementów rozplanowania i zabudowy wsi**
  1. Bieczyno – strefa ochrony neogotyckiego kościoła wraz z terenem działki kościelnej.
  2. Gosław – strefa ochrony działki kościelnej oraz jej bezpośredniego otoczenia, będącego strefą ekspozycji.
  3. Kłodkowo – strefa ochrony terenu parceli z kościołem, stanowiącym dominantę układu przestrzennego wsi.
  4. Mrzeżyno - strefa ochrony kościoła z cmentarzem przykościelnym.
  5. Roby – strefa ochrony działki kościoła z późnogotycką świątynią oraz cmentarzem przykościelnym.
  6. Sadlno – strefa ochrony średniowiecznych relikwów układu wsi – cmentarza i kościoła z XIII w.
  7. Trzebusz – strefa ochrony centrum wsi owalnicowej, nawsia, z kościołem i jego bezpośrednim otoczeniem.
  8. Trzebusz – cmentarz z końca XIX w. (założony przed 1890 r.),
  9. Włodarka – strefa ochrony wzgórza kościelnego ze wszystkimi zachowanymi elementami: kościołem, cmentarzem, murem, aleją lipową.
- **Strefa „B” ochrony historycznych założeń ruralistycznych**
  1. Chomętowo – strefa ochrony układu przestrzennego wsi owalnicowej i zabudowy o wartościach kulturowych i architektonicznych.

2. Gąbin – strefa ochrony układu przestrzennego wsi i zabudowy o wartościach kulturowych i architektonicznych
  3. Gołańcz Pomorska – strefa ochrony układu przestrzennego wsi okolicznej z zabudową mieszkalną i gospodarczą.
  4. Kłodkowo – strefa ochrony owalnicowego układu wsi wraz z historyczną zabudową zagrodową.
  5. Lewice – strefa ochrony rozplanowania wsi okolicznej wraz z zabudową zagrodową.
  6. Mrzeżyno - strefa ochrony osiedla wojskowego po zachodniej stronie Regi powstałego w l.30-40- tych XX w.
  7. Nowielice – strefa ochrony układu i zabudowy całego założenia folwarcznego.
  8. Roby – strefa ochrony układu przestrzennego wsi w jej południowej części wraz z zabudową wiejską.
  9. Rogowo - strefa ochrony układu i zabudowy osiedla mieszkaniowego z lat 30. oraz otaczającego krajobrazu.
  10. Sadlno – strefa ochrony otoczenia działki kościelnej.
  11. Siemidarżno – strefa ochrony układu ulicowego w północnej części wsi wraz z zabudową.
  12. Trzebusz – strefa ochrony układu przestrzennego wsi z nawarstwieniami historycznymi, czytelnymi w rozplanowaniu i zabudowie.
  13. Trzebusz – cmentarz z końca XIX w. (założony przed 1890 r.),
  14. Włodarka – strefa ochrony układu i zabudowy wsi z nawarstwieniami historycznymi.
- **Strefa „K” ochrony krajobrazu zintegrowanego z układami urbanistycznymi oraz komponowanych założeń zieleni:**
1. Bieczyno – strefa ochrony cmentarza założony w 1 połowie XX wieku,– dawna działka kościelna.
  2. Chomętowo – strefa ochrony cmentarza, założony w początku XX w.
  3. Gąbin – strefa ochrony cmentarza w granicach z początku XX w.
  4. Gołańcz Pomorska – strefa ochrony cmentarza z 1. połowy XX w.
  5. Gorzysław – strefa ochrony cmentarza z końca XIX w.
  6. Gosław – strefa ochrony zachowanych elementów cmentarza z 2. połowy XIX w.
  7. Kłodkowo – strefa ochrony cmentarza z 1 ćw. XX w.
  8. Lewice – strefa ochrony cmentarza założonego na początku XX w
  9. Mirosławice – strefa ochrony cmentarza założonego w 1. poł. XX w.
  10. Nowielice – strefa ochrony cmentarza z początku XX w.
  11. Roby – cmentarz przykościelny – założony prawdopodobnie po zbudowaniu kościoła,
  12. Sadlno – wewnętrznego placu wsi owalnicowej powiązanego krajobrazowo z terenem działki kościelnej.
  13. Sadlno – strefa ochrony cmentarza I - założony pod koniec XIX w. (po 1890 r.)

14. Sadlno – strefa ochrony cmentarz II - założony na początku XX w.,
15. Siemidarżno – strefa ochrony cmentarza - założony w 2 połowie XIX w
16. Trzebusz – strefa ochrony cmentarza z końca XIX w. (założony przed 1890 r.)
17. Wlewo - strefa ochrony założenia parkowego

• **Strefa „E” ochrony ekspozycji sylwety i dominant zabytkowych układów:**

1. Sadlno – strefa ochrony ekspozycji sylwety kościoła

Przedmiot i warunki ochrony w strefach

strefa „A”

Ochronie podlega:

- rozplanowanie i przekroje ulic i placów wraz z ich zachowanymi historycznymi nawierzchniami,
- historyczne linie zabudowy i jej sytuowanie,
- historyczne granice działek i szerokości frontów zabudowy,
- historyczne formy architektoniczne zabudowy, w tym gabaryty wysokościowe, formy dachów, tradycyjnie stosowany materiał budowlany,
- mała architektura: ogrodzenia, latarnie i in.,
- zieleń komponowana, jej układ i skład gatunkowy.

Warunki ochrony:

- trwałe zachowanie i rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego we wszystkich jego elementach,
- usunięcie lub przebudowa obiektów kolidujących z historycznym układem i lokalną architekturą,
- dostosowanie nowych obiektów do historycznej kompozycji przestrzennej i architektury,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- uzyskanie zezwolenia WKZ na prowadzenie działalności budowlanej,

strefa „B”

Ochronie podlega:

- rozplanowanie i przekroje ulic i placów wraz z ich zachowanymi historycznymi nawierzchniami,
- linie zabudowy i jej sytuowanie,
- formy architektoniczne zabudowy, w tym gabaryty wysokościowe, formy dachów, tradycyjnie stosowany materiał budowlany,
- mała architektura: ogrodzenia, latarnie i in.,
- zieleń komponowana w postaci alejowych lub szpalerowych obsadzeń ulic i in..

Warunki ochrony:

- zachowanie i rewaloryzacja zasadniczych w/w elementów zagospodarowania,
- usunięcie lub przebudowa obiektów kolidujących z historycznym układem i lokalną architekturą,

- dostosowanie nowych obiektów do historycznej kompozycji przestrzennej i architektury,
- ograniczenie zabudowy w rejonie stref „B” 1 i 4 do wysokości zapewniającej widoki na sylwetę i dominanty Starego Miasta,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

strefa „K”

Ochronie podlega:

- historyczna granica założeń
- rozplanowanie i skład gatunkowy zieleni
- rozplanowanie dróg i ścieżek
- układ kwater cmentarnych
- mała architektura, tj. ogrodzenia, bramy, i in.
- zabytki sepulkralne (nagrobki, ogrodzenia grobów, i in. elementy urządzenia cmentarzy).

Warunki ochrony:

- zachowanie i rewitalizacja w/w elementów zagospodarowania założeń zieleni,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- wskazane jest opracowanie projektu i realizacja rewitalizacji i zagospodarowania parku miejskiego i przywrócenie mu funkcji centrum rekreacji mieszkańców miasta,
- proponuje się zagospodarowanie nieczynnego cmentarza ewangelickiego (za kaplicą św. Gertrudy)

strefa „E”

Ochronie podlega:

- teren stanowiący zabezpieczenie widoku na zabytek, umożliwiającą ekspozycję obiektów lub obszarów z ustalonych kierunków widokowych.

Warunki ochrony :

- wyłączenie terenu spod zabudowy zakłócającej wgląd na zabytek,
- planowanie lokalizacji obiektów kubaturowych, sieciowych naziemnych itp. należy poprzedzić studiami krajobrazowymi,
- wymagane jest uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków wszelkich działań inwestorskich związanych z zabudową w strefie.

8.8.3 Obiekty podlegające ochronie

Wykaz obiektów z terenu miasta wpisanych do rejestru zabytków (rejestr prowadzi wojewódzki konserwator zabytków)

I.p.	Obiekt	Numer rejestru
1.	teren Starego Miasta	72
2.	obwarowania miejskie	199
3.	pałac /d. klasztor norbertanek/	212
4.	kościół Macierzyństwa NMP	168
5.	kaplica św. Gertrudy, ul.II Pułku Ułanów 26	169
6.	kaplica św. Ducha, ul. Wojska Polskiego	200

7.	kaplica św. Jerzego ob. dom ul. Kołobrzeska 6	201
8.	Ratusz , Rynek 1	202
9.	kamienica, Rynek 2	11
10.	kamienica, Rynek 8	12
11.	kamienica, Rynek 15	13
12.	kamienica, Rynek 25	38
13.	kamienica, Rynek 7	513
14.	kamienica, Rynek 14	514
15.	Kamienica, Rynek 12	1393
16.	kamienica, Rynek 31	203
17.	kamienica, Rynek 5	204
18.	kamienica, Rynek 13	205
19.	kamienica, Rynek 27	206
20.	kamienica, Rynek 30	515
21.	kamienica, Rynek 28	207
22.	kamienica, Rynek 32	516
23.	kamienica z oficyną, ul. Słowackiego 1	517
24.	sgraffito na elewacji kamienicy, Rynek 26	211
25.	kamienica, ul. Słowackiego 54	208
26.	młyn (zespół), ul. Słowackiego 58-59	37
27.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 62	209
28.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 63	209
29.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 58	210
30.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 64	518
31.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 60	1053
32.	most drogowy nad rzeką Regą, ul. Dworcowa	1253
33.	zespół budynków stacji kolejki wąskotorowej	1286
34.	linia kolei wąskotorowej Popiele-Trzebiatów wraz z obiektami	1286
35.	zespół zabudowań elektrowni wodnej , ul. Mostowa	1311
36.	zespół budynków d. zakładu dla obłąkanych w Jarominie	A-169
37.	kamienica, ul. Mostowa 12	152
38.	spichlerz, Plac Lipowy 16	A-234
39.	zespół budynków d. szkoły grenadierów przy ul. Zagórskiej	A-242
40.	kamienica, ul. Sienkiewicza 2	A-228
41.	kamienica, ul. Sienkiewicza 3	A-229
42.	kamienica, ul. Sienkiewicza 4	A-230
43.	kamienica, ul. Sienkiewicza 5	A-231
44.	kamienica, ul. Sienkiewicza 6	A-192
45.	kamienica, ul. Słowackiego 10	A-155
46.	kamienica, ul. Słowackiego 1	517
47.	kamienica, ul. Słowackiego 4-5	A-154
48.	kamienica z oficyną ul. Witosa 7 i Kościuszki 38	A-153
49.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 20	A-299
50.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 39	A-193
51.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 52, 52a	A-194
52.	kamienica, ul. Wojska Polskiego 59, 59a	A-195
53.	sala koncertowo-taneczna ul. Wojska Polskiego 38	A-748

Wykaz obiektów z terenu gminy wpisanych do rejestru zabytków

1. Gosław – kościół parafialny pw. Chrystusa Króla, XII/XIV – XV w., numer w rejestrze:122;

2. Gosław – zagroda – nr 66 (25?) - budynki: mieszkalny, bramny, gospodarczy; połowa XIX w., numer w rejestrze 1344;
3. Kłodkowo – kościół filialny pw. MB Królowej Świata, parafia w Górzycy, XV w., przebudowany w XIX – XX w., numer w rejestrze: 198;
4. Mrzeżyno – chata rybacka, ul. Zabytkowa 4, XIX w., numer w rejestrze: 633;
5. Sadlno – kościół filialny pw. MB Częstochowskiej, parafia Niechorze, 4 ćw. XII w. – XV w., wieża drewniana z 1622 r., numer w rejestrze: 280;
6. Trzebusz – kościół parafialny pw. Św. Józefa, XV w. numer w rejestrze 276;
7. Roby – kościół filialny pw. Niepokalanego Serca NMP, XV w., numer w rejestrze 283;
8. Rogozina – linia kolejki wąskotorowej – 1912 r., numer w rejestrze: A 1286;
9. Sadlno – linia kolejki wąskotorowej – 1912 r., numer w rejestrze: A 1286;
10. Włodarka – zespół zabudowań stacji kolejki wąskotorowej – 1912 r. – numer w rejestrze: A 1286;

Ochronie podlega:

- forma architektoniczna i substancja budowlana obiektu we wszystkich elementach (wysokość, forma dachu, kompozycja elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką, materiał budowlany)
- funkcja obiektu, której ewentualna zmiana wymaga zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków

Warunki ochrony:

- trwałe zachowanie obiektu wpisanego do rejestru zabytków;
- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem (np. cmentarza w otoczeniu kościoła);
- uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków wszelkich prac w obiekcie zabytkowym.

Wykaz obiektów z terenu miasta proponowanych do wpisania do rejestru zabytków

1. Kamienica z oficyną	Głęboka 21 i Lipowa 23 (oficyna)
2. Plebania	Lipowa 10
3. Kamienica z oficyną	Szkolnej Słowackiego 11
4. Kamienica	Słowackiego 2
5. Kamienica	Słowackiego 20
6. Kamienica	Słowackiego 41
7. Kamienica	Słowackiego 58
8. Kamienica	Słowackiego 6
9. Budynek mieszkalny	Szkolna 2
10. Kamienica	Słowackiego 8
11. Kamienica	Śluzowa 21
12. Kamienica z oficyną	Witosa 1
13. Kamienica	Witosa 7

14. Kamienica	Wojska Polskiego 12
15. Kamienica z oficyną	Wojska Polskiego 21
16. Kamienica	Wojska Polskiego 25
17. Kamienica	Wojska Polskiego 26
18. Kamienica	Wojska Polskiego 27
19. Kamienica	Wojska Polskiego 65
20. Kościół ewangelicko-augsburski ul. Żółwia 2a	
21. Krzyż pokutny	ul. Kilińskiego 83

Wykaz obiektów z terenu gminy proponowanych do wpisania do rejestru

1. Bieczyno – kościół filialny pw . Niepokalanego Poczęcia NMP, parafia Trzebusz – koniec XIX w.
2. Gąbin – była kaplica, obecnie budynek mieszkalny – nr 31 – lata 20 – 30-te XXw.
3. Mrzeżyno – kościół parafialny pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła – XIX w.
4. **Mrzeżyno za Regą – zespół koszarowy Jednostki Wojskowej**
5. Nowielice – dwór – 4 ćw. XIX w.
6. Nowielice – budynek mieszkalny – nr 21 – 3 /4 ćw. XIX w.
7. Rogozina – mleczarnia – nr 5 –początek XX w.
8. Rogozina – dawna szkoła – nr 25 – lata 20-te XX w.
9. Rogozina – budynek mieszkalny – nr 28 – koniec XVIII w.
10. Sadlno – cmentarz przykościelny z murowanym ogrodzeniem
11. Trzebusz – zagroda – nr 1 – budynek mieszkalny, budynek bramny - 1864 r.
12. Trzebusz – zagroda – nr 2 – budynek mieszkalny, 2 budynki gospodarcze, budynek bramny – 3 /4 ćw. XIX w.
13. Trzebusz – zagroda – nr 10 – budynek mieszkalny, budynek bramny – początek XX w.
14. Trzebusz – zagroda –nr 11 – budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek bramny, koniec XIX – początek XX w.
15. Trzebusz – zagroda –nr 12/13 – budynek mieszkalny, 2 budynki gospodarcze, budynek bramny – XIX / XX w.
16. Trzebusz – zagroda –nr 14 /15 - budynek mieszkalny, budynek bramny - XIX / XX w.
17. Trzebusz – zagroda –nr 50 - budynek mieszkalny, budynek bramny – połowa XIXw.
18. Trzebusz – zagroda – nr 51 - budynek mieszkalny, budynek bramny – połowa XIXw.
19. Włodarka – kościół filialny pw. Podwyższenia Św. Krzyża, parafia Trzebiatów – ok. 1891 r
20. Włodarka – zagroda – nr 2 – budynek mieszkalny, stodoła, budynek gospodarczy, ogrodzenie murowane, koniec XIX w. / 1910 r.
21. Włodarka – zagroda – nr 16 – budynek mieszkalny, stodoła, budynek gospodarczy, budynek bramny, koniec XIX w.

Postuluje się stosowanie zasad ochrony jak w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Wykaz obiektów z terenu miasta w ewidencji konserwatorskiej (ewidencję prowadzi samorząd):

1. Budynki przy ulicach:
2. Ciasna: 1, 2, 3, 4, 7
3. Cicha: 1,2,3 (przedszkole)
4. Daszyńskiego : 4-6, 9, 10, 17, 26 (szkoła)
5. Dworcowa: 2, 3, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16-16a, 17, 18
6. Głębocka : 1, 23, 23a (oficyna)
7. Kamieniecka: 1, 2, 8, 9
8. Kołobrzaska: 1, 4, 5, 36, 39 (bud. gospodarczy), 42, 44, 46
9. Kołobrzaska: kaplica na cmentarzu komunalnym
10. Kopernika : 6, 7 (z gospodarczym), 8, 9, 10, 11, 12, 13, 13a
11. Kościuszki : 1, 2, 3, 5-6, 23, 24, 33, 35, 36
12. Kozia : 3
13. Lipowa: 3, 4, 26
14. Plac Lipowy: 3, 4, 5, 6, 14
15. Łukowa: 1, 2, 13, 25, 26, 27 (gospodarczo-przemysłowy)
16. Małej Kolejki : 9
17. Mleczna: budynek mleczarni
18. Morska: zespół zagród powstałych w miejscu dawnej osady klasztornej w Białobokach
19. Mostowa: 5, 11, 13, 21
20. Plac Muzealny: 1, 3,4
21. Nadbrzeżna: 1, 4, 5
22. Ogrodowa: 1,3
23. Parkowa: 2
24. Piaskowa: 1, zespół stodół (4-7), 15
25. Pietruszkowa: 3, 5, 6
26. Podmiejska: 1, 2, 3, 4
27. II Pułku Ułanów: 3, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18a (bud. magazynowy), 19, 23, 24, 25, 27
28. Rolnicza: zespół stodół we frontowej pierzei
29. Rynek: 3, 4, 9, 11, 16, 26, 29, 33
30. Sienkiewicza: 1, 6, 7-8, 9, budynek mieszkalny przy kościele NMP
31. Słowackiego: 7, 9, 11a (oficyna), 17, 18, 19, 30, 33, 37
32. Strumykowa: 8, 12, 14
33. Szkolna: 1 (d. szkoła), 3
34. Śluzowa: 1, 10, 14, 15, 21

35. Torowa: 1, 4, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 23, 24, 27, 29, budynki dworca PKP
36. Wąska: 5, 9, 12 (szpital), 13, trafostacja
37. Witosa: 2, 3, 5, 6
38. Wodna: 1, 52 a
39. Wojska Polskiego: 5, 6, 13, 14, 17, 18, 19, 22, 23, 28, 29, 30, 33, 40, 45 (z oficyną), 48, 49, 50, 51, 52a (oficyna), 53, 57, 59a (oficyna), 61
40. Zagórska: 3, 5
41. Zajazdowa: 1, 2 (z bud. gospodarczym)
42. Zielona: 1, 1a, 2 (z bud. gospodarczym)
43. Plac Zjednoczenia: 1, 2, 3, 6, 7
44. Żółwia: 2 (bud. przy kościele ewangelicko-augsburskim)

Wykaz obiektów z terenu gminy znajdujących się w ewidencji konserwatorskiej

• Obiekty użyteczności publicznej

1. Bieczyno – stacja kolejowa – k. XIX w.
2. Bieczyno – szkoła – k. XIX w.
3. Gąbin – biblioteka, obecnie opuszczona – 1928 r.
4. Gąbin – szkoła – lata 20/30-te XX w.
5. Gołańcz Pomorska – szkoła – lata 20/30 XX w.
6. Gosław – szkoła – XIX / XX w.
7. Gosław – nr 77 - plebania – początek XX w.
8. Kłodkowo – remiza – koniec XIX w.
9. Kłodkowo – szkoła – 1 ćw. XX w.
10. Nowielice – budynek administracyjny – początek XX w.
11. Nowielice – szkoła – p. XX w.
12. Zapolice - nr 4 – szkoła – lata 30-te XX w.

• Budynki mieszkalne

1. Bieczyno – nr 22 – 4 ćw. XIX w., nr 25 – 4 ćw. XIX w., nr 26 – 4 ćw. XIX w.
2. Chomętowo – nr 2 – pocz. XX w., nr 5 – koniec XIX w., nr 6 – pocz. XIX / XX w., nr 21 – obecnie w części sklep - 4 ćw. XIX / pocz. XX w., nr 12 – pocz. XX w., nr 13 – pocz. XXw., nr 14 – pocz. XX w., nr 17 – 4 ćw. XIX / pocz. XX w., nr 24 – XIX / XX w., nr 29 – koniec XIX w., nr 30 – XIX / XX w., nr 32 – pocz. XX w., nr 36 – pocz. XX w.
3. Gąbin – nr 17/18 - 4 ćw. XIX / pocz. XX w., nr 28 - 4 ćw. XIX / XX w., nr 39/40 - 4 ćw. XIX / pocz. XX w., nr 41 - 4 ćw. XIX / pocz. XX w., nr 10 - 4 ćw. XIX w., nr 14/16 - XIX / XX w.
4. Gołańcz Pomorska - 4 ćw. XIX w., nr 35 - 4 ćw. XIXw., nr 36 - 4 ćw. XIX w., nr 46/47 - 4 ćw. XIX w., nr 58 - 4 ćw. XIX w.
5. Gorzysław – nr 5 - 4 ćw. XIX w., nr 9 - pocz. XX w., nr 10 - pocz. XX w., nr 11 - pocz. XX w., nr 5 - 4 ćw. XIX w., nr 4 - XIX / XX w.

6. Gosław – nr 9 – ok. połowy XIX w., nr 49 – koniec XIX w., nr 46 –XIX /XX w., nr 20 – 3 ćw. XIX w., nr 21 – 1 połowa XIX w., nr 65 – 1924 r., nr 47/48 –XIX/XX w., nr 73 – XIX / XX w., nr 78 – XIX / XX w., nr 11 – początek XX w., nr 17 – pocz. XX w.
7. Kłodkowo – nr 8/9 – koniec XIX w., wystawka lata 20-te XX w., nr 4a – 2 połowa XIX w., nr 6/6a – koniec XIX w., nr 15 – budynek mieszkalny + stodoła - połowa XIX w., nr 16/16a – koniec XIX w., nr 17 – połowa XIX w., nr 19, nr 22 – koniec XIX w., nr 26 – koniec XIX w.
8. Lewice – nr 12,13 – 1923 r., nr 14 – XIX / XX w., nr 19,20 – 1 ćw. XX w., nr 22 – XIX / XX w., po wschodniej stronie parceli nr 22 – XIX / XX w., nr 32 – 1 ćw. XX w.
9. Mrzeżyno – ul. Wypoczynkowa 1, 2, 3, 4, 10, 11 – lata 30 – 40-te XX w.
10. Nowielice – czworak – nr 3, 4, 5 - koniec XIX w. – czworak – nr 12,13, 14 – lata 30-te XX w.
11. Roby – dawna plebania, obecnie budynek mieszkalny – początek XX w., nr 3 – 3 ćw. XIX w., nr 18 –XIX / XX w., nr 22 – 3 ćw. XIX w., nr 23 – 4 ćw. XIX w., nr 27 – koniec XIXw., nr 34 – 3 ćw. XIX w., nr 37– 3 ćw. XIX w., nr 38 –XIX / XX w., nr 42 – 3 ćw. XIXw., nr 46 – 3 ćw. XIX w., nr 55 – 3 ćw. XIX w.
12. Rogowo – nr 39 – 51, 53 - lata 30 – 40-te XX w.
13. Rogozina – nr 19 – XIX / XX w., nr 26 – połowa XIX w.
14. Sadlno – nr 7 – koniec XIX w.
15. Sadlno – nr 8 – 4 ćw. XIX w., nr 17 – koniec XIX w., nr 21 – dawna plebania, obecnie budynek mieszkalny - koniec XIXw., nr 31 – XIX / XX w.
16. Siemidarżno – nr 12 – XIX / XX w., nr 32 – lata 30-te XX w., nr 35 – lata 30-te XIX w.
17. Trzebusz – nr 7 – 3 / 4 ćw. XIX w., nr 27 – 3 / 4 ćw. XIX w., nr 31 – 3 / 4 ćw. XIX w., nr 29 – budynek mieszkalny, budynek bramny –1923 r., nr 30 – 3 / 4 ćw. XIX w., nr 33 – budynek mieszkalny, stodoła – XIX / XX w., nr 34 – 3 / 4 ćw. XIX w., nr 46 – XIX / XX w.
18. Włodarka - nr 1 – p. XX w., nr 5 – koniec XIX w., nr 6 – koniec XIX w., nr 7 – koniec XIXw., nr 9 – p. XX w., nr 10 – koniec XIX w., nr 11 – 3 ćw. XIX w., nr 13 – 3 ćw. XIX w., nr 13 – 3 ćw. XIX w., nr 14 – p. XX w., nr 27 – 4 ćw. XIX w., nr 31 – 4 ćw. XIX w., nr 33 – koniec XIX w., nr 35 – 4 ćw. XIX w.
19. Włodarka - nr 35 – 4 ćw. XIX w., po pd. stronie, obecnie sklep – p. XX w.
20. Zapolice – nr 8

• **Obiekty gospodarcze**

1. Chomętowo - budynek mieszkalno-warsztatowy – nr 36 – lata 30-te XX w., budynek produkcyjno-magazynowy (młyn) – nr 36 – lata 20/30-te XX w.
2. Gołańcz Pomorska – młyn – pocz. XX w., budynek mieszkalno-magazynowy - nr 65 – pocz. XX w.

3. Gosław – budynek stodółno-inwentarski – nr 46 – XIX / XX w., budynek mieszkalny ze sklepem – (k. nr 31) – XIX / XX w., budynek mieszkalno-gospodarczy – nr 31 – XIX / XX w., mleczarnia, obecnie zlewnia mleka – lata 20-te XX w.
4. Nowielice – spichlerz – 3 /4 ćw. XIX w., stajnie (4 budynki) – koniec XIX w., rządcówka – koniec XIX w.
5. Trzebusz – stodoła – nr 4 – 1864 r.
6. Zapolice – budynek mieszkalno-magazynowy – XIX / XX w.

• **Zagrody**

1. Bieczyno – zagroda granicząca z kościołem – XIX / XX w.
2. Chomętowo – zagroda – nr 3 - budynek mieszkalny, stodoła z przejazdem bramnym, budynki gospodarcze – pocz. XX w.
zagroda – nr 35 - budynek mieszkalny, stodoła z przejazdem bramnym, budynki gospodarcze – pocz. XX w.
zagroda – nr 37 - budynek mieszkalny, stodoła z przejazdem bramnym, budynki gospodarcze – 1 ćw. XX w.
3. Gorzysław – zagroda – nr 31 - dawna kuźnia-obecnie sklep, dawny budynek mieszkalny - obecnie częściowo kaplica – koniec XIX w.
zagroda – nr 38 – budynek mieszkalny, budynki gospodarcze - koniec XIXw.
zagroda – nr 39 – budynek mieszkalny, budynki gospodarcze – pocz. XX w.
zagroda – nr 40 – budynek mieszkalny, budynki gospodarcze – pocz. XX w.
4. Gosław – zagroda – nr 66 – budynek mieszkalny, budynki gospodarcze – połowa XIXw.
- zagroda – nr 19 – budynek mieszkalny, budynek gospodarczy – 4 ćw. XIX – p. XX w.
5. Kłodkowo – zagroda – nr 11/11a – budynek mieszkalny, budynki gospodarcze
– zagroda – nr 18 – budynek mieszkalny, budynek gospodarczy – XIX/XXw.
- zagroda – nr 21 – budynek mieszkalny, budynek gospodarczy – połowa XIXw.
6. Lewice – zagroda – nr 38 – budynek mieszkalny, budynek gospodarczy – początek XX w.
7. Roby – zagroda z ogrodzeniem – nr 17 - budynek mieszkalny, budynki gospodarcze XIX / XX w.
zagroda – nr 54 - budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, stodoła, ogrodzenie - XIX / XX w.
zagroda w czworoboku – nr 39 - budynek mieszkalny, budynki gospodarcze, 2 połowa XIX / początek XX w.
8. Rogozina – zagroda– nr 9 – koniec XIX w.
9. Siemidaržno – zagroda –nr 8/9 – budynek mieszkalny, budynki stodółno-inwentarskie – 1 połowa XX w.
- zagroda –nr 10/11 – budynek mieszkalny – 1908 r.

10. Włodarka – zagroda – nr 30 – budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek bramny – koniec XIX w.
11. Zapolice – zagroda – nr 1 – budynek mieszkalny, stodoła, budynek gospodarczy – pocz. XX w.

Ochronie podlega :

- zasadnicza forma architektoniczna obiektu (gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji).

Warunki ochrony:

- utrzymanie tradycyjnej kompozycji architektonicznej obiektu,
- opiniowanie przez wojewódzkiego konserwatora zabytków działań mających wpływ na wygląd obiektu,
- opracowanie dokumentacji konserwatorskiej obiektu w przypadku jego rozbiórki.

9. UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU UKŁADÓW KOMUNIKACYJNYCH I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

9.1 Komunikacja drogowa

9.1.1 Stan obecny

Na terenie gminy funkcjonuje dość dobrze rozbudowana sieć dróg. Składają się na nią drogi wojewódzkie, powiatowe, gminne.

Powiązania zewnętrzne miasta i gminy z regionem pozostają w planie niezmienione, a więc poprzez:

drogi wojewódzkie

- nr 102 relacji Kołobrzeg – Trzebiatów - Międzyzdroje
- nr 103 relacji Trzebiatów – Kamień Pomorski
- nr 109 relacji Płoty – Gryfice – Trzebiatów - Mrzeżyno

drogi powiatowe

- nr 0117Z Rogozina – Sadlno - Sadlenko
- nr 0123Z Nowielice – Gorzysław - Bieczyno.
- nr 0124Z Gorzysław - Roby
- nr 0155Z Trzebiatów – Mirosławice – Lewice - Darzewo
- nr 0126Z Mirosławice – Gąbin - Brojce
- nr 0128Z Jaromin – Siemidarżno - Paliczyno
- nr 0130Z Gołańcz Pomorska - Gosław
- nr 0132Z Sadlno - Chomętowo
- nr 0139Z Bieczynko – Bieczyno – Roby – Mrzeżyno
- nr 152Z od DW 109 w Mrzeżynie – Rogowo-Dźwirzyno (17-101)

Sieć dróg w gminie jest wystarczająca, ale w złym stanie technicznym. Dotyczy to dróg powiatowych i gminnych.

Przewozy pasażerskie w gminie zapewnia komunikacja PKS oraz prywatne linie przewozowe. Codzienne dowozy uczniów do szkół są zadaniem własnym gminy realizowanym przez prywatnych przewoźników. Przewozy towarowe obsługuje transport zakładowy i prywatny.

Wskaźnik motoryzacji w gminie wyniósł w końcu 1998 r. 171 samochodów /1000 mieszkańców przy zakładanym 200 sam./1000 mieszk. dla małych miast w skali kraju.

Według pomiaru ruchu z 1995 r. średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na drogach wojewódzkich wynosił:

na trasie Trzebiatów – Mrzeżyno - 2300 pojazdów (82% osobowe, 4% ciężarowe, 3% autobusy),

na trasie Trzebiatów – Kołobrzeg – 2100 pojazdów (77% osobowe, 8% ciężarowe, 3% autobusy),

na trasie Trzebiatów – Dziwnów – 1900 pojazdów (79% osobowe, 6% ciężarowe, 3% autobusy)

na trasie Trzebiatów – Kamień Pom.– 850 pojazdów (69% osobowe, 9% ciężarowe, 3% autobusy),

na trasie Trzebiatów – Gryfice – 2800 pojazdów (75% osobowych, 9% ciężarowych, 2% autobusy),

w mieście ruch się nakłada i wynosi – 4900 pojazdów (76% osobowe, 6% ciężarowe, 4% autobusy)

Przez miasto przechodzi szereg dróg ponadlokalnych i lokalnych w tym 3 drogi wojewódzkie. Ruch generowany poza miastem wprowadzony jest w układ ulic miejskich, co szczególnie dotkliwie odczuwalne jest w rejonie Starego Miasta, choć udział transportu ciężarowego na terenie miasta dochodzi zaledwie do 9%. Obsługę komunikacyjną miasta znacznie utrudnia **trudna do przekroczenia** linia kolejowa, oraz położenie centrum w układzie staromiejskim **bezpośrednio** nad brzegiem rzeki. Ulica Wojska Polskiego obecnie już nie spełnia swojej mieszanej funkcji jako zbiorcza i tranzytowa. Jest więc ulicą niebezpieczną, uciążliwą i trudno przejezdną, ponadto leży w obrębie Starego Miasta i jej zabudowa podlega ochronie konserwatorskiej. Eliminacja ruchu tranzytowego i ciężarowego z centrum miasta jest więc uzasadniona i stanowi główny problem komunikacyjny miasta. Pozostałe ulice należy uporządkować pod względem funkcjonalnym i technicznym, co w znacznym stopniu uczyni komunikację w mieście.

Miasto nie jest przystosowane do ruchu rowerowego, stwarza on dodatkowe zagrożenie na drogach, choć jego udział w ruchu ulicznym jest niewielki.

W mieście brakuje miejsc parkingowych i garażowych, a istniejące, często nieprawnie, „garażowiska” zajmują cenne tereny inwestycyjne

9.1.2 Kierunki przekształceń układu komunikacyjnego

W gminie Trzebiatów układ komunikacyjny nie wymaga radykalnych zmian. Sieć drogowa jest gęsta, zapewnia dobre powiązanie zewnętrzne i wewnętrzne gminy. Musi natomiast ulec poprawie stan techniczny dróg oraz przeprowadzenie ruchu tranzytowego przez śródmieście.

- Jako nowe inwestycje drogowe planuje się **modernizację** dróg wojewódzkich Nr 109 i 102 i 103 - obejście Starego Miasta, **obejście drogą wojewódzką nr 109 wsi Trzebusz po zachodniej stronie** oraz zmianę przebiegu drogi gminnej Nr **139Z** przez Mrzeżyno.
- Należy zmienić klasyfikację drogi powiatowej Nr **0123Z** na odcinku od Nowielic przez Białoboki do Trzebiatowa na drogę gminną.
- Jako zasadę przy określaniu kolejności modernizacji dróg należy przyjąć, że w pierwszym etapie usprawnieniu podlegają drogi z trasami komunikacji zbiorowej autobusowej i drogi gruntowe.
- Prognoza ruchu w 2015 r obliczona na podstawie pomiaru generalnego z 1995 r dla dróg krajowych przedstawia się następująco:
  - droga Nr 102 - odcinek Kołobrzeg – Trzebiatów - 3612 pu /dobę
  - droga Nr 102 - odcinek Trzebiatów - Rewal - 3268 pu /dobę
  - droga Nr 103 - odcinek Trzebiatów – Kamień Pom. - 1462 pu /dobę
  - droga Nr 109 – odcinek Gryfice –Trzebiatów - 4816 pu /dobę
  - droga Nr 109 – odcinek Trzebiatów – Mrzeżyno - 3956 pu /dobę
- Według pomiaru dokonanego w 2005 i 2010 roku średni dobowy ruch pojazdów samochodowych na drogach wojewódzkich w roku 2015 podany w planie województwa będzie wynosił:
  - na trasie Trzebiatów – Mrzeżyno – 5 300 pojazdów,
  - na trasie Trzebiatów – Kołobrzeg – 4 800 pojazdów,
  - na trasie Trzebiatów – Dziwnów – 4 200 pojazdów,
  - na trasie Trzebiatów – Kamień Pom.– 1 980 pojazdów,
  - na trasie Trzebiatów – Gryfice – 5 960 pojazdów,
  - w mieście ruch nałoży się i wyniesie– 13 000 pojazdów.
- Wskaźnik motoryzacji w województwie w roku 2008 już wahał się od 380 do 484 pojazdów/1000 mieszkańców i ulegnie dalszemu wzrostowi.
- Z analizy prognozy ruchu i przepustowości dróg jednoznacznie wynika konieczność budowy obejścia drogowego centrum Trzebiatowa poprzez obejście Starego Miasta od strony zachodniej – spięcie drogi wojewódzkiej Nr 109 , 103 i 102 – inwestycja w trakcie realizacji.
- Ze względu na rozwój miasta od strony północno-wschodniej gmina planuje wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza układ staromiejski nową drogą publiczną. Szczegółowe określenie przebiegu, klasy i kategorii drogi będzie możliwe po wykonaniu studium efektywności inwestycji z dodatkowymi badaniami natężenia ruchu oraz badaniem relacji kierunków jazdy.
- Planowane obejście drogowe wymagało będzie budowy nowej przeprawy mostowej przez Regę na wysokości ulicy Parkowej, jest to priorytetowa inwestycja z uwagi na stan techniczny mostu w ciągu ulicy Głębokie - **inwestycja w trakcie realizacji** j.
- Planowaną zmianę układu komunikacyjnego w zakresie dróg powiatowych należy traktować jako koncepcję wstępną, która wymagać będzie uzgodnień z zarządcą drogi na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

- Docelowo droga powiatowa Mrzeżyno-Dźwirzyno powinna zyskać przeprawę mostową wysokowodną lub typu zwodzonego, umożliwiającą rozwój portu oraz wpływanie jachtów morskich.

9.1.3 Zasady kształtowania układu komunikacyjnego Trzebiatowa:

- przewidziany w studium układ podstawowy ulic: głównych, zbiorczych i lokalnych jest obowiązujący; układ ulic dojazdowych i wewnętrznych nie jest ściśle obowiązujący, należy jednak w przyszłych planach zagospodarowania przestrzennego zachować zasadę parcelacji terenu na działki budowlane, zgodną ze strukturą układu podstawowego
- miasto powinno mieć dogodne połączenie z otoczeniem,
- przedłużenie dróg wojewódzkich stanowią ulice główne omijające centrum miasta,
- przedłużenie dróg powiatowych stanowią ulice zbiorcze i lokalne,
- należy maksymalnie ograniczyć ruch tranzytowy i ciężarowy w centrum, poprzez budowę obejścia drogowego Starego Miasta,
- należy wprowadzić strefę śródmiejską dla ruchu samochodowego,
- na terenach miejskich zespołów mieszkaniowych należy wprowadzić strefy ruchu uspokojonego,
- należy opracować program budowy miejsc parkingowych i garażowych oraz podjąć uchwałę parkingową regulującą partycypację inwestorów w realizacji programu,
- należy stworzyć system miejskich dróg rowerowych i spacerowych,
- należy zapewnić wymagane przepisami udogodnienia dla poruszających się na wózkach inwalidzkich,
- zaplecze techniczne motoryzacji programowane powinno być przy poziomie motoryzacji 1 samochód/ 1 rodzinę,
- w planach zagospodarowania przestrzennego należy rezerwować pod przyszłą budowę lub modernizację dróg pas terenu o szerokości uwzględniającej ochronę użytkowników dróg i terenu przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem - rezerwację terenu realizuje się przez odmowę wydawania zezwoleń budowlanych.

9.1.4 Zasady kształtowania układu komunikacyjnego Mrzeżyna

- przeniesienie głównej drogi tranzytowej z ulicy Tysiąclecia na ulicę Kołobrzeską i przekształcenie ulicy Tysiąclecia w sezonowy ciąg pieszy. Po sezonie ulica ta powinna pełnić rolę ulicy lokalnej;
- zagospodarowanie nowych terenów rekreacyjnych w południowej części miejscowości „Za Regą” oraz w rejonie miejscowości Roby będzie wymagało modernizacji połączeń drogowych na obrzeżach miejscowości;
- w miarę zwiększania się liczby wczasowiczów, udostępniania nowych terenów budowlanych w południowej części miejscowości i wzrostu intensywności ruchu tranzytowego powstanie konieczność wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza tereny budowlane i rekreacyjne;

- zakończenie budowy południowego obejścia miejscowości i obsługa komunikacyjna miejscowości poprzez system sięgaczy pozwoli na maksymalną ochronę terenów mieszkaniowych i wypoczynkowych;
- należy wzmocnić połączenie drogowe na trasie Trzebiatów - Mrzeżyno poprzez budowę wielofunkcyjnej trasy turystycznej po śladzie kolei wąskotorowej.

9.2 Komunikacja kolejowa

Przez gminę Trzebiatów przebiega linia kolejowa relacji Szczecin – Kołobrzeg. Po zlikwidowaniu przystanku kolejowego w Bieczynie linia ta nie pełni żadnej roli w obsłudze ruchu lokalnego. Linia ta ma natomiast zasadnicze znaczenie w skomunikowaniu miasta, a pośrednio miejscowości wypoczynkowych: Mrzeżyno i Rogowo z innymi ośrodkami miejskimi, a poprzez nie z całym terytorium kraju. Funkcjonowanie jej jest również ważne dla obsługi uzdrowiska Kołobrzeg.

Utrzymanie linii kolejowej relacji Goleniów – Koszalin przez Trzebiatów jest zadaniem ponadlokalnym. Linia ta nr 402, planowana jest do modernizacji i przystawania do prędkości podróżnej 120 km/h. Zagospodarowanie terenów przyległych do linii kolejowej musi spełniać warunki techniczne wynikające z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz.U.Nr 153, poz.955).

Na terenie gminy zachowały się jeszcze dwie linie kolei wąskotorowej, relacji: Rewal – Trzebiatów i Trzebiatów – Gryfice, która w ubiegłym wieku miała duże znaczenie w obsłudze ruchu pasażerskiego, a przede wszystkim towarowego w regionie. Obecnie funkcjonowanie kolei wąskotorowej może mieć znaczenie dla obsługi ruchu turystycznego. Kolej wąskotorowa jest uznana za dobro kultury i wpisana do rejestru zabytków, jednak z uwagi na zły stan techniczny linii kolejowej obecnie funkcjonuje jedynie na małym odcinku.

Ochrona i zachowanie linii kolei wąskotorowej jest również zadaniem ponadlokalnym.

9.3 Komunikacja morska

Rolę ośrodka obsługi komunikacji morskiej na terenie gminy spełnia obecnie port morski w Mrzeżynie. Port jest położony 9,5 km na zachód od Kołobrzegu i jest jednym z najmniejszych portów dostępnych dla jachtów balastowych.

Po opuszczeniu Mrzeżyna przez marynarkę wojenną port pozostał do wyłącznej dyspozycji kilkunastu rybaków, którzy wykorzystują jedynie niewielki fragment nabrzeży. Infrastruktura portu utrzymywana jest przez Zarząd Portu Morskiego „Mrzeżyno” (utworzonego na podstawie Uchwały Nr IX/76/07 Rady Miejskiej w Trzebiatowie z dnia 18 czerwca 2007 r.) Zgodnie z zarządzeniem Nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie z dnia 7 października 2004 r. w sprawie określenia infrastruktury zapewniającej dostęp do portów morskich w Dziwnowie, Kamieniu Pomorskim, Lubiniu, Mrzeżynie, Nowym Warpnie,

Policach, Stepnicy, Trzebieży, Wapnicy i Wolinie, oraz do przystani morskich w Międzyzdrojach, Niechorzu i Rewalu (Dz. U. Nr 81. Poz. 1405), w Mrzeżynie powinny być utrzymywane: tor podejściowy z morza o długości 320 m, szerokości w dnie 30 m i głębokości 3,5 m, tor wodny w porcie do nabrzeża odpraw granicznych szerokości 30 m i głębokości 3,0 m, falochrony: wschodni długości 206 m i zachodni długości 327,5 m oraz bosmanat, oznakowanie nawigacyjne i oświetlenie. **Infrastruktura zapewniająca dostęp do portu służy wszystkim jego użytkownikom.**

Deklarowane warunki dostępności portu nie są jednak w praktyce utrzymywane ze względu na bardzo dynamiczne zmiany dna. W praktyce do portu mogą wchodzić jednostki o zanurzeniu do 2.0 m.

Przeprowadzona pod koniec lat sześćdziesiątych generalna przebudowa i modernizacja portu w Mrzeżynie nie rozwiązała problemów z jego eksploatacją. Zmieniono układ i konstrukcję falochronów, wejście poszerzono do 82 m. Nie dało to jednak spodziewanych rezultatów. Przy wejściu tworzy się mielizna. Sztormy niweczą efekty prac pogłębiarskich. Wejście do portu zwykle możliwe jest jedynie przy falochronie zachodnim. Korekta wejścia do portu zarówno ze względów bezpieczeństwa jak i ze względu na koszty utrzymania portu wydaje się konieczna.

Według przewodnika dla żeglarzy „Polskie porty otwartego morza” Jerzego Kuklińskiego (Gdańsk. 1991) świeżo po pogłębiarce wchodzić można nawet przy wiatrach 6 do 7⁰ B. Według opinii mrzeżyńskich rybaków najtrudniejsze do wejścia są wiatry północno – wschodnie i wschodnie. Wchodzenie do portu w porze nocnej nie jest zalecane.

Należy założyć, że po przeprowadzeniu **obecnie realizowanych** niezbędnych korekt wejścia do portu będzie ono bezpieczne dla wszystkich jednostek niezależnie od warunków.

Zasięg oddziaływania portu i związany z tym zakres niezbędnych badań oddziaływania inwestycji na środowisko będzie różny dla poszczególnych inwestycji i etapów rozbudowy portu.

Ze względu na położenie portu w miejscu o znacznej koncentracji unikalnych wartości przyrodniczych oraz zróżnicowany wpływ poszczególnych faz rozbudowy portu na środowisko dla każdego z etapów pracy będzie konieczne odrębne ustalenie zakresu niezbędnych badań oddziaływania inwestycji na środowisko.

W związku z adaptacją istniejących basenów portowych dla potrzeb portu jachtowego nie zachodzi obawa zwiększenia niekorzystnego wpływu inwestycji na środowisko.

Ewentualna rozbudowa portu i realizacja nowego basenu portowego po zachodniej stronie Regi będzie wiązała się z koniecznością podjęcia procedury wyłączenia części terenów z produkcji leśnej.

Modernizacja wejścia do portu i regulacja ujściowego odcinka rzeki Regi będą wymagały objęcia badaniami rozległego obszaru sięgającego po Trzebiatów. Ustalenie zakresu niezbędnych badań wpływu inwestycji na środowisko będzie możliwe dopiero po przeprowadzeniu cyklu badań modelowych ujściowego odcinka Regi.

Wnioski:

- Należy pozostawić w porcie Mrzeżyno funkcję portu rybackiego.

- Należy dokonać przebudowy falochronów wejściowych do portu celem rozszerzenia jego funkcji o funkcję pasażerską i żeglarską.
- Na terenie portu i przystani musi znajdować się oznakowanie nawigacyjne zapewniające bezpieczeństwo żeglugi.
- Nieszkodliwe refulaty należy wykorzystać na terenie miejscowości Mrzeżyno do podniesienia przyszłych terenów budowlanych i rekreacyjnych.
- Idea budowy sieci portów wokół Bałtyku wynika z potrzeby wywołanej rozwojem turystyki morskiej.
- Rola portu w Mrzeżynie w „Sieci portów” powinna pozostać rolą i portu podstawowego świadczącego wszelkie niezbędne usługi.
- Adaptacja części portu w Mrzeżynie na port jachtowy nie koliduje z obecnym i planowanym wykorzystaniem portu.
- Port jachtowy w Mrzeżynie o pojemności do 40 jachtów może być uruchomiony przy maksymalnym wykorzystaniu dotychczasowego zainwestowania terenu.
- Dalsza rozbudowa portu do pojemności co najmniej 120 jachtów również może odbywać się poprzez adaptację istniejących, niewykorzystanych nabrzeży.
- W razie pomyślnego rozwoju portu jachtowego możliwa jest jego dalsza, znaczna rozbudowa, **po stronie lewobrzeżnej, powyżej Mrzeżyna za Regą.**
- **Istnieją sprzyjające warunki budowy portu w Rogowie jako powiększenia terenów portu w Dźwirzynie. Powstanie mostu zwodzonego łączącego obydwie brzozy ujścia Starej Regi pozwoli na włączenie do terenów portowych akwenu jeziora Resko Przymorskie.**

Ochrona brzegu morskiego

Północna część terenu gminy Trzebiatów położona jest w pasie nadbrzeżnym (technicznym i ochronnym) brzegu wód morskich oraz w granicach portu morskiego w Mrzeżynie. W granicach gminy Trzebiatów położona jest zachodnia strona portu rybackiego w Dźwirzynie. Na rysunku Studium uwzględniono granice:

- portu w Mrzeżynie ustalone Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 20 lipca 2001 roku w sprawie ustalenia granicy portu morskiego w Mrzeżynie od strony lądu (Dz. U. Nr 84, poz. 923);
- portu w Dźwirzynie ustalone Zarządzeniem Nr 80 Ministra Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej z dnia 30 października 1975 r. w sprawie ustalenia granicy terytorialnej morskiego portu rybackiego w Dźwirzynie (Dz.Urz. MHZiGM Nr 9 poz. 68 z dnia 29.11.1975r.)
- pasa technicznego ustanowionego Zarządzeniem nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie z dnia 4 czerwca 2010 r. w sprawie określenia granic pasa technicznego wzdłuż wybrzeża Morza Bałtyckiego na terenie gminy Trzebiatów (Dz.U.Woj. Zachodniopomorskiego Nr 57, poz.1113) , stanowiącego strefę wzajemnego, bezpośredniego oddziaływania morza i lądu, jest przeznaczony do utrzymania brzegu morskiego w stanie zgodnym z wymogami bezpieczeństwa i ochrony środowiska;
- pasa ochronnego ustanowionego Zarządzeniem nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2011 r. w sprawie określenia granic pasa ochronnego

na terenie gminy Trzebiatów (Dz. U. Woj. Zachodniopomorskiego Nr 18, poz. 292), obejmującego obszar w którym działalność człowieka wywiera bezpośredni wpływ na stan pasa technicznego.

Wykorzystanie pasa technicznego do celów innych niż ochrona brzegów, dopuszczalne jest za zgodą właściwego organu administracji morskiej, który jednocześnie określa warunki takiego wykorzystania (art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej). Wszelkie obiekty w obszarze pasa technicznego i ochronnego, widoczne od strony wody, o ile nie stanowią oznakowania nawigacyjnego, nie mogą przypominać go swoją formą, kolorystyką i charakterystyką świecenia światła oraz nie mogą w żaden sposób utrudniać jego identyfikacji przez nawigatorów statków manewrujących na przyległym akwenie, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 1 czerwca 1998 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać morskie budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz.U. Nr 101, poz. 645). Ze względów bezpieczeństwa należy zapewnić lokalizację zjazdów technicznych na plażę dla pojazdów ratowniczych, a także dla służb Urzędu Morskiego, wykonujących swoje statutowe obowiązki.

9.4 Gospodarka energetyczna

9.4.1 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Energia elektryczna dla gminy Trzebiatów jest dostarczana na poziomie napięcia WN 110 kV liniami napowietrznymi relacji: Gryfice – Trzebiatów (AFL6 240mm²) i Trzebiatów - Kołobrzeg (AFL6 120 mm²) oraz linią napowietrzną 110 kV relacji Niechorze – Trzebiatów, w którą włączona jest stacja SN/110 kV z farmy wiatrowej Skrobotowo (sąsiednia gmina Karnice) o mocy 30 MW.

Główną stacją zasilającą gminę jest stacja 110/15 kV „Trzebiatów” o mocy 2x16 MVA. Ze stacji tej jest wyprowadzona linia napowietrzna 110 kV zasilająca stację 110/15 kV „Niechorze” o mocy 1x6,3 MVA i 1x16 MVA.

Energia elektryczna dla miejscowości na terenie gminy jest dostarczana na poziomie napięcia SN – 15 kV. Na terenach wiejskich przeważają linie napowietrzne SN – 15 kV, a w Trzebiatowie, Mrzeżynie i na terenach wojskowych przeważają linie kablowe 15 kV.

Ze stacji 110/15 „Trzebiatów” jest wyprowadzonych 13 linii magistralnych SN – 15 kV. Linie te posiadają drugostronne zasilenie z sąsiednich stacji 110/15 kV, rozdzielni 15 kV lub są powiązane z innymi liniami magistralnymi 15 kV.

Z GPZ Trzebiatów są wyprowadzone następujące linie:

- L – 7 70 AFL/953 m, a dalej kabel do stacji transformatorowej nr 6129 – stanowi sieć miasta Trzebiatów
- L – 8 do rozdzielni SN stacji 0/15 kV Niechorze
- L – 9 70 AFL/18333 m do rozdzielni SN stacji 110/15 kV Niechorze
- L – 15 70 AFL/10000 m 120/14431 m do JW Mrzeżyno
- L – 16 70 AFL/18744 m przez Rogowo do Mrzeżyna
- L – 20 70 AFL/1038 m i dalej kabel do stacji „GFM” w Trzebiatowie

- L – 23 70 AFL /6578 m 35 AFL/ 14404 m 25 CM/3317 m do rozdzielni SN Smokęcino
L – 24 do JW Mrzeżyno 70 AFL/6524 m 50 AFL/4098 m
L – 25 do Mrzeżyna K 120/800m 70/480 m, AFL 50/8735 m AFL 70/2615 (częściowo dwutorowo z L – 24)
L – 26 70 AFL/35859 m (częściowo dwutorowo z L – 28) do GPZ Gryfice
L – 27 70 AFL/18756 m do GPZ Gryfice
L – 28 95 AFL/3192 m 70 AFL/15742 (częściowo dwutorowo z L – 26) do GPZ Gryfice

Stacje transformatorowe 15/0,4 kV

Na terenie gminy znajduje się 117 stacji transformatorowych 15/0,4 kV w tym 38 stacji na terenie miasta Trzebiatów.

Najwięcej jest stacji typu miejskiego – 56 sztuk, stacji wieżowych – 31 i 30 stacji słupowych. Łączna moc zainstalowanych transformatorów wynosi około 27,2 MVA co daje średnią moc zainstalowaną na jedną stację około 232 kVA.

Ocenia się, że dla około 80% stacji istnieje możliwość zainstalowania transformatorów większej mocy.

Wszystkie stacje transformatorowe 15/0,4 kV zestawiono w tabeli, gdzie podano nazwę, numer i typ stacji, moc zainstalowanych transformatorów, rok budowy i numer linii zasilającej (wg. ewidencji ZE).

Na planszy uwarunkowań infrastrukturalnych przedstawiono lokalizację stacji oraz trasy linii napowietrznych i kablowych 15 kV oraz linii napowietrznych 110 kV. Lokalizacje stacji i trasy linii nie posiadają wartości kartometrycznych.

Bilans mocy dla gminy Trzebiatów na rok 2015

A. Tereny mieszkaniowe

W celu określenia szacunkowego zapotrzebowania w moc szczytową dla poszczególnych jednostek na potrzeby budownictwa mieszkaniowego z uwzględnieniem usług, handlu i drobnego przemysłu przeprowadzono obliczenia wg poniższego algorytmu :

$$P_s = \{P_m \times n + P_{UP} \times n + P_{o\acute{s}w} \times l\} \times K$$

gdzie :

- $P_m = 1,2$ kW - zapotrzebowanie mocy na jednego mieszkańca
- n - liczba ludności
- $P_{UP} = 0,15$ kW - zapotrzebowanie mocy odbiorów użyteczności publicznej na osobę
- $P_{o\acute{s}w} = 5$ kW/km x l - ilość kilometrów ciągów oświetleniowych - moc na cele oświetlenia ulicznego
- K = współczynnik jednoczesności zgodnie z wytycznymi określonymi w Przepisach Budowy Urządzeń Elektrycznych

Tabela 23 Całkowite zapotrzebowanie mocy

nazwa miejscowości	liczba mieszk '01	przyrost ilości mieszk.	całkowite zapotrze- bowanie mocy P_s
Mrzeżyno	1691	100	659
Rogowo	420	50	187
Trzebiatów	10420	580	4023
pozostałe miejscowości	4889	0	1785

Zapotrzebowanie ogólne : $P_{SA} = 6\ 654\ kW$

B. Tereny przemysłowe, produkcyjne i składowe

Ogólna powierzchnia przeznaczona na tereny przemysłowe, produkcyjno-składowe, przemysłu wydobywczego, techniczne i produkcji zwierzęcej na terenie gminy Trzebiatów wynosi :

$S = 126\ ha$.

Do bilansu przyjęto obciążenie mocą szczytową $P_i = 200\ kW$ na jeden hektar terenów.

Przyjęty współczynnik jednoczesności : $k = 0,4$

Zapotrzebowanie ogólne : $P_s = P_i \times S \times k = 10\ 080\ kW$

C. Tereny turystyczne

Do bilansu przyjęto: $l = 12\ 000$ - liczbę „pobytowych” wczasowiczów i $m = 8\ 000$ „jednodniowych” turystów.

Zapotrzebowanie ogólne : $P_s = l \times 0,8 + m \times 0,5 = 10\ 000\ kW$

C. Całkowite zapotrzebowanie mocy dla całej gminy Trzebiatów $P_c = 26\ 734\ kW$

Zapewnienie należytej obsługi w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną wszystkich terenów jest możliwe bez ponoszenia nakładów finansowych na rozbudowę GPZ.

Dla zasilenia nowych terenów przewidzianych pod budownictwo mieszkaniowe na terenie miasta i gminy należy wybudować nowe stacje transformatorowe 15/0,4kV w oparciu o istniejący układ sieciowy. Linie SN - w układzie pierścieniowym, wyłącznie liniami kablowymi.

9.4.2 Zaopatrzenie w gaz

Gmina Trzebiatów jest zasilana gazociągami wysokiego ciśnienia DN 150: Goleniów – Gorzysław, **Mieszalnia Gazu Gorzysław – Mieszalnia Gazu Karlino, oraz Gorzysław – Mrzeżyno**, którymi jest przesyłany gaz ziemny wysokometanowy „E”. W Gorzysławiu

znajduje się kopalnia gazu ziemnego „Gorzysław” i mieszalnia gazu „Gorzysław”. Z Gorzysławia jest wyprowadzony także gazociąg wysokiego ciśnienia w kierunku Kołobrzegu. Na terenie gminy Trzebiatów gazyfikacją przewodową objęte są miejscowości: Mrzeżyno, Nowielice, Trzebusz i miasto Trzebiatów i Rogowa. Gaz rozprowadzany jest siecią niskiego i średniego ciśnienia.

Na planach przedstawiono trasy gazociągów wysokiego ciśnienia, lokalizację stacji redukcyjno – pomiarowych I ° i II ° i trasy magistralnych gazociągów średniego ciśnienia.

Planuje się dalszy rozwój systemu gazyfikacji przewodowej w zależności od potrzeb przyszłych odbiorców. **Czynne i nieczynne odwierty górnicze, przebiegi sieci gazowej oraz zachowanie stref kontrolowanych należy przewidzieć na etapie sporządzania planów miejscowych, z zachowaniem warunków technicznych oraz zasady dostępności do infrastruktury technicznej.**

Miejscowości nie objęte gazyfikacją przewodową są zaopatrywane w gaz płynny w butlach 11 kilogramowych. Dystrybutorami gazu płynnego są firmy prywatne, państwowe i spółdzielcze. W związku z tym trudno jest określić aktualną ilość odbiorców gazu w tym systemie, a także aktualne zużycie gazu. Szacuje się, że zużycie gazu wynosi średnio jedną butlę na odbiorcę miesięcznie. Ze względu na dużą dostępność do tego systemu, każdy chętny może zostać odbiorcą gazu płynnego w butlach.

Na terenie gminy jest planowana inwestycja połączenia układu przesyłu gazu wysokiego ciśnienia Balticpipe z systemem PGNiG. Plany sporządzane są wariantowo: lądowanie gazociągu przewidziane jest w pobliżu Pogorzelicy w gminie Rewal lub pomiędzy Mrzeżynem i Rogowem w gminie Trzebiatów. Projekt przewiduje budowę terminala paliwowego, włączenie kopalni Gorzysław do sieci przesyłu oraz sieć przesyłową DN 750 i DN 700. W studium przyjmuje się wariantowe rozwiązanie projektowe z zastrzeżeniem minimalizowania ingerencji w środowisko przyrodnicze w trakcie realizacji oraz eksploatacji sieci przesyłowych. Jest to inwestycja mogąca pogorszyć stan środowiska, a zwłaszcza naruszyć zasoby torfów i zniszczyć stanowiska rzadkich gatunków roślin i zwierząt w dolinie Regi, dlatego należy ograniczyć do minimum ilość przekroczeń doliny Regi i samej rzeki na terenie jednej gminy. Niedopuszczalnym jest również układanie gazociągu przez torfową dolinę w otwartym wykopie. Docelowe rozwiązanie inwestycji musi być udokumentowane oceną wpływu na środowisko, na każdym etapie prowadzenia prac. Inne prowadzenie sieci niż przyjęte w Studium jest możliwe pod warunkiem uwzględnienia wszystkich w/w zastrzeżeń. **Zakłada się również wariantowe połączenie układu „Balticpipe” z systemem PGNiG S.A. z terminalami odbiorczymi gazu.**

9.4.3 Odnawialne źródła energii

Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest w obecnych czasach jedną z alternatyw uzyskiwania energii, która pozwala ominąć spalanie zasobów paliw kopalnych. Takie rozwiązanie jest w większości przypadków zgodne z założeniami szeroko rozumianej ekologii oraz ochroną przyrody.

Energia pochodząca z tzw. źródeł odnawialnych składa się głównie z energii promieniowania

Słońca oraz energii wnętrza Ziemi. W przypadku energii Słońca, wykorzystuje się bezpośrednio jego energię promieniowania elektromagnetycznego, jak również pośrednio energię Słońca zmagazynowaną w sile poziomych ruchów powietrza generowanych w procesach termodynamiki atmosfery ziemskiej, oraz obiegu wody w przyrodzie.

Energia cieplna Ziemi to przede wszystkim pozostałość po procesie formowania się planety oraz naturalny rozkład pierwiastków promieniotwórczych w jej wnętrzu.

Energia promieniowania słonecznego

Warunki pozyskiwania energii z promieniowania słonecznego w Polsce są generalnie oceniane jako dobre. Przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego można osiągnąć dobre wyniki. Największe szanse rozwoju w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych. Ze względu na wysoki udział promieniowania rozproszonego w całkowitym promieniowaniu słonecznym, praktycznego znaczenia w naszych warunkach nie mają słoneczne technologie wysokotemperaturowe oparte na koncentratorach promieniowania słonecznego.

Z punktu widzenia wykorzystania energii promieniowania słonecznego w kolektorach płaskich najistotniejszymi parametrami są roczne wartości nasłonecznienia (insolacji) - wyrażające ilość energii słonecznej padającej na jednostkę powierzchni płaszczyzny w określonym czasie. Roczna koncentracja promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950 - 1250 kWh/m², natomiast średnie uśłonecznienie wynosi 1600 godzin na rok. Warunki meteorologiczne charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września, przy czym czas operacji słonecznej w lecie wydłuża się do 16 godzin na dzień, natomiast w zimie skraca się do 8.

Najlepsze warunki występują na obszarach wybrzeża południowego Bałtyku.

Wykorzystanie energii słonecznej dzięki zastosowaniu kolektorów słonecznych jako instalacji przydomowej pokrywa 50-60% rocznego zapotrzebowania na podgrzewanie ciepłej wody.

Dzięki zastosowaniu energii słonecznej zmniejsza się wykorzystanie mialu węglowego, gazu i oleju, a co za tym idzie zmniejsza się emisja dwutlenku węgla do atmosfery.

Energia słoneczna jest bezpłatna, a do tego efektywna; jej lokalne zastosowanie nie wymaga dużych nakładów inwestycyjnych. Jest to najbardziej dostępne źródło energii, choć w naszych warunkach klimatycznych ma jedynie rolę uzupełniającą.

W Studium nie wyznacza się potencjalnych lokalizacji elektrowni słonecznych, ze względu na ich niewielkie oddziaływanie na środowisko.

Energia wiatru

Energia poziomych ruchów atmosfery, czyli energia wiatru jest przekształconą formą energii słonecznej. Ocenia się, że ok. 1-2% energii słonecznej dochodzącej do Ziemi ulega

przemianie na energię kinetyczną wiatru, stanowi to 2700 TW. 25% tej energii przypada na stumetrowej grubości warstwę powietrza atmosferycznego otaczającego bezpośrednio powierzchnię Ziemi. Wiatry wijące nad powierzchnią lądów, jeśli uwzględni się różne rodzaje strat oraz możliwości rozmieszczenia instalacji wiatrowych, mają potencjał energetyczny o mocy 40 TW. Tylko 10% tej wartości przewyższa cały potencjał śródlądowej energii wodnej i wynosi 20 razy więcej niż obecna moc zainstalowanych na świecie elektrowni.

Prędkość wiatru, a więc i energia jaką można z niego czerpać, ulega zmianom dziennym, miesięcznym i sezonowym. Szczęśliwie zarówno w cyklu dobowym jak i sezonowym (lato-zima) obserwuje się korzystną zbieżność między prędkością wiatru a zapotrzebowaniem na energię. Dodaje to wartości energii uzyskiwanej z wiatru, gdyż często jest dostępna wówczas, gdy jest potrzebna. Pozwala to na częściowe wypieranie z sieci energetycznej mocy tradycyjnych elektrowni, co przekłada się na redukcję emisji spalin.

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń. W korzystnych warunkach wiatrowych (przy prędkości średniej długoterminowej $V > 5.5$ m/s na wysokości wirnika) cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być, i często jest, niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni ciepłych.

Na 1/3 obszaru Polski warunki wiatrowe są korzystne do eksploatacji elektrowni wiatrowych. Według oceny specjalistów krajowych i zagranicznych średnioroczne prędkości wiatru na wysokości 35 metrów nad poziomem ziemi wynoszą dla rejonu gminy Trzebiatów około 7 m/s.

Dla lokalizacji pojedynczych siłowni wiatrowych lub farm wiatrowych stosuje się otwarte przestrzenie pozbawione istotnych przeszkód terenowych oraz posiadające podłoże o umiarkowanej szorstkości. Do takich zastosowań świetnie nadają się tereny rolnicze, które w związku z rozwojem energetyki wiatrowej potrzebują zmian w MPZP. Tereny zalesione oraz tereny cenne przyrodniczo trudno adaptuje się do pracy siłowni wiatrowych, lokalizacja takich obiektów jest tu wręcz niemożliwa. Istotnym ograniczeniem dla lokalizacji elektrowni wiatrowych są również szczególne warunki ochrony krajobrazu kulturowego.

Cały obszar gminy ma dobre warunki podłoża atmosfery - brak zalesienia i duży udział otwartych powierzchni oraz zróżnicowana rzeźba, co potencjalnie może klasyfikować ten obszar jako cenny z punktu widzenia energetyki wiatrowej. Jednak lokalizacja konkretnych siłowni wiatrowych może mieć miejsce w wyniku bardziej szczegółowej analizy szeregu innych czynników i poniesienia nakładów inwestycyjnych. Niedopuszczalne jest lokalizowanie elektrowni wiatrowych w strefach ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zbliżanie do miejsc zamieszkania i dróg publicznych. **Lokalizacja zespołów elektrowni wiatrowych – zdefiniowanych jako grupa elektrowni wiatrowych, w której największa odległość pomiędzy poszczególnymi elektrowniami nie przekracza 2 km – musi respektować wskazania ze studium krajobrazowego wykonanego dla konkretnej inwestycji, uwzględniającego powiązania widokowe.**

Ustalone na rysunku zmiany studium potencjalne obszary lokalizacji elektrowni

wiatrowych wyznaczają potencjalny obszar lokalizacji (posadowienia) siłowni wiatrowych bez obszaru bezpośredniego i pośredniego oddziaływania ich na środowisko.

Jako uzupełnienie lokalizacji siłowni wiatrowych dopuszcza się lokalizację kolektorów słonecznych.

Energetyka wodna

Energetyka wodna jest w Polsce stosowana w niewielkim stopniu i wykorzystuje ten potencjał energetyczny cieków w 11%, co stawia nas na ostatnim miejscu w Europie.

Budowa dużych elektrowni wodnych związana jest z ogromnymi nakładami finansowymi i aktualnie w kraju nie są prowadzone praktycznie żadne prace nad rozpoczęciem realizacji nowych dużych obiektów. Natomiast rozwija się dział energetyki wodnej o małych mocach jednostkowych, tzw. mała energetyka wodna budowana przeważnie na istniejących (często zdewastowanych) stopniach wodnych. Zazwyczaj przyjmuje się określenie małych elektrowni wodnych na podstawie sumy mocy zainstalowanych generatorów. W zależności od państwa lub organizacji wielkość tej mocy przyjmowana jest różnie, związane jest to ze stopniem uprzemysłowienia i proporcjami pomiędzy mocami elektrowni wodnych a pozostałymi pracującymi w danym kraju. W Polsce przyjęło się stosować określenie małej elektrowni wodnej dla obiektów o mocy zainstalowanej do 5 MW. Niekiedy spotyka się również określenie MEW dla obiektów o mocy zainstalowanej do 0,5 MW.

Ranga techniczno-ekonomiczna MEW nie wynika tylko z ich udziału w krajowym bilansie energetycznym lecz jest związana przede wszystkim z wykorzystaniem lokalnych możliwości produkcji energii elektrycznej; nie bez znaczenia jest również fakt, że w przypadku elektrowni prywatnych dają one źródło utrzymania pewnej grupie osób, szczególnie na obszarach o dużym bezrobociu.

Rzeka Rega w swoim górnym biegu – do granic zwartej zabudowy miejskiej stwarza bardzo dobre warunki dla energetyki wodnej. Na obszarze gminy Trzebiatów działa jedna elektrownia wodna, planowana jest realizacja drugiej elektrowni na Redze, w jej górnym biegu. Dodatkowym walorem spiętrzania wody jest możliwość regulowania jej przepływu w stanach zagrożenia powodziowego.

9.4.5 Niekonwencjonalne źródła energii

Do niekonwencjonalnych źródeł energii, które mogą być brane pod uwagę w ogólnym bilansie zaopatrzenia gminy w ciepło należą:

- odpady drzewne
- słoma z czterech zbóż podstawowych oraz rzepaku
- odpady przemysłowe
- odpady bytowe
- osady pościekowe

Efektywniejsze wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł energii jest możliwe tylko przy poniesieniu nakładów na zmiany technologii wytwarzania ciepła oraz

zapewnieniu stałych dostaw, co w warunkach gminy Trzebiatów jest trudne do realizacji, zwłaszcza ze względu na brak ogólnomiejskiego systemu zaopatrzenia w ciepło.

9.4.6 Kierunki rozwoju gospodarki energetycznej

Priorytetem w rozwoju gospodarki energetycznej gminy jest:

1. zapewnienie dostaw do wszystkich odbiorców, wymaga to:
  - a) rozbudowy istniejącej infrastruktury,
  - b) zapewnienia pełnego dostępu do sieci producentom i odbiorcom energii,
  - c) skojarzonego wytwarzania energii.
2. zapewnienie zrównoważonego rozwoju, co wymaga:
  - a) oszczędzania energii (modernizacja infrastruktury, termomodernizacja zabudowy, technologie energooszczędne),
  - b) ograniczenia emisji do atmosfery zanieczyszczeń powstających w procesie wytwarzania energii,
  - c) ochrony nieodnawialnych źródeł energii,
  - d) wspierania stosowania odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii.

Powyższe kierunki rozwoju gospodarki energetycznej powinny znaleźć odzwierciedlenie w odpowiednich programach i planach, a przede wszystkim w projekcie założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (zgodnie z ustawą prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r.).

9.5 Gospodarka wodno-ściekowa

9.5.1 Zasoby wód podziemnych

Charakterystyka morfologiczna i hydrograficzna

Gmina Trzebiatów położona jest na Pobrzeżu **Szczecińskim** w strefie przybrzeżnej Morza Bałtyckiego. Średnie wzniesienie obszaru wynosi od 6 do 20 m n.p.m. Najwyższe wzniesienia osiągają wysokość 30 – 35 m n.p.m. Okolice gminy pocięte są licznymi dolinami które zajęte są przez wody płynące, bądź też stanowią zatorfione łąki, okresowo zalewane przez wody rzeki Regi. Rzeka Rega jest tu największym elementem hydrograficznym. W jej dolinie dochodzącej do 1,5 km szerokości można jeszcze wyróżnić szczątki teras z wyraźnie zaznaczoną terasą denno-zalewową. W okolicy Trzebiatowa dolina jest pochodzenia dyluwialnego, rozdziela wznoszące się po obu jej stronach wysoczyzny morenowe. Morena denna jest tu pofalowana o deniwelacjach dochodzących do 6 m.

Budowa geologiczna

Obszar gminy położony jest w północnej części antyklinorium Kujawsko-Pomorskiego zbudowany jest w utworach mezozoicznych. Powierzchnia osadów mezozoicznych została poddana erozji przez czwartorzęd. W okolicy Trzebiatowa występuje ona na głębokości

88 m p.p.m, a na skrzydle północno-wschodnim na głębokości 54 m p.p.m. Bezpośrednio na utworach mezozoicznych spoczywa piaszczysto-gliniasty kompleks osadów czwartorzędowych. Reprezentowane są one przez utwory epoki plejstoceńskiej i holoceniowej. Na utworach kredowych zalegają płyty glin zwałowych o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. Na nich lub bezpośrednio w stropie osadów mezozoicznych zalega seria piasków drobnoziarnistych, średnioziarnistych i pylastych. Seria ta tworzy warstwę wodonośną. Seria piaszczysta przykryta jest warstwą glin zwałowych o średniej miąższości ok. 20 m. Na glinach tych występuje warstwa piasków o dość dużym rozprzestrzenieniu przykryte kolejną warstwą glin zwałowych o zmiennej miąższości od kilku do 30 m. Ostatnią warstwę glin pokrywają osady holocenu, reprezentowane przez gleby lub piaski o małej miąższości 0,2 ÷ 0,6 m. W dolinach rzek na glinach występują torfy o miąższości 0,9 ÷ 3,5 m.

Warunki hydrologiczne

Zasoby wód podziemnych gminy Trzebiatów stanowią część zasobów dyspozycyjnych 2 wydzielonych regionów bilansowych:

- regionu bilansowego zlewni Regi i bezpośrednio z nią związanej strefy przymorskiej Bałtyku,
- regionu bilansowego zlewni Parsęty oraz Przymorza (2,9% powierzchni gminy w rejonie Gostawia.

W stropowej części osadów mezozoicznych występuje jeden poziom wodonośny związany z piaskami oraz piaskowcami jury. Występują tam wody pod ciśnieniem przewyższającym zwykłe ciśnienie wód w czwartorzędzie. Generalny kierunek spływu wód podziemnych poziomu mezozoicznego przebiega z południowego-wschodu na południowy-zachód. Obecność wód podziemnych w czwartorzędzie związana jest przede wszystkim z procesem drenażu poziomu mezozoicznego przez utwory czwartorzędowe. Dowodem na to jest zmniejszanie się ciśnienia wody w kolejnych, leżących nad sobą warstwach wodonośnych. W kompleksie piaszczysto-gliniastym można wyróżnić dwie podrzędne warstwy wodonośne a w niektórych odcinkach doliny Regi trzecią warstwę wodonośną, związaną z aluwiami rzecznyymi. Generalny spływ wód podziemnych odbywa się od południa i wschodu w kierunku Trzebiatowa, a potem w całej masie na północ i częściowo na zachód. Wody płynące od wschodu i południa ku ujęciu w Trzebiatowie są eksploatowane niemal w całości.

Pomimo znacznych rezerw zasobów wód podziemnych występujących na obszarze gminy, wykazanych w dokumentacjach hydrogeologicznych regionów bilansowych zlewni rzek, możliwe jest w strefie nadmorskiej wystąpienie sezonowych niedoborów wody lub pogorszenie jej jakości.

9.5.2 Zapatrzenie w wodę jednostek osadniczych w gminie.

Wszystkie miejscowości zaopatrywane są z ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy (wyjątek m. Lewice zasilane z m. Darzewo gm. Brojce). Poszczególne ujęcia obejmują swoim zasięgiem następujące miejscowości:

Ujęcie wody w Trzebiatowie (eksploatuje ZWiK Trzebiatów)

- miasto Trzebiatów (wraz z Jarominem)

- m. Mirosławice
- m. Gąbin
- m. Białoboki
- m. Chełm Gryficki
- m. Włodarka
- m. Zapolice
- m. Rogozina

Ujęcie wody w Mrzeżynie (eksploatuje ZWiK Trzebiatów)

- m. Mrzeżyno **wraz z osiedlem „Za Regą”**
- tereny JW w Mrzeżynie
- **m. Rogowo (bez obiektów WDW)**

Ujęcie wody w Nowielicach (eksploatuje ZWiK Trzebiatów)

- m. Nowielice
- m. Trzebusz

Ujęcie wody w Robach (eksploatuje ZWiK Trzebiatów)

- m. Roby
- m. Bieczyno
- m. Bieczynko
- m. Gorzysław

Ujęcie wody w Sadlnie (eksploatuje ZWiK Trzebiatów)

- m. Sadlno

Ujęcie wody w Chomętowie (eksploatuje **ZWiK Trzebiatów**)

- m. Chomętowo
- m. Chomętowo Kolonia

Ujęcie wody w Kłodkowie (eksploatuje **ZWiK Trzebiatów**)

- m. Kłodkowo
- m. Wlewo Ujęcie wody Gosław-Gołańcz (eksploatuje **ZWiK Trzebiatów**)
- m. Gołańcz Pomorska
- m. Gołańcz Pomorska Osiedle
- m. Gosław
- m. Siemidarżno

Ujęcie wody w Darzewie gm. Brojce (eksploatuje PUWiS Nowogard)

- m. Lewice

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne (art. 51) w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia mogą być ustanawiane strefy ochronne ujęć wody. W strefach tych - ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wód podziemnych, obowiązują określone w przepisach odrębnych zakazy i nakazy, które należy uwzględnić w opracowywanych planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

- **Dane techniczne dotyczące istniejących ujęć wody.**

Ujęcie wody w Trzebiatowie

Ujęcie to jest największe na terenie gminy. Ustalone zasoby wody podziemnej wynoszą $Q=480 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q=11500 \text{ m}^3/\text{d}$ (przy $S=20 \text{ m}$). Woda dostarczana jest z 5 studni głębinowych o następujących parametrach

Studnia 1a – gł. 68 m Qeks $55 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=4,4 \text{ m}$)

Studnia 5 – gł. 82 m Qeks $100 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=4,4 \text{ m}$)

Studnia 6 – gł. 96 m Qeks $131 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=4,4 \text{ m}$)

Studnia 7 – gł. 83 m Qeks $99 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=4,4 \text{ m}$)

Studnia 8 – gł. 80 m Qeks $53 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=4,4 \text{ m}$)

Średnia wielkość produkcji wody na ujęciu wynosi $2800 \text{ m}^3/\text{d}$ i nigdy nie było eksploatowane o wydajności większej niż $3500 \text{ m}^3/\text{d}$. Prognoza do roku 2010 zakłada że zapotrzebowanie dla ujęcia wody w Trzebiatowie wyniesie:

w sezonie letnim   Qśr. dob. - $4251 \text{ m}^3/\text{d}$
   Qmax dob. - $4841 \text{ m}^3/\text{d}$

w pozostałym okresie   Qśr. dob. - $3859 \text{ m}^3/\text{d}$
   Qmax dob. - $4385 \text{ m}^3/\text{d}$

Analizy badań wody pobranych ze studni i pochodzących z różnych lat eksploatacji ujęcia, wskazują że woda odpowiada wymaganiom sanitarnym pod względem chemicznym i bakteriologicznym. W wodzie występuje okresami zwiększona zawartość żelaza.

Dla ochrony komunalnego ujęcia wody podziemnej w Trzebiatowie ustanowiono strefę ochronną obejmującą zarówno teren ochrony bezpośredniej jak i pośredniej – decyzja Wojewody Szczecińskiego z dnia 24.10.1995 roku znak: OSB-7/6226/15/95 (mimo upływu terminu ważności strefa obowiązuje w myśl art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy Prawo wodne).

Ujęcie wody w Mrzeżynie

Ustalone zasoby wody podziemnej wynoszą $Q=136 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q=3264 \text{ m}^3/\text{d}$ (przy $S=13 \text{ m}$). Woda dostarczana jest z 4 studni głębinowych o następujących parametrach

Studnia 1 – gł. 94 m Qeks $34 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=13 \text{ m}$)

Studnia 2 – gł. 95 m Qeks $45 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=8 \text{ m}$)

Studnia 3 – gł. 95 m Qeks $45 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=11 \text{ m}$)

Studnia 4 – gł. 95 m Qeks $45 \text{ m}^3/\text{h}$ ($S=13 \text{ m}$)

Średnia wielkość produkcji wody na ujęciu wynosi :

w sezonie letnim   Qśr. dob. - $120 \text{ m}^3/\text{d}$
   Qmax dob. - $2230 \text{ m}^3/\text{d}$

w pozostałym okresie   Qśr. dob. - $40 \text{ m}^3/\text{d}$
   Qmax dob. - $960 \text{ m}^3/\text{d}$

Analizy badań wody pobranych ze studni i pochodzących z ostatnich 30 lat wskazują że jakość wody na ujęciu nie uległa zmianie i jest bardzo dobrej jakości. W czasie letnim na ujęciu winny pracować 3 studnie o wydajności 45 m^3 . Nie wolno przekraczać wydajności $60 \text{ m}^3/\text{h}$ każdej studni. ZWiK Trzebiatów Sp. z o.o. uzyskał pozwolenie na budowę dodatkowej studni w związku z rosnącymi potrzebami miejscowości.

Ujęcie wody w Nowielicach

Ujęcie to jest ujęciem lokalnym obsługującym miejscowości Nowielice, Trzebusz i Trzebusz Osiedle. Wielkość zasobów eksploatacyjnych ujęcia ustalona jest na 415 m³/d ($S = 5,3$ m).

Na ujęciu pracują 2 studnie głębinowe o następujących parametrach:

Studnia 1a - gł. 68 m Qeks 59 m³/h ($S=5,3$ m)

Studnia 2 - gł. 68 m Qeks 47 m³/h ($S=6$ m)

Pobór wody na ujęciu waha się w granicach:

Qśr. dob. = 180 ÷ 200 m³/d

Qśr godz. = 37 ÷ 40 m³/h

Na ujęciu znajdują się 2 hydrofory ϕ 1,5 m ($V = 3,5$ m³) oraz 2 filtry świecowe ϕ 1,2 m ($V = 1,2$ m³/h). Woda z ujęcia spełnia wszystkie warunki sanitarne pod względem chemicznym i bakteriologicznym. Zdolność produkcji wody jest znacznie większa niż zapotrzebowanie. **Stacja wodociągowa jest w trakcie gruntownej przebudowy i modernizacji.**

Ujęcie wody w Robach.

Ujęcie to jest ujęciem lokalnym obsługującym miejscowości Roby, Bieczyno, Bieczynko i Gorzysław. Na ujęciu pracuje jedna studnia głębinowa (samowypływ) o następujących parametrach:

Studnia 1 - gł. 76,5 m Qeks 32 m³/h ($S=7,7$ m)

Pobór wody na ujęciu waha się w granicach:

Q maxh = 29 m³/h

Q maxd. = 230 m³/d

Na ujęciu znajduje się hydrofor ϕ 2,8 m ($V = 27,5$ m³), chlorator C-35 i dwa agregaty pompowe (50 PJM 200). Woda z ujęcia spełnia wszystkie warunki sanitarne pod względem chemicznym i bakteriologicznym. Zdolność produkcji wody na ujęciu jest większa niż zapotrzebowanie. **W przyszłości należy wybudować drugą rezerwową studnię w celu zapewnienia bezawaryjności dostaw wody lub podłączenie sieci do ujęć wody w Mrzeżynie.**

Ujęcie wody w Chomętowie

Ujęcie to jest ujęciem lokalnym obsługującym miejscowości Chomętowo i Chomętowo-Kolonia.

Na ujęciu pracują 2 studnie głębinowe o następujących parametrach:

Studnia 1 - gł. 78 m Qeks 24 m³/h

Studnia 2 - gł. 68 m Qeks 24 m³/h

Pobór wody na ujęciu waha się w granicach:

Q dob. = 28 m³/d

Q godz. = 3 ÷ 5 m³/h

Na ujęciu znajdują się 2 hydrofory ϕ 1,5 m ($V = 4,0$ m³), odżelaziacz ϕ 1,4 m, odmanganiacz ϕ 1,4 m oraz zbiorniki wyrównawcze $V = 50$ m³. Woda z ujęcia spełnia wszystkie warunki sanitarne pod względem chemicznym i bakteriologicznym. Zdolność produkcji wody jest znacznie większa niż zapotrzebowanie.

Ujęcie wody w Kłodkowie

Ujęcie to jest ujęciem lokalnym obsługującym miejscowość Kłodkowo . Projektowane jest zasilenie z ujęcia wody w Kłodkowie miejscowości Wlewo.

Na ujęciu pracują 2 studnie głębinowe o następujących parametrach:

Studnia 1 - Qeks 18 m³/h

Studnia 2 - Qeks 14 m³/h

Pobór wody na ujęciu waha się w granicach:

Q dob. = 20 m³/d

Q godz. = 3÷4 m³/h

Na ujęciu znajdują się 2 hydrofory ϕ 1,5 m ($V = 3,5$ m³) oraz odżelaziacz i odmangamiacz ϕ 1,5 m . Woda z ujęcia spełnia wszystkie warunki sanitarne pod względem chemicznym i bakteriologicznym. Zdolność produkcji wody jest znacznie większa niż zapotrzebowanie.

Ujęcie wody Gosław - Gołańcz

Ujęcie to jest ujęciem lokalnym obsługującym miejscowość Gołańcz Pomorska Gołańcz Pom. Osiedle, Paliczyno, Gosław, Leśnictwo Gosław i Siemidarżno .

Na ujęciu pracują 2 studnie głębinowe o następujących parametrach:

Studnia 1a - Qeks 27 m³/h

Studnia 2 - Qeks 45 m³/h

Pobór wody na ujęciu waha się w granicach:

Q dob. = 84 m³/d

Q godz. = 8÷10 m³/h

Na ujęciu znajdują się 2 hydrofory ϕ 1,5 m ($V = 4,0$ m³), dwa odżelaziacze ϕ 1,2 m oraz trzy zbiorniki wyrównawcze $V = 50$ m³. Woda z ujęcia spełnia wszystkie warunki sanitarne pod względem chemicznym i bakteriologicznym. Zdolność produkcji wody jest znacznie większa niż zapotrzebowanie.

Ujęcie wody w Gorzysławiu

Prywatny właściciel ujęcia - dawne ujęcie firmy „Caravel” Ltd

Dla ochrony komunalnego ujęcia ustanowiono strefę ochronną obejmującą zarówno teren ochrony bezpośredniej jak i pośredniej – decyzja Wojewody Szczecińskiego z dnia 08.03.1994 roku znak: OSB-7/6226/4/94 (mimo upływu terminu ważności strefa obowiązuje w myśl art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy Prawo wodne).

Ujęcie wody w Gorzysławiu

Ujęcie zakładowe Kopalni Gazu Ziemnego w Gorzysławiu

Dla ochrony komunalnego ujęcia ustanowiono strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej – decyzja Starosty Gryfickiego z dnia 15.01.2001 roku znak: RLiOŚ.6223-76/00/2001.

Ujęcie wody w Rogowie

Ujęcie należące do Domy Wczasowe WAM Spółka z o.o. wykorzystywane na własne

potrzeby.

Podsumowując powyższe dane na temat gospodarki wodnej, stwierdza się że gmina Trzebiatów posiada właściwą ilość ujęć wodnych zapewniających dostawę wody do wszystkich miejscowości. Zasoby wodne ujęć są znacznie większe od aktualnego zapotrzebowania wody. Zakłada się utrzymanie wszystkich obecnie eksploatowanych ujęć wody na terenie gminy. Istniejące zasoby wód podziemnych w kat. "B" zabezpieczają potrzeby gminy bez konieczności budowy nowych ujęć. W istniejących stacjach wodociągowych należy stopniowo przeprowadzać modernizację urządzeń uzdatniania wody. Należy szczególną uwagę zwrócić na zmniejszenie strat wody w sieci poprzez uszczelnienie sieci, wymianę odcinków zużytych, niesprawnych zasuw i hydrantów. Należy stworzyć plan systematycznego wykrywania przecieków, pomiaru ciśnień w węzłach i wyposażenie wszystkich odbiorców wody w sprawne węzły wodomierzowe.

Tabela nr 24 Wyposażenie w infrastrukturę

GMINA	WODOCIĄGI I KANALIZACJA						
	sieć		poł. do budynków mieszkalnych		zdroje uliczne	zużycie wody w gospodarstwach domow.	
	wodociąg	kanalizac	wodociąg	kanalizac		ogółem	na mieszk
w roku	km	km	ilość	ilość	ilość	dm ³	m ³
TRZEBIATÓW							
1990	40,2	19,5	956	408	18	840,9	50,4
1991	40,3	19,7	962	414	18	745,6	44,3
1992	38,3	19,2	974	423	18	725,9	42,8
1993	44,1	19,2	1059	450	18	694,1	40,5
2000	65,0	36,9	1467	507	2	943,0	54,2
2009	113,7	56,8	2015	999	-	-	34,3

9.5.3 Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków

W ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w Gminie Trzebiatów wyznaczono Aglomerację Trzebiatów obejmującą miejscowości: Trzebiatów, Chełm Gryficki, Mrzeżyno, Roby Rogowo, Zapolice Sadlno, Włodarka, Nowielice Białoboki, Gorzysław, Bieczyno, Gołańcz Pomorska, Chomętowo, Kłodkowo, Gąbin, Mirosławice, Jaromin, Lewice, Siemidarżno, Gosław, Wlewo. Zgodnie z art. 43 ustawy z dnia 18 lipca, 2001 r. Prawo Wodne (tekst jednolity: Dz. U. 2005 r. Nr 239 poz. 2019) aglomeracja oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna duża komunalna oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna. Znajduje się ona na przedmieściu Trzebiatowa w miejscowości Chełm Gryficki 7. Oczyszczalnia ta o proj. przepustowości Q dob. = 4500 dm³ /d działa od roku 1997 i osiąga wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń. W chwili obecnej obciążona jest w 75% do 95 % w sezonie. Do w/w oczyszczalni ścieków spływają ścieki sanitarne z miasta Trzebiatów oraz miejscowości Mrzeżyno, Rogowo, Trzebusz Osiedle, Nowielice i Mirosławice. W rakcie

realizacji jest inwestycja polegająca na budowie przy oczyszczalni kompostowni osadów komunalnych.

W poszczególnych miejscowościach gm. Trzebiatów system oczyszczania i odprowadzania ścieków przedstawia się następująco:

m. Trzebiatów z Jarominem i Mirosławicami

miasto Trzebiatów posiada system kanalizacji sanitarnej złożony z rurociągów i kolektorów ϕ 160 ÷ ϕ 500. Kanalizacja o spływie grawitacyjnym wspomagana jest lokalnymi przepompowniami ścieków z rurociągami tłocznymi. Ścieki z miasta spływają do przepompowni centralnej przy ul. Parkowej, skąd tłoczone są rurociągiem tłocznym (o dł. ok. 2,3 km.) do oczyszczalni ścieków.

m. Mrzeżyno

Cała miejscowość posiada nową kanalizację sanitarną budowaną w latach 1998 ÷ 2000. Ścieki spływają do przepompowni głównej przy ul. Trzebiatowskiej i dalej tłoczone są rurociągiem tłocznym dł. ok. 10 km. do komunalnej oczyszczalni ścieków w Trzebiatowie. Na terenie m. Mrzeżyno istnieje kanalizacja złożona z kolektorów ϕ 160÷ 500 mm o spływie grawitacyjnym oraz kanalizacja ciśnieniowa złożona z trzech przepompowni lokalnych i rurociągów tłocznych.

m. Nowielice i m. Trzebusz (oś. mieszkaniowe)

Miejscowości te posiadają kanalizację sanitarną wybudowaną w czasach działalności PGR. Obecnie ścieki odprowadzane są do przepompowni lokalnych i dalej poprzez rurociąg tłoczny Mrzeżyno – Trzebiatów do oczyszczalni ścieków w Trzebiatowie.

m. Gołańcz Pomorska,

Miejscowość posiada kanalizację sanitarną budowaną w czasach działalności PGR. Kanalizacja jest w złym stanie technicznym. Ścieki odprowadzane są do zbiorczego zbiornika bezodpływowego.

m. Rogozina, Zapolice, Włodarka, Chełmn Gryficki, Chomętowo, Sadlno, Sadlenko, Kłodkowo, Wlewo, Roby, Gorzysław, Bieczyno, Bieczynko, Paliczyno, Siemidarżno, Lewice i Gąbin.

Miejscowości te posiadają sieci wodociągowe, ale nie mają żadnych uregulowanych i kontrolowanych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków oprócz miejscowości Wlewo, Roby, Sadlno gdzie zabudowa wielorodzinna po PGR posiada lokalne sieci kanalizacyjne). Powstałe ścieki odprowadzane są do lokalnych lub przydomowych zbiorników bezodpływowych, często w złym stanie technicznym.

• **Prognoza zmian**

Problem odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenów wiejskich gminy Trzebiatów związany jest ze zróżnicowaniem w zainwestowaniu w systemy zaopatrzenia w wodę oraz systemami kanalizacyjnymi w poszczególnych miejscowościach gminy. Realizacja wodociągu wywołuje zwielokrotnienie ilości powstających ścieków, stąd konieczność realizacji sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków w układach indywidualnym, zbiorczym lub grupowym.

Przyjęcie określonego modelu systemu kanalizacyjnego musi wynikać z ilości ścieków

powstających na obszarze miejscowości, gęstości zabudowy, która określa ekonomiczną opłacalność realizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz wskaźnika efektywności inwestycji, który daje pogląd na opłacalność ekonomiczną realizacji konkretnych sieci grupowych uwzględniając koszty budowy i eksploatacji systemu.

W przypadku miejscowości wiejskich poważnym problemem jest eksploatacja systemu kanalizacyjnego, a szczególnie oczyszczalni ścieków. Koszty eksploatacji oraz zagadnienia organizacji tej eksploatacji (zakład komunalny, firma prywatna itp.) sprzyja realizacji systemów grupowych z jednym eksploatatorem systemu.

W ostatnich latach, w związku z rozwojem technologii zbierania i przesyłania ścieków coraz bardziej opłacalne stają się systemy grupowe, gdzie istotne znaczenie mają koszty eksploatacji oczyszczalni ścieków przy zmniejszeniu kosztów przesyłu ścieków.

Wykorzystanie oczyszczalni komunalnej do obsługi miejscowości położonych w gminie wiąże się z dociążeniem hydraulicznym obiektu oraz zwiększeniem zawartości ścieków surowych, co poprawić może funkcjonowanie części biologicznej oczyszczalni.

Powyższe działania powinny być realizowane równolegle z rozbudową systemu kanalizacji sanitarnej mieście Trzebiatów oraz przy współudziale wspólnot mieszkaniowych na terenach wiejskich, które zarządzają lokalnymi sieciami kanalizacji sanitarnej.

Założenia koncepcji gospodarki ściekowej

Najkorzystniejszym ekonomicznie rozwiązaniem w zakresie budowy kanalizacji ścieków bytowo-gospodarczych na obszarze gminy Trzebiatów jest realizacja ogólnogminnego systemu kanalizacji grupowych, w których główną rolę będą odgrywały dwa niezależne od siebie systemy kanalizacyjne – pierwszy zakończony zbiorczymi, biologicznymi oczyszczalniami ścieków, realizowany w miejscowościach wiejskich, drugi, obejmujący budowę drugiego ciśnieniowego kolektora tłoczego do miejscowości turystycznych Mrzeżyno i Rogowo.

- 1) Miejscowości do których proponowana jest docelowo budowa dodatkowych nitek kolektorów ściekowych:
  - I grupa – budowa drugiej nitki ciśnieniowego kolektora tłoczego Rogowo-Mrzeżyno-Trzebiatów;
  - II grupa – budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Trzebusz z włączeniem do drugiej nitki kolektora ciśnieniowego;
  - III grupa – budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Roby z odprowadzeniem kolektorem ciśnieniowym do przepompowni w Mrzeżynie, a stamtąd przepompowanie do rurociągu tłoczego Mrzeżyno-Trzebiatów.
- 2) Miejscowości w których należałoby wybudować biologiczne oczyszczalnie ścieków (pow. 50 odbiorców): Gołańcz Pomorska Osiedle, Wlewo, Gosław, Lewice, Kłódkowo, Gołańcz Pomorska, Włodarka, Sadlno.
- 3) Miejscowości, w których zagospodarowanie ścieków bytowych powinno pozostać w oparciu o indywidualne oczyszczalnie biologiczne lub zbiorniki bezodpływowe (pon. 50 odbiorców): Bieczyno, Bieczynko, Gorzysław, Siemidarżno, Gąbin, Rogozina, Zapolice, hełm Gryficki, Sadlenko, Chomętowo, Chomętowo Kolonia.

Należy również rozważyć możliwość realizacji drugiej nitki ciśnieniowego kolektora tłoczego po starym śladzie linii wąskotorowej Trzebiatów-Mrzeżyno z możliwością obsłużenia planowanego dużego kompleksu terenów turystyczno-sportowych wraz z miejscowością Gorzysław.

Przed przystąpieniem do budowy drugiej nitki kolektora tłoczego ścieków oraz biologicznych oczyszczalni ścieków na wsiach należy rozbudować oczyszczalnię ścieków w Trzebiatowie o kolejny zbiornik osadu czynnego. Należy również wybudować w Mrzeżynie dodatkowy kolektor wód deszczowych.

Zaktywizowanie funkcji turystycznej w rejonie Rogoziny-Włodarki oraz gorzysławia-Robów może spowodować konieczność włączenia tych terenów w całości do gminnej sieci kanalizacji zbiorczej.

9.6 Gospodarka odpadami

9.6.1 Usuwanie i utylizacja odpadów – stan istniejący

Miejscowości z terenu gminy Trzebiatów korzystały do roku 2010 z istniejącego komunalnego wysypiska odpadów położonego około 1 km na południe od Włodarki. Powierzchnia wysypiska wynosi ok. 4,0 ha. Obiekt był eksploatowany ponad 20 lat. W związku z tym przystąpiono do prac projektowych związanych z budową nowego obiektu na cele składowe. Zgodnie z ustawą o odpadach nowy obiekt musiałby być związany z funkcjonowaniem zakładu gospodarki odpadami, gdyż istnieje ustawowy wymóg segregacji odpadów i odzyskiwania surowców wtórnych. Gmina jest zobowiązana do prowadzenia selektywnej zbiórki śmieci. Istniejące składowisko musi być zlikwidowane, a teren zrekultywowany.

9.6.2 Koncepcja gospodarki odpadami

Łączna ilość odpadów (z obydwu gmin) kierowana na składowisko wynosiła w roku 1998 35 tys. m³/rok, przy czym w okresie sezonu letniego 4,5 do 5 tys. m³/miesiąc. Około 30% do 50% odpadów stanowiły potencjalne surowce wtórne, ich udział wyraźnie wzrasta w sezonie letnim.

Analizując nagromadzenie odpadów w ciągu roku, okres obliczeniowy, wysokość nasypową wysypiska, współczynnik zapotrzebowania powierzchni całkowitej oraz współczynnik zagęszczenia odpadów, powierzchnia składowiska powinna wynosić min. 4 ha. Do powierzchni tej należy dodać min. 2 ha powierzchni pod zakład zagospodarowanie odpadów. Z uwagi na niekorzystne położenie dotychczasowego składowiska odpadów: w obszarze cennym przyrodniczo i o dużych walorach turystycznych, w studium wskazuje się jego teren po zamknięciu do rekultywacji.

W fazę realizacji weszło przedsięwzięcie stworzenia kompleksowego systemu obejmującego zbieranie, odzysk i unieszkodliwianie całego strumienia odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie 27 gmin wchodzących w skład Celowego Związku Gmin R-XXI, do którego przystąpiła także gmina Trzebiatów. Przedsięwzięcie pozwoli na prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi systemie przestrzennych powiązań regionalnych, z

zapewnieniem mechaniczno-biologicznego przekształcania odpadów zgodnie z wytycznymi Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010. Projekt obejmuje budowę Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie w gminie Nowogard oraz budowę trzech Stacji Przeladunkowych - w Mielniku Drawskim w gminie Drawsko Pomorskie, w Kamieniu Pomorskim oraz w Świnoujściu wraz z zapleczem do magazynowania odpadów oraz placami kompostowania odpadów zielonych. Projekt obejmuje również zaprojektowanie instalacji, której głównym procesem jest odparowanie odcieków ze składowiska.

Realizacja projektu przyczyni się do:

- maksymalnego zmniejszenia ilości odpadów wymagających deponowania, przy jednoczesnym zminimalizowaniu szkodliwego oddziaływania obiektu na środowisko naturalne,
- osiągnięcia poziomów ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji określonych w Dyrektywie 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów,
- odzysku surowców wtórnych i kompostowania/stabilizacji odpadów ulegających biodegradacji, oraz ograniczenia strumienia odpadów unieszkodliwianych przez składowanie
- wyższego standardu życia mieszkańców, poprawy jakości środowiska naturalnego, a tym samym poprawy pozycji województwa zachodniopomorskiego na tle innych regionów.

10. KSZTAŁTOWANIE STRUKTUR FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

10.1 Cele rozwoju gminy

Podstawowym celem polityki przestrzennej jest zapewnienie warunków funkcjonalno-przestrzennych dla zrównoważonego rozwoju miasta i gminy.

„Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska przyrodniczego poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli - zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń - następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.”

Tak więc zrównoważony rozwój to rozwój w zgodzie z warunkami miejsca i racjonalnie założonymi celami gospodarczymi. Idea zrównoważonego rozwoju zakłada pozostawienie przyszłym pokoleniom szans dalszego rozwoju i przekształceń przestrzeni.

Rozstrzygnięciem podstawowym dla określenia celów polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest zdefiniowanie podstawowych funkcji miastotwórczych Trzebiatowa i funkcji gminy. Na terenie gminy funkcje zmieniały proporcje. Radykalnemu zmniejszeniu uległo znaczenie funkcji rolniczej, nabiera znaczenia funkcja ochronna, traktowana również jako funkcja gospodarcza i źródło dochodów. W mieście zmienia się sposób realizacji funkcji produkcyjnej, dostrzega się znaczenie funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Cele rozwoju gminy można podzielić na:

Cele gospodarcze

- redefinicja funkcji gospodarczych gminy:
- aktywizacja funkcji rolno-spożywczej z zachowaniem zasad ekorozwoju,
- rozwój funkcji turystycznej opartej o rozwój terenów nadmorskich oraz wypoczynek rodzinny na wsi, turystykę sportową i weekendową,
- wspieranie funkcji rzemieślniczej będącej podstawą samozatrudnienia
- rozwój funkcji produkcyjnej - wspieranie technologii wysokoprzetworzonych
- działania na rzecz zrównoważenia rynku pracy
- wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości
- działania na rzecz stymulacji inwestycji, w tym przyciągnięcie kapitału zewnętrznego.

Cele społeczne

- funkcje społeczne powinny rozwijać się poprzez efekt synergii wynikający z rozwoju społecznego gminy
- poprawa dostępności do służby zdrowia
- poprawa dostępności do oświaty
- poprawa warunków bezpieczeństwa społecznego
- poprawa infrastruktury komunalnej i technicznej
- wzmocnienie więzi społecznych i poczucia tożsamości kulturowej.

Cele przestrzenne

- zapewnienie rozwoju przestrzennego przy zachowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych środowiska
- zachowanie wszystkich elementów sieci osadniczej
- uporządkowanie struktury przestrzennej miasta
- rewaloryzacja i integracja centrum miejskiego
- zmiana systemu komunikacyjnego miasta
- zagospodarowanie nowych terenów dla funkcji mieszkaniowej i produkcyjnej
- rewitalizacja wsi.

Cele ochronne

- czynna ochrona wartości przyrodniczych, utworzenie terenów prawnie chronionych
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i utylizacji odpadów w skali gminy
- ograniczenie, eliminacja i neutralizacja zanieczyszczeń obniżających walory środowiska i jakość życia mieszkańców
- rekultywacja terenów zdegradowanych: wyrobisk i wysypisk śmieci
- zachowanie terenów otwartych o wartościach krajobrazowych, kulturowych i przyrodniczych.

10.2 Rewitalizacja obszarów wiejskich i wielofunkcyjny rozwój wsi

Likwidacja gospodarstw wielkoobszarowych prowadzonych przez Państwowe Gospodarstwa Rolne pozbawiła miejsc pracy i możliwości zarobkowania większość mieszkańców wsi. Brak źródeł utrzymania, pogłębiająca się dekapitalizacja zabudowy i brak infrastruktury społecznej powoduje degradację społeczności wiejskiej. W gminie Trzebiatów funkcja rolnicza, tradycyjnie rozwijana, ma dość dobre warunki przyrodnicze (w rankingu 54 gmin dawnego województwa szczecińskiego – 24 miejsce) i dlatego powinna być podstawą gospodarki wiejskiej i służyć zrównoważonemu rozwojowi całego obszaru gminy. Służyć powinna również zachowaniu wiejskiego stylu życia i kulturowej odrębności wsi.

Rewitalizacja obszarów wiejskich powinna być przeprowadzona w oparciu o wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich, ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz partnerstwo mieszkańców wsi, miasta i władz samorządowych w tworzeniu nowych, rozdrobnionych struktur gospodarczych i aktywizowaniu środowiska wiejskiego.

10.2.1 Rolnictwo i rybactwo

Program rozwoju rolnictwa opracować należy w oparciu o analizy wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej i dotychczasowego sposobu jej zagospodarowania, zainwestowania ośrodków gospodarki rolnej oraz ograniczeń dla rolnictwa, wynikających z wymogów ochrony środowiska naturalnego.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna zajmuje 14,126 tys. hektarów, tj. blisko 63 % obszaru gminy. Wartość gruntów ornych w gminie jest dość wysoka: 36,2 % stanowią grunty klas III, a 50,3 % grunty klas IV. Wartość użytków zielonych także jest dość wysoka, ok. 72 % stanowią użytki III i IV klasy bonitacyjnej.

W studium docelowo przewiduje się zachowanie i rolnicze wykorzystanie wartościowych gruntów klas II, III i IV przy jednoczesnej rezygnacji z terenów o gruntach mało wartościowych klas VI i pozostających w niskiej kulturze oraz niekorzystnie położonych gruntów klas V. Docelowo przewiduje się zalesienie kilku większych, zwartych kompleksów tych gleb w południowej części gminy i w sąsiedztwie miasta.

W obrębie wartościowych gleb zlokalizowanych w północno-zachodniej części gminy na obszarach przewidzianych do objęcia ochroną obszarową należy rozwinąć rolnictwo ekologiczne, bardziej zbliżone do naturalnych warunków upraw. Dwa duże zespoły nieużytków powyżej Włodarki i Gorzysławia wytypowano do ochrony rezerwatowej.

W zakresie organizacji rolnictwa przewiduje się restrukturyzację gospodarstw wielkoobszarowych nadal znacząca część ziemi znajduje się nadal w zasobach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i nie zostało trwale rozdysponowanych. Niekorzystną sytuacją w rolnictwie jest stosunkowo duży udział gospodarstw o powierzchni do 10 ha.

Tabela nr 24 Struktura gospodarstw indywidualnych w gminie

Powierzchnia gospodarstw	Ilość gospodarstw		Ilość hektarów	
	2001	2012	2001	2012

do 2 ha	106	219	144	273
od 2 do 5 ha	92	180	288	569
od 5 do 10 ha	82	104	600	769
od 10 do 50 ha	244	169	4 500	3577
powyżej 50 ha	12	36	1 903	4139

Tabela nr 25 Udział procentowy gospodarstw w klasach wielkości w ogólnej powierzchni gruntów

Powierzchnia gospodarstw	% gospodarstw		% hektarów	
	2001	2012	2001	2012
do 2 ha	19,7	30,9	1,9	2,9
od 2 do 5 ha	17,2	25,4	3,9	6,1
od 5 do 10 ha	15,3	14,7	8,0	8,3
od 10 do 50 ha	45,5	23,8	61,0	38,4
powyżej 50 ha	2,2	5,2	25,2	44,1

W przyszłości na rozwój rolnictwa będą miały wpływ:

1. wzrost ilości gospodarstw rodzinnych 10 – 30 hektarowych,
2. podniesienie jakości w produkcji żywności – żywność ekologiczna, czysta,
3. zwiększenie dochodów z rolnictwa poprzez wartość dodaną do produktów rolnych – rozwinięcie przetwórstwa, wypromowanie produktów lokalnych na rynku,
4. dostosowanie produkcji rolnej do wymogów ochrony środowiska i jego walorów,
5. rozwinięcie oświaty rolnej i przygotowania zawodowego rolników,
6. rozwój turystyki wiejskiej w tym agroturystyki.

Gospodarka rybacka w gminie Trzebiatów prowadzona jest na łądzie w czterech obwodach rybackich ustanowionych Rozporządzeniem Nr 7/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 13 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia obwodów rybackich (Dz.U.Woj. Zachodniopomorskiego Nr 121, poz. 2528, z późn. zmianami):

1. obwód rybacki Jeziora Liwia Łuża;
2. obwód rybacki Jeziora Lisowo (zbiornika zaporowego Lisowo na rzece Redze);
3. obwód rybacki Jeziora resko Przymorskie (Resko);
4. obwód rybacki rzeki Dębosznica.

Powołanie obwodów miało na celu racjonalizację prowadzonej gospodarki - prowadzenie jej przez uprawnione osoby lub podmioty gospodarcze w oparciu o 10 letnie operaty rybackie, sporządzane przez uprawnioną osobę.

10.2.2 Leśnictwo

Gmina Trzebiatów charakteryzuje się niedużą lesistością – 13,4% powierzchni terenu gminy pokrywają lasy. Są one skupione przede wszystkim w pasie wydmy nadmorskich oraz w południowej części gminy. Należałoby dążyć do wzrostu lesistości do min. 25%, jednak całą środkową część terenu gminy zajmują użytki zielone, które należy chronić przed zalesieniem ze względów na ich funkcję ochronną.

W przyszłości na rozwój leśnictwa będą miały wpływ:

- 1. dostosowanie hodowli lasu do wymogów ochrony środowiska i jego walorów naturalnych,**
- 2. wzrost powierzchni lasów gospodarczych, zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,**
- 3. udostępnienie terenów leśnych dla turystyki „miękkiej”.**

10.2.3 Przemysł, rzemiosło, usługi

Centralizacja działalności gospodarczej, likwidacja PGR-ów oraz załamanie się rynku rolnego doprowadziły do upadku przedsiębiorczości wiejskiej, a tym samym do osłabienia ekonomicznego wsi. Jeszcze do niedawna na terenach wiejskich funkcjonowało kilka zakładów przemysłu rolnego w: Trzebuszu, Gołańczy, Sadlnie, Mirosławicach.

Odtworzenie struktur przemysłowo-usługowych wsi powinno opierać się na:

1. lokalnych formach działalności gospodarczej, zakorzenionych w świadomości mieszkańców,
2. lokalnych surowcach i płodach rolnych oraz ich przetwórstwie,
3. rewitalizacji tradycyjnej zabudowy gospodarczej i folwarcznej,
4. dobrze zorganizowanym doradztwie i marketingu,
5. tworzeniu indywidualnych miejsc pracy, zwłaszcza dla kobiet, w ramach restrukturyzowanych gospodarstw wiejskich,
6. lokalizowaniu na terenach wiejskich drobnych zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych, kooperujących z większymi przedsiębiorstwami,
7. odtworzeniu infrastruktury komunalnej oraz drobnych zakładów usługowych działających również w domu klienta.

• Wiejskie sklepy

Jedną z uciążliwości życia na wsi jest utrudniona dostępność do usług, a zwłaszcza do usług handlu. Handel obwoźny, zaopatrujący mniejsze miejscowości jest zawodny i niezgodny z tradycyjnym sposobem robienia zakupów i utrzymywania więzi sąsiedzkich.

Lokalizacja sklepów na terenie wsi jest możliwa jeśli:

- jest to adaptacja tradycyjnej zabudowy wiejskiej,
- nowa zabudowa pozostaje w harmonii z charakterem i formą otaczającej zabudowy,
- lokalizacja sklepu sprzyja wytworzeniu i funkcjonowaniu centrum wsi.

Lokalizacja sklepów przy gospodarstwach rolnych i fermach jest możliwa jeśli:

- umożliwia to sprzedaż wyrobów wyprodukowanych w gospodarstwie,
- dojazd od sklepu nie jest uciążliwy dla zabudowy mieszkaniowej.

Warto przypomnieć, że w tradycji wiejskiej funkcjonowały targi i jarmarki, swoiste giełdy towarowe i jednocześnie wydarzenia kulturalne. Dziś pozostał maleńki „rynek”, czasowo organizowany w mieście. Wznowienie tej tradycji byłoby dla wielu mieszkańców wsi bodźcem do podjęcia działalności gospodarczej.

10.2.4 Turystyka wiejska

Już dziś turystyka wiejska przynosi znaczne dochody, a jednocześnie przyspiesza działania na rzecz ochrony i wspierania tradycji lokalnej, krajobrazu, historii i kultury, stanowiących jedną z atrakcji turystycznych. Jej rozwój niesie za sobą również pewne zagrożenia, jak choćby wzmożony ruch samochodowy, penetracje terenu przez osoby obce.

Jedną z form turystyki wiejskiej jest agroturystyka, czyli wypoczynek w gospodarstwie wiejskim. Uruchomienie usług agroturystycznych, przygotowanie „produktu agroturystycznego wymaga:

1. bazy noclegowej o zróżnicowanym standardzie,
2. zapewnienia wygodnego, odpowiednio oznakowanego dojazdu,
3. umożliwienia uczestniczenia w życiu i pracach gospodarstwa,
4. dostępności do usług,
5. zwiedzania atrakcji turystycznych.

Konieczne jest stworzenie programu lokalnego rozwoju turystyki wiejskiej przy współpracy społeczności lokalnych, które chcą działać na rzecz swojej wsi oraz zapewnienia profesjonalnej obsługi całego przedsięwzięcia.

10.2.5 Samodzielność kulturowa wsi

W obecnej sytuacji klucz do rozwiązywania większości problemów wsi znajduje się wewnątrz, a nie na zewnątrz środowisk wiejskich. Aby sprostać trudnemu zadaniu rewitalizacji obszarów wiejskich społeczności te muszą współdziałać jako wspólnota, w poczuciu tożsamości. Tożsamość opiera się na samodzielności kulturowej. Pomimo dotkliwych doświadczeń jakich doznali mieszkańcy wsi w powojennej Polsce, na tzw. „ziemiach odzyskanych” badania socjologiczne wykazały, że zachowali oni swoją tożsamość (W. Misiak, Samodzielność kulturowa wsi, 1993r.). W latach 70. bezkrytycznie przyjmowano tezę o wyrównywaniu warunków życia w mieście i na wsi. Miało temu towarzyszyć „wyrównanie wzorców kulturowych” i „industrializacja wsi”. Tezy te wprowadzane w życie nie przetrwały próby czasu. Wiejskość, wiejski styl życia nawet dziś w odczuciu mieszkańców miasta ma w sobie wartość kontaktu z żywą przyrodą, spokoju, poczucia wspólnoty. Mieszkańcy wsi są dziś traktowani jak „strażnicy dziedzictwa”, choć w przypadku współczesnej wsi zachodniopomorskiej jest to w większym stopniu dziedzictwo historyczne niż kulturowe. Zachowanie dziedzictwa kulturowego należy łączyć z potrzebami życiowymi mieszkańców, co nie może mieć nic wspólnego z budowaniem skansenów.

Należy sformułować program działań praktycznych dla podtrzymania równowagi między tradycją a współczesnością. Program ten powinien zawierać zarówno wspieranie rzemiosła i rękodzieła, jak również propagowanie wiedzy i świadomości społecznej o zasobach

dziedzictwa. W programie tym ważną kwestią byłoby nie tylko sięgnięcie do źródła jakim jest zapis ziemi, ale również do historii rodzin, ich korzeni i tradycji.

10.3 Kształtowanie struktur osadniczych i funkcjonalno-przestrzennych

10.3.1 Obszary osadnicze

Studium zakłada zachowanie i utrwalenie istniejącej struktury sieci osadniczej jako historycznie ukształtowanego elementu krajobrazu kulturowego, dostosowanego do warunków miejsca i podstawowej funkcji obszaru.

Zakłada się wydzielenie następujących obszarów osadniczych :

1. obszar miejski - obszar intensywnego inwestowania,
2. obszar strefy buforowej pomiędzy miastem i terenami wiejskimi - ograniczone inwestowanie podporządkowane funkcji ochronnej i wytworzenie zielonego pasa na obrzeżu terenów zurbanizowanych,
3. obszar parków krajobrazowych i ich stref ochronnych - dostosowanie polityki inwestycyjnej do zasad gospodarowania na terenie parków; lokalizacja nowej zabudowy wyłącznie w obrębie istniejących miejscowości,
4. obszar zwartej zabudowy turystyczno – wypoczynkowej - inwestowanie i ochrona walorów krajobrazowych i wymogów strefy pasa technicznego **brzegu** wód morskich,
5. obszar skoncentrowanego osadnictwa wiejskiego - obszar inwestowania z zastrzeżeniem ochrony obszaru przed rozproszeniem zabudowy.

10.3.2 Hierarchia sieci osadniczej

Zakłada się następującą hierarchię wiejskiej sieci osadniczej:

1. wiejskie ośrodki usług podstawowych: Gołańcz Pomorska , Trzebusz, Mrzeżyno,
2. wsie elementarne: Bieczyno, Gorzysław, Sadlno, Chomętowo, Kłodkowo, Wlewo, Gąbin, Mirosławice, Lewice, Siemidarżno, Gosław
3. wsie letniskowe: Rogowo, Zapolice, Rogozina, Włodarka, Nowielice,
4. osady: Kolonia Chomętowo, Sadlenko, Bieczynko Paliczyno, Chełm Gryficki,
5. leśniczówki: Mrzeżyno, Warciśław, Gosław.

10.3.3 Rozplanowanie zabudowy, architektura

Warunki zamieszkania na wsi w większości przypadków znacznie odbiegają od standardu przyjętego dla zabudowy miejskiej. W studium zakłada się przede wszystkim rewaloryzację wiejskich zespołów zabudowy, a w nielicznych przypadkach lokalizację nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej.

Podstawą kształtowania tych zespołów powinno być:

- zachowanie (lub przywrócenie) ładu przestrzennego,
- ochrona historycznego rozplanowania i kompozycji,
- niedopuszczenie do rozproszenia nowej zabudowy poza tereny zwartej zabudowy wiejskiej,
- humanizacja osiedli popegeerowskich,

- zachowanie i adaptacja starej zabudowy na drugie domy, indywidualne letniska,
- kontynuacja lokalnej tradycji, opracowanie lokalnego wzornika architektury,
- zachowanie skali zabudowy i wykorzystanie lokalnego budulca,
- podniesienie standardu zabudowy (przede wszystkim uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej)

10.3.4 Zasady realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej

Dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej we wsiach jeśli :

1. proponowana zabudowa mieści się w granicach zwartej zabudowy wsi i nie zakłóci jej historycznego rozplanowania,
2. nowa zabudowa nie spowoduje zabudowy terenów otwartych, które mają szczególne znaczenie dla zachowania charakteru wsi i jej ekspozycji w krajobrazie,
3. projekt zabudowy odpowiada wielkością i charakterem lokalnym warunkom,
4. projekt zabudowy jest zgodny z wymogami ochrony zabudowy historycznej.

Wyjątkowo dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy poza zwartą zabudowę wsi jeśli:

1. będzie tworzyć zwarty zespół zabudowy na terenach wyznaczonych w studium,
2. będzie to wykorzystanie opuszczonej zabudowy, korzystne dla środowiska wiejskiego,
3. będzie to zabudowa uzupełniająca na terenie dawnych siedlisk jeśli projekt zabudowy jest zgodny formą, materiałem, sposobem posadowienia budynku z charakterem siedliska,
4. propozycja nie pociąga za sobą zabudowy terenów otwartych o szczególnym znaczeniu dla charakteru i formy wsi.

Usunięcie zabudowy jest dopuszczalne w trybie przewidzianym w Prawie budowlanym jeśli:

1. budynek nie jest wpisany do rejestru zabytków lub nie posiada specjalnego znaczenia historycznego i architektonicznego oraz nie leży w strefie ochrony konserwatorskiej, chyba że zgodę na rozbiórkę wyraził Wojewódzki Konserwator Zabytków,
2. jeśli budynek nie nadaje się do dalszego użytkowania i grozi zawaleniem.

10.4 Kierunki przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta

Kształtowanie przyszłej struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta powinno uwzględniać:

- rozwój terytorialny – powoduje główne koszty urbanizacji – należy dążyć do usprawnienia istniejącej struktury, racjonalnego, intensywnego zagospodarowania terenów już zurbanizowanych i zabudowanych;
- rozwój gospodarczy – należy stworzyć dla rozwoju funkcji przemysłowej odpowiednie warunki przestrzenne, dostosowanie formy i jakości produkcji do warunków miejsca;
- rozwój komunikacji – przebudowa układu komunikacyjnego jest najpilniejszym zadaniem, które najszybciej wpłynie na poprawę funkcjonowania struktury miejskiej;
- poczucie bezpieczeństwa – ochrona terenów mieszkaniowych przed innym użytkowaniem i wydzielenie stref wyciszonego ruchu wpłynie na wzrost poczucia bezpieczeństwa;
- ład przestrzenny – rozwiązanie problemów funkcjonalno–przestrzennych, przywrócenie

ładu przestrzennego i harmonii w krajobrazie miejskim wymaga zgodnych co do idei urbanistycznej opracowań planistycznych i projektowych;

- zmiana granic administracyjnych miasta Trzebiatów - siedziby władz lokalnych – dostosowanie granic do postępującego procesu urbanizacji otoczenia miasta.

Miasto jest strukturą historycznie nawarstwioną. Sposób tego nawarstwienia jest odzwierciedlony w kompozycji przestrzennej miasta. Każde kolejne pokolenie mieszkańców kształtuje przestrzeń miasta zgodnie ze swoją wiedzą, umiejętnościami i kulturą.

Na kompozycję przestrzenną miasta składają się elementy fizjonomiczne:

1. otaczający krajobraz – cechą i wartością małego miasta, jakim jest Trzebiatów, jest zachowanie w kompozycji przestrzennej ciągłego kontaktu z otaczającym krajobrazem;
2. rozplanowanie zabudowy – siatka ulic i podział katastralny (na działki),
3. zabudowa – jej forma, umiejscowienie na działce, wzajemne sąsiedztwo różnych form,
4. oraz elementy znaczeniowe:
5. identyfikacja przestrzeni – wyróżnienie jej, nazwanie np. przestrzeń publiczna rynku miejskiego;
6. wzorzec kulturowy formy zabudowy – np. forma architektoniczna kościoła halowego z wieżą funkcjonująca w tradycji katolickiej;
7. zgodność wzorca kulturowego z funkcją zabudowy

W codziennym odbiorze przestrzeni miasta przez mieszkańców decydującą rolę odgrywają elementy znaczeniowe kompozycji. Z tego względu zabudowa blokowa na starym mieście, powstała po wyburzeniu historycznych kamienic, była akceptowana jako wyraz nowoczesności i awansu społecznego. Na tej właśnie zasadzie dzisiaj, pokrywanie budynków intensywnymi, kłócącymi się z otoczeniem kolorami, jest akceptowane, bo jest zrozumiałe, jest wyrazem pewnych możliwości i „nowoczesności”. Jednak dopiero współgranie wszystkich elementów kompozycji, czytelność i ciągłość wątku kompozycji tworzy ład przestrzenny.

Współczesną kompozycję przestrzenną Trzebiatowa cechuje:

1. silne oddziaływanie otaczającego krajobrazu
2. zachowanie wielu podstawowych elementów historycznej kompozycji (jak rynek staromiejski, kościoły, osie ulic, mury miejskie)
3. dezintegracja przestrzeni całego układu miejskiego spowodowana:
  - sztucznym rozcięciem miasta przez linię kolejową;
  - brakiem czytelnych osi kompozycyjnych w strukturze przedmieść;
  - niezgodnością staromiejskiej siatki ulic z wnętrzami zabudowy blokowej;
  - ubytkami w tkance zabudowy Starego Miasta, przede wszystkim kwartałów staromiejskich;
  - przemieszaniem zabudowy mieszkaniowej z produkcyjną na dużym obszarze miasta
4. dysharmonia form architektury.

Głównymi kierunkami przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta będzie:

- Rewaloryzacja Starego Miasta

Najstarsza, centralnie położona część miasta jest dobrem kultury, zabytkiem wpisanym do państwowego rejestru. Rewaloryzacja oznacza przywrócenie utraconych wartości zniszczonych i zaniedbanych. Zasady przeprowadzenia rewaloryzacji są zapisane w **miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego** - „Planie rewaloryzacji Starego Miasta” oraz w rozdziale dotyczącym ochrony i kształtowania środowiska kulturowego. Stare Miasto nadal będzie pełniło rolę centrum miejskiego, którego jedną z głównych funkcji jest funkcja reprezentacyjna. W kompozycji przestrzennej miasta musi nastąpić integracja elementów historycznych i współczesnych.

- Poprawa warunków zamieszkania

Na terenach miejskich zespołów mieszkaniowych należy chronić funkcję mieszkaniową przed innym użytkowaniem i zagospodarowaniem mogącym zakłócać zamieszkanie. Należy wydzielić strefy uspokojonego ruchu i wyeliminować z nich ciężki transport, stworzyć sieć tras rowerowych. Należy zapewnić łatwy dostęp do obiektów użyteczności publicznej i miejsc wypoczynku i rekreacji.

- Łagodzenie uciążliwości komunikacji i zakładów przemysłowych

Układ przestrzenny miasta rozwijający się koncentrycznie na zewnątrz nie zapewnia właściwych połączeń komunikacyjnych pomiędzy poszczególnymi częściami miasta. Cały ruch tranzytowy przechodzi przez rynek staromiejski. Zasady przebudowy układu komunikacyjnego podane są w rozdziale dotyczącym kształtowania komunikacji i infrastruktury. Lokalizacja przemysłu w mieście, w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i terenów rekreacyjnych jest uciążliwa. Tereny przemysłowe wewnątrz terenów śródmiejskich są terenami o funkcji mieszanej przewidzianymi do restrukturyzacji. Nowe zakłady produkcyjne powinny powstawać na specjalnie do tego przygotowanym terenie parku technologicznego.

- Wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych

Miasto dysponuje przygotowanymi, **wskazanymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego** terenami inwestycyjnymi. Nowe tereny inwestycyjne powinny być udostępniane sukcesywnie w miarę pojawiających się potrzeb – nadpodaż terenów budowlanych prowadzi do spekulacji gruntami i rozpraszania inwestycji, zaniedbania terenów już zagospodarowanych, a w rezultacie do wzrostu kosztów urbanizacji.

10.4.1 Zasady realizacji nowych zespołów mieszkaniowych

- Zagospodarowanie i zabudowa nowych terenów mieszkaniowych wymaga przygotowania planistycznego oraz zabezpieczenia technicznych podstaw przeprowadzenia inwestycji tzn. uzbrojenia terenu zabudowy w celu właściwej koordynacji inwestycji i zapewnienia wysokiego standardu zagospodarowania terenu.
- Ustala się podział terenów inwestycyjnych na:
  - tereny możliwe do zabudowy plombowej, maksymalnie do 10 działek, realizowanej przy zachowaniu warunków urbanistycznych analogicznych jak dla istniejącej zabudowy sąsiedniej,

- tereny skoncentrowanego inwestowania, których udostępnienie wymaga stosownej uchwały Rady Miejskiej oraz opracowania miejscowego planu **zagospodarowania przestrzennego**.

10.4.2 Zasady realizacji usług handlu

Robienie zakupów jest ważną czynnością codziennego życia. Kupowanie może być również sposobem spędzania wolnego czasu, a to ma wpływ na planowanie rozwoju obiektów handlowych. Zatrudnienie w dystrybucji i sprzedaży towarów jest ważnym aspektem ekonomicznym życia miasta.

Obszar centrum miejskiego

Lokalizacja nowych sklepów w centrum miejskim powinna przyczyniać się do poprawy zakresu i jakości świadczonych usług. Należy kontrolować inne użytkowanie w obszarze centrum miejskiego po to, by utrzymać jego charakter i jakość. Rozproszenie usług handlu poza centrum musi być kontrolowane, gdyż może wpływać niekorzystnie na atrakcyjność centrum. Należy zapewnić odpowiednią ilość miejsc parkingowych obsługujących centrum miasta.

Zaleca się, aby w centrum **miejskim** lokalizować obiekty handlowe o powierzchni sprzedażnej nie przekraczającej **400 m²**.

Lokalizacja usług na zewnątrz centrum

Supermarkety, domy towarowe i hurtownie należy lokalizować na zewnątrz centrum, jeśli ze względu na ich rozmiary, możliwość obsługi i dojazd nie mogą być lokalizowane na terenie centrum, pod warunkiem, że:

- nie będzie to miało niekorzystnego wpływu na atrakcyjność centrum,
- nie będzie to miało niekorzystnego wpływu na jakość środowiska i sieć dróg.

Lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedażnej powyżej 1000 m² **powinna być poprzedzona** sporządzeniem prognozy skutków budowy tych obiektów dla rynku pracy, komunikacji, istniejącej sieci handlowej oraz zaspokojenia potrzeb i interesów konsumentów.

Lokalne sklepy

Lokalizacja sklepów powinna służyć codziennym zakupom i nie tworzyć nadmiernej koncentracji, uciążliwej dla zabudowy mieszkaniowej. Usługi lokalizowane na terenach zespołów mieszkaniowych mogą służyć wyłącznie mieszkańcom tych zespołów.

Sklepy fabryczne

Lokalizacja sklepów przy fabryce jest możliwa, jeśli istnieje związek między produkcją w przedsiębiorstwie i asortymentem oferowanym w handlu detalicznym na terenie zakładów. Na terenie zakładów dopuszcza się ponadto małe sklepy służące zaopatrzeniu pracowników, traktowane jako zaplecze socjalne w miejscu pracy.

Lokalizacja innych sklepów niż wymienione na terenach przemysłowych jest niedopuszczalna.

10.4.3 Zasady realizacji nowych terenów produkcyjnych

Na terenie gminy przemysł skoncentrowany jest w mieście. Rozwój funkcji przemysłowej w mieście ma istotne znaczenie wynikające z zasobów pracy, możliwości utrzymania funkcji miastotwórczych.

Powinna rozwinąć się produkcja wyżej kwalifikowana, przemysł przetwórczy oparty o lokalne surowce i wyposażony w nowoczesne technologie, bezpieczne dla środowiska. Preferowane będą małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP).

Studium nie przewiduje lokalizacji nowych, zakładów przemysłu uciążliwego dla środowiska.

Drobna produkcja, usługi produkcyjne i rzemiosło

Zdecydowana większość małych zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących w gminie jest zlokalizowana na terenie miasta. Studium dopuszcza lokalizację małych, nieuciążliwych zakładów produkcyjnych i usługowych na terenach mieszkaniowych (IM – tereny o funkcji mieszanej) pod warunkiem, że ich funkcjonowanie nie wpłynie negatywnie na warunki zamieszkania na tych terenach.

Zakłady tzw. rzemiosła uciążliwego wymagają odizolowania od terenów mieszkaniowych. Dla lokalizacji tych zakładów oraz nowo tworzonych zakładów produkcyjnych w studium wyznacza się odrębne tereny tzw. tereny produkcyjno-składowe (PS), które powinny funkcjonować jako parki przemysłowe. Nowo tworzone zakłady produkcyjne powinny być oparte o lekkie, bezpieczne dla środowiska technologie.

Tereny składów

Tereny składów mogą towarzyszyć terenom przemysłowym i produkcyjnym jeśli nie powodują ekstensyfikacji wykorzystania terenów, nieopłacalnej ze względu na koszty uzbrojenia i utrzymania terenu oraz nie obniżają jakości estetycznej otoczenia.

10.5 Aktywizacja funkcji turystyczno-wypoczynkowej

Od aktywizacji funkcji turystyczno-wypoczynkowej będzie zależeć w ciągu najbliższych 5 lat rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Funkcja ta jest źródłem dodatkowego dochodu dla mieszkańców oraz stymulatorem jakości świadczonych usług i środowiska. Ma ona również decydujący wpływ na promocję. Obsługa tej funkcji jest ponadregionalnym zadaniem gminy, powinna być realizowana przy współpracy z gminami sąsiednimi.

Rozwój funkcji turystycznej zależy od wielu czynników, w tym od:

- rozwoju i modernizacji infrastruktury: bazy pobytowej, sportowej oraz tras turystycznych;
- zrównoważonego rozwoju, ochrony wartości krajobrazu;
- wprowadzenia zintegrowanego systemu informacji turystycznej, właściwego oznaczenia szlaków;
- zapewnienia bezpieczeństwa i podniesienia jakości świadczonych usług.

10.5.1 Zaplecze turystyki

Gmina posiada ponad 7 tys. miejsc noclegowych (w tym 22% całorocznych), z których w sezonie letnim korzysta blisko 40 tys. wczasowiczów. W zasadzie całość tej bazy znajduje się w nadmorskim Mrzeżynie. W porównaniu z rokiem 1998, baza noclegowa w gminie **w roku 2001** zmniejszyła się o 6 obiektów, wzrosła natomiast (o 570) liczba miejsc noclegowych, zwiększyła się również (o 6149) ilość osób korzystających z noclegów.

Na całoroczną bazę noclegową składają się domy wczasowe, pensjonaty, a także nieliczne na razie gospodarstwa agroturystyczne. Do dyspozycji wypoczywających pozostają również campingi, pola namiotowe oraz ośrodki kolonijno – wczasowe. W samym **Trzebiatowie** funkcjonuje zaledwie jeden pensjonat, pokoje gościnne w Ośrodku Sportu i Rekreacji, schronisko młodzieżowe i kwatery prywatne. Bazę żywieniową stanowi ok. 70 lokali gastronomicznych różnego typu zlokalizowanych w Trzebiatowie i Mrzeżynie.

Z uwagi na turystów, szczególny nacisk kładzie się w gminie na stworzenie dodatkowych możliwości rekreacji i rozrywki w sezonie letnim. W lipcu odbywają się plenery, występują teatry uliczne, a w zazwyczaj słonecznym. Lato kończy się Festiwalem Piosenki Morskiej "Słona Woda".

W gminie stworzono również zaplecze do turystyki czynnej. Specjalnością gminy jest aktywny wypoczynek "w siodle"- oferuje go znana stadnina koni w **Nowielicach**, **posiadała w 2001** roku 300 wierzchowców. Dla miłośników wędkowania organizowane są zawody w sportowym połowie łososia, gdyż Rega jest jedną z niewielu rzek łososiowatych. Tradycyjnie też co roku odbywają się spływy kajakowe „Regą do morza”. Miasto dysponuje pięknym, nie w pełni wykorzystanym kompleksem sportowo-rekreacyjnym, który obejmuje stadion miejski, halę sportową i park miejski „Królewski Gaj” założony w 1843 przez komendanta regimentu ułanów płk von Plehwe. Basen portu rybackiego i nabrzeże portowe w Mrzeżynie służą yachtingowi; z uwagi na szczególne warunki nawigacyjne i wypłylenie Regi do portu mogą wpływać niewielkie jednostki.

Tablica nr 26 Porównanie wielkości bazy noclegowa w gminach sąsiednich
stan w dniu 31.07.2001 r

Gmina	Obiekty	Miejsca noclegowe		Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
		ogółem	w tym cało - roczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
1	2	3	4	5	6	7	8
Kołobrzeg	60	11 231	8 871	190 653	49 682	1 732 831	321 971
Kołobrzeg gmina wiejska	45	6 114	946	35 828	1 620	370 800	10 125
Trzebiatów w tym miasto	48	7 486	1 682	43 621	1 938	392 466	17 619
	2	100	30	1 519	4	2114	4
Gryfice w tym miasto	4	93	40	1 001	84	2 079	106
	3	40	40	993	84	1 290	106
Rewal	192	18 861	1 910	90 126	2 386	942 031	37 261

10.5.2 Kierunki rozwoju zagospodarowanie turystycznego

Rozwój turystyki i rekreacji jest związany z możliwością spędzania wolnego czasu. Zagospodarowanie służące temu celowi musi odpowiadać różnym preferencjom i modelom oraz możliwościom różnych grup społecznych. Każdy obywatel ma konstytucyjnie zagwarantowane prawo do wypoczynku.

Ze względu na czas wypoczynek dzielimy na: codzienny (parki, zieleńce), cotygodniowy (miejsca piknikowe, obiekty sportowe, indywidualne letniska), doroczny (stała baza miejsc noclegowych).

Ze względu na sposób spędzania czasu możemy wyróżnić turystykę: pobytową (stałe miejsce pobytu), wycieczkową (stałe miejsce pobytu i trasy wycieczkowe), wędrowską (wytyczona trasa wędrowki i miejsc noclegów), specjalistyczną (wędkarstwo, żeglarstwo, myślistwo, jeździectwo) i sentymentalną (odwiedzanie miejsc urodzenia), agroturystykę (pobyt w gospodarstwach rolniczych), ekoturystykę (poznawanie i obserwacja środowiska przyrodniczego).

Problematyka ta wiąże się również ze stworzeniem możliwości odpoczynku biernego i czynnego, uprawiania sportu na różnym poziomie - amatorskim i wyczynowym.

Na kształtowanie funkcji turystyczno-wypoczynkowej będą miały wpływ następujące czynniki:

- odporność, pojemność i walory środowiska przyrodniczego – większość potencjalnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w gminie podlega ochronie prawnej, ich pojemność rekreacyjna jest ograniczona;
- atrakcyjność przygotowanej oferty turystycznej: standard, charakter (np. nawiązanie do tradycji „luftbadi”);
- dostępność informacji, promocja;
- frekwencja – potencjalna ilość odwiedzających.

Studium zakłada:

- łatwą dostępność do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych dla wszystkich miejsc zamieszkania,
- pełną dostępność terenów rekreacyjno-wypoczynkowych dla ludności stałej gminy,
- możliwość amatorskiego uprawiania sportu w całej gminie,
- rozwój zagospodarowania turystycznego dostosowanego do walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego, służącego rozwojowi i promocji wybranych obszarów w gminie,
- w gminie będzie promowane zagospodarowanie dla:
  - turystyki wycieczkowej w oparciu o prywatne pensjonaty, indywidualne letniska i trasy spacerowo-wycieczkowe,
  - turystyki specjalistycznej - wędkarstwa, żeglarstwa, myślistwa, jeździectwa,
  - agroturystyki w oparciu o gospodarstwa rolne na obszarach wiejskich,
  - turystyki sentymentalnej rozwijanej głównie w oparciu o aktywizację zabytków,
  - turystyki leczniczej w oparciu o bazę szpitalną i walory klimatyczne,
  - ekoturystyki rozwijaną w oparciu o walory przyrodnicze.

Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i stworzenie bazy dla rozwoju turystyki będzie miało istotny wpływ na poprawę jakości środowiska i warunków zamieszkania w gminie.

Zasady rozmieszczenia bazy obsługi turystyki i rekreacji

Najatrakcyjniejsze pod względem krajobrazu i walorów przyrodniczych część gminy to wybrzeże morskie wraz z jeziorem Resko Przymorskie oraz niezwykle malownicza dolina rzeki Regi.

W studium wydzielono trzy kategorie obszarów do zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego :

- 1) Obszar nadmorski, w którym koncentruje się prawie cała baza turystyczno-wypoczynkowa, intensywnie rozwijana.
- 2) Obszar projektowanego parku krajobrazowego - gdzie przewiduje się rozwój tzw. turystyki miękkiej, a baza będzie oparta głównie o adaptację starej zabudowy i zespoły wsi letniskowych.
- 3) Obszar o przewadze funkcji rolniczej, w którym zakłada się rozwój bazy dla agroturystyki i turystyki kwalifikowanej.

Tabela 27 Docelowa baza noclegowa dla turystyki i rekreacji

	Mrzeżyno - Rogowo	Obszar wiejski	Miasto	razem
Baza noclegowa ogółem	11 300	500	200	12 000
całoroczna	5 000	300	100	5 400
sezonowa	6 300	200	100	6 600

10.5.3 Trasy turystyczne

Sieć szlaków turystycznych różnej rangi, przystosowanych do różnych form wypoczynku, odpowiednio wyposażonych i oznakowanych, będzie sprzyjać rozwojowi turystyki.

Trasy turystyczne rowerowe

Na terenie gminy projektowane są następujące turystyczne trasy rowerowe:

1. **Fragment międzynarodowej trasy rowerowej nr 10 „Hanzeatyckiej”** - Międzynarodowa trasa rowerowa „Nadbałtycka” – w Studium wskazany jest wariantowy przebieg trasy: wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 102 z Pogorzeliicy przez Rogozinę, Trzebiatów do Mrzeżyna po trasie nieczynnej kolejki wąskotorowej i dalej do Rogowa i Dźwirzyna. Ostateczne wytyczenie trasy będzie wymagało wykonania bardziej szczegółowych prac terenowych i analizy jej przebiegu w większym niż gmina obszarze.
2. **Czerwony szlak rowerowy powiatowego projektu „Gryfland”.** Szlak przebiega na trasie Trzebiatów – Bojce – Gryfice, jego długość wynosi 47,5 km. Wytyczono cztery szlaki rowerowe prowadzące przez najbardziej atrakcyjne tereny regionu i połączono je w jedną zwartą sieć razem z istniejącym już międzynarodowym, nadmorskim szlakiem rowerowym R - 10. Łączna długość wszystkich szlaków wynosi 198,5 km, a ich cechami charakterystycznymi są: różnorodność i uniwersalność. Poszczególne szlaki są

zróżnicowane pod względem długości, stopnia trudności oraz rodzaju atrakcji turystycznych na trasie. Całość została pomyślana tak, aby każdy rowerzysta mógł tu znaleźć interesujące trasy dla siebie.

3. Sieć lokalnych tras rowerowych wzajemnie się uzupełniających, obejmującą miejscowości z terenu całej gminy. Propozycja ich przebiegu jest pokazana na schemacie. **Dotychczas zrealizowano dwie ścieżki rowerowe: Trzebiatów-Nowielice i Mrzeżyno-Rogowo.**

Wszystkie trasy rowerowe powinny być prowadzone i urządzone w harmonii z otaczającym krajobrazem. Powinny one włączać się w sieć regionalnych i międzynarodowych tras rowerowych. Również system miejskich i podmiejskich ścieżek rowerowych, obsługujących codzienny ruch mieszkańców powinien łączyć się z turystycznymi trasami rowerowymi.

Trasy turystyczne kajakowe

Rzeka Rega jest uznanym szlakiem kajakowym o najwyższych walorach. Rok rocznie odbywają się spływy kajakowe Regą. Cały szlak kajakowy zaczyna się w Świdwinie i prowadzi przez Łobez, Płoty, Gryfice, Trzebiatów do Mrzeżyna. Można go przedłużyć płynąc Starą Regą do jeziora Resko Przymorskie. W Studium wskazuje się miejsca lokalizacji małych stanic i przystani wodnych wzdłuż Regi, które obsługiwałyby szlak na terenie gminy.

Rozbudowa portu w Mrzeżynie oraz w Rogowie powinna służyć rozwojowi turystyki morskiej i jednocześnie stanowić bazę dla tras kajakowych.

Trasy turystyczne piesze

Szlak nadmorski im. Czesława Piskorskiego:

Znakowany czerwony szlak turystyczny w województwach zachodniopomorskim i pomorskim stanowiący część Europejskiego Szlaku Dalekobieżnego E9. Szlak przebiega wzdłuż polskiego wybrzeża Bałtyku. Na terenie województwa zachodniopomorskiego nosi nazwę: Szlak Nadmorski im. dr Czesława Piskorskiego, natomiast w województwie pomorskim: Szlak Nadmorski Bałtycki. Długość szlaku na ziemiach polskich wynosi 377,8 km i początek bierze w Świnoujściu, natomiast kończy się w Żarnowcu.

Należy stworzyć sieć tematycznych szlaków i ścieżek pieszych, promujących walory i historię ziemi trzebiatowskiej, mających zarówno walory turystyczne, edukacyjne jak i sportowe.

Trasy turystyczne konne

Tradycje stadniny koni w Nowielicach, ogromne zaplecze naturalne dla hodowli koni oraz rozwijająca się ostatnio hopoterapia powinny skłaniać do tworzenia turystycznych tras konnych o zasięgu lokalnym lub regionalnym, wspierające funkcjonowanie stadnin koni.

W programie rozwoju turystyki w województwie zachodniopomorskim znalazły się także projektowane szlaki konne. Jeden z nich: Szlak konny Pierwszej Warszawskiej Samodzielnej Brygady Kawalerii – przebiega przez gminę Trzebiatów. Trasa prowadzi od obrzeży Drawieńskiego Parku Narodowego, poprzez okolice Kalisza Pomorskiego, Mirosławca, do Trzebiatowa Nowielic i Mrzeżyna. Trasa nawiązuje do kierunku marszu Pierwszej Warszawskiej Samodzielnej Brygady Kawalerii. Całkowita długość trasy ok. 207 km.

11. USTALENIA STANDARDÓW ZAGOSPODAROWANIA TERENU - KATEGORIE UŻYTKOWANIA TERENU

Dla potrzeb studium teren gminy podzielono na tereny budowlane i niebudowlane. Podział terenów na budowlane i niebudowlane jest wiążącym ustaleniem studium. **Wszystkim terenom budowlanych i niebudowlanych przypisano odpowiednią kategorię ich przeznaczenia.** Określenie w studium kategorii przeznaczenia terenów stanowi ustalenie obowiązującej struktury funkcjonalno - przestrzennej. Kategorię przeznaczenia terenu należy rozumieć jako ustalenie dominującej funkcji oraz zasad i standardów zagospodarowania terenu. **Szczegółowe wyznaczenie granic terenów o różnym przeznaczeniu, oraz dopuszczenie innego użytkowania terenu, niesprzecznego z kategorią następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w zależności od istniejącego zagospodarowania i zabudowy terenu oraz lokalnych warunków ochrony środowiska (w pełnym rozumieniu tego pojęcia). Wyjątkowo dopuszcza się na terenach zwartej zabudowy historycznej zwiększenie w planach miejscowych ustalonego w Studium wskaźnika dopuszczalnej powierzchni zabudowy PZ_{max} oraz stosownie do tego zmniejszenie minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej TZ_{min} .**

11.1 TERENY BUDOWLANE

Tereny budowlane wskazane w studium służą lokalizacji zabudowy.

Na terenach budowlanych wydzielono następujące kategorie przeznaczenia terenu:

Tereny mieszkaniowe:

MM	Tereny miejskich zespołów zabudowy
SM	Tereny śródmiejskich zespołów zabudowy
CM	Centralne tereny miasta i miejsca koncentracji usług
IM	Tereny o funkcji mieszanej
PM	Tereny podmiejskich zespołów zabudowy
RM	Tereny wiejskich zespołów zabudowy
OG	Tereny dla potrzeb powszechnych gminy

Tereny wypoczynkowe:

SW	Tereny specjalne służące wypoczynkowi
PW	Tereny zabudowy pensjonatowej
UT	Tereny ogólnodostępnych urządzeń turystycznych i sportowych

Tereny gospodarcze i techniczne:

PS	Tereny produkcyjno - składowe
PP	Tereny przemysłowe
PR	Tereny zakładów produkcji rolnej

TP	Tereny portów i przystani
TT	Tereny techniczne
TS	Tereny specjalne

Tereny komunikacji

KK	Tereny komunikacji kolejowej
KD	Tereny komunikacji drogowej
KS	Tereny zaplecza komunikacji samochodowej

11.1.1. Tereny mieszkaniowe

Tereny miejskich zespołów zabudowy - MM

Tereny miejskich zespołów zabudowy służą przede wszystkim celom mieszkaniowym. Funkcja mieszkaniowa jest na tych terenach funkcją podstawową, którą należy chronić. Inne przeznaczenie terenu, wymienione poniżej, dopuszcza się pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej. W obrębie terenów miejskich zespołów zabudowy zabudowy należy dążyć do wydzielenia terenów służących wyłącznie celom mieszkaniowym.

1. Na terenach miejskich zespołów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) budynków mieszkalnych;
  - 2) pomieszczeń w budynkach mieszkalnych dla potrzeb indywidualnego miejsca pracy; pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej;
  - 3) sklepów, usług gastronomicznych oraz nieuciążliwych zakładów rzemieślniczych dla zaopatrzenia tego terenu;
  - 4) obiektów: biurowych, służących celom religijnym, kulturalnym, socjalnym i zdrowotnym;
  - 5) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce, dla samochodów osobowych do 3,5 t;
  - 7) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 8) ulic układu obsługującego;
  - 9) zieleni ogólnodostępnej;
  - 10) ogólnodostępnych parkingów dla samochodów osobowych do 10 miejsc postojowych.
2. Na obrzeżu terenów miejskiej zespołów zabudowy, na styku z ulicami zbiorczymi i lokalnymi, na działkach budowlanych przylegających do tych ulic, w szczególności dopuszcza się lokalizację usług ogólnomiejskich, pod warunkiem:
  - 1) zapewnienia dojścia i dojazdu do usług wyłącznie od strony ulicy zbiorczej lub lokalnej;
  - 2) nie powodowania ruchu dojazdowego do obiektu poprzez tereny mieszkaniowe;
  - 3) nie powodowania ograniczeń użytkowania sąsiednich terenów.
3. Na terenach miejskich zespołów zabudowy w szczególności nie dopuszcza się

lokalizowania:

- 1) obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów mieszkaniowych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów;
- 2) parkingów i garaży dla samochodów ciężarowych i autobusów oraz ich przyczep.
4. Na terenach miejskich zespołów zabudowy należy wyznaczać strefy wyciszonego ruchu.
5. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
6. Na terenach miejskich zespołów mieszkaniowych obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
  - 1) dla zabudowy jednorodzinnej - $PZ_{\max} = 0,3$, $TZ_{\min} = 0,5$ $HZ_{\max} = 3$ kond.
  - 2) dla zabudowy wielorodzinnej - $PZ_{\max} = 0,5$, $TZ_{\min} = 0,4$ $HZ_{\max} = 5$ kond.
  - 3) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży – do 400 m².

Tereny śródmiejskich zespołów zabudowy - SM

Tereny śródmiejskich zespołów zabudowy służą celom mieszkaniowym oraz lokalizacji usług właściwych dla śródmiejskiej strefy miasta. Są to tereny w przeważającej części zabudowane, podlegające przekształceniom zmierzającym do podniesienia ich standardu.

Funkcja mieszkaniowa nie jest na tych terenach funkcją podstawową, lecz komplementarną z funkcją usługową i innym przeznaczeniem terenu, wymienionym poniżej.

1. Na terenach śródmiejskich zespołów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) budynków mieszkalnych;
  - 2) pomieszczeń w budynkach mieszkalnych dla potrzeb indywidualnego miejsca pracy, pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej;
  - 3) sklepów, usług gastronomicznych oraz nieuciążliwych zakładów rzemieślniczych lokalizowanych również w niższych kondygnacjach budynków mieszkalnych;
  - 4) małych hoteli i pensjonatów (do 50-ciu miejsc noclegowych);
  - 5) obiektów biurowych i administracyjnych;
  - 6) obiektów służących celom oświatowym, religijnym, kulturalnym, socjalnym i zdrowotnym;
  - 7) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce, dla samochodów osobowych do 3,5 t;
  - 8) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 9) ogólnodostępnych garaży i parkingów;
  - 10) ulic układu obsługującego;
  - 11) zieleni ogólnodostępnej.
2. Wyjątkowo dopuszcza się lokalizowanie na terenach śródmiejskich zespołów zabudowy usług motoryzacyjnych oraz produkcyjnych, pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla podstawowej funkcji terenu.
3. W szczególności na terenach śródmiejskich zespołów zabudowy nie dopuszcza się

lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania tych terenów ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.

4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
5. Na terenach śródmiejskich zespołów zabudowy obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
  - 1) dla zabudowy - $PZ_{\max} = 0,65$ $TZ_{\min} = 0,25$ $HZ_{\max} = 5$ kond.
  - 2) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży - do 1000 m².

Tereny centralne miasta i miejsca koncentracji usług - CM

Tereny centralne miasta i miejsca koncentracji usług służą przede wszystkim funkcji usługowej – tworzeniu sieci ośrodków usługowych o randze i programie dostosowanych do terenu obsługi. W szczególności na terenach tych dopuszcza się lokalizowanie obiektów: handlowych, gastronomicznych, kulturalnych, biurowych, hotelowych.

1. Na terenach centralnych miasta i w miejscach koncentracji usług dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) obiektów biurowych i administracyjnych;
  - 2) obiektów handlu detalicznego, gastronomii, rozrywkowych;
  - 3) hoteli i pensjonatów;
  - 4) obiektów służących celom oświatowym, religijnym, kulturalnym, socjalnym i zdrowotnym;
  - 5) mieszkań wbudowanych na wyższych kondygnacjach;
  - 6) garaży i miejsc parkingowych w niezbędnej ilości wynikającej z obsługiwanej funkcji, umieszczonych na własnej działce;
  - 7) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 8) ogólnodostępnych garaży i parkingów;
  - 9) ulic układu obsługującego;
  - 10) zieleni ogólnodostępnej.
  - 11) stacji benzynowych jako funkcji towarzyszącej budynkom garażowym i parkingowym,
  - 12) przestrzeni publicznych.
2. W szczególności na terenach centralnych miasta i w miejscach koncentracji usług nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów centralnych miasta i miejsc koncentracji usług ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
3. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
4. Na terenach centralnych miasta i w miejscach koncentracji usług obowiązuje

zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:

- 1) dla zabudowy - $PZ_{\max} = 0,70$, $TZ_{\min} = 0,20$ $HZ_{\max} = 5$ kond. na terenach zwartej zabudowy i $HZ_{\max} = 2$ kond. na obrzeżu zwartej zabudowy,
- 2) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży – do 2000 m².

Tereny o funkcji mieszanej - IM

Tereny o funkcji mieszanej przeznaczone są dla celów mieszkaniowych oraz innych funkcji w tym funkcji produkcyjnej realizowanej jako małe, rodzinne przedsiębiorstwo. Na terenach już zainwestowanych należy dążyć do złagodzenia lub wyeliminowania uciążliwości sąsiedztwa zabudowy mieszkaniowej i produkcyjno-składowej.

1. Na terenach o funkcji mieszanej dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) budynków mieszkalnych;
  - 2) pomieszczeń w budynkach mieszkalnych dla potrzeb indywidualnego miejsca pracy, pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej;
  - 3) obiektów dla małych przedsiębiorstw, pod warunkiem ograniczenia uciążliwości dla środowiska do własnej działki;
  - 5) sklepów, usług gastronomicznych;
  - 6) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce;
  - 7) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 8) ulic układu obsługującego;
  - 9) zieleni ogólnodostępnej.
  - 10) ogólnodostępnych parkingów dla samochodów osobowych o liczbie do 25-ciu miejsc postojowych.
2. W szczególności na terenach podmiejskich zespołów mieszkaniowej nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania podmiejskich terenów mieszkaniowych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
3. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
4. Na terenach centralnych miasta i w miejscach koncentracji usług obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
  - 1) dla zabudowy - $PZ_{\max} = 0,50$, $TZ_{\min} = 0,25$ $HZ_{\max} = 3$ kond.
  - 2) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży – do 400 m².

Tereny podmiejskich zespołów zabudowy - PM

Tereny podmiejskich zespołów zabudowy przeznaczone są dla celów mieszkaniowych oraz innych funkcji występujących w strefie podmiejskiej, a nie kolidujących z funkcją mieszkaniową. Są to tereny o funkcji mieszanej, specyficznej dla podmiejskiej strefy miasta i powinny mieć charakter zespołów zabudowy jednorodzinnej.

Są to również tereny osiedli po-pegeerowskich, które należy przekształcić zgodnie z wiejskim

charakterem terenów sąsiednich.

1. Na terenach podmiejskich zespołów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) budynków mieszkalnych jedno lub dwu rodzinnych, wolnostojących na wydzielonych działkach budowlanych;
  - 2) pomieszczeń w budynkach mieszkalnych dla potrzeb indywidualnego miejsca pracy, pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej;
  - 3) budynków gospodarczych związanych z utrzymaniem domu i ogrodu oraz budynków gospodarczych przeznaczonych na hodowlę zwierząt **wyłącznie** dla własnych potrzeb;
  - 4) małych pensjonatów (do 25-ciu miejsc noclegowych);
  - 5) sklepów, usług gastronomicznych oraz nieuciążliwych zakładów rzemieślniczych dla zaopatrzenia tego terenu;
  - 6) ogrodów i szklarni;
  - 7) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce dla samochodów osobowych do 3,5 t;
  - 8) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 9) ulic układu obsługującego;
  - 10) zieleni ogólnodostępnej.
  - 11) ogólnodostępnych parkingów dla samochodów osobowych o liczbie do 10-ciu miejsc postojowych.
2. W szczególności na terenach podmiejskich zespołów zabudowy nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania podmiejskich terenów mieszkaniowych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
3. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
4. **Na terenach podmiejskich zespołów mieszkaniowych obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:**
  - 1) dla zabudowy - $PZ_{\max} = 0,40$, $TZ_{\min} = 0,50$ $HZ_{\max} = 3$ kond.
  - 2) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży - do 100 m².

Tereny wiejskich zespołów zabudowy - RM

Tereny wiejskich zespołów zabudowy służą przede wszystkim zamieszkaniu i prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Są to tereny istniejącej zabudowy rolniczej na obszarze wiejskim. Teren ten stopniowo traci swój charakter typowo rolniczy i przekształca się w wielofunkcyjną zabudowę, gdzie funkcja mieszkaniowa jest chroniona.

1. Na terenach wiejskich zespołów zabudowy dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) budynków mieszkalnych;
  - 2) budynków gospodarczych służących hodowli zwierząt i potrzebom prowadzenia

- gospodarstwa rolnego;
- 3) nieuciążliwych zakładów rzemieślniczych;
  - 4) sklepów, usług gastronomicznych oraz nieuciążliwych zakładów rzemieślniczych dla zaopatrzenia tego terenu;
  - 5) małych pensjonatów (do 25-ciu miejsc noclegowych);
  - 6) ogrodnictw i szklarni;
  - 6) pomieszczeń w budynkach mieszkalnych dla potrzeb indywidualnego miejsca pracy, pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej;
  - 7) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce, dla samochodów do 3,5 t oraz specjalistycznego sprzętu rolniczego;
  - 8) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 8) ulic układu obsługującego;
2. W szczególności na terenach wiejskich zespołów zabudowy dopuszcza się adaptację istniejącej zabudowy na cele nie związane z rolnictwem, jeśli nie jest to sprzeczne z prowadzeniem gospodarstwa rolnego i z charakterem miejscowości.
  3. W szczególności na terenach wiejskich zespołów zabudowy nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów zabudowy wiejskiej ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
  4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
  5. Na terenach wiejskich zespołów zabudowy obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
    - 1) dla zabudowy - $PZ_{max} = 0,50$, $TZ_{min} = 0,25$ $HZ_{max} = 3$ kond.
    - 2) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży - poniżej 400 m².

Tereny dla potrzeb powszechnych - OG

Tereny dla potrzeb powszechnych służą funkcjom związanym z obsługą mieszkańców oraz realizacji zadań administracji publicznej. W szczególności na terenach tych dopuszcza się lokalizowanie obiektów: administracji publicznej, edukacji publicznej, nauki, kultury, kultury fizycznej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultu religijnego, organizacji gospodarczych i pozarządowych oraz obiektów służących ochronie bezpieczeństwa mieszkańców. Rodzaj, wielkość i położenie nowych terenów dla potrzeb powszechnych ustala się i rezerwuje w planach miejscowych w zależności od liczby i lokalizacji miejsc zamieszkania osób korzystających z tych terenów i urządzeń.

1. Na terenach dla potrzeb powszechnych dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) obiektów administracji publicznej;
  - 2) obiektów: oświaty, nauki i kultury;
  - 3) obiektów służby zdrowia;
  - 4) obiektów i urządzeń socjalnych;

- 5) obiektów i urządzeń sportowych;
  - 6) obiektów kultu religijnego;
  - 7) obiektów służących ochronie mienia i bezpieczeństwa mieszkańców;
  - 8) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, lokalizowanych na własnej działce;
  - 9) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 10) mieszkań dla pracowników i dozoru obiektów;
  - 11) ulic układu obsługującego;
  - 12) zieleni ogólnodostępnej.
3. W szczególności na terenach dla potrzeb powszechnych nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów dla potrzeb powszechnych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów;
4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
5. Na terenach dla potrzeb powszechnych obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
- 1) dla zabudowy - $PZ_{\max} = 0,65$ $TZ_{\min} = 0,25$
  - 2) minimalna powierzchnia zieleni, placów zabaw i urządzeń sportowych dla obiektów oświaty - $1 \text{ m}^2/1$ miejsce w placówce i nie mniej niż 250 m^2 .

11.1.2 Tereny wypoczynkowe

Tereny specjalne służące wypoczynkowi - SW

Tereny **specjalne** służące wypoczynkowi służą przede wszystkim funkcji wypoczynkowej - lokalizacji obiektów hotelowych, pensjonatowych i uzdrowiskowych oraz realizacji usług właściwych dla tej strefy. **Funkcja wypoczynkowa może być na tych terenach realizowana także w formie ośrodków wypoczynkowych.**

1. Na terenach **specjalnych** służących wypoczynkowi dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) hoteli i pensjonatów;
  - 2) mieszkań dla właścicieli i obsługi,
  - 3) sklepów, obiektów gastronomicznych, rozrywkowych oraz innych służących obsłudze wypoczywających, lokalizowanych również na niższych kondygnacjach budynków hotelowych i pensjonatowych,
  - 4) obiektów biurowych i administracyjnych, **związanych z funkcją podstawową,**
  - 5) obiektów służących celom sportowym, kulturalnym i zdrowotnym związanym z funkcją uzdrowiskową,
  - 6) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce dla samochodów osobowych do 3,5 t i autokarów,

- 7) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki nawet, jeśli nie są przewidziane w planie zagospodarowania przestrzennego na te cele żadne powierzchnie,
  - 8) ogólnodostępnych garaży i parkingów,
  - 9) ulic układu obsługującego,
  - 10) zieleni ogólnodostępnej.
2. W szczególności na terenach służących wypoczynkowi dopuszcza się utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej bez możliwości rozbudowy, z zaleceniem adaptacji na funkcje zgodne z kategorią terenu.
  3. W szczególności na terenach służących wypoczynkowi nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, w tym wymienionych wyżej, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów służących wypoczynkowi ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
  4. Na terenach tych, lub ich częściach, ze względu na ograniczoną pojemność rekreacyjną i intensywność wykorzystania terenu, może zostać określone ograniczenie liczby miejsc w budynkach pensjonatowych i hotelowych.
  5. Na terenach służących wypoczynkowym obowiązuje strefa uspokojonego ruchu.
  6. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla specjalnych terenów wypoczynkowych jest nie dopuszczalne.
  7. Na terenach specjalnych służących wypoczynkowym obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
    - 1) dla zabudowy wypoczynkowej - $PZ_{\max} = 0,4$ $TZ_{\min} = 0,5$ $HZ_{\max} = 4$ kond.
    - 2) dla indywidualnych wskazanych realizacji $PZ_{\max} = 0,3$ $TZ_{\min} = 0,5$ $HZ_{\max} = 6$ kond.

Tereny zabudowy pensjonatowej - PW

Tereny zabudowy pensjonatowej służą przede wszystkim wypoczynkowi – **lokalizacji pensjonatów**. Funkcja ta jest na tych terenach funkcją podstawową, lecz nie jedyną. Inne przeznaczenie terenu, wymienione poniżej, dopuszcza się pod warunkiem nie powodowania uciążliwości dla funkcji wypoczynkowej.

1. Na terenach zabudowy pensjonatowej dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) mieszkań dla właścicieli pensjonatów;
  - 2) sklepów, usług gastronomicznych i innych dla zaopatrzenia tego terenu;
  - 3) **indywidualnych domów weekendowych**;
  - 4) garaży i miejsc postojowych dla potrzeb własnych, na własnej działce, dla samochodów osobowych do 3,5 t;
  - 5) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, urządzenia odprowadzające ścieki;
  - 6) ulic układu obsługującego;
  - 7) zieleni ogólnodostępnej;

- 8) ogólnodostępnych parkingów dla samochodów osobowych o liczbie do 10-ciu miejsc.
3. W szczególności na terenach zabudowy pensjonatowej dopuszcza się **lokalizację zabudowy mieszkaniowej, jeżeli jej funkcjonowanie nie zakłóca funkcji podstawowej.**
4. W szczególności na terenach zabudowy pensjonatowej nie dopuszcza się lokalizowania:
  - 1) obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów zabudowy pensjonatowej ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów;
  - 2) parkingów i garaży dla samochodów ciężarowych i autobusów oraz ich przyczep.
5. Na terenach zabudowy pensjonatowej lub ich częściach ze względu na ograniczoną pojemność rekreacyjną i intensywność wykorzystania terenu, może zostać określone ograniczenie liczby miejsc w budynkach pensjonatowych i hotelowych.
6. Na terenach zabudowy pensjonatowej obowiązuje strefa wyciszonego ruchu.
7. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
8. **Na terenach zabudowy pensjonatowej obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:**
  - 1) dla zabudowy wypoczynkowej - $PZ_{max} = 0,4$ $TZ_{min} = 0,5$ $HZ_{max} = 3$ kond.
  - 2) dla zabudowy mieszkalnej - $PZ_{max} = 0,3$, $TZ_{min} = 0,5$ $HZ_{max} = 3$ kond.
  - 3) dla indywidualnych domów weekendowych - $PZ_{max} = 0,35$, $TZ_{min} = 0,55$ $HZ_{max} = 2$ kond.

Tereny ogólnodostępnych urządzeń turystycznych i sportowych UT

Tereny **ogólnodostępnych** urządzeń turystycznych i sportowych służą obsłudze turystyki, sportowi i rekreacji.

Na terenach tych dopuszcza się lokalizację ogólnodostępnych obiektów i urządzeń niezbędnych dla realizacji podstawowej funkcji terenu. Na terenach tych dopuszcza się lokalizację zabudowy związanej z realizacją podstawowej funkcji terenu, **w tym: obiektów i urządzeń sportowych, przystani wodnych, schronisk i stanic.**

1. Na terenach urządzeń turystycznych i sportowych dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) obiektów sportowych,
  - 2) przystani wodnych, zespołów domów weekendowych,
  - 3) kąpielisk,
  - 4) schronisk i stanic,
  - 5) pól **biwakowych** i kempingów,
  - 6) **mieszkań dla właścicieli obiektów lub dozoru,**
  - 7) urządzonych tras spacerowych i rowerowych,
  - 8) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu tych terenów w elektryczność, gaz, ciepło, wodę, i odprowadzenie ścieków;
  - 9) zespołów garaży i parkingów dla potrzeb obiektów na własnym terenie, oraz parkingów ogólnodostępnych dla potrzeb miasta;

- 10) ulic układu obsługującego,
- 11) zieleni ogólnodostępnej.
2. Lokalizacja nowej zabudowy na terenach urządzeń turystycznych i sportowych jest możliwa pod warunkiem, że:
  - 1) będzie dostosowana charakterem do miejsca i nie wpłynie niekorzystnie na krajobraz i zabudowę sąsiadującą,
  - 2) lokalizacja nie pogorszy warunków zamieszkania w sąsiedztwie,
  - 3) zostaną spełnione warunki dobrego dojazdu i parkowania samochodów na terenie związanym z zabudową.
4. W szczególności na terenach urządzeń turystycznych i sportowych nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania tych terenów ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
5. W granicach pasa technicznego brzegu wód morskich dopuszcza się jedynie lokalizowanie zespołów obsługi zejść i zjazdów technicznych na plaże, zgodnie z przepisami odrębnymi.
4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
5. Na terenach ogólnodostępnych urządzeń turystycznych i sportowych obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
dla domów weekendowych - $PZ_{\max} = 0,25$, $TZ_{\min} = 0,55$ $HZ_{\max} = 2$ kond

11.1.3 Tereny gospodarcze i techniczne

Tereny produkcyjno-składowe - PS

Tereny produkcyjno-składowe służą lokalizowaniu małych i średnich zakładów produkcyjnych i składów, o ile obiekty te w wyniku swej działalności nie ograniczają dopuszczalnego w planie użytkowania innych terenów.

1. Na terenach tych dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) zakładów produkcyjnych, **produkcyjno-usługowych**, magazynów i składowisk, o ile te obiekty w wyniku swej działalności nie powodują ograniczenia możliwości dopuszczonego w planie użytkowania innych terenów;
  - 2) obiektów handlowych, biurowych, administracyjnych i wystawienniczych, **związanych z prowadzoną na tych terenach działalnością**;
  - 3) stacji benzynowych;
  - 4) zespołów garaży i parkingów dla potrzeb obiektów na własnym terenie oraz dla potrzeb ogólnomiejskich na terenach wydzielonych;
  - 5) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę i odprowadzenie ścieków;
  - 6) mieszkań dla nadzoru i personelu będącego w stałej gotowości oraz mieszkań dla właścicieli lub kierowników zakładów;

- 7) ulic układu obsługującego;
- 8) zieleni izolacyjnej.
2. W szczególności na terenach produkcyjno-składowych nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów produkcyjno-składowych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
3. W toku postępowania lokalizacyjnego obowiązuje wymóg uzgodnienia zamierzeń inwestycyjnych ze Służbami Ochrony Środowiska i Inspekcji Sanitarnej, a w przypadku inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska lub wpłynąć negatywnie na obszary Natura 2000 wymóg opracowania oceny oddziaływania inwestycji na środowisko. Wymóg ten obowiązuje również w przypadku rozbudowy, adaptacji lub modernizacji już istniejących zakładów produkcyjnych.
4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
5. Na terenach produkcyjno-składowych obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
  - 1) dla zabudowy - $PZ_{max} = 0,50$, $TZ_{min} = 0,25$ $HZ_{max} = 9$ m,
wskazana wysokość zabudowy nie obejmuje koniecznych elementów technologicznych,
  - 2) dla obiektów handlowych wielkość powierzchni sprzedaży - do 1000 m².

Tereny przemysłowe - PP

Tereny przemysłowe służą wyłącznie umieszczaniu zakładów przemysłowych, których lokalizacja na innych terenach budowlanych na terenie miasta jest niedopuszczalna.

1. Na terenach tych dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) zakładów przemysłowych wszystkich rodzajów, których działalność nie powoduje ograniczenia dopuszczonego w planie użytkowania innych terenów;
  - 2) magazynów, składów;
  - 3) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę i odprowadzenie ścieków;
  - 3) stacji benzynowych;
  - 4) ulic układu obsługującego;
  - 5) zieleni izolacyjnej.
2. W szczególności na terenach przemysłowych nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów przemysłowych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów. Wymóg ten obowiązuje również w przypadku rozbudowy, adaptacji lub modernizacji już istniejących zakładów przemysłowych.
3. W toku postępowania lokalizacyjnego obowiązuje wymóg uzgodnienia zamierzeń inwestycyjnych ze Służbami Ochrony Środowiska i Inspekcji Sanitarnej, a w przypadku

inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska lub wpłynąć negatywnie na obszary Natura 2000 wymóg opracowania oceny oddziaływania inwestycji na środowisko. Wymóg ten obowiązuje również w przypadku rozbudowy, adaptacji lub modernizacji już istniejących zakładów produkcyjnych.

4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.
5. Na terenach wiejskich zespołów zabudowy obowiązuje zachowanie następujących wskaźników urbanistycznych:
  - 1) dla zabudowy - $PZ_{\max} = 0,50$, $TZ_{\min} = 0,25$ $HZ_{\max} = 12$ m, wskazana wysokość zabudowy nie obejmuje koniecznych elementów technologicznych.

Tereny techniczne - TT

Tereny techniczne służą lokalizacji obiektów i urządzeń obsługi technicznej terenów zurbanizowanych w tym magistralnych sieci przesyłowych infrastruktury technicznej oraz prowadzeniu gospodarki komunalnej.

1. Na terenach technicznych dopuszcza się lokalizację:
  - 1) ujęć wody i stacji wodociągowych;
  - 2) oczyszczalni i przepompowni ścieków;
  - 4) ciepłowni wysokotemperaturowych;
  - 5) stacji redukcyjno-pomiarowych gazu;
  - 6) głównych punktów zasilania energią elektryczną;
  - 7) zabudowy niezbędnej dla obsługi funkcji;
  - 8) zieleni izolacyjnej;
  - 9) baz i składów dla prowadzenia gospodarki komunalnej.
2. W szczególności na terenach technicznych nie dopuszcza się lokalizowania obiektów budowlanych, jeśli są one sprzeczne ze sposobem użytkowania terenów produkcyjno-składowych ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
3. W toku postępowania lokalizacyjnego obowiązuje wymóg uzgodnienia zamierzeń inwestycyjnych ze Służbami Ochrony Środowiska i Inspekcji Sanitarnej, a w przypadku inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska lub wpłynąć negatywnie na obszary Natura 2000 wymóg opracowania oceny oddziaływania inwestycji na środowisko. Wymóg ten obowiązuje również w przypadku rozbudowy, adaptacji lub modernizacji już istniejących urządzeń technicznych.
4. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.

Tereny zakładów produkcji rolnej - PR

Tereny zakładów produkcji rolnej służą lokalizowaniu obiektów hodowlanych, zakładów, baz i składów przemysłu rolnego oraz technicznego zaplecza gospodarstw rolnych, które na innych terenach budowlanych nie są dopuszczone. Są to przede wszystkim tereny byłych

folwarków i majątków PGR.

1. Na terenach tych dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) obiektów inwentarskich i produkcyjnych;
  - 2) magazynów, składów płodów rolnych i środków do produkcji rolnej;
  - 3) technicznego zaplecza gospodarstw rolnych;
  - 4) zespołów garaży baz sprzętu i parkingów dla potrzeb własnych;
  - 5) obiektów socjalnych, administracyjnych i mieszkalnych dla pracowników nadzoru;
  - 6) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenów budowlanych w elektryczność, gaz, ciepło, wodę i odprowadzenie ścieków,
  - 7) zieleni izolacyjnej;
2. Dopuszcza się adaptację terenu i obiektów istniejących zakładów na cele innej działalności gospodarczej nie kolidującej z realizacją funkcji podstawowej.
3. Ze względu na szczególne uwarunkowania przyrodnicze, wyklucza się możliwość bezściółowego chowu zwierząt. Istniejące fermy bezściółowe tego typu zobowiązane są do zmiany technologii.
4. W toku postępowania lokalizacyjnego obowiązuje wymóg uzgodnienia zamierzeń inwestycyjnych ze Służbami Ochrony Środowiska i Inspekcji Sanitarnej, a w przypadku inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska lub wpłynąć negatywnie na obszary Natura 2000 wymóg opracowania zbiorczej oceny oddziaływania wpływu inwestycji na środowisko. Wymóg ten obowiązuje również w przypadku rozbudowy, adaptacji lub modernizacji już istniejących urządzeń technicznych.
6. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla kategorii jest niedopuszczalne.

Tereny portów i przystani – TP

Tereny portów i przystani służą przede wszystkim obsłudze transportu wodnego i lądowego, przeładunków, rybołówstwa oraz funkcji turystyki wodnej.

1. Na terenach portu dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) obiektów i urządzeń obsługi transportu wodnego i drogowego,
  - 2) obiektów i urządzeń obsługi portu,
  - 3) urządzeń i obiektów przeładunkowych,
  - 4) obiektów i terenów magazynowych i składowych,
  - 5) obiektów produkcyjnych, handlowych i usługowych z preferencją dla obiektów wymagających bezpośredniego dostępu do akwenów portowych,
  - 6) urządzeń i obiektów żeglugi pasażerskiej,
  - 7) obiektów biurowych,
  - 8) miejsc postojowych na własnym terenie w ilości zaspokajającej potrzeby tych obiektów,
  - 9) ulic układu obsługującego,
  - 10) zieleni izolacyjnej,
  - 11) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenu w elektryczność, gaz, ciepło, wodę i odprowadzenie ścieków,
  - 12) oznakowania nawigacyjnego.

2. Na terenach portu nie dopuszcza się koncentrowania obiektów budowlanych i elementów zagospodarowania jeśli, ze względu na ilość, położenie, rozmiary lub powodowaną uciążliwość, mogłyby ograniczać lub uniemożliwiać funkcjonowanie **portu**. Powyższe zastrzeżenia obowiązują także dla zmian użytkowania lub rozbudowy istniejących obiektów.
3. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla terenów portu i przystani jest niedopuszczalne.

Tereny zaplecza komunikacji lotniczej – TL

Tereny zaplecza komunikacji lotniczej służą przede wszystkim obsłudze funkcji sportowej i turystycznej - lokalizacji lotniska sportowo-turystycznego.

1. Na terenach komunikacji lotniczej dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) trawiastych pasów startowych o maksymalnej długości 800 m,
  - 2) miejsc postojowych na własnym terenie w ilości zaspokajającej potrzeby funkcjonowania lotniska,
  - 3) dróg układu obsługującego,
  - 4) zieleni izolacyjnej,
  - 5) obiektów i urządzeń związanych z nawigacją i bezpieczeństwem lotniska,
  - 6) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenu w elektryczność, gaz, ciepło, wodę i odprowadzenie ścieków,
2. Na terenach komunikacji lotniczej nie dopuszcza się lokalizacji zabudowy kubaturowej.
3. Inne użytkowanie terenu poza ustalonym dla terenów zaplecza komunikacji lotniczej jest niedopuszczalne.

Tereny specjalne – TS

Tereny specjalne są to tereny służące obronności i zapewnieniu bezpieczeństwa państwa, będące w dyspozycji jednostek organizacyjnych, podległych ministrom właściwym do: spraw obrony narodowej, spraw wewnętrznych, spraw zagranicznych oraz Szefowi Urzędu Ochrony Państwa.

W przypadku zwolnienia terenu, przed jego wykorzystaniem na cele cywilne, konieczne jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Tereny komunikacji kolejowej – KK

Tereny komunikacji kolejowej służą przede wszystkim lokalizacji urządzeń i obiektów związanych z obsługą transportu kolejowego: **torowisk, przystanków i dworców kolejowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną**. Lokalizacja wszelkich obiektów i urządzeń oraz elementów urządzenia przestrzeni publicznych na terenach komunikacji kolejowej jest dopuszczalna pod warunkiem nie powodowania ograniczenia lub zagrożeń dla transportu kolejowego. Do terenów komunikacji kolejowej należą również tereny kolei wąskotorowej.

1. Na terenach komunikacji kolejowej dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) torowisk, przystanków i dworców kolejowych,

- 2) pasów postojowych przyulicznych i zatok parkingowych dla samochodów,
  - 3) zatok przystankowych dla pojazdów komunikacji zbiorowej i taksówek,
  - 4) wiat przystankowych,
  - 5) zieleni,
  - 6) pasów technicznych uzbrojenia sieci infrastruktury,
  - 7) urządzenia organizacji ruchu,
  - 8) oświetlenia terenu,
  - 9) elementów wyposażenia ulic i urządzenia przestrzeni publicznych.
  - 10) jezdni, ścieżek rowerowych, chodników,
2. Lokalizacja wszelkich obiektów i urządzeń oraz elementów urządzenia przestrzeni publicznych na terenach komunikacji kolejowej jest dopuszczalna pod warunkiem nie powodowania ograniczenia lub zagrożeń dla transportu kolejowego.

Tereny komunikacji drogowej - KD

Tereny komunikacji drogowej służą lokalizacji dróg oraz urządzeń i obiektów związanych z obsługą ruchu samochodowego **pieszego: jezdni, ścieżek rowerowych i chodników, dworców autobusowych, zespołów parkingów ogólnodostępnych i stacji paliw, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.** Lokalizacja wszelkich obiektów i urządzeń oraz elementów urządzenia przestrzeni publicznych na terenach komunikacji drogowej jest dopuszczalna pod warunkiem nie powodowania ograniczenia lub zagrożeń dla transportu drogowego.

W studium wskazano jako tereny komunikacji drogowej następujące kategorie dróg stanowiących układ podstawowy obsługi komunikacyjnej terenu:

- 1) drogi i ulice główne - KD.G
- 2) drogi i ulice zbiorcze - KD.Z
- 3) drogi i ulice lokalne - KD.L

1. Na terenach komunikacji drogowej dopuszcza się lokalizowanie:
  - 1) jezdni, ścieżek rowerowych, chodników;
  - 2) pasów postojowych przyulicznych i zatok parkingowych dla samochodów;
  - 3) zatok przystankowych dla pojazdów komunikacji zbiorowej i taksówek;
  - 4) wiat przystankowych;
  - 5) dworców autobusowych, zespołów parkingów ogólnodostępnych i stacji obsługi technicznej w miejscach do tego wskazanych;
  - 6) zieleni przyulicznej i izolacyjnej;
  - 7) pasów technicznych uzbrojenia sieci infrastruktury;
  - 8) urządzeń organizacji ruchu;
  - 9) oświetlenia ulic;
  - 10) elementów wyposażenia ulic i urządzenia przestrzeni publicznych.
2. Lokalizacja obiektów i urządzeń oraz elementów urządzenia przestrzeni publicznych jest dopuszczalna pod warunkiem nie powodowania ograniczenia lub zagrożeń dla ruchu ulicznego.

Tereny zaplecza komunikacji samochodowej

Tereny zaplecza komunikacji samochodowej (KS) są to tereny ogólnodostępnych parkingów dla samochodów osobowych i autobusów oraz dworców autobusowych i stacji paliw. Na terenach tych dopuszcza się wprowadzenie zabudowy związanej wyłącznie z obsługą terenu. Zaleca się wprowadzenie nasadzeń zieleni niskiej i zadrzewień oraz zastosowanie odpowiednich nawierzchni i sposobu odprowadzenia wód opadowych.

11.2 TERENY NIEBUDOWLANE

Tereny niebudowlane są to tereny nie służące lokalizacji zabudowy. Lokalizacja wszelkiej zabudowy na terenach niebudowlanych, poza przypadkami wskazanymi w studium, jest niedopuszczalna. Na terenach niebudowlanych dopuszcza się prowadzenie dróg oraz korytarzy infrastruktury technicznej.

Na terenach niebudowlanych wydzielono następujące kategorie przeznaczenia terenu:

Tereny otwarte

LS	Tereny lasów
LZ	Tereny do zalesienia
WO	Tereny wód otwartych
PL	Tereny wydmy i plaży
TO	Tereny otwarte urządzone

Tereny zieleni urządzonej:

ZP	Tereny parków i skwerów
ZC	Tereny zieleni cmentarnej
LP	Tereny parków leśnych
RD	Tereny ogrodów działkowych

Tereny rolne:

RP	Tereny upraw polowych
RZ	Tereny użytków zielonych
RZe	Tereny nieużytków rolnych
RO	Tereny ogrodów, sadów i plantacji

11.2.1 Tereny otwarte

Tereny lasów - LS

Tereny **lasów** stanowią lasy, w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 28 września o lasach 1991 r. (Dz.U. Nr 101 poz.444 z późn. zmianami), za wyjątkiem terenów zabudowanych.

Tereny leśne zawierają obszary lasów gospodarczych (LS), lasów ochronnych (Lso), rezerwatów przyrody (R) i użytków ekologicznych (E).

1. Działalność gospodarczą na terenach leśnych należy prowadzić zgodnie z obowiązującym planem urządzenia lasu.
2. Na terenach lasów leżących w granicach pasa technicznego i pasa ochronnego brzegu wód morskich oraz lasów leżących w granicach rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i narodowych oraz obszarów Natura 2000 obowiązują przepisy odrębne.
3. Na terenach leśnych dopuszcza się:
  - 1) hodowlę lasu;
  - 2) budowę i utrzymanie urządzeń melioracji wodnych, linii podziału przestrzennego lasu, dróg leśnych, liniowych elementów infrastruktury technicznej;
  - 3) lokalizację parkingów leśnych;
  - 4) urządzenie pieszych, rowerowych i konnych tras turystycznych, pod warunkiem nie powodowania kolizji z celami ochrony na obszarach wskazanych do ochrony w studium.

Tereny do zalesienia - LZ

Tereny do zalesienia są to tereny o obecnie rolniczym przeznaczeniu, na których zaleca się wprowadzenie zalesień.

1. Tereny do zalesień kwalifikuje się ze względu na:
  - niską klasę bonitacji gleby i małą przydatność dla celów produkcji rolnej,
  - konieczność uzupełnień systemu terenów zielonych na obrzeżu terenów zurbanizowanych,
  - konieczność ochrony i uzupełnień zwartych kompleksów leśnych.
2. Na terenach tych dopuszcza się, do czasu zalesienia, kontynuację dotychczasowego sposobu użytkowania.
3. Na terenach tych nie jest dopuszczalne lokalizowanie wszelkiej zabudowy nie związanej z gospodarką leśną.

Tereny wód otwartych - WO

Tereny wód otwartych stanowią wody powierzchniowe płynące i stojące. Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. z 11 października 2001 r z późn. zm.) określającej m.in. warunki ochrony i korzystania z wód:

1. Zagospodarowanie i użytkowanie nie może ograniczać dostępu do wody, ograniczać wykonywania rybactwa i wędkarstwa, przybijania i przymocowywania do brzegów statków i tratw, ustawiania znaków żeglugowych oraz wykonywania robót konserwacyjnych, (jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej);
2. Odprowadzenie oczyszczonych ścieków do wód otwartych, zabudowa i obudowa zbiorników wodnych oraz pobór wody związany ze szczególnym korzystaniem z wód

wymaga pozwolenia wodno-prawnego.

Tereny wydmy i plaż - PL

Tereny wydmy i plaży (PL) pełnią trzy podstawowe funkcje kolidujące ze sobą:

- wypoczynkową
- ochronną
- pasa granicznego
- **pasa technicznego**

Jest to teren wrażliwy przyrodniczo, poddany najwyższej antropopresji w sezonie wakacyjnym. Należy chronić ten teren przed **antropopresją** poprzez – zabudowę ekologiczną wydmy, lokalizację **skanalizowanych** przejść na plażę tylko w wybranych miejscach oraz zapewnienie odpowiedniego zaplecza sanitarnego **dla korzystających z wypoczynku na plaży**. **Lokalizacja wszelkich sezonowych urządzeń rekreacyjnych na terenie wydmy i plaży nie może utrudniać funkcjonowania tych terenów lub wpływać na nie dewaloryzująco.**

1. Na terenach wydmy i plaży dopuszcza się lokalizację:

- 1) **zjazdów technicznych na plażę dla pojazdów ratowniczych i służb Urzędu Morskiego;**
- 2) **skanalizowanych przejść pieszych;**
- 3) **zaplecza sanitarnego dla obsługi ruchu turystycznego;**
- 4) **budowę i utrzymanie elementów infrastruktury technicznej i zabudowy brzegów;**
- 5) **lokalizację plenerowych, sezonowych urządzeń rekreacyjnych, poza strefą wydmy, min 3 m od podstawy wydmy.**

2. Na terenach wydmy i plaży zabrania się:

- 1) **lokalizowania trwałej zabudowy;**
- 2) **lokalizacji elementów utrudniających nawigację;**
- 3) **zagospodarowania niezgodnego z przepisami odrębnymi m. in. Dotyczącymi: pasa technicznego, granicy państwowej, ochrony przyrody, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.**

Tereny otwarte - TO

Tereny otwarte urządzone są to obecnie tereny użytkowane jako tereny rolnicze, a stanowiące w studium:

- otwarte tereny spacerowe,
- strefę ekspozycji zespołów zabytkowych i chronionych.

Stanowią one istotny element kształtujący charakter i wygląd bezpośredniego otoczenia miejscowości. Są one również ostoją dla dzikiej zwierzyny i ptactwa w zurbanizowanym obszarze. Zagospodarowanie terenów otwartych łączy się z użytkowaniem rekreacyjnym. Zagospodarowanie nowych terenów otwartych musi być związane z miejscem lokalizacji: cechami przyrodniczymi i topograficznymi terenu, istniejącym zagospodarowaniem oraz wymogami odpowiadającymi konkretnemu sposobowi użytkowania. Lokalizacja terenów otwartych ma zapewnić pieszą, bezpieczną dostępność do terenu mieszkańcom z obszarów bezpośrednio obsługiwanych. Zalecaną formą zagospodarowania terenów otwartych jest

ekologiczne kształtowanie krajobrazu. Oznacza to mozaikowe zastosowanie zieleni wysokiej, krzewów i powierzchni zadarnionych, wykorzystujące egzemplarze samosiewu, gatunki rodzime, dostosowane do konfiguracji terenu oraz warunków glebowych i wodnych.

1. Na terenach otwartych dopuszcza się:
  - 1) prowadzenie upraw polowych, łąk i pastwisk pod warunkiem nie ograniczania dostępności terenu;
  - 2) wypas zwierząt hodowlanych;
  - 3) prowadzenie tras pieszych, rowerowych i konnych;
  - 4) budowę i utrzymanie dróg i liniowych elementów infrastruktury technicznej;
  - 5) budowę i utrzymanie melioracji wodnych
  - 6) lokalizację plenerowych urządzeń rekreacyjnych.
2. Na terenach otwartych zabrania się:
  - 1) lokalizowania wszelkiej zabudowy;
  - 2) zalesienia;
  - 3) zakładania sadów i plantacji krzewów w strefach ekspozycji zespołów zabytkowych.

11.2.2 Tereny zieleni urządzonej

Tereny parków i skwerów - ZP

Tereny parków i skwerów stanowią ogólnodostępne tereny zieleni urządzonej, służą przede wszystkim realizacji zadań własnych gminy w zakresie ochrony zasobów zieleni miasta, ochrony zdrowia, edukacji publicznej i kultury oraz kultury fizycznej.

1. Parki i skwery są głównym elementem systemu zieleni miejskiej, który powinien zapewnić:
  - 1) możliwość wypoczynku codziennego i świątecznego mieszkańcom,
  - 2) powiązanie z otaczającymi miasto terenami otwartymi i leśnymi;
  - 3) odpowiednie zaplecze dla funkcji turystycznej;
2. Na terenach parków i skwerów dopuszcza się:
  - 1) lokalizację elementów urządzenia i wyposażenia terenu w formie małej architektury, dostosowanej do specyfiki terenów parkowych,
  - 2) elementów infrastruktury technicznej służącej funkcjonowaniu tych terenów, w tym ciągów pieszo-rowerowych i promenad.
3. W szczególności na terenach zieleni parkowej dopuszcza się lokalizowanie obiektów gastronomii oraz rekreacyjnych służących obsłudze tych terenów, pod warunkiem nie zakłócania funkcji wypoczynkowej i kompozycji zieleni.
4. Inne użytkowanie terenu parków i skwerów poza ustalonym powyżej jest niedopuszczalne

Tereny zieleni cmentarnej - ZC

Tereny zieleni cmentarnej stanowią tereny cmentarzy komunalnych oraz tereny nieczynnych

cmentarzy historycznych. Stanowią one szczególnie rodzaj terenów dla potrzeb powszechnych **o wartościach kulturowych.**

1. Na terenach zieleni cmentarnej dopuszcza się lokalizację obiektów sakralnych i administracyjnych dla obsługi tego terenu.
2. Założenie **nowego** cmentarza wymaga spełnienia szczególnych warunków, w tym ustanowienia strefy ochrony sanitarnej.
3. Należy chronić tereny nieczynnych cmentarzy historycznych przed innym zagospodarowaniem.

Tereny parków leśnych - LP

Tereny parków leśnych są to zespoły zieleni leśnej o funkcji gospodarczej, przystosowane do funkcji wypoczynkowej. Na terenach parków leśnych należy urządzić trasy piesze i konne, miejsca wypoczynku oraz parkingi leśne **oraz zaplecze sanitarne dla korzystających.**

Tereny ogrodów działkowych - RD

Tereny ogrodów działkowych stanowią tereny rolne – upraw ogrodniczych, służące przede wszystkim wypoczynkowi.

1. Na terenie ogrodów działkowych dopuszcza się lokalizację:
  - 1) altan i małych, parterowych domów letnich o powierzchni nie przekraczającej 25 m² nie służących stałemu zamieszkaniu;
  - 2) budynku mieszkalnego dla dozorczy i budynku świetlicy;
  - 3) obiektów pomocniczych służących zaopatrzeniu terenu w elektryczność, gaz, ciepło, wodę i odprowadzenie ścieków;
2. Lokalizacja ogrodów musi zapewniać dogodny dojazd i zlokalizowanie parkingów ogólnodostępnych.
3. Sposób zagospodarowania ogrodów działkowych powinien zapewniać oprócz realizacji indywidualnych ogrodów, możliwość spacerowania i odpoczynku w miejscach ogólnodostępnych.

11.2.3 Tereny rolne

Tereny rolne stanowią grunty, w rozumieniu art. 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (z dnia 3 lutego 1995 r. Dz.U. Nr 16, poz. 78, z późn. zmianami), za wyjątkiem terenów zabudowanych, tzn. gruntów pod budynkami i urządzeniami wchodzącymi w skład gospodarstw rolnych, których dotyczą ustalenia dla terenów budowlanych oraz zabytkowych parków wiejskich, których dotyczą ustalenia dla zieleni parkowej.

Tereny upraw polowych - RP

Tereny upraw polowych służą prowadzeniu upraw polowych zgodnie z ograniczeniami wynikającymi z istniejących stref ochrony lub zagrożeń.

1. Na terenach tych dopuszcza się jedynie:
  - 1) uprawy polowe;
  - 2) utrzymanie zadrzewień śródpolnych i wiatrochronnych;
  - 3) grodzenie;
  - 4) utrzymanie melioracji wodnych;
  - 5) budowę i utrzymanie dróg, linii energetycznych i innych elementów infrastruktury technicznej;
  - 6) utrzymanie historycznej zabudowy gospodarczej.
2. Na terenach upraw polowych dopuszcza się zalesienia lub przekształcenia w użytki zielone **lub uprawy sadownicze**.

Tereny użytków zielonych - RZ

Tereny użytków zielonych stanowią łąki i pastwiska służące prowadzeniu upraw łąkarskich i wypasowi zwierząt hodowlanych.

1. Na terenach tych dopuszcza się jedynie:
  - 1) uprawę łąk i pastwisk;
  - 2) budowę i utrzymanie dróg, linii energetycznych i innych elementów infrastruktury technicznej;
  - 3) utrzymanie zadrzewień śródpolnych i wiatrochronnych;
  - 4) grodzenie;
  - 5) utrzymanie melioracji wodnych;
  - 6) **lokalizację zabudowy w miejscach zniszczonych siedlisk.**
2. **Tereny użytków zielonych okresowo zalewane muszą być chronione przed zabudową, zalesianiem i przekształcaniem na grunty orne.**

Tereny nieużytków rolniczych - RZe

Tereny nieużytków rolnych są to tereny nieprzydatne dla upraw rolniczych. Stanowią je przede wszystkim oczka wodne, zieleń śródpolna, bagna, torfowiska. Tereny nieużytków stanowią powierzchnie czynne przyrodniczo i mające duże znaczenie w utrzymaniu poziomu wód gruntowych. Tereny nieużytków po rozpoznaniu i zdokumentowaniu wskazuje się do ochrony jako użytki ekologiczne, dla których wprowadza się zakaz przekształcania na inne cele oraz zakaz odwadniania.

Tereny ogrodów, sadów i plantacji - RO

Tereny sadów i plantacji służą prowadzeniu upraw sadowniczych i innych na gruntach rolnych przeznaczonych na ten cel.

1. Na terenach tych dopuszcza się jedynie:
  - 1) uprawy sadownicze i inne
  - 2) budowę i utrzymanie dróg, linii energetycznych i innych elementów infrastruktury technicznej
  - 3) utrzymanie zadrzewień śródpolnych i wiatrochronnych
  - 4) grodzenie

- 5) utrzymanie melioracji wodnych
- 6) budowę altan i budynków gospodarczych do 50 m² powierzchni i 4,5 m wysokości, nie służących zamieszkaniu.

12. REALIZACJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

12.1 Ustalenia dla obszarów planistycznych

Dla potrzeb zapisu studium na terenie gminy wydzielono następujące obszary planistyczne:

- ZESPÓŁ MIEJSKI TRZEBIATÓW (1)
- KURORT MRZEŻYNO (2)
- WYBRZEŻE TRZEBIATOWSKIE (3)
- PAS PRADOLINY (4)
- RÓWNINA GRYFICKA (5)

Dla poszczególnych obszarów planistycznych, charakteryzujących się zbliżonymi warunkami przyrodniczymi oraz sposobem zagospodarowania i użytkowania, sformułowano wytyczne zagospodarowania przestrzennego. Wewnątrz obszarów planistycznych wskazano wydzielania wewnętrzne, stanowiące obszary spójne pod względem przestrzennym i planistycznym. Ustalenia studium odnoszą się do obszaru planistycznego lub wydzielania wewnętrznego.

12.1.1 ZESPÓŁ MIEJSKI TRZEBIATÓW (1)

Położenie obszaru

Jednostka planistyczna Miasto Trzebiatów położona jest w centralnej części gminy. Granice jednostki wyznaczają: od północy - Polder Gorzysławski, od południa – dolina Regi i tereny upraw polowych, od wschodu - zwarty kompleks lasu, od zachodu – kompleks terenów specjalnych.

dla potrzeb Studium na terenie jednostki wydzielono następujące strefy planistyczne:

- 1.1 Stare Miasto
- 1.2 Przedmieście Gryfickie
- 1.3 Białoboki
- 1.4 Przedmieście Kołobrzeskie
- 1.5 Sekwanka
- 1.6 Osiedle Kołobrzeskie
- 1.7 Jaromin
- 1.8 Wyszków
- 1.9 Dolina Regi
- 1.10 Rogatki

Dla poszczególnych stref planistycznych, charakteryzujących się zbliżoną funkcją i

uwarunkowaniami rozwojowymi, sformułowano wytyczne dla przyszłego zagospodarowania.

Obecne zagospodarowanie i użytkowanie

Miasto Trzebiatów tradycyjnie pełni rolę ośrodka administracji stopnia gminnego. Jest ośrodkiem miejskim o tradycji średniowiecznej, dawnym miastem hanzatyckim, które konkurowało jako ośrodek handlu międzynarodowego z Gryficami i Kołobrzegiem. Już w XVIII wieku, gdy port Trzebiatowa stracił na znaczeniu, miasto musiało przyjąć funkcję rolniczą, do której nie było przygotowane. Bardzo ważnym czynnikiem miastotwórczym w rozwoju Trzebiatowa była funkcja obronna i wiążąca się z tym obsługa stacjonujących na jego terenie jednostek wojskowych. Miało to również bezpośredni wpływ na lokację w pobliżu miasta dwóch dużych folwarków hodujących konie dla wojska. Dzisiaj funkcje miastotwórcze Trzebiatowa można zdefiniować jako: obsługi ludności, mieszkaniową, produkcyjną, obsługi ruchu turystycznego, obronną. Funkcja obsługi ruchu turystycznego powinna znacznie się rozwinąć, dając nie tylko nowe miejsca pracy, ale przede wszystkim wpływając dodatnio na wzrost standardu świadczonych usług oraz zabudowy miejskiej. Tereny produkcyjne położone są poza centrum staromiejskim, po wschodniej stronie miasta, za linią kolejową. W strukturze miasta były rezerwowane duże tereny produkcyjne na północy przedmieścia Kołobrzieskiego, jednak z uwagi na ochronę ekspozycji historycznej panoramy miasta, warunki gruntowo-wodne oraz sąsiedztwo zabudowy mieszkaniowej, z rezerwy tej miasto zrezygnowało.

Rozwój przestrzenny miasta napotyka w swoim rozwoju na barierę fizjograficzną, którą stanowi rzeka Rega wraz z kanałem Młynówki i rozległymi podmokłymi terenami otaczającymi miasto od zachodu i północy. Bariery urbanistyczne tworzą tereny specjalne oraz linia kolejowa. Nowe tereny miasta rozwijają się więc w kierunku wschodnim, co jeszcze się nasili dzięki przejściu przez gminę terenów wojskowych w Jarominie.

Większość tkanki miejskiej stanowi zabudowa historyczna o dużych wartościach zabytkowych i historycznych. Ma ona decydujący wpływ na wartość środowiska kulturowego i atrakcyjność przestrzeni miejskiej.

Nowa zabudowa blokowa, powstająca w obrębie Starego Miasta, dzięki dostosowaniu gabarytami i usytuowaniem do wymogów ochrony konserwatorskiej nie zaważyła negatywnie na obliczu zespołu staromiejskiego. Centrum miejskie nadal pozostaje w granicach historycznych, natomiast rozwój terytorialny miasta wymaga integracji jego przestrzeni, rozciętej doliną Regi, linią kolejową i drogą wojewódzką, przebiegającą przez środek układu staromiejskiego.

Zagrożenia i konflikty

Podstawowym konfliktem w rozwoju miasta jest konflikt pomiędzy komunikacją tranzytową, przecinającą miasto i funkcją centrum miejskiego. Zagrożeniem dla rozwoju miasta jest brak uzbrojonych, przygotowanych do zabudowy terenów inwestycyjnych, jak również nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa. Również brak odpowiedniego zaplecza dla obsługi funkcji turystyczno-rekreacyjnej i niski standard zagospodarowania jest czynnikiem hamującym rozwój miasta. Następstwami tej sytuacji jest:

- obniżenie standardu centrum,
- narastająca uciążliwość zamieszkania,
- powstawanie nowej zabudowy substandardowej na peryferiach,
- obniżanie atrakcyjności miasta,
- wzrost kosztów utrzymania,
- obniżenie jakości wód powierzchniowych,
- zagrożenie wodami powodziowymi,

Kierowanie ruchu inwestycyjnego na zewnątrz układu miejskiego oraz brak obejścia drogowego starego Miasta stawia pod znakiem zapytania zapoczątkowany proces rewaloryzacji zabytkowego zespołu miejskiego.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

STARE MIASTO (1.1)

- Realizacja obejścia drogowego – odciążenie układu komunikacji lokalnej z ruchu tranzytowego ciężkiego i sezonowego; utworzenie strefy pieszej.
- Rewaloryzacja historycznego układu staromiejskiego oraz murów staromiejskich - odtworzenie fragmentu ulicy Sienkiewicza i ulicy przymurnej (między Łukową a Młynówką).
- Ochrona, konserwacja i odtworzenie historycznej zabudowy.
- Odtworzenie kwartałowej zabudowy obrzeżnej.
- Rewitalizacja ciągu spacerowego i zieleni na zewnątrz murów miejskich.
- Przekształcenie zabudowy między ulicami Mostową i Strumykową na zabudowę śródmiejską.
- lokalizacja stacji wodnej na zakolu Regi.
- Integracja i harmonizacja współczesnej zabudowy.
- Rozwinięcie funkcji centrum.

PRZEDMIEŚCIE GRYFICKIE (1.2)

- Realizacja obejścia drogowego - zmiana układu drogowego i odciążenie komunikacji lokalnej z ciężkiego i sezonowego ruchu tranzytowego; utworzenie wydzielonej trasy rowerowej.
- Ochrona i rewaloryzacja historycznej zabudowy.
- Rewitalizacja założenia parkowego „Królewskich ogrodów”.
- Ochrona pozostałości po cmentarzu żydowskim.
- Ochrona strefy bezpośredniej ochrony ujęcia dla miasta.
- Likwidacja stacji benzynowej u zbiegu ulicy Kamienieckiej i II. Pułku Ułanów.

BIAŁOBOKI (1.3)

- Realizacja obejścia drogowego wraz z przeprawą mostową - zmiana układu drogowego i włączenie komunikacji lokalnej układu obsługującego ruchu tranzytowy; utworzenie

wydzielonej trasy rowerowej.

- Realizacja nowego zespołu zabudowy oraz parkingu strategicznego przy ulicy Podmiejskiej i Półwiejskiej.
- **Możliwość realizacji zespołu nowej zabudowy od strony nieczynnej linii kolejki wąskotorowej, pod warunkiem dostosowania jej do wymogów ochrony strefy ekspozycji sylwety Starego Miasta.**
- Rewitalizacja i rewaloryzacja zabytkowego zespołu zabudowy wsi Białoboki.
- Budowa systemu kanalizacji rozdzielczej.
- Ochrona historycznej panoramy Starego Miasta.
- Ochrona terenów otwartych stanowiących naturalny zbiornik wód powodziowych.
- Realizacja Nadmorskiego Parku Krajobrazowego „Wybrzeże Trzebiatowskie”.

PRZEDMIEŚCIE KOŁOBRZESKIE (1.4)

- Odbudowa kanału ulgi i przepustu dla wód powodziowych pod ulicą Kołobrzeską.
- Realizacja obejścia drogowego - zmiana układu drogowego i odciążenie komunikacji lokalnej z ciężkiego i sezonowego ruchu tranzytowego.
- Ochrona terenów otwartych stanowiących strefę ekspozycji panoramy Starego Miasta.
- Ochrona i rewaloryzacja historycznej zabudowy.
- Restrukturyzacja terenu po fabryce konserw przy ulicy Torowej.
- Uzupełnienie i uporządkowanie zabudowy mieszkaniowej.
- Realizacja terenów parkowych i rekreacyjnych.
- Budowa systemu kanalizacji rozdzielczej.

SEKWANKA (1.5)

- Realizacja obejścia drogowego – zmiana układu drogowego i odciążenie komunikacji lokalnej z ciężkiego i sezonowego ruchu tranzytowego.
- Zagospodarowanie terenów produkcyjno-składowych i przemysłowych.
- Budowa systemu kanalizacji rozdzielczej.
- Ochrona i powiększenie terenu cmentarza komunalnego.

OSIEDLE KOŁOBRZESKIE (1.6)

- Budowa systemu kanalizacji rozdzielczej.
- Uzupełnienie istniejącej zabudowy między ulicami Królowej Jadwigi i Malej Kolejki.
- Uzbrojenie i przygotowanie do urbanizacji nowych terenów rozwojowych miasta.
- Realizacja nowych terenów produkcyjno-składowych o powierzchni 19 ha, w formie parku technologicznego, z możliwością w perspektywie stworzenia nowych miejsc pracy.
- Teren ma służyć przyciągnięciu inwestorów spoza miasta, wspieraniu małego i średniego biznesu, ale również ma pełnić rolę lokalnego inkubatora przedsiębiorczości.
- Teren obsługiwany przez obwodnicę wewnętrzną łączącą go w sposób bezkolizyjny z trasą wylotowymi z miasta.
- Przewiduje się lokalizację czystych, wysoko przetworzonych technologii, zakładów nie

powodujących pogorszenia stanu środowiska.

- Układ parcel regularny, wymóg realizacji zieleni urządzonej i miejsc parkingowych dla własnych potrzeb, na własnej działce.
- Realizacja osiedla rzemieślniczego o powierzchni 12 ha o strukturze miasta – ogrodu.
- Ochrona ekspozycji sylwety Starego Miasta.

JAROMIN (1.7)

- Konwersja terenów po jednostce wojskowej.
- Włączenie terenu do ogólnomiejskiej sieci kanalizacyjnej.
- Likwidacja zdekapitalizowanej i źle działającej oczyszczalni ścieków.
- Ochrona i rewaloryzacja całego (wraz z parkiem, strzelnicą i cmentarzem) założenia dawnego szpitala dla umysłowo chorych.
- Rozbudowa ogólnie dostępnych terenów sportowych.
- Przygotowanie do zainwestowania ok. 15 ha terenu dla funkcji przemysłowej.
- Przygotowanie do zainwestowania ok. 25 ha terenu dla funkcji rekreacyjno-mieszkaniowej.
- Pozostawia się możliwość zmiany funkcji terenów turystyczno-sportowych wyznaczonych w obowiązującym planie miejscowym pod warunkiem racjonalnego wzrostu powierzchni terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz równoległego tworzenia infrastruktury technicznej i społecznej.
- Zalesienie terenów porolnych pomiędzy „Kołobrzeskim Parkiem Przemysłowym” a Ośrodkiem Opieki Społecznej w celu utworzenia strefy buforowej i nie dopuszczenia do powstania pasma zurbanizowanych terenów, rozciągniętych wzdłuż drogi do Kołobrzegu, przecinających lokalny ciąg ekologiczny Sarniej – Sekwanki.
- Przywrócenie funkcji kolei wąskotorowej.

WYSZKÓW (1.8)

- Budowa systemu kanalizacji rozdzielczej.
- Budowa ulicy łączącej Osiedle Kołobrzeskie z lewobrzeżną częścią miasta.
- Łagodzenie sąsiedztwa funkcji produkcyjnej i mieszkaniowej.
- Uzupełnienie zabudowy na terenach podmiejskich.
- Ochrona ekspozycji sylwety Starego Miasta.
- Zagospodarowanie dla funkcji sportowo-rekreacyjnej terenu po dawnej zwirowni.
- Estetyzacja strefy dworca PKP-PKS.

DOLINA REGI (1.9)

- Realizacja ulicy łączącej Osiedle Kołobrzeskie z lewobrzeżną częścią miasta (po śladzie kolei do Kamienia Pom.).
- Zagospodarowanie dla funkcji rekreacyjnej terenów wzdłuż Młynówki.
- Ochrona terenów zabudowanych miasta przed powodzią.
- Ochrona terenu dawnego cmentarza przykościelnego w Wyszku, możliwość

odbudowy kościoła.

ROGATKI (1.10)

- Realizacja nowego przebiegu dróg wojewódzkich Nr109 i 103 w celu wyeliminowania ruchu tranzytowego przez centrum miasta.
- Zagospodarowanie terenów powojennych oraz sąsiadujących terenów porolnych dla funkcji produkcyjnej.
- Ochrona wartości kulturowych zespołu zabudowy koszar – w przypadku zwolnienia terenu przez garnizon ulokowanie w obiektach usług oświaty lub zdrowia.

12.1.2 KURORT MRZEŻYNO (2)

Położenie obszaru

Jednostka planistyczna Kurort Mrzeżyno położona jest w północnej części gminy. Granice jednostki wyznaczają: od północy – linia brzegowa Morza Bałtyckiego, od południa – rozległy pas łąk, od wschodu i od zachodu – zwarty kompleks lasów ochronnych.

Dla potrzeb zapisu Studium na terenie jednostki wydzielono następujące strefy planistyczne:

2.1 Mrzeżyno

2.2 Mrzeżyno za Regą

Dla poszczególnych stref planistycznych, charakteryzujących się zbliżoną funkcją i uwarunkowaniami rozwojowymi, sformułowano wytyczne dla przyszłego zagospodarowania.

Obecne zagospodarowanie i użytkowanie

Mrzeżyno jest obecnie jedyną miejscowością wypoczynkową na terenie gminy Trzebiatów. Powstało w XV w. jako port handlowy Trzebiatowa, przy którym z czasem rozwinęła się osada rybacka. Postępujące zapiaszczenie ujścia Regi spowodowało w XVIII w. nieodwracalny upadek znaczenia Mrzeżyna jako portu morskiego. W to miejsce wieś z czasem rozwinęła funkcje rolniczą, a pod koniec XIX w. funkcję wypoczynkową. Już w 1868 roku wytyczono pierwsze parcele dla kuracjuszy. Tej funkcji służyła połączenie Mrzeżyna linią kolei wąskotorowej z Trzebiatowem, budowa Strand Hotelu, kąpieliska oraz wytyczanie regularnej siatki ulic. Dwie części Mrzeżyna : Ost Deep i West Deep tworzyły jedną gminę. W latach 30 Mrzeżyno otrzymało nową funkcję militarną, na lewym brzegu Regi powstała baza marynarki wojennej i wojskowa kolonia mieszkaniowa. Miejscowość podzielona została na cywilną i wojskową. Ten stan rzeczy mimo zmian państwowości i ustrojowych praktycznie trwa do dzisiaj. Powojenna przebudowa wejścia do portu została wykonana niefortunnie i nie spełnia właściwie swojej funkcji. Port rybacki działa w bardzo ograniczonym zakresie ze względu na ogólnie nienajlepszą sytuację gospodarczą. Następuje prywatyzacja i restrukturyzacja funkcji wypoczynkowej, na rzecz podniesienia standardu świadczonych usług. Na skutek zmniejszenia wielkości jednostki wojskowej, tereny specjalne są ograniczane, a w ich miejsce wchodzi funkcja mieszkaniowa.

Rozwój funkcji wczasowej, a w dalszej perspektywie uzdrowiskowej, jest jedną z najkorzystniejszych dla Mrzeżyna docelowych funkcji miastotwórczych stabilizujących jego

rozwój. Będą temu sprzyjały utrzymanie i rozbudowa portu, rozwój turystyki wodnej (turystyka jachtowa od strony morza oraz reaktywacja szlaku kajakowego na Redze), jak również: budowa odcinka międzynarodowej trasy rowerowej po śladzie kolejki wąskotorowej i włączenie miejscowości w sieć europejskich i regionalnych dróg rowerowych. Aktywizacja otoczenia Mrzeżyna, miejscowości Roby, jeziora Resko Przymorskie może stanowić bodziec dla rozwoju wokół miejscowości turystyki kwalifikowanej związanej z obserwacją cennych ekosystemów torfowiskowych

Rezerwę chłonności rekreacyjnej terenu stanowi udostępnienie plaży po zachodniej stronie miejscowości.

Zagrożenia i konflikty

Głównymi konfliktami w rozwoju przestrzennym Mrzeżyna są:

- konflikt między funkcją ochronną i wypoczynkową – naturalnym zapleczem dla wypoczynku są lasy ochronne na wydmach;
- konflikt między funkcją specjalną i wypoczynkową – konflikt ten w ostatnim czasie jest znacznie łagodzony, jednak Mrzeżyno nadal nie może w pełni korzystać ze swego naturalnego zaplecza, a dostęp do miejscowości jest ograniczany przez tereny specjalne;
- konflikt między funkcją mieszkaniową i wypoczynkową – funkcja mieszkaniowa wymaga ochrony i innego kształtowania struktury przestrzennej niż funkcja wypoczynkowa, na tereni Mrzeżyna te dwie funkcje są znacznie przemieszane.

Zagrożeniami w dalszym rozwoju miejscowości są:

- Utrata funkcji portowej spowodowana przez wypływanie ujściowego odcinka Regi i nie podjęcie prac związanych z przebudową wejścia do portu.
- Zagrożenie powodzią – coroczne okresowe powodzie wymagają utrzymania i budowy zabezpieczeń: obwałowań, stacji pomp, podnoszenia rzędnej terenów przewidzianych pod inwestycje. Do tego celu **można** wykorzystywać refulat z pogłębiania dna rzeki.
- Dewaloryzacja centrum – nasycenie nadmierne usługami o niskim standardzie, rozproszenie usług.
- Uciążliwość ruchu samochodowego przez centrum – kolizje z ruchem pieszym, niewykształcenie czytelnego układu przestrzeni publicznej.
- Przegęszczenie zabudowy, podnoszenie jej wysokości i intensywności kosztem zachowania zieleni, standardu i charakteru miejscowości.
- Brak zaplecza dla całorocznej funkcji wypoczynkowej, brak przygotowania atrakcyjnych terenów sportowo-rekreacyjnych.
- **Rozwój różnych, wzajemnie się wykluczających form wypoczynku i rekreacji.**

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

MRZEŻYNO (2.1)

- **Przebudowa i modernizacja infrastruktury zapewniającej dostęp do portu.**
- Uporządkowanie i **zagospodarowanie** bulwaru portowego **wraz z terenami przyległymi.**
- Przekształcenie ul. Tysiąclecia w pasaż pieszy, przygotowanie układu komunikacyjnego do wyłączenia tej ulicy z ruchu tranzytowego.

- Rehabilitacja i harmonizacja zabudowy „starego Mrzeżyna”.
- Budowa odcinka międzynarodowej trasy rowerowej.
- Rozbudowa układu kanalizacyjnego.
- Realizacja obejścia drogowego miejscowości.
- Realizacja nowej zabudowy pensjonatowej.
- Budowa portu jachtowego.
- Założenie Parku Zdrojowego.

MRZEŻYNO ZA REGĄ (2.2)

- Ochrona zabytkowego zespołu wojskowej kolonii mieszkaniowej z lat 30.-40 XX w.
- Uzupełnienie zabudowy terenów mieszkaniowych.
- Budowa portu jachtowego.
- Udostępnienie plaży, budowa zaplecza **technicznego i sanitarnego** obsługującego ruch **turystyczny na plażę w miejscach wskazanych na rysunku Studium (UT)**.
- Zagospodarowanie dla funkcji turystyczno - sportowej (z uwzględnieniem istniejących ogrodów działkowych) terenów wzdłuż Regi.
- Ochrona terenu przeciw powodzi.
- Dolesienie fragmentów terenu.
- **Wskazane przekształcenie zdegradowanego fragmentu terenów leśnych na zachód od planowanego portu jachtowego możliwe po wyczerpaniu innych możliwości lokalizacyjnych, z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk naturalnych i pasa technicznego brzegu wód morskich.**

12.1.3 WYBRZEŻE TRZEBIATOWSKIE (3)

Położenie obszaru

Jednostka planistyczna Wybrzeże Trzebiatowskie położona jest w północnej części gminy. Granice jednostki wyznaczają: od północy – linia brzegowa morza, od południa – miasto Trzebiatów, od wschodu i zachodu granice administracyjne gminy.

Na terenie jednostki wydzielono następujące strefy:

3.1 Rogowo

3.2 Przymorze

Dla poszczególnych stref planistycznych, charakteryzujących się zbliżoną funkcją i uwarunkowaniami rozwojowymi, sformułowano wytyczne dla przyszłego zagospodarowania.

Obecne zagospodarowanie i użytkowanie

Główną funkcją obszaru jest funkcja ochrony wybrzeża – tu przebiega pas techniczny i pas ochronny **brzegu wód morskich**. Na całym odcinku wybrzeża w obrębie gminy przeważają procesy niszczące brzeg morski. Procesy przyrostu brzegu i odkładania rumowiska są krótkotrwałe i ograniczają się do krótkich odcinków linii brzegowej. Tempo niszczenia odcinka wydmowo-mierzejowego przebiega z różną intensywnością, wielkość cofania się linii podstawy wydmy przedniej waha się od 10-50 cm na rok. Zespół ostróg zabezpieczających

odcinki brzegu w rejonie Mrzeżyna przestał właściwie spełniać swe funkcje i znalazł się w przeważającej części swej długości poniżej poziomu morza. Zgodnie z przepisami odrębnymi, budowa, utrzymanie i ochrona umocnień brzegowych, wydm i zalesień ochronnych w pasie technicznym należy do zadań organów administracji morskiej. Z Urzędem Morskim w Szczecinie muszą być uzgadniane wszelkie zamierzenia inwestycyjne w granicach pasa technicznego i ochronnego.

Inną funkcją ochronną terenu jest ochrona środowiska przyrodniczego podyktowana występowaniem siedlisk roślinności chronionej. Funkcja produkcji rolnej ze względu na warunki przyrodnicze – duże kompleksy łąk torfowych okresowo podtapianych, jest bardzo ograniczona.

Dużą rolę w kształtowaniu tego obszaru i w jego dostępności ma nadal funkcja obronna. Likwidacja jednostki wojskowej Rogowo stworzyła ogromne, niepowtarzalne możliwości restrukturyzacji i aktywizacji gospodarczej tego terenu.

W rejonie pomiędzy Rogowem a Mrzeżynem planowane jest lądowanie (budowa stacji zaporowo – upustowej) podmorskiego gazociągu wysokiego ciśnienia. Całość terenu przewidziana do objęcia ochroną obszarową jako Nadmorski Park Krajobrazowy „Wybrzeże Trzebiatowskie”, oraz obszarami Natura 2000: PLH 320017 „Trzebiatowsko –Kołobrzski Pas Nadmorski” oraz PLB 320010 „Wybrzeże Trzebiatowskie”.

Zagrożenia i konflikty

Główne zagrożenia dla funkcjonowania tego obszaru stwarza sama natura. Ze względu na abrazję brzegu muszą być ponoszone koszty na jego ochronę.

- Ochrona brzegu klifowego wymaga:
  - zabezpieczenia podstawy klifu poprzez wprowadzenie narzutu gwiazdobloków lub umocnienia biologicznego,
  - zabezpieczenia gospodarki wodno-ściekowej na zapleczu (zakaz wylotu kanalizacji ogólnospławnej w strefie brzegu klifowego),
  - zakazu niszczenia istniejących i wprowadzanych nasadzeń roślinności ochronnej,
  - zakazu zbliżania się z zabudową trwałą i sezonową do krawędzi brzegu klifowego,
  - zakazu wprowadzania obiektów infrastruktury liniowej (ogrodzenia, rury, kable, ścieżki) w strefę krawędziową klifu.
- Zagrożenie powodzią wymaga:
  - utrzymywania zabezpieczeń przeciw powodzi: obwałowań, systemu melioracji – Rega z jej odnogą Starą Regą stanowią tu główny element systemu melioracyjnego doliny, łączący się z siecią kanałów i rowów,
  - wprowadzenia zakazu zabudowy i zalesiania obszarów zagrożonych wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie wystąpienia wynoszącym 1%,
  - wprowadzenia ograniczenia zabudowy i zalesiania obszarów polderowych.
- Ochrona wartości przyrodniczych na obszarach Natura 2000 wymaga:
  - a) w celu ochrony jeziora przymorskie - Resko Przymorskie obowiązuje:
    - zakaz zmiany sposobu zagospodarowania siedliska, za wyjątkiem odtwarzania urządzeń zniszczonych, konserwacji wałów ziemnych i nasypów,

- zakaz przeznaczania na cele wiążące się ze zmianą sposobu zagospodarowania wód otwartych oraz obszarów podmokłych zajętych przez roślinność szuwarową, za wyjątkiem odtworzenia uszkodzonych lub zniszczonych wałów lub pomostów oraz budowy basenu żeglarskiego i pomostów wypoczynkowo-cumowniczych,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewni jeziora,
- zakaz lokalizowania zaplecza technicznego umożliwiającego uprawianie na jeziorze sportów motorowodnych,
- b) w celu ochrony nadmorskich wydmy białych i szarych obowiązuje:
  - zakaz zmiany sposobu użytkowania i penetracji siedliska, za wyjątkiem wytyczenia wyznaczonych przejść i zjazdów technicznych do plaży, oraz ciągów spacerowych sytuowanych nad terenem,
  - wskazane stabilizowanie wydmy przede wszystkim sposobami naturalnym, poprzez nasadzeniem traw: wydmuchrzycy piaskowej i piaskownicy zwyczajnej,
- c) w celu ochrony borów na wydmach nadmorskich (bór bażynowy) obowiązuje:
  - zakaz wydeptywania i przekształcania chronionych siedlisk przyrodniczych, za wyjątkiem wyznaczonych ciągów pieszych, przejść do plaży i zespołów usług przyplażowych,
  - zakaz wprowadzania obcych geograficznie gatunków drzew, krzewów i obcych gatunków innych roślin ozdobnych oraz dokonywania zmian siedliskowych, sukcesywne usuwanie gatunków obcych geograficznie,
  - zakaz nawożenia, nawadniania, zasypywania czarną ziemią,
- d) w celu ochrony starorzecza - Stara Rega obowiązuje zakaz przekształcania brzegów Starej Regi, poza zabiegami służącymi ochronie przeciw powodzi,
- e) czynna ochrona siedlisk wskazana w planie ochrony obszaru Natura 2000, i planach urządzenia lasów,
- f) współdziałaniu z RDOŚ przy przekształceniu chronionych siedlisk przyrodniczych - stosowanie kompensacji przyrodniczej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

ROGOWO (3.1.)

- Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru.
- Ochrona zabytkowego zespołu osiedla wojskowego z lat 30. XX w. – zachowanie jednorodności stylowej całego zespołu domów.
- Budowa portu w Rogowie jako powiększenia terenów portu w Dźwirzynie. Powstanie mostu zwodzonego łączącego obydwie brzozy ujścia Starej Regi pozwoli na włączenie do terenów portowych akwenu jeziora Resko Przymorskie.
- Dopuszczenie funkcjonowania lotniska sportowo-rekreacyjnego jako rewitalizacji terenów powojennych, pod warunkiem nie zakłócania podstawowej funkcji mieszkalnej i wypoczynkowej miejscowości oraz z zachowaniem wymogu ochrony obszarów Natura 2000.
- Przygotowanie terenów pod inwestycje – rozbudowa sieci kanalizacji rozdzielczej.
- Realizacja nowych zespołów zabudowy turystycznej i wczasowej, z uwzględnieniem

odporności środowiska przyrodniczego na antropopresję oraz wymogu ochrony siedliskowej **Natura 2000**. Forma zabudowy dostosowana do krajobrazu i klimatu lokalnego, o wysokim standardzie architektonicznym i technicznym; wysokość zabudowy nie przekraczająca 4 kondygnacji, **wyjątkowo 6**. Likwidacja oczyszczalni ścieków i podłączenie miejscowości do sieci kanalizacji zbiorowej Mrzeżyna

- Turystyczne zagospodarowanie brzegów jeziora Resko Przymorskie, z uwzględnieniem wymogu ochrony **siedlisk chronionych i ornitofauny, na podstawie planu miejscowego. Forma zabudowy współczesna nawiązująca charakterem do tradycyjnej zabudowy pomorskiej wsi rybackiej.**
- **Nakaz rekultywacji i renaturyzacji terenu składowania refu łąt w obrębie półwyspu.**
- **Ochrona cennych siedlisk strefy brzegowej jeziora Resko Przymorskie.**
- Zachowanie plaży i wydmy w stanie naturalnym, przejścia na plażę należy realizować **zgodnie z przepisami odrębnymi**, wyłącznie jako przejścia skanalizowane, bez możliwości swobodnej penetracji wydmy.
- Zabudowa w strefie wydmy jest dopuszczalna jedynie w miejscach wskazanych w studium i jedynie po przyjęciu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz wykonaniu oceny wpływu inwestycji na środowisko.
- Należy zapewnić w ramach terenów turystyczno-sportowych możliwość realizacji indywidualnego wypoczynku stałym mieszkańcom Rogowa, np. w formie ogrodów działkowych.
- Na południu jednostki, poniżej jeziora możliwa lokalizacja ośrodka wypoczynku dla młodzieży, lub wsi letniskowej. Forma zabudowy dostosowana do miejscowych form zabudowy wiejskiej.
- Dopuszcza się realizację gazociągu wysokiego ciśnienia pod warunkiem maksymalnego ograniczenia wpływu tej inwestycji i jej budowy na środowisko przyrodnicze – wykonania przejścia pod dnem doliny Starej Regi winy przewiertem, a nie odkrytym wykopem.
- Poza realizacją elementów wymienionych w studium obowiązuje zakaz wszelkiej zabudowy i urządzeń infrastruktury technicznej ingerujących w ekspozycje widokowe.
- Zakaz realizacji elektrowni wiatrowych.

PRZYMORZE (3.2.)

- Rekultywacja siedlisk zniszczonych przez wydobywanie torfów.
- Doprowadzenie do właściwego i skutecznego wykonania obwałowań, są one wykonywane z torfów, stanowiących podłoże doliny. Jest to nieskuteczny zabieg, powodujący dodatkowo nieodwracalne zniszczenie torfów oraz powstawanie w miejscu ich wydobycia, terenów wymagających rekultywacji.
- Utrzymanie sprawnego systemu melioracyjny - jest to ważne nie tylko ze względów bezpieczeństwa.
- **Wprowadzenie funkcji wypoczynkowej na terenach obecnie zamkniętych, możliwe po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.**
- **Ochrona konserwatorska historycznej zabudowy, w tym szczególnie, poprzez wpis do rejestru zabytków, zespołu zabudowy koszarowej.**

- Urządzenie punktu widokowego przy stacji pomp k. Włodarki.
- Realizacja odcinka międzynarodowej trasy rowerowej.
- Urządzenie lokalnej trasy pieszo - rowerowej prowadzącej z Włodarki na północ do brzegu morskiego i na wschód do Mrzeżyna.
- Zachowanie plaży i wydmy w stanie naturalnym, przejścia na plażę należy realizować zgodnie z przepisami odrębnymi, wyłącznie jako przejścia skanalizowane, bez możliwości swobodnej penetracji wydmy.
- Zakaz realizacji elektrowni wiatrowych.

12.1.4 PAS PRADOLINY (4)

Położenie terenu

Jednostka planistyczna Pas Pradoliny położona jest w centralnej części gminy. Granice jednostki wyznaczają: od północy – południowa granica obrębów geodezyjnych Mrzeżyno 1,2,3, od południa – południowa granica obrębów geodezyjnych Gorzysław, Chełm Gryficki, Sadlno, od wschodu i zachodu – granica administracyjna gminy

Dla potrzeb zapisu Studium na terenie jednostki wydzielono następujące strefy planistyczne:

- 4.1 Nowielice
- 4.2 Gorzysław
- 4.3 Chełm Gryficki
- 4.4 Sadlno
- 4.5 Włodarka
- 4.6 Rogozina
- 4.7 Trzebusz
- 4.8 Roby
- 4.9 Bieczyno

Dla poszczególnych stref planistycznych, charakteryzujących się zbliżoną funkcją i uwarunkowaniami rozwojowymi, sformułowano wytyczne dla przyszłego zagospodarowania.

Obecne zagospodarowanie i użytkowanie

Pradolina Przymorska stanowi główną, a w zasadzie jedyną o łatwo odnawialnych zasobach strukturę hydrogeologiczną dla zaopatrzenia w wodę pasa nadmorskiego. Użytkowy poziom wodonośny w obrębie doliny jest poziomem płytkim i ze względu na izolację odpowierzchniową łatwo podatnym na degradację zasobów jakościowych wód podziemnych. Wody podziemne pozostają w obrębie doliny w wyraźnym kontakcie z wodami powierzchniowymi bogatej sieci rowów melioracyjnych i starych wyrobisk potorfowych. Zagrożenie dla ochrony zasobów wodnych stanowią powierzchniowe wylewiska ścieków nieszczelne szamba oraz wysypiska śmieci. Jakikolwiek powiększenie już istniejącego ładunku i emisji zanieczyszczeń w obręb poziomu użytkowego musi doprowadzić do degradacji jego zasobów wodnych.

W obrębie pradoliny przymorskiej winna być zabroniona:

- lokalizacja składowisk odpadów, w tym przyzmożenia obornika i zrzutu ścieków hodowlanych,
- eksploatacja torfów stanowiących filtr i odpowierzchniową warstwę izolacyjną,
- działalność inwestycyjna wiążąca się z wykonaniem głębokich odwodnień i wprowadzeniem zabudowy wielkopowierzchniowej naruszającej stosunki wodne.

Należy dążyć do poprawy czystości cieków i jezior, by osiągnęły I i II klasę czystości. W związku z tym konieczne są następujące działania inwestycyjne zmierzające do budowy gminnego systemu kanalizacji i włączenie do niego wszystkich miejscowości oraz likwidacja gminnego wysypiska odpadów we Włodarce.

Obszar doliny powinien być objęty prowadzeniem upraw użytków zielonych z minimalnym użyciem nawozów chemicznych. Przymorski brzeg doliny należy wykorzystać dla celów rekreacyjnych, tak zwanej miękkiej turystyki z bezwzględnym wyłączeniem urządzania terenów parkingowych.

Złóża torfów, których zasoby geobotaniczne zostały udokumentowane w obrębie doliny przymorskiej, pełnią rolę filtra i warstwy izolującej poziom użytkowy i jednocześnie są podłożem wysokowydajnych użytków zielonych. Zgodnie z Ustawą o prawie geologicznym i górniczym z 1994 roku torfy są zaliczane do kopalin pospolitych, a przy określonej jakości (torfy borowinowe) do kopalin leczniczych. Dokumentowanie zasobów oraz eksploatacja torfów wymaga uzyskania koncesji. Nie wyklucza się możliwości rozpoznania występowania i udokumentowania złoża torfów leczniczych, gdyż w podobnej sytuacji występuje złożo torfów borowinowych w dolinie Świńca, na którym bazuje uzdrowisko w Kamieniu Pomorskim.

Obecnie główną funkcją tego obszaru jest funkcja osiedleńcza oraz rolnictwo oparte na indywidualnych gospodarstwach oraz przedsiębiorstwach powstałych w wyniku restrukturyzacji PGR w Nowielicach.

W studium ustala się wymóg wprowadzenia funkcji ochronnej jako podstawowej dla całej jednostki planistycznej, realizowanej w ramach Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, Obszaru Chronionego Krajobrazu i systemu odwodnienia i zabezpieczenia terenu przed powodzią – polderów, wałów przeciwpowodziowych i rowów odwadniających oraz funkcji turystyczno - wypoczynkowej w formie tzw. miękkiej turystyki i letnisk indywidualnych – drugich domów, z możliwością zagospodarowania terenów otwartych sąsiedztwie wsi Roby – Gorzysław, na tereny sportowe – pole golfowe wraz z infrastrukturą i zabudową usługową i rekreacyjną.

Zagrożenia i konflikty

Podstawowym zagrożeniem dla obszaru jest degradacja funkcji osiedleńczej spowodowana dekapitalizacją zabudowy, odpływem mieszkańców oraz niskim standardem zamieszkania i brakiem miejsc pracy. Konfliktem może stać się w przyszłości ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej z realizacją inwestycji infrastrukturalnych nie służących wprost obsłudze terenu, tj. budową elektrowni wiatrowych oraz sieci przesyłowych gazu ziemnego o wysokim ciśnieniu.

- **Zagrożenie powodzią wymaga:**
  - utrzymywania zabezpieczeń przeciw powodzi: obwałowań, systemu melioracji – Rega

z jej odnogą Sarnią, stanowią tu główny element systemu melioracyjnego doliny, łączący się z siecią kanałów i rowów,

- wprowadzenia zakazu zabudowy i zalesiania obszarów zagrożonych wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie wystąpienia wynoszącym 1%,
- wprowadzenia ograniczenia zabudowy i zalesiania obszarów polderowych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

NOWIELICE (4.1)

Wieś Nowielice leży w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Trzebiatów przy drodze do Mrzeżyna.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej – hodowla koni i związana z tym funkcja obsługi turystyki oraz funkcja mieszkaniowa;
- nowe miejsca pracy mogą powstać w wyniku realizacji nowej zabudowy związanej z obsługą ruchu turystycznego (pensjonatowej, gospodarstw agroturystycznych, stancji wodnej) oraz rozwinięcia działalności stadniny koni;
- ochrona i sanacja (usunięcie zabudowy współczesnej, niestylowej zwłaszcza z wnętrza dziedzińca) zabytkowego założenia folwarcznego;
- możliwość realizacji zabudowy siedliskowej w pobliżu drogi do Białoboków, pod warunkiem zachowania strefy ochrony ekspozycji zabudowy wsi;
- remont zabytkowego mostku kolejki wąskotorowej do Rewala – wznowienie przewozów pasażerskich;
- urządzenie terenów otwartych i tras spacerowych dla hipiki;
- wykonanie odcinka międzynarodowej trasy rowerowej, biegnącej po śladzie kolejki wąskotorowej;
- utrzymanie sprawnego systemu melioracji;
- wykonanie trwałych obwałowań przeciwpowodziowych Regi;
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego;
- zakaz realizacji elektrowni wiatrowych.

GORZYSŁAW (4.2)

Stara wieś należąca do klasztoru norbertanek założona na trakcie z Trzebiatowa do Kołobrzegu.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw oraz obsługę terenów turystyczno-sportowych
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej
- utrzymanie sprawnego systemu melioracji w dolinie Sarniej – naturalnego odbiornika wód

powodziowych

- ochrona eksploatowanego złoża gazu ziemnego na terenie kopalni Gorzysław. we wschodniej części jednostki.

CHEŁM GRYFICKI (4.3)

Mała osada położona niedaleko Trzebiatowa, przy drodze do Dziwnowa, pozostałość średniowiecznej wsi Holm.

- ograniczona możliwość rozwoju funkcji miejscowości z uwagi na sąsiedztwo dużego kompleksu terenów specjalnych
- na wschód od miejscowości zlokalizowana gminna oczyszczalnia ścieków – do utrzymania i rozbudowy; należy zadbać o ograniczenie uciążliwości funkcjonowania oczyszczalni do własnej działki
- teren specjalny po ewentualnym wycofaniu jednostki wojskowej do zagospodarowania na funkcje sportowo-rekreacyjną lub do zalesienia z uwzględnieniem ochrony strefy ekspozycji panoramy Starego Miasta
- na południe, przy drodze z Sadlna do Trzebiatowa utworzenie rezerwatu florystycznego „Sadlenko”

SADLNO (4.4)

Średniowieczna wieś owalnicowa, położona na krawędzi pradoliny, w zachodniej części gminy.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej, i funkcja mieszkaniowa
- należy zachować owalnicowy układ wsi wraz z pomnikową grupą drzew oraz chronić ekspozycję kościoła w krajobrazie
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw, lub w wyniku restrukturyzacji popegeerowskich terenów produkcyjnych
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- zorganizowanie świetlicy wiejskiej, miejsca spotkań mieszkańców
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnych cmentarzy wiejskich
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub wybudowanie lokalnej oczyszczalni ścieków**
- planowane wariantowe przejście gazociągu wysokiego ciśnienia nie może zmienić stosunków hydrologicznych w dolinie
- utrzymanie linii kolei wąskotorowej wraz z budynkami stacyjnymi
- na południowym-wschodzie, przy drodze do Trzebiatowa utworzenie rezerwatu florystycznego „Sadlenko”

WŁODARKA (4.5)

Wieś o rodowodzie średniowiecznym należąca do kapituły kamieńskiej, położona na północ od drogi wojewódzkiej z Trzebiatowa do Dziwnowa.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja mieszkaniowa

- nowe miejsca pracy mogą powstać dzięki rozwojowi funkcji turystycznej, przekształceniu gospodarstw i budowie nowego zespołu zabudowy siedliskowej **lub mieszkaniowej**
- należy chronić rozplanowanie starej wsi wraz z zabudową, zabytkową grupą drzew i nawierzchniami brukowymi
- likwidacja i rekultywacja gminnego wysypiska odpadów, położonego przy trasie kolei wąskotorowej
- przeprowadzenie trasy rowerowo spacerowej w kierunku brzegu morskiego
- zabezpieczenie przeciwpowodziowe wsi od strony łąk nad Regą
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub wybudowanie lokalnej oczyszczalni ścieków**
- zakaz realizacji elektrowni wiatrowych
- **docelowo, po sporządzeniu planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, możliwość lokalizacji zespołu zabudowy rekreacyjnej o niskiej intensywności wraz z urządzeniami i obiektami obsługującymi.**

ROGOZINA – ZAPOLICE (4.6.)

Układ dwóch wsi łańcuchowych z okresu kolonizacji frydrycjańskiej, z luźną zabudową, rozciągniętą wzdłuż drogi wojewódzkiej z Trzebiatowa do Dziwnowa.

- główną funkcją wsi będzie obsługa ludności i obsługa **funkcji turystycznej**
- nową zabudowę należy sytuować skupioną w pasie wzdłuż głównej drogi z zachowaniem cezur terenów otwartych pomiędzy dwoma wsiami
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- utrzymanie linii kolei wąskotorowej
- budowa odcinka międzynarodowej trasy rowerowej
- planowane wariantowe przejście gazociągu wysokiego ciśnienia oraz lokalizacja węzła
- **zakaz realizacji elektrowni wiatrowych**
- **docelowo, po sporządzeniu planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, możliwość lokalizacji zespołu zabudowy rekreacyjnej o niskiej intensywności wraz z urządzeniami i obiektami obsługującymi.**

TRZEBUSZ (4.7)

Średniowieczna wieś owalnicowa, położona przy drodze z Trzebiatowa do Mrzeżyna, o dobrze zachowanym układzie i zabudowie historycznej, z kolonią zabudowy blokowej i gospodarstwem

- główną funkcją miejscowości pozostaje funkcja produkcji rolnej oraz obsługa ludności
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw, lub w wyniku restrukturyzacji popegeerowskich terenów produkcyjnych
- utworzenie wiejskiego ośrodka edukacyjno-informacyjnego
- stara wieś wytypowana do ochrony jako zespół historycznej zabudowy regionalnej o ponadlokalnych wartościach kulturowych

- w strefie „A” ochrony konserwatorskiej nie dopuszcza się lokalizacji nowych obiektów
- w strefie „B” ochrony konserwatorskiej uzupełnić zabudowę gospodarczą na zach. krańcu wsi w miejscu wyburzonej zagrody; likwidacja sklepu i skupu mleka i pozostawienie terenu niezabudowanym; zmiana formy architektonicznej budynku plebani
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- humanizacja osiedla bloków pegeerowskich
- **włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej**
- ochrona eksploatowanego złoża gazu ziemnego na terenie kopalni Gorzysław w północnej części jednostki
- zakaz realizacji elektrowni wiatrowych
- **realizacja obejścia drogowego miejscowości, w ciągu drogi wojewódzkiej nr 109.**

ROBY (4.8)

Duża wieś o układzie ulicowym, położona w niewielkiej odległości od Mrzeżyna

- główną funkcją wsi będzie obsługa ludności i obsługa ruchu turystycznego
- w strefie „B” ochrony konserwatorskiej wskazane jest uzupełnienie zniszczonej zabudowy zagrodowej oraz usunięcie pawilonu sklepowego
- nową zabudowę należy sytuować skupioną w pasie wzdłuż głównej drogi
- na północy jednostki, poniżej jeziora możliwa lokalizacja ośrodka wypoczynku dla młodzieży, lub wsi letniskowej; forma zabudowy dostosowana do miejscowych form zabudowy wiejskiej
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej
- budowa odcinka międzynarodowej trasy rowerowej
- planowane wariantowe przejście gazociągu wysokiego ciśnienia oraz terminalu paliwowego nie może zmienić stosunków hydrologicznych w dolinie ani zakłócić harmonii krajobrazu kulturowego
- na południe od wsi planowany rezerwat florystyczny „Mszarnik Roby”
- ochrona eksploatowanego złoża gazu ziemnego na terenie kopalni Gorzysław w północnej części jednostki.

BIECZYNO (4.9)

Wieś o rodowodzie średniowiecznym, położona przy wschodniej granicy gminy

- główną funkcją wsi będzie obsługa nadal produkcja rolna
- nową zabudowę należy sytuować w miejsce zniszczonych zagród
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- planowane wariantowe przejście gazociągu wysokiego ciśnienia
- ochrona eksploatowanego złoża gazu ziemnego na terenie kopalni Gorzysław w zachodniej części jednostki.

12.1.5 RÓWNINA GRYFICKA (5)

Położenie obszaru

Jednostka planistyczna Równina Gryficka położona jest w południowej części gminy. Granice jednostki wyznaczają: od północy – miasto Trzebiatów od południa, wschodu i zachodu – granice administracyjne gminy.

Dla potrzeb zapisu Studium na terenie jednostki wydzielono następujące strefy planistyczne:

- 5.1 Dolina Regi
- 5.2 Mirosławice
- 5.3 Gąbin
- 5.4 Kłodkowo
- 5.5 Wlewo
- 5.6 Chomętowo
- 5.7 Paliczyno
- 5.8 Gołańcz Pomorska
- 5.9 Gosław
- 5.10 Siemidarżno
- 5.11 Lewice

Dla poszczególnych stref planistycznych, charakteryzujących się zbliżoną funkcją i uwarunkowaniami rozwojowymi, sformułowano wytyczne dla przyszłego zagospodarowania.

Obecne zagospodarowanie i użytkowanie

Główną funkcją obszaru Równiny Gryfickiej jest rolnictwo, leśnictwo i funkcja osadnicza. Równinę przecina dolina Regi, tworząc główny korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadregionalnym.

Dolina rzeki Regi płynie z południa na północ rozcinając obszar gminy na dwie części. Na całym swoim przebiegu dolina zmienia charakter parokrotnie. Od południowej granicy gminy do Mirosławic rzeka płynie w wąskiej, wciętej w teren dolinie. Podłoże jest tutaj gliniaste, skarpy doliny częściowo porośnięte drzewostanem. Wzdłuż rzeki, ponad skarpami leżą małe wsie. Jest to najatrakcyjniejszy krajobrazowo odcinek doliny, proponowany do ochrony jako zespół przyrodniczo - krajobrazowy. W jego skład wchodzi dolina wraz z przylegającymi wsiami. Takie zakreślenie granic pozwoli na kształtowanie najbardziej wrażliwego styku doliny i wsi, gdzie antropopresja jest najsilniejsza oraz na zachowanie wartości kulturowych krajobrazu, nierozzerwalnie z nim związanych. W obszarze tym należy przede wszystkim uporządkować gospodarkę wodno-ściekową i gospodarkę odpadami - zlikwidować dzikie wysypiska śmieci. Należy odpowiednio kształtować i zabezpieczyć górną krawędź skarpy doliny, zwłaszcza w miejscach, w których jest odsłonięta. Ważnym zadaniem będzie zagospodarowanie turystyczne: urządzenie zejść i samego brzegu rzeki w miejscach dogodnych do biwakowania oraz punktów widokowych wzdłuż doliny.

Zagrożenia i konflikty

Podstawowym zagrożeniem dla rozwoju tego obszaru jest degradacja funkcji osadniczej

spowodowana brakiem miejsc pracy, wyludnieniem i brakiem infrastruktury społecznej. Wprowadzenie funkcji turystyczno-wypoczynkowej do tego obszaru jest w najbliższym czasie mało prawdopodobne, ze względu na znaczne oddalenie od wybrzeża morskiego i konieczność promocji tej funkcji w oparciu o inne walory niż bliskość plaży, w związku z tym należy wspierać funkcję obsługi rolnictwa. **Dolina Regi wskazana do ochrony jako obszar Natura 2000 PLH 320049 oraz Zespół przyrodniczo-ktajobrazowy.**

- **Zagrożenie powodzią wymaga:**
  - **utrzymywania zabezpieczeń przeciw powodzi: obwałowań, systemu melioracji Rega stanowi tu główny element systemu melioracyjnego doliny, łączący się z siecią kanałów i rowów,**
  - **budowa naturalnego kanału ulgi dla odprowadzenia wód powodziowych Regi przed Trzebiatowem, na polder w rejonie Chełma Gryfickiego.**
  - **wprowadzenia zakazu zabudowy i zalesiania obszarów zagrożonych wodami powodziowymi o prawdopodobieństwie wystąpienia wynoszącym 1%.**

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

MIROSŁAWICE (5.2)

Wieś folwarczna, z zabudową popegeerowską, położona tuż przy południowej granicy miasta.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw, lub w wyniku restrukturyzacji popegeerowskich terenów produkcyjnych
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- włączenie wsi do miejskiego systemu kanalizacji zbiorczej
- planowane wariantowe przejście gazociągu wysokiego ciśnienia nie może zmienić stosunków hydrologicznych w dolinie Regi
- humanizacja osiedla bloków pegeerowskich

GĄBIN (5.3)

Mała wieś ulicowa, położona przy krawędzi doliny Regi, na jej prawym brzegu.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- możliwość zagospodarowania turystycznego terenu w sąsiedztwie wsi
- dopuszcza się lokalizację gminnego zakładu zagospodarowania odpadów przy

południowej granicy gminy

KŁODKOWO (5.4)

Średniowieczna wieś owalnicowa o dobrze zachowanym układzie i zabudowie, położona przy drodze wojewódzkiej z Trzebiatowa do Gryfic.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa
- należy zachować owalnicowy układ wsi wraz z pomnikową grupą drzew oraz chronić ekspozycję kościoła w krajobrazie
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw,
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub budowa lokalnej oczyszczalni ścieków**
- planowane wariantowe przejście gazociągu wysokiego ciśnienia
- możliwość zagospodarowania turystycznego terenu przy wjeździe do miejscowości od strony Gryfic.

WLEWO (5.5)

Mała wieś folwarczna położona przy krawędzi doliny Regi, na jej lewym brzegu.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego parku dworskiego
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- możliwość lokalizacji stacji wodnej nad brzegiem Regi

CHOMĘTOWO (5.6)

Średniowieczna wieś owalnicowa o dobrze zachowanym układzie i zabudowie, położona przy zachodniej granicy gminy, w pobliżu drogi wojewódzkiej z Trzebiatowa do Kamienia Pomorskiego, z kolonią zabudowy rozciągniętą po drugiej stronie drogi.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa
- należy zachować owalnicowy układ wsi wraz z pomnikową grupą drzew oraz chronić ekspozycję kościoła w krajobrazie
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- zorganizowanie świetlicy wiejskiej, miejsca spotkań mieszkańców
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza

wiejskiego

- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **lub budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- zagospodarowanie dla funkcji turystycznej terenu przy danej szkole
- budowa odcinka trasy rowerowej po śladzie nieczynnej kolei
- utworzenie rezerwatu florystycznego „Mszar Chomętowo” przy drodze wojewódzkiej do Kamienia pomorskiego, na wschód od miejscowości

GOŁAŃCZ POMORSKA (5.8)

Wieś okoliczna o dobrze zachowanym układzie i zabudowie, położona na wschód od Trzebiatowa, przy drodze wojewódzkiej do Kołobrzegu, z folwarkiem oddalonym pod granicę gminy.

- główną funkcją miejscowości pozostaje funkcja produkcji rolnej oraz obsługa ludności
- należy zachować historyczne rozplanowanie wsi, uporządkować centralny plac wsi, zneutralizować formę nowej remizy strażackiej
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw, lub w wyniku restrukturyzacji popegeerowskich terenów produkcyjnych
- utworzenie wiejskiego ośrodka edukacyjno-informacyjnego
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- humanizacja osiedla bloków pegeerowskich
- **budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- ochrona eksploatowanego złoża gazu ziemnego na terenie kopalni Gorzysław w zachodniej części jednostki

GOSŁAW (5.9)

Wieś o rodowodzie średniowiecznym położona na wschód od Trzebiatowa, w odległości kilometra od drogi wojewódzkiej do Kołobrzegu.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zniszczonej zabudowy wsi
- **budowa lokalnej oczyszczalni ścieków**
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- utworzenie rezerwatu florystycznego „Mszar Gołańcz” na północny wschód od miejscowości

SIEMIDARŻNO (5.10)

Mała wieś placowa położona blisko granicy gminy, na południowy wschód od Trzebiatowa.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa

- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- **budowa lokalnego systemu oczyszczania ścieków**
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego

LEWICE (5.11)

Wieś okoliczna położona przy południowej granicy gminy.

- główną funkcją wsi pozostanie funkcja produkcji rolnej i funkcja mieszkaniowa
- należy uczynić historyczny układ, uczynić sieć dróg wewnętrznych, prowadzących do zagród i odsłonić brukową nawierzchnię
- nowe miejsca pracy mogą powstać w oparciu o przekształcenie indywidualnych gospodarstw
- nowa zabudowa może powstać jako uzupełnienie zwartej zabudowy wsi
- uporządkowanie, pielęgnacja i ochrona zabytkowego drzewostanu dawnego cmentarza wiejskiego
- włączenie wsi do gminnego systemu kanalizacji zbiorczej **budowa lokalnej oczyszczalni ścieków**
- utworzenie dwóch rezerwatów florystycznych „Lewice I” i „Lewice II” na południe od miejscowości, przy granicy gminy

12.2 Obszary, dla których **wskazane jest** opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy obowiązują następujące dokumenty planistyczne:

PLANY OBOWIAZUJĄCE(uchwalone po 1 stycznia 1995 r.)		Uchwała Rady Miejskiej	Publikacja
1.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Trzebiatowa w formie planu rewaloryzacji Starego Miasta	Nr XXIX/210/96 z dnia 30.12.1996 r.	Dz. Urzęd. Woj. Szczec. Nr 3, poz. 19 z dn. 12.03.1997 r.
2.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Trzebiatowa w formie planu rewaloryzacji Starego Miasta obejmującej obszar kwartału ograniczonego ulicami: Wojska Polskiego, Kopernika, Wąską i Wodną	Nr IV/23/98 z dnia 15.12.1998 r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 9, poz. 98 z dn. 29.04.1999 r.
3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Trzebiatowa w formie planu rewaloryzacji Starego Miasta obejmującej obszar kwartału ograniczonego ulicami: Lipową, Głęboką, Pocztową	Nr IV/24/98 z dnia 15.12.1998 r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 9, poz. 99 z dn. 29.04.1999r.
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatowa w formie	Nr VI/35/99 z dnia	Dz.Urzęd. Woj. Zach. Nr 11, poz.

	rewaloryzacji Starego Miasta obejmująca obszar kwartału ograniczonego ulicami : Wojska Polskiego, Zajazdową, Wąską i Daszyńskiego	25.02.1999 r.	141 z dn. 26.05.1999r.
5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatowa w formie planu rewaloryzacji Starego Miasta obejmujące obszar kwartału ograniczonego ulicami: Wojska Polskiego, Rynek, Słowackiego i Kopernika	Nr XV/126/99 z dnia 29.12.1999 r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 10, poz. 106 z dn. 25.02.2000r.
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatowa na obszarze ograniczonym symbolami 7RO-Z, 4aRP,RZ, 17ZP, 01W, 03KK, 019KK, 022KK i ograniczonym: ulicą Podmiejską, ulicą Półwiejską, rzeką Regą i linią kolei wąskotorowej	Nr XV/127/99 z dnia 29.12.1999 r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 15, poz.152 z dn. 31.03.2000r.
7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatowa na terenie ograniczonym ulicami: Kołobrzeską, Torową, Dworcową oraz rzeką Regą	Nr IV/22/98 z dnia 15.12.1998 r.	Dz.Urzęd. Woj. Zach. Nr 9, poz. 97 z dn. 29.04.1999r.
8.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Trzebiatowa na terenie ograniczonym symbolami: 10MN, 9S, P, E, C, 17ZP, 01W, 18W, 03KK, 19KK, 010KZ i ograniczonym: ulicą Kołobrzeską, ulicą Podmiejską, rzeką Regą i linią kolejki wąskotorowej	Nr XXV/235/2000 z dnia 28.09.2000 r.	Dz.Urzęd. Woj. Zach. Nr 35, poz. 459 z dn. 10.11.2000r.
9.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Trzebiatowa na obszarze 2RPU w jednostce strukturalnej planu F	XXXV/340/01 z dnia 28.06.2001	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 31, poz. 720 z dn. 17.09.2001r.
10.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatowa obejmująca teren położony pomiędzy ulicami : Kołobrzeską i Nową	Nr XIII/124/03 z dnia 25.09.2003r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 103, poz.1739 z dn. 13.11.2003r.
11.	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatów i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebiatów obejmująca przebieg sieci gazociągów wysokiego ciśnienia przez teren gminy, zespół zaporowo-upustowy, węzeł gazowniczy, terminal odbiorczy w ramach programu BALTICPIPE na obszarze RP	Nr XIII/127/03 z dnia 25.09.2003r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 96, poz. 1661 z dn. 28.10.1003r.
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Mrzeżyno	Nr XV/159/03 z dnia 27.11.2003r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach. Nr 2, poz. 24 z dn. 6.01.2004r.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Trzebiatów w obrębie geodezyjnym Bieczyno dla działek nr: 501, 391, 399,372,502,375,384,503,381,424/1 oraz części działek nr 504,425/1	Uchwała Nr XXVII/282/04 z dnia 30.12.2004r.	Dz.Urzęd. Woj. Zach. Nr 14 poz. 262 z dnia 3.02.05r.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru lokalizacji zespołu elektrowni wiatrowych w obrębach Roby i Bieczyno w gminie Trzebiatów	Uchwała nr XXXI/316/05 Z dnia 28.04. 2005r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach.Nr 47 poz. 1118 z dnia 7.06.2005r.
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dotyczący obszaru tzw. wojskowego kompleksu mieszkalnego w miejscowości Rogowo	Uchwała nr XXXIV/330/05 z dnia 30.06.05r.	Dz. Urzęd. Woj. Zach.nr 77 poz. 1638 z dnia 3.10.05r.
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren Jaromina i za rozdzielnią w rejonie ulicy Kołobrzeskiej w mieście Trzebiatów	Uchwała Nr XLI/399/06 z dnia 26.01.2006r.	Dz.Urzęd.Woj.Zach. Nr 49 poz. 921 z dnia 10.04.2006r.

17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Trzebiatowa w obrębach geodezyjnych nr 1 i nr 2	Uchwała Nr XLIII/420/06 z dnia 30.03.2006r.	Dz.Urząd.Woj.Zach. Nr 79 poz. 1397 z dnia 21.06.2006r.
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Kołobrzeska, Kasprowicza i Długa w Trzebiatowie.	Uchwała Nr XLVI/447/06 z dnia 29.06.2006r.	Dz. Urząd.Woj. Zach. Nr 92 poz. 1731 z dnia 23.08.2006r.
19.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna dla obszaru pomiędzy portem a ulicami: Zabytkową, Żeromskiego i Portową	Uchwała Nr III/16/06 z dnia 28.12.2006r.	Dz. Urząd. Woj. Zach. Nr 8 poz. 142 z dnia 8.02.2007r.
20.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna dla obszaru pomiędzy rzeką Regą a ul. Trzebiatowską	Uchwała Nr VI/53/07 z dnia 29.03.2007	Dz.Urząd.Woj. Zach.Nr 69 poz. 1100 z 8.06.2007r.
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna w obrębie geodezyjnym nr 2	Uchwała Nr XII/114/07 z dnia 25.10.2007r.	Dz.Urząd. Woj. Zach. Nr 130 poz. 2726 z 28.12.2007r.
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru lokalizacji elektrowni wiatrowej w obrębie Sadlno w gminie Trzebiatów	Uchwała Nr XI/101/07 z dnia 27.09.2007r.	Dz. Urząd. Woj. Zach. Nr 114 poz. 1992 z 15.11.2007r.
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru lokalizacji elektrowni wiatrowych w obrębach Kłódkowo i Wlewo w gminie Trzebiatów.	Uchwała Nr XV/151/08 z dnia 31.01.2008r.	Dz. Urząd. Woj. Zach. Nr 34 poz. 681z 28.03.2008r.
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Rogowo od Mrzeżyna do granicy portu w Dźwirzynie	Uchwała Nr XXIII/230/08 z dnia 28.08.2008r.	Dz. Urząd. Woj. Zach. Nr 84 poz.1788 z 13.10.2008r.
25.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna dla obszaru przy ul. Mickiewicza	Uchwała Nr XXIV/234/08 z dnia 25.09.2008r.	Dz.Urząd.Woj.Zach. Nr 91, poz.1951 z 13.11.2008r.
26.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna dla obszaru przy ul. Letniskowej	Uchwała Nr XXIV/235/08 z dnia 25.09.2008r.	Dz.Urząd.Woj.Zach. Nr 91, poz.1952 z 13.11.2008r.
27.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna dla obszaru części Portu Morskiego	Uchwała Nr XXVII/265/08 z dnia 27.11.2008r.	Dz.Urząd.Woj.Zach. Nr 108 poz.2615 z 31.12.2008r.
28.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Trzebiatowa w formie planu rewaloryzacji Starego Miasta	Uchwała nr XXXIII/320/ 09 z dnia 30.04.2009r.	Dz.Urząd.Woj.Zach. Nr 51 poz.1313 z 20.07.2009r.
29.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Mrzeżyna dla obszaru przy ul. Torowej	Uchwała nr XXXIII/321/ 09 z dnia 30.04.2009r.	Dz.Urząd.Woj.Zach. Nr 51 poz.1314 z 20.07.2009r.

Z powyższego wynika, że gmina nie posiada ważnego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru całej gminy. Sytuacja taka nastręcza wiele trudności w codziennym funkcjonowaniu społeczności lokalnej i władz samorządowych. Problem jest o tyle bardziej skomplikowany, że spore fragmenty terenu gminy nigdy nie miały sporządzonych mpzp, gdyż były terenami specjalnymi, dla których plany sporządza się w innym trybie. Dla tych terenów po zmiany ich statusu należy sporządzić plany w pierwszej kolejności.

Przeznaczenie dotychczasowych terenów specjalnych na cele cywilne jest dopuszczalne jedynie w trybie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – W trybie indywidualnych decyzji administracyjnych jest niemożliwe. Podjęcie jakiejkolwiek działalności na terenach rolnych i przewidzianych do zalesienia należy poprzedzić obowiązkowym opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania.

Obligatoryjnie należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- 1) dla terenów specjalnych, po cofnięciu statusu terenu zamkniętego i granice, przed użyciem ich na cele cywilne,**
- 2) dla terenu i obszaru górniczego,**
- 3) dla terenów wskazanych do ochrony obszarowej ze względu na wartości kulturowe,**
- 4) dla lokalizacji elektrowni wiatrowych,**
- 5) dla lokalizacji inwestycji wymagających zgody na przeznaczenie terenu na cele nierolnicze i nieleśne.**

Z uwagi na duży zakres terenów, dla których sporządzenie mpzp ~~jest obligatoryjne~~ **byłoby pożądane**, w studium zaleca się etapowanie opracowań planistycznych, **w następujący sposób:**

W I etapie **wskazuje się następujące tereny do opracowania mpzp:**

- 1. dla Białoboków,**
- 2. dla strefy ekspozycji sylwety starego miasta,**
3. dla największej wsi gminy - Trzebusza należy sporządzić plan miejscowy w formie planu rewaloryzacji, z uwagi na jego wybitne wartości kulturowe,
- 4. dla terenów koncentracji funkcji turystycznej w rejonie Robów i Zapolic**
5. dla Osiedla Kołobrzckiego, z uwagi na konieczność zmiany planowanej funkcji terenu,

W II etapie **wskazuje się następujące tereny do opracowania mpzp:**

1. dla Przedmieścia Gryfickiego,
2. dla Doliny Regi (całej)

W III etapie **wskazuje się następujące tereny do opracowania mpzp:**

1. dla Przedmieścia Kołobrzckiego,
2. dla Wyszkowa,
3. dla pozostałych miejscowości w granicach zabudowy.

Etapowanie sporządzania mpzp uwidocznione jest na schematach.

Nowy plan miejscowy powinien obejmować swoimi granicami zwarty kompleks terenów o jednorodnej funkcji lub jednostkę elementarną wskazaną w Studium; nie należy sporządzać mpzp dla wybranych, pojedynczych działek geodezyjnych. **Szczegółowy przebieg granic przystąpienia do sporządzenia planu miejscowego następuje w analizie poprzedzającej podjęcie stosownej uchwały przez Radę Miejską.**

12.3

Wnioski do polityki przestrzennej gmin sąsiednich

Gmina Trzebiatów graniczy z gminami: Rewal, Karnice, Gryfice, Brojce, Siemyśl i Kołobrzeg. Projektowany na terenie gminy park krajobrazowy i obszar chronionego krajobrazu powinny mieć swoją kontynuację na terenie gmin sąsiednich, gminy Kołobrzeski Rewal. W tej sytuacji niezbędna wydaje się wspólnie prowadzona przez gminy polityka ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych krajobrazu. Współpraca ta powinna obejmować nie tylko wspólne plany ochronne Parków, ale również tworzenie infrastruktury technicznej, gospodarkę wodno-ściekową, utylizację odpadów.

Ważnym elementem współpracy gmin powinna być promocja turystyki i rekreacji, wspólne opracowywanie i realizowanie tras turystycznych, np. rowerowych i kajakowych, informacji turystycznej, folderów.

Utrzymanie linii kolejowej relacji Szczecin – Kołobrzeg leży w żywotnym interesie gminy Trzebiatów, Kołobrzeg i Gryfice. Wznowienie przewozów pasażerskich na trasie kolei wąskotorowej jest wspólną sprawą gmin Rewal, Trzebiatów, Brojce i Gryfice, przewozy te stanowiły atrakcję turystyczną.

Formalny wniosek gmina powinna złożyć:

1. do gminy Rewal o:
  - utrzymanie linii kolei wąskotorowej
  - wspólne powołanie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego
2. do gminy Kołobrzeg o:
  - wspólne powołanie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego
  - **wspólne wystąpienie o realizację infrastruktury portowej i połączenia drogowego Rogowa z Dźwirzynem**
3. do gminy Brojce i Gryfice o:
  - utrzymanie linii kolei wąskotorowej
  - wspólne powołanie i zagospodarowanie Zespołu Przyrodniczo - Krajobrazowego „Dolina Regi”